

Вильгельм Буш

ИСА – БІЗДІҢ ТАҒДЫРЫМЫЗ

Магнит таспасынан жазылып
алынған дәрістер



Wilhelm Busch
Jesus – unser Schicksal
Original edition © by
Aussaat- und Schriftenmissions-Verlag GmbH,
Neukirchen-Vluyn, Germany

Вильгельм Буш
«Иса – біздің тағдырымыз»
Қазақ тілінде бірінші басылуы
© 1998 «ШЫҒЫС Сәулесі»

МАЗМҰНЫ

Құдай Иеміз бар дейік, жарайды, ал Иса бізге не үшін қажет?	7
Мен не үшін өмір сүремін?	23
Менің уақытым жоқ!	37
Тыңдаңыздар! Өмір үшін қауіпті!	53
Не істеуіміз керек?	69
Құдай неге үндемейді?	85
Біздің махаббатқа құқымыз!	101
Құдаймен сөйлесуге бола ма?	116
Егер бұдан әрі сене алмасақ, бұл өмірдің қиыншылықтарына қалай төтеп бере аламыз? ..	129
Біз үнемі қателіктер жіберіп, күнәлы болып жүрсек, онда өмірімізде жеңіске қалай жетуге болады?	145
Егер бізді адамдар ашуландырса, біздің не істеуіміз керек?	160
Бәрі өзгеруге тиісті, бірақ қалайша?	173
Аулақ, мен емес!	187
Діни мәселелерде айқын жүйелілікке жетуге бола ма?	199
Мәсіх жолын қуушылық жеке адамның ісі болып табыла ма?	216
Ақыр заман қашан болады?	233
Құдайға өз өмірімізді арнағанда, біздің қолымыз неге жетеді?	252

ИСА – БІЗДІҢ ТАҒДЫРЫМЫЗ!

„Иса – біздің тағдырымыз!“ – бұл діни жетекші Буштың Ізгі хабарды кең көлемде насихаттау мақсатымен, 1938 жылы Эссен қаласында өткізген әңгімесінің басты тақырыбы.

Ол Эссен жастарының арасында діни қызметті үлкен ризашылықпен атқарды, Ізгі хабардың нағыз уағыздаушысы есебінде көп уақытын ел аралаумен өткізді. Қалалар мен қыстақтарда, Шығыс пен Батыста және бүкіл дүние жүзінде оқыған көптеген дәрістерінде, ол адамдарды Исаға құлшылық етуге шақырды. Ізгі хабарды етуге жан-жақтан адамдардың толассыз ағылып келгенін көргенде, оның қалай қуанғанын көрсеңіз ғой! Ол, Иса туралы Ізгі хабар қай уақытта да адамдар жүрегіне ұялайтынына, шын сенді.

Оны тыңдауға мыңдаған адамдар келетін, ал ол, нағыз рухани тәрбиеші ретінде, олардың әрқайсысымен жеке-жеке әңгімелескендей әсер қалдыратын. Бұл – Ізгі хабарды уағыздаушының ерекшелігі еді. Магнитті таспаға жазылып алынған, осы кітапта баяндалған әсерлі әңгіме арқылы, ол – айқыш ағашқа керіліп, қайта тірілген Иса Мәсіхтің жаршысы ретінде, әрбіріміздің жүрегімізге жол тапсын.

Оның Ізгі хабарының басты тақырыбы – „Иса – біздің тағдырымыз!“ Сіздердің осы хабарды тыңдағыларыңыз келе ме? Мұндай мүмкіншілік сіздерге беріліп отыр. Өздеріңізді оның тыңдаушылары ретінде сезінсеңіздер, көп кешікпей барлық адамзаттың, біздің бүкіл өміріміздің басты тақырыбы – „Иса – біздің тағдырымыз!“ екеніне әлі-ақ көзіңіз жетеді.

Карл-Гейнц Эринг

ҚҰДАЙ ИЕМІЗ БАР ДЕЙІК, ЖАРАЙДЫ, АЛ ИСА БІЗГЕ НЕ ҮШІН ҚАЖЕТ?

Өмірбақи үлкен қалада қызмет еткен, мен секілді кәрі діни жетекшіге көп жылдан бері: „Неліктен Құдай осының бәріне төзіп отыр?“, „Қабыл мен Әбіл бір туған емес пе еді? Қабыл Әбілді өлтірді. Қабыл әйелді қайдан алды?“ – деген сауалдарды біршама жылдан бері жиі тыңдауыма тура келді. Маған жиі былай деп мәлімдегендері де бар: „Діни жетекші мырза, сіз ылғи да Иса туралы айтасыз. Бұл – барып тұрған фанатизм ғой. Өйткені, қай дінді ұстаймын десе де, адамның өз еркі емес пе? Ең бастысы – бәрінен де Жоғары, Көрінбейтін Құдайға құрмет етсе, болғаны да“.

Дәлелді пікір, солай ғой? Менің ұлы жерлесім Гете де (ол да Франкфурттен) дәл осылай деп айтқан: „Ең бастысы – сезім. Есім – тек дыбыс және түтін...“ Біз: Алла, Будда немесе тағдыр дейік, – бәрі бір. Ең негізгісі – біз әрқашан сенімге ие болсақ, жетіп жатыр. Мейлі, қандай болса да. Сіздердің тең жартыларыңыз осылай деп есептейтіні шындық қой? Бір егде тартқан әйелдің: „Оу, діни жетекші мырза, сіз Иса туралы толассыз айтасыз! Исаның Өзі: „Менің Әкемнің үйінде тұрақтар көп. Онда бәріне де орын жетеді!“ – дегенді айтпап па еді?“ – деп дәлелдемек болғаны, есімнен кетпейді. Достарым менің, бұл дегеніңіз – барып тұрған үлкен адасушылық қой!

Бірде Берлиндегі „Темпельгоферфельд“ әуежайында болғаным бар. Ұшаққа отырар алдында төлқұжаттарымызды тағы бір тексерді. Менің алдымда ұзынтұра мырза тұрған еді, оның бейнесі әлі күнге дейін көз алдымнан кетпейді: нағыз дәудің өзі. Қолтығына үлкен жылы жапқышты қысып алған. Ол тексерушіге төлқұжатын тез-ақ ұсынды. Алайда тексеруші: „Сәл кідіріңіз! Сіздің төлқұжатыңыздың мерзімі өтіп кеткен екен!“ – деді. Мырза қарсылық білдіріп: „Оның несі бар? Ең бастысы, менде төлқұжат бар ғой“, – деді. „Жоқ, – деп оның ойын кесіп

тастады тексеруші, ең негізгісі – сіздің төлқұжатыңыз мінсіз болуы тиісті!“

Міне, сенім де осы сияқты: мәселе – қандай болса да дінді қабылдау емес. Әркімнің өз сенімі бар. Жақында бір кісі маған: „Екі қадақ еттен жақсы сорпа пісіруге болатынына сенемін“, – деді. Бұл да сенім, бірақ тұрпайы сенім. Мәселе – қандай ғана болсын сенімге ие болуда емес, сіздің сеніміңіз шынайы, тар жол, тайғақ кешуде де алдамайтын, қайта аялайтын, өліп кетсең де қорқыныш тудырмайтын сенім болуы керек. Ажал – сіздің сеніміңіздің адалдығын айыратын әділ сыншы!

Дұрыс өмір сүргізіп, дұрыс көз жұмдыратын бір ғана шынайы сенім бар, бұл – Құдай Ұлына, Иса Мәсіх Тәңірге сену. Исаның Өзі: „Менің Әкемнің үйінде орын көп“, – деп айтқан. Бірақ Құдай мекеніне апаратын бір ғана есік бар: „Мен – есікпін: кім Мен арқылы енсе, сол құтқарылады“. Бұл есік – Иса болып табылады! Адамдардың мұны естігілері келмейтінін білемін. Құдай туралы сағаттап пікір таластыруға болады. Біреулер Құдайды өзінше, өзгелері басқаша елестетеді. Алайда Иса туралы айтыс болмауы тиісті. Мынаны айтар едім сіздерге: „Тек Құдай Ұлы Исаға сенім арқылы өмір сүру және өлу – құтқарушы сенім болып табылады!“

Мұндай сенім адамдарға күлкілі болып көрінетінін, мына бір оқиға дәлелдейді. Бұдан бірнеше жыл бұрын Эссен көшесімен келе жаттым. Жол жиегінде, шахтерлер болса керек, екі кісі тұрды. Мен олардың қасынан өте бергенімде, біреуі менімен амандасып: „Қайырлы күн, діни жетекші мырза!“ – деді. Мен оған бұрылып: „Біз таныс емеспіз ғой“, – дедім. Ол күлді де, қасындағы жолдасына: „Бұл – діни жетекші Буш! Сүйкімді жігіт!“ – деп түсіндірді. „Алғысымды білдіремін“, – дедім мен. „Тек бір өкініштісі, кішкене миы жетісіңкіремейді“, – деп қосып қойды ол. „Миы жетіспейді дегенің не сөз?“ – деп ашуаланып қалдым мен. Ол сөзін тағы қайталап: „Шынымен діни жетекші өте сүйкімді жігіт, алайда оның бір кемшілігі бар: ол ылғи да Иса туралы айтады!“ – деді. „Ғафу етіңіз, – деп қуанғанымнан айқайлап жібердім мен. – Бұл – мүлдем басқа әңгіме ғой! Жүз жылдан

соң мәңгілікте боласыз. Сонда бәрі де сіздің Исаны білу-білмеуіңізге байланысты болады. Сіздің тамұқта немесе аспанда болуыңыздың тағдыры сол арада шешіледі. Айтыңызшы: сіз Исаны білесіз бе?“ „Көрдің ғой, – ол күліп, жолдасына бұрылды – Міне, тағы да өзінікін бастады!“

Мен қазір де осыдан бастағанды жөн көремін. Киелі кітапта: „Жүрегінде Құдай ұлы бардың – өмірі бар“, – деген бір шумақ бар, мен оны эпиграф етіп қояр едім. Сіз, мүмкін, Иса Мәсіх туралы естіген боларсыз, бірақ Оны сіз иемдене алған жоқсыз. „Жүрегінде Құдай Ұлы бардың, – естіп тұрсыз ба, – бардың! – өмірі бар, осы дүниеде де, мәңгілікте де! Жүрегінде Құдай Ұлы жоқтың – өмірі де жоқ. Бұл – Құдай Сөзі! Халық арасында: Тәңір кімге жар болса, Ол – сонда!“ – деген қағида бар. Мына Киелі кітаптағы шумақтың мән-маңызы да сондай. Мен сізге, өзіңіздің игілігіңіз үшін сендіре айтар болсам, сіз Исаға бой ұсынып, өз өміріңізді Соған бағыштаңыз, өйткені, Онсыз өміріңізде мән-мағына болмайды.

Енді сіздерге неліктен Иса барлық жерде бар және Оған деген сенімнің неге бірден-бір дұрыс сенім екенін айтайын. Немесе, ойымды өзіме тән ниетпен өрбітуіме рұқсат етіңіздер: мен сізге: „Маған Иса не үшін қажет және Оған не үшін сенемін?“ – деген тақырыпта әңгімелеуді жөн көріп отырмын.

1. Иса – Құдайдың бізге жіберген аяны

Егер біреу маған: „Мен Құдайға сенемін! Ал Иса не үшін қажет?“ – десе, мен оған: „Не деген сандырақ сөз! Құдай – құдіреті күшті Құдай болып табылады! Ал Исасыз біз Құдай туралы ештеңе біле алмаймыз!“ – деп жауап беремін.

Рас, адамдар Құдайды өздерінше сайлап ала алады, мәселен – күн сайын бес тостаған сыра ішетін, кез келген әділсымақ кісіге оның аузын қақпайтын сыпайы Тәңір керек. Бірақ, ол – Құдай емес. Алла, Будда – бұл біздің ықыласымыздың көрінісі іспеттес. Ал Құдай ше?

Біз Исасыз Құдай туралы ештеңе біле алмаймыз. Иса арқылы Құдай санаға ұялайды. Иса арқылы Құдай төмен түсіп, бізге қол ұшын береді.

Мен мұны сендерге түсіндіргім келеді: Бізге көрінбейтін, қалың түтін арасында Құдайды көз алдарыңызға келтіріңіздерші. Адамдар Онсыз өмір сүре алмайды. Сонда олар Оны іздей бастайды. Олар тұмшалаған түтін арқылы өткісі келеді. Бұл – діннің тыраштануы. Барлық діндер де – адамдардың Құдайды іздеуі болып табылады. Бүкіл діндерді біріктіретін бір зат бар: олар тұманда адасып, Құдайды кездестіре алмай жүр.

Құдай – адамның ақыл санасы жетпейтін Құдай. Ишая атты кісі мұны түсініп, шын жүректен былай деп жалбарынған: „Тәңірім, біз Саған жете алатын емеспіз. Уа шіркін, Сен аспанды қақ айырып, төмен түссең ғой!“ Қалай деп ойлайсыздар: Құдай бұл зар жылауды естіді. Ол түтін пердені ысырып тастап, бізге Иса бейнесінде келді. Сонда Бетлехем даласында періштелердің бәрі қосылып: „Сендерге Құтқарушы туды! Құдайдың данқы арта берсін!“ – деп жар салғанында, Құдай бізге көктен түсіп келді. Иса: „Мені кім көрсе, сол Әкемді көріп тұр“, – дейді.

Мен Исасыз Құдай туралы ештеңе білмеген болар едім. Ол – Құдай жөнінде ақиқат мәлімет алатын қайнардың бірден-бір Көзі! Сонда: „Исасыз да күн көремін!“ – деп айтуға қалай ғана біреудің аузы барады десеңізші.

Мен бұл мәселеге қысқа ғана тоқталып, көп жайды айтпауыма тура келіп тұр. Ал Иса туралы қанша айтсам да, әңгіме таусылмайды, дегенмен, мен қазір: „Иса не үшін қажет?“ – деген мәселе төңірегінде ең маңызды мысалдарды келтірумен ғана шектелмекпін.

2. Иса – Құдайдың құтқарушы сүйіспеншілігі

Мен сіздерге мұны түсіндіруім керек. Жуырда менен интервью алған бір журналистпен сұқбаттасқан кезімде, оның: „Сіз мұндай дәрісті неге оқисыз?“ – деп сұрағаны

бар. Мен оған былайша жауап бердім: „Менің оларды оқытыным, адамдар тамұққа түсіп қала ма деп қорқамын“. Сонда ол күлімсіреп: „Ол мүмкін емес!“ – деп қарсылық білдірді. Мен де қарсы дау айттым: „Тоқтай тұрыңыз! Жүз жылдан кейін сіздікі ме, әлде Құдай Сөзі дұрыс бола ма, оның ақиқатына жетерсіз. Айтыңызшы, – дедім мен оған, – сіз бұрын-соңды Құдайдан қорықтыңыз ба?“ – „Жоқ, – деп жауап берді ол, – қайырымы мол Құдайдан қорқуға болмайды ғой“. Сонда мен оған былай деп түсіндірдім: „Сіз онда өте қателесесіз. Құдай туралы аздап болса да түсінігі бар адам: „Біздің күнәмыздың әділ Қазысы, қасиетті де шыншыл Құдайдың қаһарынан сақтасын“, – деп жалбарынар еді. Ол сіздің күнәңызды мақұл көреді деп ойлайсыз ба? „Сіз қайырымы мол Құдай“, – дейсіз. Киелі кітапта бұл туралы басқаша айтылған. Онда: „Тірі Құдайдың қолына түсу қорқынышты!“ – делінген.

Сіз өміріңізде Құдайдан қорқу дегенді білдіңіз бе? Егер білмесеңіз, онда сіз Құдайдың құдіреті мен өз күнәңыздың бүкіл шындығын әлі түйсіне, түсіне қоймағансыз. Құдайдан қорқа отырып, сіз: „Құдай алдында қайтіп тұра аламын?“ – деп өзіңізге сауал қояр едіңіз. Мен біздің уақытымыздың ең үлкен оғаштығы – Құдайдың қаһарынан қорқудың жоқтығы деп есептеймін. Ол – ол ма, тірі Құдайды және біздің күнәмыз үшін жазалайтын Оның ашу-ызасын елемеушілік – бұл өрестігіміздің айғағы. Профессор Карл Гейм Қытайға барған сапарында, Пекинде болғаны жайлы айтқаны бар. Онда оны тауға алып барып, оған таудың ұшар басында тұрған мезбақты (құрбандық шалатын орын) – „аспан мезбағын“ көрсетіпті. Және оған „татуласу түнінде“ осы тауға қолдарында ұстаған түрлі-түсті кішкене шамы бар, жүздеген мың адам шығатынын түсіндіреді. Император (Қытайды ол кезде әлі император билеп тұрған кез) жоғарыға көтеріліп, өз халқының татуластығы құрметіне құрбан шалады екен. Осыны әңгімелей отырып, профессор Гейм былай деді: „Құдайды танымайтын бұлар да, Құдайдың қаһары туралы және адамдардың Жаратқанмен татуласқысы келетіні жөнінде бірдеңе білген болуы керек“.

Ал білімді Европаның тұрғыны, егер адамдар тек өздері қауым салығын уақытында төлесе, „сүйкімді Құдай“ бақытқа кенелетіні туралы пайымдауға құқы бар деп ойлайды! Сондықтан, кәне, қайтадан Құдайдан қорқайық! Бәріміз де күнәға баттық! Ал сіз: „Тазамыз“, – дейсіз бе? Мүмкін емес!

Құдайдан қорқуды қайтадан үйренген шақта, біз өзімізге мынандай сұрақ қоямыз: „Құдайдың қаһарынан аман қалудың жолы қайсы? Қайда барып құтыламыз?“ Сонда бізге Иса – Құдайдың құтқарушы сүйіспеншілігі екені аян болады! „Құдай барлық адамның құтқарылуын қалайды“. Бірақ Ол әділетсіздікке бармайды, күнәкарлыққа немқұрайды қарай алмайды. Міне, сондықтан да Ол бізді құтқару үшін, Өзімен татуластыру үшін, Ұлын берді.

Менімен бірге Иерусалимге жүріңіз. Онда, қаланың алдында төбе тұр. Біз оның үстінде мыңдаған адамдарды көреміз. Ал олардың бастарынан жоғарырақта үш айқыш ағаш көрінеді. Сол жақтағы айқыш ағаштағы адам – біз сияқты күнәкар. Оң жақтағысы да – сондай. Ал, анау – ортасындағысы! Соған қараңыздаршы: тікенді тәж киген Адам – Тірі Құдайдың Ұлы! „Жүзі жарқын, мейірімді. Сен қалайша жәбірленгенсің!“ Неліктен Ол онда керулі тұр? Бұл айқыш ағаш – Құдайдың мезбағы болып табылады. Ал Иса – Құдайдың Тоқтысы, Оған бүкіл әлемнің күнәсы жүктелген, Ол – Құдаймен татуластырушы.

Сіз қаншалықты байқамасаңыз да, тіпті сіз Оны жоққа шығарғанның өзінде де, Исаны таппай тұрғанда, Құдайдың қаһарының астында боласыз. Тек кімде-кім Исаға келсе, сол ғана Құдайдың шапағатына бөленеді: „Біздің әлемнің айыбы Соның мойнында болды“.

Маған мүлдем қарапайым мысалды айтуға рұқсат етіңіздер. Бірінші дүниежүзілік соғыста мен артиллерияшы едім. Бізде қалқанды зеңбіректер болды. Бірде біз жаяу әскерсіз алдыңғы шепке шықтық. Сонда танклер шабуылының астында қалдық. Қалқандарымызға оқ бұршақтай жауды. Бірақ қалқандар өте берік болғандықтан, оның тасасында тұрған біздерге қауіпсіз болды. Осы жерде мен: „Қалқаннан қолымды шығарсам болды,

күл-талқаны шығар еді, сонда мен қансырап өлер едім“, – деп ойладым.

Сіз мені түсінген боларсыз: Иса – мен үшін осындай қалқан. Исасыз Құдай сотынан өлетінімді мен жақсы білемін. Исасыз не істесем де, жүрегімде жан тыныштығы болмайды. Исасыз өлім қорқынышын сезінбей өле алмаймын. Исасыз мен мәңгілік өлімге душар болар едім. Әлі-ақ көрерсіздер, мәңгілік өлім бар! Бірақ, егер мен Иса айқыш ағашының тасасында тұрсам, қалқан тасасындағыдай, қауіпсіздіктемін. Сонда мен: Ол – менің Татуластырушым! Ол – менің Құтқарушым! Иса – Құдайдың құтқарушы сүйіспеншілігі! – екенін білемін.

Естіп тұрсыздар ма: Құдай барлық адамның құтқарылуын қалайды. Сондықтан да Ол Өз Ұлын бізді құтқару үшін, бізді Өзімен татуластыру үшін берді. Оны сіз үшін де берді!

Ал енді сіз Құдай мейірімін алғанша, құтқарылғанша жайбарақат болмаңыз!

Сонда Иса не үшін қажет?

3. Иса – біздің өміріміздегі ең үлкен қиыншылықты шеше алатын бірден-бір тұлға

Біздің өміріміздегі ең маңызды қиыншылық қайсы екенін сіз білесіз бе? Жасы ұлғайғандары, әрине, қазірде кесел болып тұрған бауыр, бүйрек аурулары немесе басқалары туралы ойлайды. Оғаштау қиыншылықтар! Жастардың көкейіндегісі – „бойжеткен“ немесе „бозбала“ жайлы. Сөйтіп, әркімнің өз күйкі тірлігі бар. Ал енді маған сенсеңіздер, өміріміздегі ең үлкен қиыншылық – Құдай алдындағы күнәмыз деп айтар едім.

Бірнеше ондаған жылдар бойы мен жастар арасында діни жетекші болдым. Жастарға Құдай алдындағы күнәларымыз туралы айтып түсіндіру үшін, маған үнемі небір жаңа образды мысалдарды іздеуге тура келді. Соның бірін қазір келтірейін. Менің айтқаным: „Көз алдарыңызға келтіріңіздерші, біз табиғаттан мойнымызға темір құрсау салынып туылдық дейік. Әрбір күнә жасаған

сайын, бір сақинадан қосыла берді. Арам ой келген екен – бір сақина қосылды; шешеме тілім тиді екен – тағы бірі; басқалар туралы оғаш пікірім үшін, тағы біреуі қосылды. Құдай жоқтай бір күнімді мінәжатсыз өткіздім екен – тағы біреуі қосылды. Алдағаным, арбағаным үшін – тағы құрсау“ – дедім.

Өзіміздің артымыздан қандай ұзын шынжырды сүйреп жүргенімізді ойлап көрсеңіздерші! Түсінесіздер ме, бұл қарыз шынжыры ғой! Тіпті көзге көрінбегеннің өзінде де, бұл – Құдай алдындағы күнәмыздың ақиқаты. Ал ол болса – сұмдық ұзын. Біз оны соңымыздан барлық жерде сүйретіп, алып жүреміз. Мен ылғи да өзіме-өзім былай деп сауал қоямын: неліктен адамдар шын мәнінде қуанбайды, бақытты екендерін сезінбейді? Егер сіздер ештеңеден тарықпасаңыздар, өздеріңізді бақыттымын деп санайсыздар ма? Бақытты бола алмайсыздар, өйткені сіздер өздеріңізбен бірге күнә шынжырын сүйретіп жүрсіздер! Одан сізді діни жетекші де, діни қызметкер де, періште де босата алмайды. Құдай да алып тастамайды, өйткені Ол – әділ: „Не ексең – соны орасың“, – деген бар емес пе!

Ал, Иса! Өміріміздегі үлкен қиыншылықтың түйінін тек Сол ғана шеше алады. Ол біздің күнәларымыз үшін өлді. Ол өлімімен күнәларымызды өтеді. Сондықтан Ол бізден борыш шынжырын шеше алады. Мұны істеуге мүмкіндігі бар – жалғыз Сол ғана!

Мен өз тәжірибемнен мысал айтайын: менің күнәларым кешірілді деген ұғымды – азаттық деп түсінемін. Қарттар, сіздерге айтарым: күнәларыңыздың кешірілуіне мүмкіндік беріп, өлуге болады. Немесе өздеріңнің күнәларыңды арқалап, мәңгілікке кетуге болады! Бұл сұмдық!

Өмір бойы өздерін: „Мен мейірімдімін. Мен әділмін“, – деп айтатын адамдарды білемін. Ал өлер шағында олар өздерінің өмір қайықтары түнектің мәңгілік ағынына ілесіп кеткенін, сөйтіп Құдайдың алдына апаратынын сезеді. Олар өздерімен бірге үйді де, банктегі есепшотын да, салым кітапшасын да алмай, тек күнәсын ғана арқалап кетеді. Осы қалпында олар Құдай алдына барады!

Сұмдық қой! Бірақ адамдар дәл осылай көз жұмады. „Бәрі де осылай өледі“, – деп айтсаңыз, онда шынында да, бәрі осылай өлгені. Бірақ сіздер бұлай өлуге тиісті емессіздер! Иса күнәны кешіреді! Бұл – қазіргі барлық құтылудың ішіндегі ең ұлы құтылу болып табылады.

Күнәның кешірілуінің не екенін білген кезде, мен 18 жасар жас жігіт едім. Шынжыр үзілді. Бір өлеңде былай деп айтылады: „Бүкіл күнәкарлар кешірілді! Бұл – мәңгілік өмір сөзі. Жан үрейі өшірілді. Бұл кешірілуді Исаның есімі берді!“ Сіздің де осындай жайды басыңыздан өткізгеніңізді мен қалаймын. Исаға барыңыз! Бүгін. Ол сізді күтеді. Оған былай деп айтыңыз: „Тәңірім, менің өмірім өксікке және ақауға толы. Мен ол туралы тіс жармадым және мұныма мақтандым. Қазір мен күнәларымның бәрін Саған әкелдім, Сенің Қаның оларды ақтап, тазартқанына сенгім келеді“. Күнәның кешірілуінен артық не бар, шіркін!

XVII ғасырда Англияда Буньян деген адам өмір сүрді. Ол өз сенімі үшін абақтыда жылдап отырды. Мұндай жағдайлар әр уақыттарда болған. Құдай Сөзінен соң, адамзат қоғамындағы ең бір тұрақты құбылыс – түрме болып табылады. Сонда, түрмеде, Буньян тамаша кітап жазды, ол күні бүгінге дейін де маңызын жойған жоқ. Онда Мәсіхтің жолын қуушының қауіпті де, қызық оқиғаларға толы саяхаты баяндалған. Кітап былай басталды: „Бейбіт“ деген қалада бір адам тұрады. Бірде ол тынышсыздана бастап, шамамен былай деген: „Мұнда бірдеңе жетіспейтіндей. Менде маза жоқ. Мен – бақытсызбын. Менің бұл арадан кетуім керек“. Ол осы туралы әйелімен де ақылдасты. Сонда әйелі оған: „Сен күйгелектеніп, күйіп-пісіп тұрсың. Саған демалу қажет“, – деді. Бірақ оған ештеңе де көмектесе алмады. Абыржушылықтан арылмады. Бірде ол мынандай тұжырымға келеді: „Маған ештеңе де көмектесетін емес, менің бұл қаладан кетуім керек!“ Сөйтіп ол қашады. Жолда арқасында бір жүктің барын байқайды. Одан құтылғысы келгенімен, құтыла алмайды. Барған сайын әлгі жүк ауырлай береді. Бұрын ол мұны байқамаған еді. Бұл – солай болуы керек секілді. „Бейбіт“ қаласынан алыста-

ған сайын, жүгі зіл батпанға айналғандай. Ең ақырында ол аяғын эзер-эзер баса алды. Жалғыз аяқ жолмен тауға қарай қинала жүріп келеді. Арқасындағы жүгі ауырлай түсуде. Бір уақытта жол түйісінде алдынан айқыш ағаш көрінеді. Есінен айрылар-айрылмас сәтте, ол айқыш ағаш алдына құлап, одан шап ұстайды да, оған көз салады. Осы мезетте ол арқасындағы жүгі ажырап, жерге тарс ете түсіп, еңіске қарай домалай жөнелгенін сезеді. Иса Мәсіхтің айқыш ағашы алдында да адамның нені бастан кешіргені туралы ғажап жазылған: „Мен рухтанып, айқыш ағашқа көз салдым, сонда менің көз алдыма сол ағашта Өз Қанын төккен, сөйтіп мен үшін жанын берген Құдайдың Тоқтысы келді. Мен сол жерде екі кереметті кездестірдім деп, ұяла айтуға тиістімін: бұл – сүйіспеншіліктің шапағаты мен күнәмның ауыртпалығы. Күнәнның кешірілуі дегеніміз – Иса менің күнәларымды өтеді. Мен борыштарымның шынжырынан босандым. Мен ауыртпалықтан біржола арылдым деген сенім. Күнән кешіру тек Исаның ғана қолынан келеді.

Иса не үшін қажет? Исаға не үшін сенетінімді тағы да түсіндіре түсуім керек.

4. Иса – мейірімді бақташы

Сіз, мүмкін, бірде жалғызсырап, өз өміріңіздің бостан-босқа өтіп жатқанын сезінген жағдайды басыңыздан кешірген боларсыз. Сонда сізге бір нәрсе жетіспей тұрғанын сезесіз. Бірақ, ол – не? Мен сізге оны айтайын: жетіспей тұрғаны – тірі Құтқарушы!

Иса біздің күнәмызды өтеу үшін, айқыш ағашта өлгені туралы мен сіздерге жаңа ғана айттым. Мына сөзге назар аударыңызшы: „Әлемнің айыбы Оның мойнына жүктелді“. Содан соң оны жартаста ойылған көрге салды. Көрдің аузын ауыр таспен жапты. Біржола көңілі жай табуы үшін, Рим басқарушысы тасқа мөр басып, қабірдің алдына әскерден күзет қойды. Күзетшілердің арасында түрлі елдерде: Галлияда (қазіргі Франция), Германияда, Азияда, Африкада соғысқа қатысқан, небір

ығай мен сығай жігіттер болғанын көз алдыма елестетемін. Бұлар – денесін соғыс тыртығы басқан батырлар еді. Сөйтіп, үшінші күні таң атар сәтте сол қолында қалқаны, оң қолында найзасы, басында дулығасы бар олар, табыт алдында тапжылмай тұрған еді. Рим легионері – күзетте. Оған сенуге әбден болады. Бірақ, аяқ астынан маңай күндізгідей жарқырап кетті. Киелі кітапта айтылғанындай: „Тәңір періштесі аспаннан түсіп, табыт алдындағы тасты ысырып тастады“. Сонда Иса табыттан тұрды! Мұның ғажаптығы соншалық, әскерлер есінен айрыла құлап қалды. Осыдан бірнеше сағат өткеннен кейін, Иса кедей қызбен жүздеседі. Киелі кітапта Иса ол қыздан жеті албастыны аластағаны туралы айтылады. Бұл қыз жылап тұрған еді. Иса оған жақындағанда, ол есінен тана құламайды, қайта тірілген Иса Тәңірді көріп, қуанғанынан: „Рәббім!“ – дейді. Оның жаны жай табады, өйткені ол „Мейірімді Бақташы Иса – тірі және өзіммен бірге!“ – дегенді түсінді.

Білесіздер ме, Иса маған Оның қолынан мықтап ұстау үшін де қажет. Өмір көші мені түпсіз тұңғиыққа тастады. Исаға сенгенім үшін, маған нацистік түрмеде отыруға тура келді. Онда маған: „Енді бір адым жасасам, қайта шығар жол жоқ, естен адастыратын қараңғы қапас басталады“, – деген ойдың келген шақтары да болды. Осындай қысылтаянда маған Мәсіх келді! Сөйтіп, бәрі де дұрыс болды. Мен бұл жайды басқаша түсіндіре алмаймын.

Мен түрмеде нағыз тамұқ тәрізді түндерді бастан кешірдім. Бірде түрменің алдына үміті үзілген адамдарды концлагерьге апаратын көлік келді. Бұл тұтқындардың кейбіреулері қылмыскер болатын, басқалары – ешқандай кінәсы жоқ еврейлер еді. Бір сенбінің кешінде осы адамдар ашына айқайлай бастады. Олардың боздағандарын ауызбен айтып жеткізу қиын. Бүкіл үй камерадағы адамдардың ашынған айқайымен, қабырға және есікті ұрғылаған дүрсіліне толды. Қарауылдағылар абыржып қалды, тапаншаларымен жоғарыға қарай атып, олай-бұлай жүгірісіп, тұтқындарды ұрып-соғып, бір бұрышқа тықсырды. Мен өз камерамда: „Тамұқта да осы-

лай болады“, – деген ойға шомып отырдым. Болған істің бәрін айтуға менің тілім жетпейді. Осы бір сәтте маған мынандай ой келді: „Иса! Ол – осында ғой!“ Мен сіздерге шынымен басымнан өткізгенімді айтып отырмын. Мен сонда өз камерамда отырып: „Иса! Иса! Иса!“ – деп, ақырын, тіпті күбірлей қайталадым. Сонда үш минуттан кейін бәрі тынышталғандай болды. Түсінесіздер ме, Мен Оған жалбарындым. Мұны ешбір жан естіген жоқ, тек Ол ғана естіді – сонда эзезілдердің тайқақтап кетулеріне тура келді! Осы сәтте мен қатаң тыйым салынғанына қарамастан: „Иса – Сен қуанышымсың, Жанымның жұбанышысың. Жүрек сөзі ақтарылсын: Сен – менің мақтанымсың. Қашанға дейін қамайды? Қорқыныш сейіліп, Сенімен бірге болуды қалайды!“ – деп, бар дауысыммен әндетіп қоя бердім. Тұтқындағылардың бәрі мұны естіді. Қарауыл ауыз ашқан жоқ, ал мен болсам тағы да қаттырақ: „Мейлі дауыл долдансын, әлемді түгел орасын, Иса – Менің Тірегім!“ – деп әндеттім. Достарым менің, міне мен сонда тірі Құтқарушыны иемденудің қандай екенін сезіндім.

Барлығымызға да бір кезде – мен бұл туралы айттым да, – өте қауіпті жолдан – өлім өңірінен өтуімізге тура келеді. „Сіздер – діни жетекшілер – адамдарды әрдайым өліммен үрейлендіресіздер!“ – деп, мені жазғырғандар да болды. Мен оларға былайша жауап бердім: „Онымен мен ешкімді де қорқытып-үркіткім келмейді, бәріміз де одан қорқамыз!“ Өлім халінде жатып, мейірімді Бақташының ұсынған қолын сезіну – қандай ғанибет десеңізші! Маған айтады – шыны да сол: „Қазіргі адамдар өмірге қарағанда, өлімнен аз қорқады. Өмір дегенің – өлімнен де сұмдық үрейлі болып тұр ғой!“ Достарым менің, тірі күніңде де Исамен бірге болуға болады!

Мен сіздерге жиі еске алатын бір оқиғаны айтып беруге тиістімін. Ол – ақылға симайтындай іс, бірақ болғаны рас. Эссенде мен өнеркәсіпшілердің бірімен таныстым; ол – өзі, қалай айтсам екен, жақсылық ойлайтын, тілектес адам болды: „Діни жетекші мырза, балаларды ақиқат жолына бағыттауыңыз – қандай жақсы іс. Міне, еңбегіңіз үшін 100 марка“, – дегені ғой. Мен сонда: „Ал сіз – өзі-

ңіз – қалайсыз? – дедім. „Жоқ, жоқ, діни жетекші мырза, менің ендігі қалыптасқан өз дүние танымым бар...“ – деді ол. Түсінесіздер ме: қайырымды жан, бірақ Айдың Сириустан алыстығы қандай болса, оның Құдайдан алыстығы да сондай. Бірде мен неке қидым. Бұл рәсім аса зәулім, қаңыраған бос ғибадатханада өткізілгенде, көңілсіз көрінеді. Күйеу жігіт пен қалыңдық және тағы да оншақты адам келеді. Олар қаңыраған ғибадатханада өздерін қолайсыз сезінеді. Ал менің өнеркәсіпші мырзам куә ретінде келді! Әдемі фрак киіп, қалпағын қолына ұстаған осы бір бейшара адамға жаным ашыды. Ол ғибадатханада өзін қалай ұстау керек екенін мүлдем білмей сасқалақтады. Оны мына мәселелер: „Тіземді бүксем бе екен? Мүмкін сиынуым керек шығар? Өзімді-өзім қалай ұстауым керек?“ – деген сан сұрақ мазалағаны, бет әлпетінен апайқын білініп тұрды. Мен оған аздап көмектестім, қолындағы қалпағын алып, қатардағы орындыққа қойдым. Содан соң дұға оқыдық. Әрине, оның дұға туралы түсінігі де жоқ еді. Әйтеуір өзі сондай кейіп танытты. Бұл мырзаны көз алдыңызға елестете аласыз ба? Жалған дүниенің адамы! Бір уақытта ғажап іс болды. Қанша дегенмен, қалыңдық бұрыннан балалардың Құдайға құлшылық еткен кездерінде, оларға көмектесуші еді, сондықтан некеқияр рәсімі кезінде галерея жақтан отыз шақты қыздардың қосыла айтқан әні естілді. Олар өздерінің жағымды дауыстарымен, мүмкін сіз де білетін шығарсыз, нағыз қарапайым балалардың дұғасын айтты: „Тоқтысымын Мәсіхтің! Білемін дәмін бақыттың, Негізі берік іргемнің, Бақташымен біргемін...!“

Мен бұл адамға бірдеңе болды ма, әлде сырқаттанып қалғаннан сау ма, деп ойлады. Ол бір уақытта бүрісіп, қолымен бетін жауып, дірілдеп кетті. Оған бірдеңе болды деген ойым беки түсті. Дәрігер шақыруым керек шығар? Енді бірде қарасам, әлгі адамым жылап отыр, тіпті жұбанар емес. Балалар болса: „...Бақташы мені бағады, қуанту жағын табады. Сүйіспеншілікке меңзейді, атымды айтып, іздейді. Қасиетті – Оның таяғы, Байлықты алға жаяды...“ – деп әндетуде.

Міне, ірі кәсіпкер адам... көзінің жасын бұлап, жылап

отыр. Мен сонда не болғанын түсіндім. Оның: „Балалардың мейірімді Бақташысы бар, ал мен болсам – жалғызбын, алдым – терең жар“, – деп қапаланғанын, мен сонда білдім.

Ерлер мен әйелдер, сіздердің өмірдегі ең бір қол жеткен жетістіктеріңіз – балалар сияқты, Иса Мәсіхтің тоқтылары екендеріңізді біліп, Ізгі, мейірімді Бақташыларыңыздың бар екенін түсіну. Бұл – өмірдегі ең ірі жетістік! Осыны айтуға ұмтылыңыздар! Мен неге Исаға сенемін? Өйткені, Ол – менің мейірімді Бақташым, менің жақсы Досым, менің тірі Құтқарушым!

Иса не үшін қажет? Сіздерге тағы мынаны айтсам деймін:

5. Иса – өмір әміршісі

Осыдан бірнеше жыл бұрын біз жастармен Бөгем орманында демалысымызды өткіздік. Балалар жүріп кеткеннен кейін, менің бір күн сонда қалуыма тура келді, өйткені, маған арнайы автомашина жіберулері керек еді. Мен сол кешті, бұрын бір корольдің иелігінде болған, ескі аң аулау қорғанында өткіздім. Қазір мұнда орманшы ғана тұрады екен. Үй – жартылай құлаған. Электр жарығы жоқ. Бірақ үйде ашық камин пеші бар үлкен бөлме бар екен, каминге от жағылды. Орманшы менің қасыма керосин шамын қойып, қайырлы түн болуына тілектестік білдірді. Далада дауыл соғып тұрды. Жаңбыр үйді айнала өскен шыршаның бұталарын сабалап, құйып тұр: нағыз қарақшылардың қимылдайтын кезеңі туғандай. Ал мен оқи қоятын ештеңе ала келмеппін. Камин үстінде тұрған кітапшаны тауып алып, керосин шамының жарығымен оқи бастадым. Бірақ сіздерге бұған дейін, бұдан асқан зәре ұшырар нәрсені оқымағанымды айтуға тиістімін. Бұл оқиғада бір дәрігердің ажалға қарсы әрекеті суреттелген екен. Кітаптың кейбір беттерінде былай деп жазылыпты: „Сен, ажал, адамзаттың жауысың! Бір апта бойы адамның өмірі үшін арпалыстым, оны ажал аузынан құтқардым ғой деп ойлаған едім, сен болсаң, жатқан жеріңнен көте-

ріліп, мені әжуалағандай қолыңды создың да, менің барлық еңбегімді еш еттің. Мен бекершілік екенін біле тұра, адамдарға көмектесудемін, ал сен арбиған етсіз қолыңды созып келесің. О, опасыз, сатқын ажал, сен – нағыз жаусың!“ Кітап беттері ажалға деген жек көрушілік сөздерге толы. Ал соңында ең сұмдығы жазылған: „Оу, ажал! Сен – нүктесің, сен – леп белгісісің!“ Бұдан әрі ол былай деп жазыпты: „Оу, қарғыс атқан, сен қалай еткенде де, леп белгісі болсаң ғой! Бірақ, мен саған қарап тұрсам, сен сұрақ белгісіне айналғандайсың. Сонда мен өзіме-өзім: ажалдың ақыры бар ма, әлде ол әлі аяқталған жоқ па? – деп сауал қоямын. Одан әрі – не? Ажал, – сен бәрінің білгісі келген сұрағысың“.

Міне, қандай! Мен сіздерге айтар едім, өлім – бұл әлі өмірдің ақыры емес! Бұл сұрақтың жауабын білетін Иса былай деген болатын: „Өлімге апаратын жол – кең, ал өмірге апарар жол – тар!“ Бірақ жеребе осы арада тасталынады. Сондықтан, өмір ұсынатын Құтқарушының осы дүниеде барына қуанамын. Ол Өзі – өмір, өмірге бастайды және өмірге әкеледі; сондықтан мен Ол туралы шын көңілден жар саламын. Білесіздер ме, бірінші дүниежүзілік соғысы кезінде мен аса ірі шайқас жүріп жатқан, Верден қаласының іргесінде апталап жаттым. Майдан шебінде өліктер бірінің үстіне бірі үйіліп жатты. Мен өмір бойы осы өліктердің иісін ұмыта алар емеспін. „Отан үшін опат болды...“ деп жазылған ескерткіштерді көргенде, мен Верден түбіндегі өліктер иісін еске түсіремін. Жүз жылдан кейін біздердің бәріміз бұл арадан кететініміз туралы ойлағанда, мен араны ашылған ажалдың тынысын сезгендей күй кешемін. Сіз сондайды сезінесіз бе?

Осы өлім бар дүниеде де өлімнен қайта тірілген Біреу бар! Оның не айтқанын естеріңізге салайын: „Мен – тірімін және сендер де тірі боласыңдар! Маған сеніңдер! Маған келіңдер! Маған ықылас білдіріңдер! Менің игілігім болыңдар! Мен сендерді өмірге енгіземін!“ Бұл – ғажап емес пе? Сонда, бұл өлім бар дүниеде өмір беретін және мәңгілік өмірге жеткізетін Құтқарушысыз, бізге қалай өмір сүруге болады!?

Мен күні кеше профессор Гейм бастырып шығарған

бір ескі хатты оқыдым. Бұл – екінші дүниежүзілік соғыста Ресейде ауыр жараланған Мәсіх жолын қуушы солдаттың хаты. Хатта былай деп жазылған: „Айналамыздағының бәрін түсініп білу қиын! Орыстардың зеңбіректері атылғанда, бәріміздің үрейіміз ұшады. Ал аязы ше! Қары қандай! Масқара! Бірақ, мені қорқыныш билемейді. Егер өле қалсам, ғажайып іс болар еді. Сонда мен көзді ашып – жұмғанша аспанға көтерілемін. Дауыл тыйылып, мен Тәңіріммен бетпе-бет ұшырасамын, Оның даңқы мені баурап алады. Мен мұнда көз жұмуға қарсы емеспін“. Осыдан көп ұзамай, ол қаза тапты. Мен бұл хатты оқығанда: „Жас адамның Исаны білгендіктен, өлімнен қорықпағаны керемет қой“, – деп ойладым.

Иә, Иса – өмірдің әміршісі. Ол Өзінің жолын қуушыларға мәңгілік өмір туралы үміт береді!

Бірде Лейпцигтегі ғибадатханада өткен қауым мерекесінде, үкімет басындағылар мен қауым басқармасының кездесуі болды. Бір-бірінің жанды жерлеріне тимейтіндей, ештеңеге міндеттемейтін сөздер сөйленіп жатты. Қорытынды сөзді сол кездегі Германиядағы Ізгі хабар комитетінің бас хатшысы Генрих Гизен алды. Генрих Гизеннің орнынан тұрып, айтқан сөзі жадымнан шықпайды. Ол былай деген еді: „Менің мырзаларым, сіздер бізден: „Біз қандай адамдармыз?“ – деп сұрайсыздар. Мен мұны сіздерге бір ғана сөйлеммен айтамын: біз былайша дұға ететін адамдармыз: „Құдай – Әке, менің тәжім аспанда болуы үшін, маған момындық бере гөр“. Осыны айтты да, ол өз орнына отырды. Жиналғандар бұл жауапқа шын мәнінде таңғалысып қалды.

Отыз жылға созылған соғыс кезінде, Пауль Герхардт өз өлеңінде былай деп жазған еді: „Тұрсам-ау, деймін киелі жерде, қалмаймын мүлде бейтаныс елде. Жүремін жолмен аспанға барар, Әкемнің маған сыйлары даяр“. Сіздердің де өздеріңіз өмірлік жолдарыңызды осылай жүріп өтулеріңізге тілектеспін.

Ал Иса не үшін қажет? Шынына келгенде, бәрі – сіздердің Оны тану-танымауларыңызға байланысты!

МЕН НЕ ҮШІН ӨМІР СҮРЕМІН?

Сонымен: мен не үшін өмір сүремін? Немесе: бұл жер бетінде не үшін жүрмін? Немесе: өмірімнің мәні – неде?

Бірде Эссенде мен телефоннан бір өнеркәсіпшінің: „Діни жетекші мырза, келіңізші!“ – деп абыржи сөйлеген дауысын естідім. Мен асығыс түрде келіп жеткенде, ол мені мына сөздермен қарсы алды: „Менің ұлым атылып өлді!“ Мен бұл бозбаланы білетінмін. Ол – студент еді. Оның ойына келгеннің бәрі алдынан табылатын еді. Денсаулығы жақсы, сымбатты, жас және ауқатты болатын. Оның көптен бері жеке меншік автомобилі де бар еді. Ол ешқандай қисынсыз іске араласпаған. Сонда да осы жас жігіт өзін-өзі маңдайынан атып, өлді! Ол қалдырған хатта: „Менің өмірден кету себебім – одан ешқандай мән-мағына көріп тұрған жоқпын!“ – деп жазған. Жан түршігерлік!

Көрдіңіздер ғой, өміріміздің мәні туралы мәселе – өте маңызды. Оның олай болатын себебі, бізге өмір бір-ақ рет берілуінде! Өзіміздің жалғыз ғана өмірге ие болуымыздың маңызы қандай екенін ойланған шығарсыздар.

Мектепте оқып жүргенімде, мен математика жағынан шамалы болдым. Мұғалімім менің шығарған есептерімді түсінгісі, қарағысы келмейтін. Математикадан берілген тапсырманы мұғаліміме тексеруге ұсынғанымда, ол менің қабілетімді бағаламай, дәптерімнің бетін қызыл сиямен жазылған сандармен толтырушы еді. Бұл жиіркенішті болып көрінетін. Дәптерім осылай қызыл жолақ болған кезде, олар аяғына дейін пайдаланылмаса да, мен оны жыртып тастап, таза дәптер сатып алатынымын. Сөйтіп, мен оны жаңадан бастап алатынымын. Шіркін, өмірді де осылай жаңадан бастай алса ғой! Маған сеніңіздер: миллиондаған адамдар өлім аузында жатқанда: „Шіркін, дүние-ай, бәрін басынан бастар ма еді! Бәрін басқаша атқарар едім!“ – деп ойлайтыны даусыз. Әрине, жаңа мектеп дәптерін сатып алып, қайтадан бастауға болады, ал өмір – олай емес. Өмір бізге бір-ақ рет беріледі! Егер біз оны бүлдірсек, дұрыс өмір сүре алмасақ,

қандай өкінішті! Бізде бір ғана өмір бар. Егер ол жоғалса, ол ғасырдан ғасырға ғайып болады. Мен мұны мүлде шын айтып отырмын.

Бүгін таңертең мен жатқан мейманхана жанынан сиыр табыны өтті. Мен оқитын дұғамды дайындап жатып, былайша ойладым: „Мына сиырлар қандай бақытты десеңші, өйткені олар мына жарық дүниеде не үшін өмір сүріп жатырмын деп, еш ойламайды. Бұл жерде бәрі де айқын: сүт беру, ең ақырында сиыр етін беру. Сіздер түсінесіздер ме? Жануарға өмір мәні туралы ойлаудың қажеті жоқ. Адамның жануардан айырмашылығы да осында. Бір өкініштісі – өле-өлгенше: „Осы мен не үшін өмір сүріп жүрмін?“ – деп бір сұрамай өтетін адамдар арамызда көп. Бұлар жануарлардан еш айырғысыз. Көріп тұрсыздар ғой: біз де олардан алыс емеспіз. Адамды адам ететін не? Ол өзін-өзі: „Мен неге бармын, не үшін өмір сүремін?“ – деп сауал қоя алғанында.

1. Үстірт және ағат айтылған жауаптар

Сонымен, достарым менің, „Мен не үшін өмір сүремін?“ деген сауалға үстірт және ағат жауаптар көп. Сондай үстірт және ағат айтылған жауаптарды менің бір мезгілде алғаным бар. Бұл – 1936 жылы, Гитлер үстемдігі кезінде болған еді. Мюнстердегі студенттер: „Менің өмірімнің мәні неде?“ – деген тақырыпта әңгіме – сұхбат құруымды өтінді. Олар бірден-ақ дәріс тыңдағылары келмейтінін, бірақ осы тақырыпта пікір таласын қалайтындарын айтты. „Жақсы, – дедім мен, – онда бастандар! – Өмірімнің мәні неде? Мен не үшін өмір сүремін?“ Жоғарыда айтылғанындай, пікір таласы Гитлер үстемдігі кезінде өткендіктен, біреуі орнынан тұрып, былайша түсіндірді: „Мен өз халқым үшін қажетпін. Бұл – жапырақ және ағаш сияқты. Жапырақ – ештеңе емес, ал ағаш – бәрі. Мен халқым үшін өмір сүремін!“ Мен бұған былайша жауап бердім: „Жақсы! Ал ағаш не үшін өмір сүреді?“ Кідіріс! Бұл жөнінде ол білмейді екен. Түсінесіздер ме, нағыз сұрақ жауапсыз қалды. Сонда мен олар-

ға: „Қадірлі адамдар! Сіздер сауалды айналып өтетін, оны кері тартатын жауап беруге тиісті емессіздер!“ – деп айттым.

„Сонымен, менің өмірімнің мәні неде? Мен не үшін өмір сүремін?“ – деп сұрадым тағы да. Сонда екіншісі былайша түсіндірді: „Мен жарық дүниеде өзімнің борышымды орындау үшін, өмір сүремін!“ – „Достым, – дедім мен, – солайы солай ғой: ал менің борышым – неде? Мен Құдай Сөзін сіздерге жеткізуді – борышым деп білемін. Матильда Лудендорф болса, борышым – Құдайды танымау деп есептейді. Борыш деген – не, сонда?“ Бірде жоғары шенді қызметкердің маған былай дегені бар: „Діни жетекші мырза, құпиясын айтсам: мен күні бойы құжаттарды көшіремін, егер осылардың бәрі өртеніп кетсе, бәрібір өмір жалғаса береді. Шын мәнінде, осындай мән-мағынасыз жұмыспен шұғылданғанымна қиналамын“. Борыш деген не? Мыңдаған әсәсілер жүздеген мың адамның обалына қалды. Олар сот алдында: „Біз өз борышымызды орындадық, өйткені бізге солай деп бұйырылды“, – деп ақталды. Басқа бір адамдарды өлтірумен, адам борышы ақталады дегенге сенесіздер ме? Мен бұған сене алмаймын. Сөйтіп, мен студенттерге былай дедім: „Істің ақиқатына келейік: менің борышым не? Мұны маған кім айта алады? Міне, біз тағы да тұйыққа тірелдік“.

Бұдан кейін жас мырзалар жауапты біраз ойланып барып беретін болды. Содан соң біреуі орнынан тұрып, маңғаздана: „Мен ежелгі дворян тұқымынанмын. Мен ата-тегімді 16 атаға дейін айтып, ажырата аламын. Бұл үлкен – шежіре! Осы тұқымды лайықты жалғастыру – өмірдің мәні, өмірдің мақсаты емес пе?“ – деді. Мен оған былайша ғана жауап бере алдым: „Достым! Осы 16 ұрпақтың не үшін өмір сүргенін білмесең, оған 17-шісін қосудың қажеті бар ма?“

Байқадыңыздар ма, қаншама үстірт те, ағат айтылған жауаптар. Біздің газеттерімізде өлген кісі туралы көңіл айту мақалаларын көптеп көруге болады. Солардан мынандай үрейлі өлең жолдарын да оқимыз: „Қызғанып бәрін өзіңнен, „Жұмыс“, – деп өттің өмірден, жақынға

бердің қол ұшын, ойладың – сол – деп борышың“. Бұл сіздерге таныс па? Осыны оқыған сайын менің бойымды қорқыныш билейді. Мен: „Бұл – тек жылқы өлгенде жазылатын хабарлама!“ – деп ойлаймын. Солай емес пе? Тек жылқы ғана өмір бойы жұмысқа жегіледі. Ал адам болса, белін бір сәт жазбай, өмір бақи жұмыс істеу үшін жаралды дегенге, мен сенбеймін. Бұл барып тұрған күйкі тірлік болар еді. Егер өміріміздің мәні осымен шектелсе, онда көп өмір сүрмей-ақ, он жас шамасында өзімізді өзіміз өлтіру дұрыс болған болар еді. „Жұмыс“, – деп өттің өмірден...“ Не деген сұмдық!!! Жоқ, өмір мәні – мұнда емес.

Басқа бір студент сонда маған былай деп түсіндірді: „Білесіз бе, менің дәрігер болғым келеді. Адамдар өмірін қорғау – ғажап іс емес пе?“ Мен оны құптай қойған жоқпын: „Жақсы! Егер сіз адам не үшін өмір сүретінін білмесеңіз, оның өміріне араша тұрудың қажеті қанша?“ – дедім. Мені дұрыс түсініңіз және мен адамдар өмірін қорғаудың қажеті жоқ деп айтты, деген сөзді өсек етіп тарата көрмеңіз. Менің айтып тұрғаным, шындығына келгенде, бұл өмір мәні туралы біздің сұрағымызға жауап бере алмайтынын алға тарту.

Сонда осының бәрі мені қапаландырды, олардың бәрі студент еді, тіпті бұл күндері білімді адамдардың да, жарық дүниеде не мақсатпен өмір сүретіндері туралы түйсіктері жоқ.

Менің байқауымша, сіздерді менің сөзім тіксіндіретін секілді. Әрине, мен көптеген көпірінді шетел сөздерін пайдаланып, білгішсіне сөйлей алар едім, ал онда сіздер жарты сағаттан кейін маужырап, ұйқыға басар едіңіздер. Осыдан қорыққанымнан, көшедегілер бір-бірімен кездескенде, қалай сөйлесе, мен де сіздермен солай сөйлесуді жөн көрдім. Бұл сіздерге түсінікті шығар? Алғысымды білдіремін!

Міне, көрдіңіздер ме? Осының бәрін ой елегінен өткізіп, шет жағасын айта бастасаң-ақ, Мюнстердегі студенттердің жауабындай жауаптарды естисің: „Өмір дегеніңнің, жалпы алғанда, терең мәні жоқ. Менің дүниеге келуім – кездейсоқтық. Мұнда тұрған ешқандай мән-ма-

ғына жоқ. Сондықтан, ең дұрысы – өмірден не қажеттінің бәрін алып қалуға тырысу“. Мүмкін адам үшін ең үлкен арбау – мына ой болуы мүмкін: „Менің өмірім – мағынасыз. Оның ешқандай мақсаты жоқ. Егер менің әке-шешем үйленбегенде, мен тумаған да болар едім. Мен мұнда кездейсоқ келіп, өмір сүрудемін. Шындап келгенде, менің өмірім басынан аяғына дейін мән-мағынасыз“. Егер кімнің тұрмысы ауыр болса, ол мұндай сәтте өзін-өзі өлімге қиюға жақын: „Өмірімді жалғастырудың қажеті қанша? Егер бәрі де кездейсоқ және мән-мағынасыз болса, онда ең жақсысы – бәрінің ақырын кесіп, тоқтату“. Сіздер білетін боларсыздар, Германияның батысында жол апатынан қаза тапқандардан гөрі, өзін-өзі өлтіру жағы басым. Білесіз бе, өзін-өзі өлімге қиғандардың елу проценті 30-ға дейінгі жастар. Бұл – біздің кезеңіміздің кейіпсіз көріністері: біз сөйтіп өмір мәнінің не екенін түсініп отырғанымыз жоқ.

Мен жиі: „Менің өмірім мәңгісіз, сондықтан мен оны не ойын-сауық пен ләззатқа бөленіп өткізем, не өзімді-өзім өлтіремін“, – деп маған шағым айтатын кісілермен сұхбаттасамын. Сонда мен оларға былай деп сауал қоямын: „Ал, егер шынында, өмірдің мәні болса, бірақ сіз оны мәні жоқтай өткізіп алсаңыз? Өмір соңын сіз қалай көз алдыңызға елестете аласыз?“

Киелі кітапта өңменіңнен өтер бір шумақ бар. Онда былай делінген: „Адамға бір күні өлуге тура келеді, содан соң – Құдай соты“. Киелі кітаптағы осы сөзді біліп, ақылға сала отырып: „Осы мен не үшін өмір сүрудемін!“ – деп өзіңнен-өзің сұрау керек шығар. Егер өмір мәнін түсінбесек, Құдай соты алдына қалай барамыз? Енді бұл сауал сіздерге түсінікті болар? Онда әңгімені тағы да жалғастырайын:

2. Кім жауап бере алады?

„Мен неге өмір сүрудемін?“ – деген сұраққа кім жауап бере алады? Кім? – Қауым ба? Жоқ! – Діни жетекші ме? Жоқ! Ол да сіздердей жағдайдағы адам. – Профессорлар

ма? – Пәлсапашылар ма? Олар да: „Мен неге өмір сүрудемін?“ – деген сұраққа жауап бере алмайды. Тек Біреу ғана біздің неге өмір сүретінімізді айта алады: Ол – бізге өмір берген, бізді жаратқан Құдай!

Маған тағы да келесі мына қарапайым мысалды келтіруіме рұқсат етіңіздер. Бірде мен пәтерге кірдім. Онда бір еңгезердей жігіт сым мен кішкене шамдардан бірдеңе құрастырып отырғанын көрдім. Мен одан: „Қандай тозақ машинасын жасап жатырсың? Бұл не болмақ?“ – деп сұрадым. Ол әрине, маған түсіндіруге тырысып бақты, бірақ, шынын айтқанда, мен ештеңе түсіне алмадым. Сонда маған мынандай ой келді: „Мұның сырын ешкім де біле қоймас, тек шебердің өзі ғана оның не болатынын және ол не үшін қажет екенін айта алады“.

Біздің өмірімізде де дәл солай: тек Жаратушы ғана бізді не үшін жаратқанын айта алады! Бұл: „Мен не үшін өмір сүрудемін?“ – деген сауалға дұрыс жауапты Ол аян ретінде береді дегенді білдіреді. Құдай мұны бізге айтуы тиіс. Егер мен осы уақытқа дейін Киелі кітапты оқымасам, онда бұл сұрақ мені Киелі кітапқа әкелері сөзсіз. Осы бір қарғыс атқан дүниеде неге өмір сүретінімді білмесем, өзімді-өзім одан әрі ұстай алмаған да болар едім. Сіздерге менің „қарғыс атқан дүние“ дегенім тым шектен шығып кеткен сияқты болып көрінер. Бірақ, бұл – Киелі кітаптың сөзі. Егер сіздер үлкен қаланың діни жетекшісімен жарты жылдай қарым-қатынаста болсаңыздар, онда сіздер менің айтайын дегеніме түсінер едіңіздер: бұл дүние – үлкен қарғыс құшағында. Егер Құдайдың ақиқатын білмесем, онда мен мұнда тұра алмас едім.

Құдай Киелі кітапта біздерге өмірдің мәні неде екені туралы жауап береді. Мен: „Біз бәрі бір Киелі кітапты оқымаймыз!“ – деп менменси айтатын, көрсоқыр адамдарды да білемін. Мен олардың сөзіне былайша жауап берер едім: „Сіздер әлі күнге дейін „не үшін өмір сүрудемін?“ деген сұраққа жауап беруді қатты ойланған жоқсыздар. Алайда абайламаушылық, аңдаусыздық – кең тараған кесапат сырқат, егер ол жанға батса, бүкіл дүние айқайға толар еді. Мен сіздерге Киелі кітаптағы

бір сөйлеммен ғана жауап бергім келеді: „Құдай бізді Оның балалары болуымыз үшін, жаратты!“

Әкесі өзінің ұлында өзін қалай көргісі келсе, Құдай да, сол сияқты, адамды „Өз кейпінде“ жаратты. Құдай бізді Онымен әңгімелесетін, Ол да бізбен әңгімелесе алатын, Оны сүйетін, Ол да бізді жақсы көретін Өзінің балалары болуымызды қалайды. Сіздер дұға оқи аласыздар ма? Баласы жылдар бойы өзімен сөйлеспейтін әкенің қалі қандай мүшкіл! Дұғасыз адамдар да дәл осы сияқты, өйткені, олар аспандағы Әкесімен әңгімелеспейді. Міне, көрдіңіздер ме, Құдай біздің Оның балалары болғанымызды, Онымен әңгімелесуімізді, Оның бізді сүйюін және біздің Оны жақсы көруімізді ұнатады. Міне, бұл – жарық дүниеге келуіміздің себебі. Мені дұрыс түсінулеріңізді өтінемін: мен қауым туралы, догма (соқыр сенім) туралы, дін туралы және басқалар туралы айтып тұрған жоқпын, менің айтып тұрғаным – тірі Құдай туралы. Ал Ол сізді Оның баласы болуыңыз үшін, жаратты! Сіз – Оның баласысыз ба?

Ал енді одан әрі кетейік. Біз Құдайдың балалары болуға тиістіміз, алайда өзіміздің табиғатымыз бойынша, біз – Оның балалары емеспіз. Киелі кітаптың басында былай делінген: „Құдай адамды Өз кейіпінде жаратты“. Содан соң Киелі кітап ұлы алапат апат туралы хабарлайды. Адам еркін болып жаратылған еді, бірақ аяқ астынан Құдайға қарсы шықты. Ол тиым салынған жемісті жеді, бұл: „Мен тәуелсіз болғанымды қалаймын! Мен Құдайсыз-ақ өмір сүре аламын!“ – дегенді білдірді. Түсінесіз бе, Адам-ата Құдайдың барын ешқашан жоққа шығармаған, бірақ ол Одан қол үзді: „Мен өз өмірімді өзімнің қалауыммен өткіземін!“

Осы жөнінде мен сіздерге бір оқиғаны айтып беруім керек. Жақында бір ер адам менен көшеде былай деп сұрады: „Діни жетекші, сіз ылғи да Құдай туралы айтасыз. Бірақ мен оны көре алмаймын. Айтыңызшы, мен Құдайды қалай таба аламын?“ Мен оған былай деп жауап бердім: „Көңіл қоя тыңдаңыз! Көз алдыңызға уақыт машинасы барын елестетіңіз. Соның арқасында мен мың жыл алға, немесе артқа кете аламын. Сөйтіп, уақыт

машинасының көмегімен адамзаттың басталу кезеңіне сапар шегейік. Бір күні кешке жұмақ бағын аралап жүрген едім. Сіздер күнәға батудың тарихын білесіздер ғой. Сонда, бір бұтаның тасасында алғашқы адам – Адам-атаны кездестірдім. „Кеш жарық, Адам-ата“, – деп сәлем бердім оған мен. „Кеш жарық, діни жетекші Буш“, – деп, жауап қатты ол. „Сен менімен кездескеніңе қайран қалып тұрсың ба? – деп сұрадым мен одан, – әлемдік театрдың декорациясын ауыстырған кезде, мен мұнда, пейіш бағына қателесіп келдім“, – деп түсіндірдім оған. – „Ал, сені неліктен мұңды ой басты?“ – деп сұрады ол менен. Мен сонда оған былай дедім: „Құдайды қалай кездестіремін? – деп біреу маған сұрақ берген еді, дәл қазір мен осы мәселені ойластырудамын“. Адам-ата қарқылдап күлді де: Мәселе – Құдайды қалай табуда емес. Ол – осында ғой! Діни жетекші Буш, адал болыңыз, бар мәселе – Одан қайткенде құтылуда ғой. Барлық қиыншылық – Одан құтылудың мүмкін еместігінде ғой!“

Адам-атанікі дұрыс емес пе екен? Құдай – барлық жерде! Оны табуға болады! Бірақ одан құтылу – мүмкін емес! Соңғы 300 жылдағы діни тарихты қарастыра отырып, Құдайдан құтылуды ойлаған қаншама әрекеттер жасалғанын көреміз. Бірақ біз Құдайдан әлі күнге дейін құтылғанымыз жоқ. Достарым менің, сіздер барлығыңыз да Құдайдың барына сенесіздер, бірақ сіздер Оған берілген жоқсыздар. Көптеген адамдар сияқты, сіздер де Құдай туралы мәселені кейінге қалдырасыздар. Сіздер оны жоққа шығармайсыздар, алайда Оған тән де емессіздер. Құдай сіздерге – дұшпан да емес, дос та емес. Сайып келгенде, біздің өміріміздегі ең маңызды мәселе әлі шешусіз қалып отыр.

Бір швейцар дәрігері өз кітабында, егер адамның өмірлік маңызы бар мәселесі шешілмесе, онда оның жаны күйзелетіні туралы былай деп жазған: „Біз мұнда, Батыста, Құдай туралы ойдан ауырғандаймыз. Біз Оны теріске де шығармаймыз, бірақ Оған тән де емеспіз, біз, турасын айтқанда, Оның (бізде) болуын қаламаймыз. Сондықтан да, Құдай – біздің сырқатымыз, ауруымыз болып табылады“.

Иә, мен мұнымен келісемін!

Мен барлық жерден: „Қазіргі адамдардың Құдаймен ісі жоқ“, – дегенді естігенде, мен оған: „Қазіргі адамның ісі – іске асқысыз“, – деген жауапты берген болар едім. Бірақ мен де солар сияқты, қазіргі кездің адамымын ғой, бірақ мен осы мәселеге көңіл бөлемін. Мен өзімді ескі көзқарастың адамымын деп ойламаймын. Егер қазіргі адамдар өздерінің құтқарылуы туралы елеулі түрде ойланбаса, онда, істің тұйыққа тірелгені! Мынандай бір қарапайым мысал айтайын. Аспаз шәкіртін көз алдыңызға елестетіңіз. Бірде аға аспаз ол туралы: „Ол аспаздық іске ешбір қызықпайды“, – деді. Мен: „Ал онда оны не қызықтырды екен?“ – деп сұрадым. Аға аспаз былай деп жауап берді: „Күйтабақтар мен қыздар“. – „Несі бар, онда сізге бұл жағын ескере отырып, тек күйтабақ пен қыздар туралы әңгіме айтуға тура келетін шығар“, – дедім. „Жоқ, жоқ, атамаңыз, – деп азар да безер болып, қарсылық білдірді аға аспаз, – егер бұл жігітті аспаздық қызықтырмаса, онда ол өз мамандығын дұрыс таңдамағаны!“

Сіздер түсінесіздер ме, – Құдайдың баласы болуға тағайындалғанбыз. Егер қазіргі адамдар бұған қызықпаса, онда олар адам ретіндегі өз тағдыры туралы қателескені. Онда олармен өздерін қызықтыратын қисынды және қисынсыз заттар туралы сөз етудің қажеті жоқ. Бірақ мен: „Сіздер тірі Құдайдың баласы болсаңыздар ғана, адам қатарына қосыласыздар!“ – деген сөзді қайталаудан танбаймын.

3. Барлық сұрақтардың сұрағына Құдайдың жауабы

Табиғатымызға байланысты біздер Құдайдың балалары емеспіз, бірақ осы дүниеде Соның баласы болу үшін, өмір сүріп жатқанымызды мен тағы да қайталап айтар едім. Сондықтан, біздің өмірімізде қандай болса да өзгеріс болуы керек. Менің дәрісімнің мақсаты – осыған көмектесу. Мен мұнда аздап сіздердің көңілдеріңізді

көтеруге келгенім жоқ, бірақ, ең болмаса, бірнеше адамның болса да көңілі оянып, олардың өмір мәні туралы ойы – саналы болса деймін. Шіркін, осылай болса ғой!

Сонымен, біз – Құдайдың балалары емеспіз, біз Құдайды сүйеміз, біз Оның өсиеттерін аяққа басамыз, біздің Онымен ісіміз жоқ, біз мінәжат етпейміз – кейде қысылған жағдайда ғана осы бір амалсыз шараға иек артамыз. Сондықтан сұрақтардың сұрағы: қайткенде мен тірі Құдай баласы бола аламын? Қазір қағаз бен қарындашты таратып беріп: „Қайткенде Құдайдың баласы бола аламын?“ деген тақырқап бойынша өз ойларыңды жазып көріңдерші“, – деу жеңіл де болар еді. Біреулері: „Қайырымды адам болу қажет“, – деп жазса, басқалары: „Құдай Тәңірге сену“, – керек деп пайымдайды. Бірақ, мұның бәрі – жеткіліксіз! Барлық сұрақтардың сұрағы: „Қайткенде тірі Құдайдың баласы бола аламын?“ – деген сұрақ әрқашан алда тұрады.

Бұл барлық сұрақтардың сұрағына мен аян арқылы ғана жауап ала аламын. Құдай мені қалай баласы етіп қабылдай алады, бұл туралы Ол маған Өзі айтуы керек. Мұны діни жетекші да біле, ойластыра алмайды. Ал Киелі кітап оған анық жауап береді. Онда былай делінген: „Тек Иса арқылы!“ Достарым менің, Иса туралы сөз болғанда, менің жүрегім дүрсілдеп, тамырым жиі соғады, сонда менің өмірімнің ең басты тақырыбы туралы сөз қозғалады. Мен тек Исаның араласуы арқылы, Құдайдың баласы бола аламын!

Киелі кітапта, сөзбе-сөз аударғанда, мынандай мағынаны беретін сөздер бар: „Иса Құдай әлемінен осы дүниеге келді“. Бүгін біз әрдайым: „Киелі кітаптағы әлем туралы жазылған: „Үстінде – аспан, астында – жер“, – деген ежелгі ұғым ескірген“, – деген сөзді жиі естиміз. Бұл – барып тұрған ақымақтық, Киелі кітапта дүние туралы ондай қағида атымен жоқ. Онда Құдай туралы: „Сен барлық жағымнан мені көмкересің“, – делінген. Бұл – мүлдем басқа ұғым. Сіздер түсінесіздер ме: егер мен тіпті жердің астына жасырынғым келсе де, онда да Құдай бар болады. Киелі кітапта, біз қазіргі тілмен айтатынымыздай, әлемнің көп өлшемді бейнесі

берілген. Біз үш өлшемді дүниеде тұрамыз: ұзындық, ендік және биіктік. Бірақ бұдан басқа да өлшемдер бар. Құдай әрине өзге өлшемде тұрады. Ол өте жақын – қол созым жерде. Ол бізбен қатар жүреді. Ол сізді құдайсыздар жолында көрді. Бірақ біз басқа өлшемнің қабырғасын бұза алмаймыз. Бұны тек Құдайдың Өзі ғана істей алады. Ол бұл қабырғаны бұзып, бізге Иса болып келді!

Бұдан әрі Жаңа Өсиетте Иса туралы былай делінген: „Ол Өз жақындарына келіп еді, жақындары Оны қабылдамады“. Әлем Соның иелігінде ғой! Ізгі хабардың тарихы әлі күнге дейін осындай. Иса келгенде, адам есігін жауып алады. „Ол Өз жақындарына келіп еді, жақындары Оны қабылдамады“. Шын мәнінде, осымен мұның соңына нүкте қоюға да болар еді, сөйтіп Құдайдың адаммен қарым-қатынасы аяқталуы тиісті еді. Бірақ бір ғажабы, оның жалғасы бар, атап айтқанда ол мынау: „Оны қабылдағандарға – Құдайдың баласы болуға билік берді“. Демек, Құдайдың қалаған баласы болу үшін, Исаны қабылдау керек! Сіздер өз өмірлеріңіздің есігін Исаға аштыңыздар ма? „Ал Оны қабылдағандарға, Құдайдың баласы болуға билік берілді“.

Бірінші дүниежүзілік соғыста мен Құдайды танымайтын, жас офицер едім. Менімен осы жағдай болғанда, мен осындай қорытындыға келіп, Исаға мойын бұрдым, Оны қабылдадым. Бұл менің барлық өмірімді өзгертіп жіберді. Бірақ мен мұныма титтей де өкінбеймін. Маған Мәсіх үшін тар жол, тайғақ кешуден өтуіме тура келді. Мәсіх үшін түрмеге тасталдым. Мәсіх үшін көптеген мұқтаждықтарға душар болдым. Бірақ, егер менде тағы да жүздеген өмір болса, мен өмірімнің алғашқы саналы сәттерінде: „Оны қабылдағандарға – Құдайдың баласы болу билігі берілді“, – деген сөзді басшылыққа алар едім. Құдайдың баласы атанғаннан соң ғана менің өмірім толық дәрежесінде мәнді болды. Менің кім екенім бәрібір: діни жетекшімін бе, әлде аула сыпырушымын ба, бас директормын ба, әлде ұстамын ба, үй шаруасындағы әйел ме, әлде мұғалім бе, – Құдайдың баласы атанғаннан соң ғана, мен саналы боламын. Сонымен,

сізге Исаны қабылдау қажет! Сонда сіздің өміріңіз мәнді болады! Тек сонда ғана!

Осындай жағдайда Жаңа Өсиеттің адамдарына бой ұсынған дұрыс. Мәселен, онда өмірі өте аңдаусыз қылыққа толы әйел, мағдалалық Мәрияммен кездесесіз. Ол туралы тек тұспал түрінде: „Оны жеті жын-шайтан иемдеген“, – деп жазылған. Ал мен он екі жын-шайтан ұялаған көптеген адамдарды білемін. Ол әйелдің өмірі, мүмкін, қорқынышты болған шығар, Оның қорқынышты болғаны сондай, ол азап шекті. Міне, сонда оның өміріне, Құтқарушы – Құдайдың Ұлы Иса араласып, жын-шайтандарды құды. Бұл Оның қолынан келеді! Ол осыны іске асырады да! Сол сәттен бастап бұл әйел Тәңірім Исаның иелігінде. Оның өмірі мәнді болды. Одан соң ол Исаның қалай айқыш ағашқа шегеленгенін, Оның өлгенін өз көзімен көрген куәгер болды. Сонда оны қорқыныш билеп, ол: „Қазір менде тағы да бұрынғы мәнсіз өмір басталады“, – деп үрейленді. Иса айқыш ағашқа керілгеннен кейінгі үшінші күні, таңертең ол бақта Исаның табыты жанында тізерлей отырып, жылады. Ол Исаның табытына келгенде, табыттың бос екенін, тастың мола алдынан құлатылғанын көрді. Тіпті онда Оның денесі де жоқ болып шықты. Сондықтан ол жылады. Мен бұл әйелді түсінемін. Егер мен бүгін Исадан айырылған болсам, бұл менің мақсатсыз өмірге душар болып, тұңғыыққа құлайтынымның белгісі болар еді. Мен әйелді түсінемін: „Құтқарушым жоқ. Енді менің өмірім тағы да мақсатсыз болады ғой“. Бірақ сол арада ол арт жақтан: „Мәриям!“ – деген дауысты естіді. Ол жалт бұрылып, Оны – қайта тірілген Исаны көреді. Қуаныш пен бақыттан шыққан көз жасы бетін жуған: „Рабым, Тәңірім менің!“ – деген оны, мен дәл көз алдымда тұрғандай сезінемін.

Осы әйелдің мысалынан-ақ маған бәрі түсінікті, өмір мәні туралы сауалға жауап алу үшін, өте пәлсәпалықтың қажеті жоқ. Ең қарапайым адамның өзіне де бәрі аян: „Менің өмірім мәнсіз! Мен осы, не үшін өмір сүрудемін?“ Мағдалалы Мәриям Исаға бой ұсынғанда, ол өзінің өмірінің мәні туралы мәселенің шешімін тапты, ол

тірі Құдайдың баласы атанды, оның өмірі терең мәнге ие болды.

Сондықтан менің сіздерге айтқым келетіні: Исаны қабылдаңыздар! Ол сіздерді күтуде. Үйлеріңізге бара жатқан жолда, сіздер Онымен сөйлесе аласыздар. Ол – сіздерге өте жақын. Егер көпшілік бірінші рет Исаға келіп: „Тәңірім Иса! Менің өмірім – мағынасыз. Мағдалалы Мәриямға келгендей, маған да келе гөр!“ – десе, қандай тамаша болар еді.

Егер біз Исаны қабылдасақ, біздің өмірімізде де ұлы төңкеріс болатыны түсінікті: Ол маған Оның өліміне қатысушы болуыма мүмкіндік береді, сөйтіп, мендегі ескі адам өледі. Мен Құдайдың баласы есебінде Онымен бірге, тіптен жаңа өмірге қайта тірілу құқына ие боламын. Ол маған Өзінің Рухын береді, сонда мен басқаша ойлана бастаймын, менде мүлдем басқаша мүдделер пайда болады. Мұның бәрін сіздер әлі-ақ бастан кешіресіздер. Тек қана Исаны қабылдаңыздаршы! Менің бірден сіздерге айтарым: кімде-кім Исаны қабылдаса, сол жаңа өмірді де қабылдайды. Құдайдың баласы болу – ойланудың өзгеруі деген сөз емес, алайда мүлдем жаңа өмірге ие болу дегенді білдіреді.

Өткен ғасырда Вестфалияда Раленбек деген етікші өмір сүрді. Оны „тақуа діни жетекші“ деп бекерден бекер атамаған, өйткені, ол Исаның жолына шын берілген Мәсіх ізін қуушы болды. Ол – Құдайдың шапағатына бөленген – ірі тұлға еді. Бірде оған жас діни қызметкер келді. Раленбек оған былай деді: „Дін қызметкері мырза, діни ілімді зерттеу – әлі сізге Құдай баласы деген кепілдікті бере алмайды. Сіз Исаны қабылдауыңыз керек“. Сонда діни қызметкер былай деп жауап берді: „Иә, мен Исаны қабылдағанмын. Менің оқу кабинетімде, тіпті, Оның бейнесі де ілулі тұр“. Бұған қарт Раленбек қарсылық білдіріп: „Иә, қабырғадағы Иса тып-тынның ілулі тұр. Ал қашан сіз Оны өз жүрегіңізге ұялатқанда, Ол сіздің өміріңізге енеді де, абыржушылық тудырады“, – деді.

Мен сізге сіздің өміріңіздегі ескінің бәрі өліп, осы бір тамаша абыржушылықты бастан кешіруіңізді қалай-

мын. Сонда сіз Құдайдың баласы ретінде Аспандағы Әкенің даңқын дәріптейсіз, өйткені мына жарық дүниеде не үшін өмір сүретініңізді білетін боласыз. Құдайдың баласы болған соң, Аспандағы Әкені ісіңізбен, сөзіңізбен, ойыңызбен мадақтайсыз.

Мені дұрыс түсініңіз: менің сізге айтып отырғаным – дінге әуестік, немесе діни қызметкердің идеясы да емес, бірақ сіздің өміріңіз бен өліміңіз, мәңгілік өміріңіз бен мәңгілік өліміңіз осыған байланысты.

Тәңірім Иса былай деген: „Міне, мен есігіңнің алдында тұрып, есікті қағып тұрмын. Кім Менің дауысымды естіп, есігін ашса, соған кіремін“. Иса дәл осыны бізге де айтты: „Сенің өміріңнің есігінің алдында тұрған Менмін! Аш! Мен сенің өміріңе мән бермекпін!“

Бірде маған қарт шахтер келіп, былай деді: „Діни жетекші мырза, мен сізбен сөйлесейін деп едім. Мен қазір жетпістемін, он жеті жасымда осындай Ізгі хабарды тарату жиналысына қатыстым. Сонда Иса менің жүрегімнің есігін қаққандай сезіндім. Бірақ мен өзіме-өзім былай дедім: егер мен бұған кәдімгідей сеніп, Оны қабылдасам, онда жолдастарым мені әжуалар еді. Бұл мүмкін емес. Сөйтіп шығып кеттім. Міне, енді менің өмірім өтіп барады. Қартайдым. Сол бір сәтте Исаға есігімді аша қоймағандықтан, өмірім өксікпен өткенін, енді біліп отырмын!“

Достар, біздің өміріміз біреу-ақ, сондықтан біз үшін: „Мен не үшін өмір сүрудемін?“ – деген мәселенің өмірлік маңызы бар. Құдай бұл сауалға айқыш ағашқа керілген және қайта тірілген Исаның араласуымен нақты да айқын жауап берді. Енді міне, сол Иса сіздің есігіңізді қағып тұр. Оған өміріңізді ұсыныңыз, сонда бұған ешқашан да өкінбейтін боласыз.

МЕНІҢ УАҚЫТЫМ ЖОҚ!

Біреулерді менің дәрісіме шақырып: „Жүр, діни жетекші Бушты тыңдайық!“ – дегенде, олардың жиі айта-тыны: „Менің уақытым жоқ!“ – деген жауап.

Бұл оқиға курортта болған еді. Мен асханада бір-бірімізді жақсы түсінісетін, егде тартқан бір адаммен қарама-қарсы отырып едім. Осы бір сымбатты ер адам рахаттана отырып тамақ ішкенде, немесе күнге қыздырынып маужыраған сәтінде: „Бұл нағыз тұтынушы!“ – деп ойлайтынмын. Әңгімелесе келе, біздің әңгімеміздің түкке тұрмайтын сылдыр сөз екенін түсінгенімде ішім ашып, бірте-бірте ренжитін де болдым. Біреу-міреу: „Онда тұрған не бар?“ – деп айтуы да мүмкін. Бірақ мен басқаша ойлаймын. Құдайдың Ұлы ақиқат екеніне менің көзім анық жетті. Құдай төтенше керемет іс атқарғанын білгенде, менің бүкіл өмірім өзгеріп кетті: „Өйткені Құдай адамзатты өте қатты сүйгендіктен, Оған сенуші әркімнің жаны тозаққа түспей, мәңгілік өмірге ие болу үшін, Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“ (Жох. 3:16). Құдайдың осындай шапағатының жанынан адамның өтіп кеткені қандай сұмдық. Менің әңгімелесіп жүрген кісім осындай күйде еді. Егер ол Құдаймен бет-бет жолықса, онда оның халі қандай болмақ?! Бірде, түскі тамақ кезінде мен оған өзім жазған кітапшаны ұсынып: „Мынаны оқып шығыңыз. Мұнда Құдаймен өмір сүру туралы айтылған. Сонда сізге маңызды мәселелер туралы ойлануыңызға мүмкіндік туады!“ – дедім. Қалай болды дейсіз ғой? Ол шын жүректен алғысын айтып: „Қазір менің дем алуым керек, мүмкін, үйде оқуға уақыт табармын!“ – демесі бар ма. Осыны айтты да, ол кітапты былай ысырып қоя салды. Мен іштей күйзеліп қалдым. Осы курортта болатын бос уақыттан артық бос уақыт, басқа еш жерде оған бұйырмайды. Ол, әншейін, Құдайға уақытын бөлгісі келмеді. Құдайға былайша қарау қауіпті, сондықтан осы тақырып төңірегінде пікір алысу, орынды деп ойлаймын.

1. Істің әдеттен тыс жағдайы

Шын мәнінде, неліктен бізге уақыт жетпейді? Бәрінен бұрын мен түсініксіз сияқты көрінетін бір жағдайға көңіл аударуды жөн көріп отырмын, оны бірде-бір адам әлі күнге дейін ажыратып бере алмаған.

Мынаған назар аударыңдаршы, егер осыдан жүз жыл бұрын Штуттгарт көпесі Эссендегі адамдармен сауда келісімін жасағысы келсе, онда ол сол жаққа бару үшін, почта пәуескесімен бес күн жол жүріп баруы керек, ал қайтуына тағы бес күн қажет. Бұған он күн кетеді делік, келіссөз жүргізуге тағы екі күн керек. Барлығына шамамен жарты ай кететін. Ал қазіргі коммерсант телефон арқылы халықаралық телефон станциясын пайдаланбай-ақ, тікелей сөйлесіп, он екі күнді үнемдейді. Бірақ егер коммерсанттарға қарасақ, олардың ешқайсысының да артық он екі күні жоқ. Қайта, әрқайсысы: „Менің уақытым жоқ!“ – дейді. Бұл қалай?

Бала кезімде Шваб Альбіндегі әжем мен атама барғанымда, бұл – мен үшін Урахтағы Эльберфельдтен басталып, бүкіл жерді айналған саяхаттай көрінетін. Қазіргі көлікпен бұл қашықтық – 5 сағаттық жер. Осыған қарағанда, қазіргі адамдардың бос уақыты көп болуы тиісті ғой. Бұрын адамдар аптасына 60 сағат және одан да артығырақ жұмыс істейтін. Қазір аптасына 40 сағаттай ғана жұмыс істейді. Сонда да ешбір адамның асып жатқан бос уақыты жоқ. Бұл қалай болғаны?

Немесе тағы да: қазір барлық өміріміз бар нәрсеге сондай үстірт жеңіл қарауға негізделген. Менің шешем күн сайын Киелі кітаптың төрт тарауын оқитын және өзінің бүкіл туыстары үшін дұға қылуына уақыты жететін. Ал, ол кезде электр қуатымен жүретін кір жуғатын және ас үйге керекті машиналар жоқ болатын. Сегіз баласына қамқорлық жасау да соның мойнында еді. Ол кезде нейлоннан тігілген киімдер, шұлықтар болмағандықтан, оған осы киімдердің бәрін жамап-жасқауы керек болды. Соған қарамастан күніне Киелі кітаптың төрт тарауын оқуға оның уақыты жетті! Сіздің бұған уақытыңыз жете ме? Жоқ, сізде мұндай уақыт жоқ! Сонда не болғаны?

Түсінесіздер ме, барлық жағдай уақытты үнемдеуге бағытталған, ал бірақ, бірде-бір адамда артық уақыт жоқ. Сіз өзіңізге мұны түсіндіре аласыз ба? Мен де осы туралы көп ойландым, бірақ бұл – түсінуге келмейтін қиын шаруа. Шын мәнінде, адамдар бұл жайында естігісі келмесе де, бұл жағдайдың бір ғана түсінігі бар, мен басқасын білмеймін: біреу сыртта тұрып, бізді асықтыруда! Адамдардың уақыты болмауына ықпал жасайтын біреу бар. Цирктегі үйретуші сияқты ол қамшы үйіріп, кісілерді зыр жүгіріп жүруге мәжбүр етеді. Киелі кітапта да осы туралы айтылған: иә, осы „біреудің“ бары рас. Бұл – шайтан. Енді біздің алдымызда тағы бір сұрақ туындайды: шайтан бар ма? Мен бұған былай деп жауап берер едім: иә, шайтан бар! „Түнекті басқаратын албастылар“ бар.

Жақында менімен сөйлесіп отырған бір адам, өзінің „Мәсіх жолын қушылықты тоқтатқанын“ айтты. Мен оған қарсылық білдіріп: „Қандай адасушылық. Сізді шайтан билеп алған. Ол сізді құртады“, – дедім. Ол бұған мырс етіп күлді де: „Шайтан! Бұл шіркінің бар ма екен?“ – деді.

Киелі кітапта былайша жазылған: шайтан Исаны бүкіл әлем алақанында көрінетіндей, өте биік тауға шығарды. Әлемнің бүкіл патшалығын және оның салтанатын Иса рухымен көру үшін, шайтан барлық кедергі жасайтынды алып тастады. Содан соң әзәзіл Исаға бұрылып: „Егер маған бас исең, табынсаң, осылардың бәрін Саған беремін, өйткені мұның барлығы – менің қол астымда, кімге берем десем де, өз еркімде“, – деді. Киелі кітаптың осы бір тұсы маған күшті әсер етеді, өйткені, Тәңіріміз Иса шайтанға қарсы дау айтпайды. Ол әзәзілдің әлемге билік жүргізетінімен келіседі.

Қара түнектің күші бар екенін түсінбеу үшін, көр соқыр және есалаң болу керек! Әйтпесе, дүние дегенді басқаша қалай түсіндіре аласыз? Мен тек бірнеше жағдайға ғана тоқталайын.

Мәселен, мен әртүрлі әуесқойлыққа берілген көптеген адамдарды білемін. Бірде, түнде маған бір кәсіпорының директоры келді, өлердей мас, сондағы айтқаны:

„Көмектесіңізші, ішпей тұра алатын емеспін. Әкем марқұм маскүнем еді. Маған осы сырқат содан жабысты. Басқаша күй кеше алатын емеспін!“ Осындай, жүрек түкпірінде күйзелген: „Мен басқаша күй кеше алмаймын!“ – дейтін, әлі қаншама жан бар деп ойлайсыздар? Сонда оларға билік жүргізіп тұрған кім? Біздің заманымыздағы барлық кесапатқа қараңыздаршы, сонда сендердің Киелі кітапта осы туралы айтылған „қара күшті басқарушының“ барына көздеріңіз жетеді!

Немесе қазіргі күндердегі некенің неліктен тұрақсыз екеніне ой жіберейікші. Бір мырзаның тамаша отбасы, көрікті әйелі бар болатын. Сол аяқ астынан сілтідей бұзылып, өз кәсіпорындағы қызметкер бикештің „қармағына ілініп“ қалды. Мен оған арнайы барып: „Қымбаттым менің, сіз өз өміріңізге нұсқан келтірудесіз, өз отбасыңызды ойрандатудасыз. Сіз өз балаларыңыздың күлкісіне қалдыңыз!“ – дедім. Қазір де мен өзімді осы ірі өнеркәсіп қызметкерінің алдында отырғандай сезінемін. Ол: „Діни жетекші мырза, мен бұл бикештен құтыла алмаймын, бұл – қолымнан келмейді!“ – деді. Мұнда қара күштің билігі жоқ деп, кім айта алады?

Ағылшынның атақты жазушысы Сомерсет Моэм „Адамның тәуелділігі туралы“ деген көлемді кітап жазды. Адамдар қалай бір-біріне кіріштар болады! Адамдар қалай Гитлердің құлдығында болғанын білсеңіз ғой! Олар екі жердегі екіні – жиырма болады дегенге сенді, өйткені, мұны айтқан – фюрер ғой. Енді сіздер қара күштің билігіне, шайтанның барына иланған боларсыздар.

Немістің ұлы ақыны Гете ғажап „Фауст“ драмасын жазды. Сіздер білімді адамсыздар, „Фаустты“ білесіздер ғой деп сенемін. „Фаустта“ Маргарита деген қыз бейнеленген. Пәк, таза осы қыз азғырындының құрбаны болады. Маргаританың ағасы оның абыройын қорғағысы келгенде, азғырушылар төбелесте оны өлтіреді. Арбаушыны өзіне жақындату үшін, Маргарита шешесіне ұйықтататын дәрі беріп, ол одан өліп кетеді. Ал құрсағына нәресте біткенде, Маргарита оны қазіргі кезде де балаларының көзін құрсақта жатқанда-ақ жоятын аналар сияқ-

ты, өлтірді. Бұлар өз мойнына қаншама күнәны артады десеңізші! Міне, қойылымның соңында сахнада ағасы, шешесі және сәбиі өлтірілген, әлгі бойжеткен тұр: ол жүрек тебіренерлік сөз айтады: „Құдайым! Бар өмірімнің ләззаты мені осы күйге жеткізді“. Гете ақымақ болған емес. Оның „Фаустта“ айтайын дегені – осы оқиғаның бәріне әзәзіл араласқан!

Үлкен қаланың қауым басшысы болғандықтан, мен осындай оқиғаларды жиі кездестіремін. Егер маған біреу келіп: „Шайтан жоқ!“ – деп айтса, онда мен одан: „Сіз қай қыстақтан келдіңіз?“ – деп сұрар едім. Шынына келгенде, ол қыстақтың өміріне де шайтанның араласпауы мүмкін емес.

Достарым менің, Мәсіх жолын қуушылардың өздерінің қателіктерін көрмейтіндіктерін бақылай жүріп, шайтанның барына менің көзім әбден жетті. Кейде мәселен, құдайшыл әйел шектен шыға өзімшіл болады. Ол өзінің келінін өлердей қинайды, бірақ оны өзі де байқамайды. Құдайды білетін әйел! Сенушілер, Құдайға қара түнектің билігінен құтқара гөр деп жалбарыныңдар.

Көрдіңіздер ме, шайтанның, қара күштің үстемдігі барын, олар бір мақсатқа негізделіп, үстемдік ететінін, сөйтіп бізді үнемі шиеленісте ұстағанын назарға алмай, дүние туралы түсіну мүмкін емес. Біздің уақытымыздың жоқтығы да осыдан. Шайтан бізге осы түнек билігінен құтылуды ойлануымызға мүмкіндік бермес үшін, бар күш-жігерін жұмсап бағады!

Ал енді, мен осыдан кейін, құтылу туралы екінші әңгімемді айтуым керек.

2. Ғажап жәйт (айғақ)

Құтылудың бар болғаны – ғажап жәйт. Ау, достарым менің, менде осындай тамаша хабардың барына, мен қуаныштымын! Карнавалда сайқы мазақтар өнер көрсетісіп жатады ғой. Кейде мен, олар кешке өз бөлмесіне келіп, беттеріндегі бояуларын сүрткеннен кейінгі көңіл-күйлері қандай болады екен деп, ойланамын.

Шынымды айтсам, ондай сайқы-мазақ: „Мен ойсыз, оспадарсыз, екі ойлы былғаныш сандырақтарды айтып, ақша тауып жүрмін-ау“, – деп ойлануы керек еді. Ол үшін өзі де ұялатын шығар! Қара түнек билігінен құтылу туралы ғажап хабарды айта алуымның өзі – маған бақыт қой!

Елші Пауыл бір жолы Мәсіх жолын қуушылар туралы былай деп жазды: „Құдай бізді түнек иелігінен құтқарып, Оның Қанымен кешірілген біздерді Өзінің сүйікті Ұлының патшалығына енгізді“. Демек, Мәсіх жолын қуушылық дегеніміз – бірінші кезекте – тек қана шомылдырылып, діни рәсімдерді орындап немесе бітір беру дегенді білдірмейді. Мәсіхтің жолымен жүру дегеніміз – бәрінен бұрын қайта туылуды бастан кешіріп, түнек иелігінен құтылып, жаңа өмірде жаңа Иенің билігінде болу!

Осыған орай берлиндік Ізгі хабарды таратушыдан естіген бір оқиға туралы сіздерге әңгімелейін. Ол бір маскүнемді қамқорлығына алып жүреді. Бұл – өте қорқынышты жәйт. Бірде ол, әлгі кісі тағы да арақ ішіп, жихазын сындырып, әйелін сабады, дегенді естиді. Содан, ол оның үйіне баруға бел буды. Уақыт түскі астан кейінгі мезгіл болатын, келсе, үй иесі кофе ішіп отыр екен. Оның қасында бес жасар ұлы отыр. Ізгі хабарды таратушы жылы шыраймен сәлемдесіп: „Сен тағы да бүлінгенсің бе?“ – деді. Ал анау болса, тісін шықырлатып, атып тұрды. Тіс жармастан, ол қатар орналасқан зат қоятын бөлмеге барып, кір жаятын жіпті алып келді. Содан соң үн-түнсіз өзінің кішкене баласын орындыққа байлайды. Ізгі хабарды таратушы болса: „Бұл не істеп жатыр? Әлі күнге дейін мастығы тарқамағаны ма?“ – деп ойлайды. Бірақ ісіне араласпай, оған ойындағысын білдіруге толық мүмкіншілік берді. Ал анау болса, баласын шанди байлап, арқанның бір ұшын күрмеп байлады да, баласына: „Тұр орныңнан!“ – деп ақырды. Бала жылап: „Мен тұра алатын емеспін!“ – деді. Осы сәтте ішкіштің бет әлпеті жанашырлықтай өзгеріп, Ізгі хабарды таратушыға: „Міне, көрдіңіз ғой, мен де – осындаймын! Менің де жағдайым осындай: қолымнан келмейді“, – деді.

Сұмдық: „Қолымнан келмейді!“ Сонда Ізгі хабарды таратушы қалтасынан бәкісін алып, жіптің жаңа екеніне қарамастан, аямай кесіп жіберді. Сосын ақырын ғана балаға: „Тұра ғой!“ – деді. Бала тұрғаннан кейін, Ізгі хабарды таратушы маскүнемге қарап: „Міне, көрдің бе?“ – деді. „Солайы – солай ғой, – деді анау келіспей, – өйткені сіз жіпті кестіңіз ғой!“ Оның бұнысына Ізгі хабарды таратушы: „Тыңдашы: бізді матаған жіпті кесетін біреу ғана бар, ол – Иса!“ – деді.

Әлемде Мәсіх жайлы куә келтіретін адамдар жеткілікті. „Келді де Иса, ашылды кісен, өлім тұзағын үзді ғой кілең, масқараның негізін қаусата бұзды, Құтқарушы Құдай Ұлы бізге бостандық берді. Келді де Иса, бұғауды шешті, жандардың барлық күнәсын кешті“ (өлеңнің мағнасы).

Тамаша жәйт: түнек иелігінен босанудың жолы бар!

Мен үшіншіден – сіздерге мынаны айтайын деп едім:

3. Менің тақырыбымның мәні

Менің тақырыбымның мәні? Түнек иелігінен босану – Иса арқылы жүзеге асады. Мен қазір Иса туралы айтпақпын. Ал мен Иса жайында айтсам, демек, бұл – менің нағызғы тақырыбым.

Нью-Йоркте болғанымда, негрлердің клубына шақырылғанымды еске түсіремін. Сіздер онда нәсілдік шиеленістің барын білесіздер ғой. Негрлер клубы орналасқан, осы үйдің төменгі фойесіндегі тұғырда мәрмәр мүсін тұрды. Мұның негр емес екені көрініп тұр. Қаралар ақ нәсілге ескерткіш қойғанына қайран қалған мен, бір қара джентельменнен: „Достым, бұл – кім?“ – деп сұрадым. Сонда мен өмірі ұмытпайтындай жағдай болды. Әлгі кісі мүсін алдына барды да, салтанатты түрде: „Бұл – Авраам Линкольн, менің азат етушім!“ – деп түсіндірді. Сонда мен бұл жас жігіт дүниеге келгеннен көп уақыт бұрын, президент Линкольн сұрапыл соғыс барысында негрлерді босатқанын көз алдыма елестеттім. Бұл жас жігіт ол көтеріліске қатысқан жоқ еді. Авраам Линкольн

қанды қақтығыс арқылы оған бостандық әпергеніне, ол алғысын білдіруде. Мен басқышпен жоғары көтерілгеннен кейін де, әлгі адамның мүсін алдында: „Авраам Линкольн – мені азат етуші!“ – деп қайталап тұрғанын байқадым.

Мен де Исаның айқыш ағашының алдында тұрып: „Иса – менің Құтқарушым!“ – деп айтқым келеді.

Киелі кітапта тамаша іс туралы айтылатын бір сөйлем бар: „Өмір рухының заңы біздерді күнә мен ажал заңынан азат етті“, – делінген онда. Көптеген табиғат заңдары бар. Егер мен қол орамалымды ұстап тұрып, қоя берсем, ол табиғат заңы бойынша, төмен қарай түсер еді. Оны өзгерту мүмкін емес. Егер оны орта жолдан қағып алсам, онда ол жерге түспейді. Яғни, анағұрлым қуатты күш іске қосылса, қол орамалды жерге түсірмеуге болады. Табиғатымызға байланысты біз күнә мен ажал заңына душар болдық. Біздің бәріміз құлап барамыз, бәріміз мәңгілік өлімге сырғудамыз. Мұны біз білеміз. Енді мұның шешімі – осы қозғалысқа ұлы күштің иесі араласып, біздің құлауымызды тоқтатуына байланысты. Құдай осындай үлкен күштің иесі етіп, бізді азат етуге, Исаны берді. Түсінесіздер ме, Иса шайтанның соңғы билігін жойды. Иса сыйлайтын Киелі Рухтың күшімен біз жаңа, еркін өмір сүре аламыз!

Әлемнің Исадан бөліне алмайтыны ғажап-ақ. Сіздер осыны түсінесіздер ме? Бірде біреудің: „Иса – бұл дүниеде бір бөтен дене секілді“, – деп айтқаны бар. Иә, бұл шындық: аспаннан келген, бөтен дене. Сонда, Иса – кім? Сіздердің Исамен танысуларыңыз керек болғандықтан, мен аздап болса да, осы жерге тоқталайын. Иса жөнінде қайдағы бір журналдар арқылы жорамалдамаңыздар. Исаны дұрыстап білмейтіндердің сөздеріне сеніп, өзіңізді уландырмаңыз. Тек Жаңа Өсиет (Інжіл) қана Иса туралы шынайы мәлімет бере алады. Лютер Киелі кітапты негізге ала отырып, мұны былайша тұжырымдайды: „Әкеден мәңгілікке туылған – шынайы Құдай, сонымен бірге, Мәриям қыздан туылған – шынайы Адам“. Құдай және Адам! Ол арқылы аспан мен жер бір-бірімен байланысқан!

Иса – „шынайы Адам!“

Ол Елазардың табыты жанында жылай алды. Мен ойлаймын; Ол шәкірттеріне: „Аспандағы құстарға қараңдаршы: олар екпейді де, ормайды да, қамбаға да жимайды – ал Аспандағы Әкелерің оларды асырайды!“ – дегенді айтқанда, күлген де шығар. Иә, мен өзімнің Құтқарушымның шынында да күлгенін көріп тұрмын: „Әдепсіз торғайлар! Олардың ештеңемен ісі жоқ – ал бәрбір тойынып, семіріп алады“. Оу, Иса дегенің – не деген тамаша адам еді!

Киелі кітапта ол уағыз айтып болған соң, 5000 адамды тойындырды деп жазылған. Әйелдер мен балаларды қоспағанда – 5000 адам! Егер біздің жиындарымыздан әйелдерді шығарып жіберсек, онда біздің бас қосуларымыздағы адамдардың қаншасы қалар еді? Тәңірім Исаның айналасындағы бұл жиын қандайлық үлкен болды десеңізші: әйелдер мен балаларды есептемегенде – 5 мың адам! Ал Оның микрофоны болған жоқ қой. Ол үшін Исаның дауысы қандай ғажап болуы керек! Ол – тамаша адам болды!

Жаңа Өсиеттегі ең бір аянышты көрініс, Рим әміршісі Понтий Пилаттың тапсыруы бойынша, Исаға дүре соғу болып табылады. Оның басына тікенді бұтадан істелген тәж кигізілді. Оның Беті түкірілген. Әбден қорланған Адам! Міне, Ол шығып келеді... Пилат ең алдымен Оған, сонан соң халыққа қарады. Бұдан кейін Исаны нұсқап: „Мынау – адам!“ – деді. Лютер мұны „Қараңдаршы, қандай адам!“ – деп аударды. Сөзбе-сөз аударғанда „Бұл – адам!“ – деген сөз. Пилат бұнысымен тұрғандарға былай деген еді: „Мен екі аяқтыларды көп көрдім, бұлар – аш қасқырлар, қауіпті жыртқыш – жолбарыстар, айлакер түлкілер, тіпті маймылдар еді. Ал Иса болса – адам!“ Мүмкін, Пилатқа белгілі болғаны: „Иса – біздің қандай болу керектігімізді көрсететін адам!“ – деген ақиқат шығар. Жақында маған біреудің былай дегені бар: „Иса – біз сияқты адам болған“. Мен – оның мұнысымен келіспедім: „Исаның адам болғаны рас, бірақ біз сияқты емес, біз ол сияқты болуға тиістідей адам!“ Иса – біз болуға тиістідей, яғни Құдайдың ойындағыдай адам болды.

Егер сіздерге біреу: „Иса біз сияқты адам болды“, – деп айтса, сіз одан: „Сен өзің Иса сияқтысың ба?“ – деп сұра.

Иса – „Әкеден мәңгілікке жаратылған шынайы Құдай!“

Мен бұл жөнінде тоқтаусыз айта бергім келеді. Мысалы Генисарет көліндегі дауылға тап болған шәкірттердің қайығы туралы үзіндіні алайық. Қайық лезде суға толды. Желкен дiңгегі сынды. „Бірақ бұл теңізшілерді үрейлендірмейді“, – деп мақтанды олар, өйткені олар тәжірибелі теңізшілер болатын. Біраздан соң шәкірттер қорқа бастады, тіпті байбалам салғандары да бар, олар: „Иса қайда? О, ол каютада ұйықтап жатыр!“ – деп айғайға да басты. Олар каютаға жүгірді, су соңдарынан лап қойды, шәкірттер Оны оятып: „Тәңірім, біз батып барамыз!“ – деді үрейлене. Сол кезде Исаның дауылға қарсы палубаға шыққанын көз алдыма келтіремін. Біз Исаны әр дайым ғибадатханада ұстап тұруға тырысамыз. Ол болса, дауыл арасында жүр. Сіздер бұл туралы білесіздер ме? Дауыл Оны аяқтан шалуға дайын тұрғандай. Бірақ Ол қолын алға созып, бұйыра, тіпті айбынмен дауылға: „Басыл!“ – деп бұйырады. Сол сәтте-ақ толқын тынышталып, бұлт сейіле бастайды! Мен осы оқиғаны өзімнің кішкене балаларыма айтқанымда, балам маған: „Күннің күркіреуі де қойды ма?“ – деді. „Иә, – деп нығыздай түстім сөзімді, – күннің күркіреуі де тыйылды!“ Күн күлімдей шықты. Шәкірттері тізерлеп: „Бұл не деген адам! Бұл біздер сияқты адам емес!“ – десті. Ақыры олар: „Бұл – адам болған Құдай!“ – деген жауапты тапты.

Ал шын мәнінде, олар мұны тек Құтқарылу мейрамында, Иса өлімнен қайта тіріліп оралғанда түсінді. Достарым менің, мен сіздерге ертегі айтып отырған жоқпын. Егер мен: „Қайта тірілген Иса бізге тірі Құдай болып келді“, – деген ақиқатқа сенбесем, мен бұл арада тұруға батылым да бармас еді.

Бәрінен де мен оны ағашта керілген қалпында көруді ұнатамын. Ол сол жерде шын мәнінде – „Құдай және адам“. Мен тәж кигенде, қорлық тәжін киген Оны көз алдарыңызға елестеткім келеді! Күшті қолдар ағашқа шегеленген. Ол басын төмен салбыратып өлді. „Айқыш

ағашқа керіліп, көтерілген Менің Құтқарушым, Сенің қасіретпен күйзелген жүзің айқыш ағашта солды“.

Осы Исаға қараңыз, Оның алдына аялдап, сұраңыз: „Ол неге онда керіліп тұр?“ Қашан: „Онда ол мені түнек билігінен азат етеді! Ол онда мені шайтанның құлдығынан босатады!“ – деген жауапты тапқанша, сұрай беріңіздер. Мен сіздерге Исаның сол бір айқыш ағашқа шегелену кезеңіне ойша оралып, оны көріп: „Құдайдың еркін баласы болуым үшін, осында менің түнек билігінен құтылуым жүзеге асты“, – дегенді түсініп, сеніп, ұғынуыңызды ұсынар едім. Енді сіздерді еш шайтан азғыра, аздыра алмайды. Сөйтіп айқышқа қарап: „Шайтанның билігі күйреді. Иса одан күшті! „Осы керілген адам менің күнәмды өтеді, мен – азатпын!“ – дегенге көзіңізді жеткізіңіз. Қазіргі уақыттағы, керегі жоқ проблемалармен айналысуды қойыңыздар! Шындыққа шын мәнінде бойласаңыздаршы! Біз Құдайдың еркін балалары болуымыз керек және болуға құқымыз бар! Айқышқа керіліп өліп, одан кейін біз үшін қайта тірілген Иса арқылы, Құдай бізге барлық алғышарттарды жасады!

Құдай туралы айтқанда, адамдардың алғашқы сәтте қымсынып қалатынын мен білемін. Неліктен олай? Қарап тұрсаңыз, біз бәріміз Киелі кітапта жазылған адасқан ұл сияқтымыз. Ол әкесінен, үйінен кетіп қалды. Бірақ отбасынан алыста жүріп, ол бақытсыздыққа душар болды. Ол қуана үйіне қайтар еді, бірақ қорықты, оған батылы жетпеді. Неліктен? Өйткені, әкесі мен ұлының арасында көп келіспеушіліктер болған еді!

Міне, осылайша көптеген адамдар Құдаймен кездесуді қаламайды. Олардың жүрек түкпірінде: „Құдай мен менің арамыз соншалықты алшақ, біз бір-бірімізге сәйкес келмейміз“, – деген ой жатыр. Олардың бұл ойы өте дұрыс. Олар әрине түнек билігінен шыға алмай, Құдаймен ешқандай қарым-қатынас жасай алмайды! Иә, бірақ сіздер қалай ойлайсыздар? Егер Иса бізді түнек билігінен құтқарғысы келсе, сөйтіп бізді Құдай баласы еткісі келсе, онда Ол Құдай мен біздің арамыздағы кедергінің бәрін де алып тастағысы келгені ғой! Ол мұны айқыш ағашта істеді. Енді біз Одан күнәмыздың

кешірілуін ала аламыз. Иә, осы шегеленген Иса күнәларды өтеді! Осының мәнін түсініп, Пауыл: „Құдай бізді түнек билігінен құтқарып, Өзінің сүйікті Ұлының Патшалығына енгізді“, – деді. Табиғатымызға байланысты, біз әзәзілдің қол астындамыз! Ал Құдайдың Ұлы – Иса біздің күнәмызды кешіре отырып, бізді құтқарады.

Сондықтан, достарым менің, Құдай бізге Иса арқылы босатылуды қабыл алу үшін, уақыт берді!

4. Уақыты жетпеген адам туралы

Мен әлі әңгімемді аяқтаған жоқпын. Мен қазір сіздерге уақыты жетпеген бір адам туралы айтып бергім келеді. Оны біз Жаңа өсиетте кездестіреміз. Ол – ұлы адам болған: Рим әміршісі. Оның есімі – Феликс. Ғажап есім. Феликс деген сөз – „бақытты“ дегенді білдіреді. Оның Друзилла деген әйелі бар еді, ал тұтқынын Пауыл деп атайтын. Бірде, оның уақыты болған кезде: “ Пауылды шақырып, тергейікші. Әйелім, менімен бірге жүр!” – дейді. Олар сот мәжілісі залына салтанатты түрде келіп жайғасады. Олардың оң және сол жақтарында жауынгерлер тұрды. Содан кейін тұтқынды енгізді. „Пауыл, сен мұнда неге тұтқында отырсың, соны айтшы?“ – деп, Феликс тұтқыннан мән-жайды түсіндіруін талап етті. Сонда Пауыл керемет сөзін бастады. Мен де осылай сөйлей алсам ғой, шіркін! Жағдай өзгере бастады. Бір уақытта залда тірі Құдайдың қатысып отырғаны сезілгендей болды! Пауыл соттың әділ болуы туралы айтты. Бұл сөз Феликстің жүрегін түйреп өткендей болды. Ол пара алған барлық сұмдық оқиғаларын есіне түсірді. Ал Пауыл болса пәктік, тазалық туралы айтты. Осыны естігенде, Друзилла орындығынан құлап қала жаздады. „Жігітім, қай уақытта тудың екен?“ – деп ойлады ол. Пауыл болса, сөзін одан әрі сабақтап: „Құдай осыны қалайды!“ – деді. Осы сәтте екеуін де ыстық леп шарпығандай болды. Содан соң Пауыл ажалдан құтқармайтын Құдай соты туралы айтты. Сол кезде Феликс орнынан атып тұрып: „Тоқта, Пауыл! Сенің айтқаныңның бәрі –

жақсы, жаны бар сөз. Әрине, бұл – өте маңызды. Менде тағы бір уақыт табылса, сені тағы да тыңдаймын. Ал қазір менің уақытым жоқ!” – деді. Сөйтіп тұтқынды алып кетуді бұйырды. Содан кейін оның ешқашан уақыты болған жоқ...

Егер ақиқат, төзімділік және Оның болашақ соты туралы Құдайды тыңдауға уақыт таба алмай жүрсек, онда Феликстей болып қаламыз ба деген қауіп билейді мені. Құдайдың бар екендігін сезінгенде, біртүрлі тынышсызданып қалатынымыз шын емес пе? Сол кезде біз кинотеатрға жүгіреміз немесе теледидарды қосамыз. Біз онда аздап болса да самарқау, бәрінен қолүзушілік жағдайды бастан кешіреміз. Сөйтіп, бәрі сол баяғы қалпында қалады!

Егер өмір туралы: „Бәрі – сол баяғы қалпында мәңгі бақи қалды!“ – деп айтуға мәжбүр болсақ, бұл сұмдық емес пе? Алайда Құдайдың ұлы келіп: „Міне, бәрін жаңадан жасаймын! Өткенді кешіремін. Мен Өз өліміммен Сендерді құтқарып алдым да, Құдай Патшалығына лайықты еттім! Жаңа адамдар болуларың үшін, мен сендерге Киелі Рухты беремін!“ – деді. Ал біз болсақ: „Жоқ, жоқ!“ – дейміз, сөйтіп бәрі бұрынғыша, мәңгі сол қалпында қалады. Баяғыдан-ақ Мәсіхтің жолынан тайған мәсіхшілер бар, бірақ олар мұны сезінген жоқ, сондықтан бәрі де баяғы қалпында қалды. Достарым менің, мен сіздердің жағдайларыңыздың басқаша болуына тілектеспін. Мен сіздерге бәрінің тамаша болуын: барлығы сол баяғы қалпында қалмай, Иса арқылы жаңаруын қалаймын!

5. Кімнің уақыты бар, солар жайлы.

Сөзімнің қорытындысында мен өте маңызды іс туралы айтуға тиістімін: бізге шайтан үстемдік етіп тұрған барлық уақытта, біз тауы шағылып, жүрегі шайлыққан адамдар қалпында қаламыз. Мен, сіздер үшін уақыты бар біреуді білемін, бұл – Иса, өліден қайта тірілген Құтқарушы. Ерлер: „Әйелімнің маған қарауға ешқашан

уақыты жоқ“, – деп шағынады. Әйелдер де мүмкін: „Күйеуімнің маған дегенде уақыты болмайды“, – дейтін шығар. Ал ата-аналары болса: „Балаларымыздың бізге қарауға уақыттары жоқ“, – деседі. Естисіздер ме? Тәңірдің уақыты бар. Исаның біз үшін уақыты жеткілікті!

Мен үшін бұл – соңғы кезде ашылған жаңалық. Өткен аптада менің біршама қиындықтарым болғанын қазір айтпай-ақ қояйын. Алайда, кейде шын мәнінде, уақыт қайшылығына тап болып қаласың. Менің жабырқағаным сондай, тіпті әйелім: „Сен төзгісіз адамсың, бірақ мен мұныңды түсіне аламын!“ – деді. Мен бұған қатты ұялып, орман ішіне кетіп қалдым. Онда, тыныштықта, оңаша жерде, мен Құтқарушыммен сөйлестім: „Иса, мен қалайда Саған барлық іс – жағдайымды түсіндіруім керек...“ – дедім. Мен Оған бәрін айттым. Ол болса, Оған жағдайымның бәрін тәптіштей түсіндіруіме, уақыт тапты. Екі сағат білінбей өте шықты. Мен өзімнің Жаңа өсиетімді аштым – ондағы әрбір сөз Құдайдың өзіме қайтарған жауабы болды. Мен қуана үйге қайттым! Мен мүлдем ерекше жаңалық жасадым: Исаның мен үшін уақыты бар!

Жаңа өсиетте таңқаларлық бір оқиға бар. Бір соқыр адам жолға жақын жерде жайғасып, қайыр-садақа сұрап отырады. Оның үлкен ағаш қасығы бар екен. Біреу қасынан өтсе, ол қасығын созып: „Садақа берші?“ – деп сұрайды; бірде, оның жанынан бір топ адам өтіп бара жатты. Соқыр: „Бұл кімдер? Біреуді жерлеуге бара жатқандар ма, әлде әскерлер ме екен?“ – деп ойлады. Ақыры ол: „Не болды?“ – деп сұрайды. Сонда оған: „Иса өтіп бара жатыр“, – деп жауап берді. Сонда әлгі соқыр іштей жадырап сала береді. Иса туралы ол бұған дейін естіген еді. Ол Иса – Құдайдың Ұлы екеніне сенетін. Ол: „Құдайдың Ұлы – Иса, маған көмектес! Құдайдың Ұлы – Иса, маған кешірім жасай гөр!“ – деп дауыстай бастады. Адамдар күйіп-пісіп: „Айқайламасаңшы, біз Исаның не айтқанын естиік те“, – деседі. Бірақ соқыр құлақ қояр емес: „Иса, Құдайдың Ұлы, мені кешіре гөр“, – деп айқайлай береді. Сонда адамдар ашуланып: „Егер сен қоймасаң, саған кәзір көресіңді көрсетеміз!“ – деп қорқыта-

ды. Бірақ соқыр тыныштанған жоқ: „Құдайдың Ұлы – Иса, мені кешіре гөр!“ – деп қайталай берді. Егер ол маған қарап айтса, онда мен оған: „Тыңдасаңшы, сенің түсінуің керек қой, Иса Ғолғотаға бара жатыр. Ол барлық адамдардың күнәсы үшін өлмек. Әлем өз күнәсын көтере алмай, құрып барады. Иса осы мәселені шешіп, бізге Құдайдың жан тыныштығын беру үшін, барлық күнәны өз мойнына алмақ. Одан, өліден қайта тіріліп, ажалды аяққа баспақ. Бұл – аса ұлы міндет! Сен несіне қыстырыласың?“ – дер едім. Алайда соқыр барған сайын дауысын үдете түсті. „Құдайдың Ұлы – Иса, мені кешіре гөр!“ – деп айқайлайды. Содан соң Жаңа өсиеттен мынандай бір тамаша сөздер келтіріледі: „Сонда Иса аялдады“. – „Ай, Тәңірім Иса-ай, – менің шұғыл мәжілісім болғанда, мен ешкімге өзімді кідірткізбеймін!“ – деп айтқым келеді. Ал Киелі кітапта былай делінген: „Иса тоқтап, оны ертіп келуді тапсырды“. Әлем проблемасын шешетін Исаның, соқыр қайыршы үшін уақыты бар! Міне, Ол адамды осылай жоғары бағалайды!

Ол сізді де осылай жоғары бағалайды! Сізді осылайша жоғары бағалайтын, бүкіл дүниеде басқа біреу бар ма екен? Ал сіздің Оған деген уақытыңыз жоқ, ә? Білуімше, шайтан сізді күшті есеңгіретіп тастаған!

Бірде менің бір сұмдық оқиғаны естігенім бар: кеме суға батып бара жатады. Каюта бойымен жүгірген стюарт: „Бәрің палубаға шығыңдар. Кеме батып барады!“ – деп айқайлады. Ал ас бөлмесінің қасынан өтіп бара жатып, ол балапан қораздарды қуырып жатқан аспазды көреді. Аспаз: „Мен алдымен өз жұмысымды орындап алайын!“ – дейді аспай-саспай. Ол сол қораздарын қуырған күйінде, суға батады. Осы күнгі адамдар да маған осындай болып көрінеді: „Иса ма? Өзекті емес! Мені қызықтырмайды! Менің уақытым жоқ!“ Сөйтіп, бұл дүние Исаны қабылдамастан, тамұққа асығады!

Мен: „Алдымен – ең маңыздыны жүзеге асыру керек“, – деп есептеймін. Ал егер Құдай құтылуды ұсынса, онда ең маңыздысы – құтылуды қабылдау. Мен сіздің Исаның айқыш ағашы алдында тұрып, осы өлеңнің авторымен бірге қосылып: „Мен өзімді кімге сеніп тап-

сыра аламын, о, айқыш ағашқа керілген, Патшам менің? Саған жүрегімнің есігін ашамын да, өз өмірімді Саған арнаймын. Сөйтіп, айқыш ағаштың астында тұрып, Сенің күрескерің және құлың боламын деп, уәде етемін“, – деп айтқаныңызды қалар едім.

ТЫҢДАҢЫЗДАР! ӨМІР ҮШІН ҚАУІПТІ!

Мен сіздерге жаңа ғана автомобиль жолымен асығып келдім. Ал басымдағы ойым тек қана баяндама жайлы болғандықтан, әрқашан есімнен: „Тындаңыздар! Өмір үшін қауіпті!“ – деген сөз кетпей қойды. Түсінесіздер ме, қазіргі уақытта көбісі өмір қызығына тойып барып, жасы келіп, күні жеткен соң өлмейді. Бүгін жиі-жиі кездейсоқ оқиғадан немесе инфарктан өледі. Бұрын адамдар 90 жасқа дейін өмір сүріп, өзінің ақ өлімімен өлетін. Қазір тіптен басқаша. Біздің уақытымызда мұхит үстінде ұшақ жарылып кетіп, 80 адам аяқ астынан опат болады. Автобус ылдиға құлап, 60 адам апатқа ұшырайды. Фабрикада жарылыс болды – тағы да өлім. Рур облысының рудниктерінде әрқашан кісі шығыны болып тұрады. Бірнеше ондаған жылдар ішінде бір рет қырғын соғыс болады. Бір соғыста 2 млн., келесісінде – 5 млн. адам шәйт болады. Әйтеуір, қадам басқан сайын, біздерді қатер тосып тұрады!

Осылар туралы ойланған кезімде, маған: „Тып-тыныш өлуге шама бермейтін, бұл не қылған өмір?“ – деген ой келеді. Енді мынаны ақылға салып көріңіздерші: бүгін сағат 10-да сізбен бақытсыз оқиға болады делік. Мұндай болуы да ғажап емес қой. Сонда сағат 11-де сіз қайда боласыз? Сонда сіздің жағдайыңыз қандай болады? Осы жайлы сіз бұрын-соңды ойладыңыз ба?

1. Жағдайдың маңыздылығы

Өзім бастан кешірген, бірақ атамнан естіген бір хикаяны сіздерге айтып берейін. Ол тамаша әңгімеші еді. Бірде бір жас жігіт қарт нағашысына келіп: „Нағашы, мені құттықтаңыз! Мен кәмелеттік аттестатқа емтихан тапсырдым!“ – дейді. „Өте жақсы! – деді нағашысы, – міне, сүйіншіңе 20 марка, өзіңе бірдеңе сатып ал. Енді бұдан былай не істейтініңді айтшы?“ „Бұдан әрі – деді

жас жігіт, – бұдан әрі мен оқимын, заң қызметкері болғым келеді“. – „Жақсы, – деді нағашысы, – ал содан соң?“ – „Енді содан соң бірінші сатыдағы сот кеңесшісі боламын“, – „Жақсы, – деді нағашысы, – ал содан кейін ше?“, „Содан кейін жергілікті соттың кеңесшісі боламын“, „Жақсы, – деді нағашысы, – ал содан соң?“ – „Содан кейін, нағашы, үйленіп, отбасын құрамын“. – „Жақсы-ақ, – деді нағашысы, – бұдан әрі не істемексің?“ – „Иә, бұдан әрі мен, мүмкін, ұлы адам болатын шығармын, жергілікті соттың төрағасы немесе бас прокурор болуым мүмкін“. – „Жақсы, жиенім, – деді нағашысы, – одан арғы тірлігіңді ойластырдың ба?“ – „Иә, нағашы, – деп, жігіт күйіп-пісе бастайды – сосын қартайып, зейнеткерлікке шығамын“. – „Жақсы, – деді нағашысы, – ал содан соң ше?“. – „Содан соң жақсы бір орынға барып орналасамын да, үй тұрғызып, құлпынай өсіремін“, – „Жақсы, – дейді нағашысы, – одан кейін ше?“ Жиені әбден ашуланды: „Одан кейін өлетін шығармын“. – „Жарайды, – деді нағашысы, – ал содан соң?“ Жігіт күлуді қойды. Оны үрей жайлады: „Содан соң өлемін, ал содан кейін...?“ „Ал содан кейін?...“ – деп сұрады нағашысы. „Нағашы, – деп жауап қатты ол, – ол жағын мен әлі бірде-бір рет ойлаған жоқпын“. – „Оның қалай, – деді нағашысы, – сен кәметтік аттестатқа емтихан тапсырдың, сонда да тек мынадан мынаған дейін ойлайтын ақымақсың ба? Құдай берген ақыл-парасатты пайдаланып, адам біршама әріректегіні, содан кейін не болатынын ойлауға тиісті емес пе? Содан кейін не болады?“ Бозбала бірден қарсылық білдірді: „Нағашы, өлгеннен кейін не болатынын ешкім де білмейді!“ – „Олай емес, балақай, өлгеннен кейін не болатынын нақтылы білетін Біреу бар, ол – Иса. Оның былай деп айтқаны бар: „Өлімге апарар жол – кең, мәңгілік өмірге апарар жол – тар. Өлгеннен кейін, Құдай соты басталады. Сонда не өлуге, немесе құтқарылуға болады“.

Мен сіздерге, өмір жоспарын тек табыт тақтайына дейін ғана жоспарлау жеткіліксіз деп, айтуға тиістімін. „Одан кейін не болады?“ – деп сұрау абзал. Жастардың діни жетекшісі есебінде, мен жігіттер мен қыздарға

мынаны жиі түсіндіруші едім: „Егер кебісімді жөндету керек болса, мен автослесарьға бармаймын. Автослесарь дегендеріңіз тамаша жандар, бірақ олар кебісінді жөндеуді қайдан білсін. Демек, мен ол кебістермен етікшіге барамын! Ал егер автомобилім апатқа ұшыраса, етікшіге емес, автослесарьға барамын. Егер нан сатып алғым келсе, ет сатушыға бармаймын. Ол тамаша адам, бірақ тоқаш пісіруді білмейді. Ол үшін мен наубайшыға барамын. Егер су құбыры жарылса, қаңылтыршыға жалынамын. Яғни, мен әрдайым маманға жүгінемін. Ал, егер, біздің өлгеннен кейін не болатынын білгіміз келсе, біз бірінші жолыққан адаммен пікір бөлісіп, болмаса өзіміздің шолақ ойымызға жүгінеміз. Осы бір өлімнен кейін не болады деген маңызды мәселе жайында, бізге маманнан сұрауға болмас па еді?! Ал ондай маман – басқа дүниеден келген, Өзі де өлім патшалығында болған – Құдайдың Ұлы. Ол айқыш ағашта өліп, өліден қайта тірілді. Ол Өз ісін біледі. Ол былай деген: „Сен тамұққа түсіп қалуың мүмкін! Алайда сенің аспанға шығуыңа да мүмкіндігің бар!“ Егер бүгін 25 профессор келіп: „Өлгеннен соң бәрі бітеді“, – деп түсіндіруге тырысса, мен оларға былай дер едім: „Мен сіздердің жоғары дәрежелеріңізді өте құрметтеймін, бірақ сіздер бұл істің маманы емессіздер. Сіздер әлі аспанда болған жоқсыздар. Бірақ мен онда болған Біреуді білемін: Ол – Иса, Ол бұл туралы басқаша айтады“.

Адамдар қазір өлімдерімен бәрі бітетіндей, қауіп-қатерді біле тұра, көз жұмып, тәуекел деп, өмір сүреді, немесе шомылдырылу рәсімін қабыл алса, және оларды діни жетекші жерлесе, сөзсіз аспанға шығамын деп ойлайтын болуы мүмкін. Алайда, бір кездері тамұқ шомылдырылу рәсімін қабылдаған және діни жетекші жерлеген адамдарға толады. Өздеріңіздің өте қауіпті жағдайда тұрғандарыңызды түсінесіздер ме? Ерте ме, кеш пе, әйтеуір бәріміздің Құдай сотының алдында тұратынымыз хақ.

Осы бір ой мені бүгін сіздердің алдарыңызға алып келгенін, мен ашық мойындауым керек. Жас кезімде мен ешқашан осындай мінбеде тұрамын деп ойлаған

жоқ едім. Бірінші дүниежүзілік соғыста мен жас офицер болдым. Полкымызда шығынға ұшырағандар саны өте көп болды. Менің өзге офицерлерден ешбір айырмашылығым болмады. Сонда егер маған: „Бір кезде қауым алдында уағыз жүргізесің“, – десе, мен ішек-сілем қата күлген болар едім. Шынымды айтайын-, мен Құдайдан алыс едім. Бірде әкем менен: „Сен Құдайға сенесің бе?“ – деп сұрады. Мен былайша жауап бердім: „Құдайға қарсы шығар есуас емеспін. Атеизм – ақылсыздықтың айғағы, алайда Құдайды өзім кездестірген жоқпын, сондықтан Онымен менің ісім жоқ“. Осы әңгімеден соң, көп кешікпей Францияға шабуыл жасалғанда, өзімдей жас лейтенантпен Верден түбінде, окопта отырдым. Шабуылға шығу туралы бұйрықты тосып, біз бір-бірімізге пасық анекдоттарды айтып отырғанбыз. Мен анекдотымды айтып болғанда, досым күлген жоқ. „Сен неге күлмедің?“ – деп сұрадым мен одан. Сол кезде ол құлап түсті, қарасам – ол өліп қалыпты. Гранатаның кішкене жарықшағы оның жүрегіне қадалған екен. Алғашында ештеңе болмағандай, досымның мәйітінің жанында немқұрайлы тұрып қалсам керек: „Құрметтім менің, мен анекдотты аяқтағанша кетіп қалған, не деген әдепсіз едің!“ – деймін. Бірақ сол арада менің ойыма: „Енді ол қайда екен?“ – деген сауал сап ете түсті. Қазір де, окоптың жанында тұрған маған, атом жарылғандағы сәуледей жарқ еткен ойдың келгені, менің есімде: „Ол қазір Қасиетті Құдайдың алдында тұр!“ Келесі көзім жеткен ойым – мынау болды: „Егер біздер керісінше отырсақ, онда мен қазір Құдай алдында тұрар едім!“ Жай Құдайдың алдында емес, Өзінің еркін білдіріп, заң шығарған Құдайдың алдында тұрар едім. Ал мен болсам ол заңдардан аттап өттім. Сіздердің бәріңіз де солай сол заңдарды бұздыңыздар. Күнәсі басынан асып жатып: „Мен тақуамын, ешкімнен қорықпаймын!“ – деп кеудесін қағатындар барын қайтерсің. Не деген өтірік! Менің сол бір сәтте ұққаным: мен Құдайдың бүкіл заңын аттап өттім. Егер қазір маған оқ келіп тисе, мен де Құдай алдына барамын! Онда мен айна-қатесіз тамұққа баратынымды сезіндім. Бір уақытта жігіттер ат алып

келіп: „Алға!“ – деді. Мен атқа қарғып міндім. Менің өлген досым сол арада қалды. Сөйтіп көптеген жылдардан соң, мен алғаш рет қолымды қусырып, сиына бастадым: „Құдайым менің, тамұққа түспейтініме сенімім мығым болғанша, мені өлтіре көрме!“ – дедім жалбарынып. Кейін мен әскери діни жетекшіге келіп: „Жетекші мырза, тамұққа түспеуім үшін, не істеуім керек?“ – деп сұрағаным жайлы мен сіздерге байсалды түрде айтқым келеді. Ол былай деп жауап берді: „Лейтенант мырза, бәрінен бұрын біз жеңуіміз керек, жеңуіміз, жеңуіміз керек!“ – деді. „Сіз өзіңіз де мұны білмейді екенсіз!“ – деп, мен оған дау айттым. Мыңдаған жас қыршын өлімге басын тігіп бара жатқанда, оларға қалай құтқарылу керек екендігі туралы ешкімнің айта алмауы – жан түршігерлік жәйт емес пе? Және бұл Мәсіх жолын қуушы халықтың арасында! Егер қолыма Жаңа өсиет дер кезінде түспегенде, мен де үміттен күдер үзер едім. Мен тоқтаған француз шаруасының үй-іші осы уақытқа дейін көз алдымда. „Ізгі хабар! Мұнда қалай құтқарылуға болатыны туралы жазылған шығар!“ – деп ойлады. Мен оны бұрын білмегендіктен, жай парақтап қарап шықтым. Менің көзім: „Иса Мәсіх дүниеге күнәкарларды құтқару үшін келді“, – деп жазылған бірақ сөйлемге түсті. Бұл маған жай түскендей әсер етті. „Күнәкар“ – бұл – мен ғой, маған одан әрі түсіндірудің қажеті жоқ. Сіздер де Құдай алдында және адамдар алдында: „Күнәкар – мына мен“, – деп мойындағыларыңыз келмей ме? Өзіңіздің өтірік ақталуыңызды қоя тұрыңыз! Сол бір сәтте маған ешқандай діни жетекшінің керегі де жоқ еді. „Мен – күнәкармын“, – бұл – айдан айқын еді. Ал мен шын құтқарылуды қажет еттім! Бірақ оның қалай болатынын, мен ол кезде біле алмаған едім. Мен бір ғана нәрсені түсіндім: құтқарылу дегеннің мәнісі – менің сол кездегі жағдайымнан босатылуым, Құдаймен татуласуым, „Иса Мәсіх дүниеге күнәкарларды құтқару үшін келді“. Егер Иса мұны жүзеге асыра алса, онда маған Исаны табу керек! Тағы да бірнеше апта өтті. Маған Исаны көрсете алатын біреуді кездестіруім керек болды. Сонда өзім істеген ісімді сіздерге де істеуге ұсынамын.

Біз тағы да шабуылға шықтық. Мен француз шаруасының ескі үйіне бас сұқтым. Үйдің жартысы құлаған, бос екен, тек бір бөлмесі ғана сау қалыпты. Есікте кілт тұр. Мен ішке еніп, есікті кілттеп жаптым да, тізерлей отыра қалып, дауыстап былай дедім: „Иса! Ізгі хабарда Сенің күнәкарларды құтқару үшін, Құдайдан келгенің жайлы айтылған. Мен де – күнәкармын. Алдағы уақытта да мен Саған ештеңеге уәде бере алмаймын, өйткені, менің мінезім шәлкес. Бірақ маған оқ тие қалған болса, менің тамұққа түскім келмейді. Сондықтан да басымнан аяғыма дейін өзімді Саған тапсырдым. Өзіңе лайықты дегеніңді маған жаса!“ Сол арада таң қаларлық төтенше ештеңе бола қойған жоқ, бірақ мен Тәңірді таптым, осы уақытқа дейін мен Соның қол астындамын.

Ол кезде мен 18-де едім, сөйтіп адамдардың өмірі үшін қандай қауіпті жағдайдың туғаны туралы ақиқат, күн сайын маған ашыла берді. Күнәлары кешірілместен, бәрі өмір сүріп жатыр. Сіздің күнәларыңыз кешірілді ме, әлде жоқ па, оны білесіздер ме? Құдай соты алдына қалай барғыларыңыз келеді?! Адамдар, Құдаймен тіл табыспай, өмір сүруде. Өз өмірін өзгерткілері де келмейді. Сырттай болар-болмас Мәсіхтің жолын қушы екенін сездіргенімен, ішіне қарасаң көңілің құлазиды, аянышты, бәрінен жұрдай болған, ымырасыз, жансыз қуыс кеуде. Тыңдап тұрсыздар ма? Құдай біздің тамұққа түсуімізді қаламайды! Ол мұны тіптен қаламайды! Құдай бар адамдардың құтқарылып, ақиқатты түсінуін қалайды. Сондықтан Ол өзінің Ұлын жіберді. Достарым менің, сондықтан да біздің Исаға баруымыз керек. Біз Оның иелігінде болуымыз керек. Алайда, Құдайға және Иса арқылы құтқарылуға Германиядағы және басқа жерлердегі Мәсіх жолын қушылардай қарауға әсте болмайды. Біз өмір үшін өте қауіпті кезеңде тұрғанымызды түсініңіздер, өйткені біз Құдай сотына бара жатырмыз.

Менің жастарымның ішінде бір сүйкімді бозбала болды. Алғашында ол біздің Құдай Сөзін талқылап түсінуге арналған жиынымызға үзбей қатысып жүрді. Ол кез Гитлер рейхінің тұсында болатын. Аяқ астынан ол ұлттық-социалистік оқу курсынан өтуге тиісті болды да,

жолынан мүлдем адасты. Мен оны содан кейін көрмедім. Бірақ, бірде ол маған жолықты. „Қайырлы күн, Гюнтер!“ – дедім мен оған. Ол маған: „Хайль Гитлер!“ – деп жауап берді. „Гюнтер, жағдайың қалай? Мен сені көптен көрген жоқпын!“ – дедім мен. Ол денесін тік ұстап, былайша түсіндірді: „Менің ұраным: мен – тақуамын, сондықтан ешкімнен қорықпаймын! Егер менің өмірімде бұрыс бір нәрсе болса, немесе Құдай бар болса, онда мен әділ адам ретінде, бұл үшін Құдай алдында жауап беремін. Бірақ „мен үшін өлген, Өзін құрбан еткен Исаның маған керегі жоқ“. Дәл осылай ойлайтын миллиондаған адамдар бар екенін, мен айтпаса да білемін. Бұлар: менің күнәм мен бұзықтығым жоқ, өз өмірім туралы Құдай алдында жауап беремін деп, көкірегің қағады.

Сүйікті достарым, мен өз тақуалығыма жүгінгім келмейді. Қайта мен соны бетке ұстансам, өміріме аса зор қауіп төнетінін білемін. Бәріміз де Құдай соты алдына баратынымызға сеніңіздер! Сондықтан мен сендерді сақтандырғым келеді. Адамдардың Құдай сотына қамсыз, бейқам баратыны, мені қатты күйзелтеді!

Суретші және сәулетші Эрнст Барлах тамаша бейнелер жасады. Ол сонымен бірге „Маскүнем Болл“ деген қойылымды да жазды. Маскүнем Болл – әрқашан ішіп алып, қызып жүретін бай адам. Бір күні түскі тамақта ол жақсылап ішіп-жеп, ыстыққа қарамай кішкене қалашықтағы базар алаңына барды. Ол шіркеу алдында аялдап, есікке ойып салынған төрт керней тартқан херувимнің* бейнелерін көреді. Ол назар салып қараса, әлгілер тірі секілді, Құдай соты туралы хабарлап тұрғандай көрінеді: „Қазір барлық адамзат Құдай сотына тартылды!“ Барлах былай деп жазады: „Барлық өлгендер, көрлеріңнен шығындар! Шірігенмен – құтылу жоқ! Шығындар!“ Осы арада маскүнем Боллдың есі кіріп: „Мен Құдайдан қашып құтыла алмаспын. Бірде менің Оның алдында мүсәпір болып тұрарым хақ!“ – дейді.

* Херувимдер – Құдайға ең жақын аспан нөкерлері, жоғарғы дәрежедегі періштелер.

Әділін айтқанда, „Мен тақуамын, ешкімнен қорықпаймын!“ дегенімізбен, біздің алысқа бармайтынымыз рас. Құдай сотынан құтыла алмаймыз! Сол кезде біздің әділеттілігіміз, отқа түскен балауыздай, еріп кетеді!

Әрине, бұл хабарды бүгін ықылассыз тыңдайтында-рыңды да білемін. Мен: „Сен Иса алдында тәубе етпесең, тамұққа түсесің“, – десем, маған мысқылдап: „Тамұқ – ортағасырлық түсінік. Ондай жоқ!“ – дейді.

Осыны естіген сайын ойыма бір оқиға түседі. Соны сіздерге айтып берейін.

Бұл соғыс кезінде болған еді. Мен біреулерге бармақ болдым. Жолда келе жатқанымда, әуе шабуылы басталып кетті. Ол аяқталғанша, жақын маңдағы бір бомбапанаға бас сауғалай тұру үшін, жүгірдім. Содан соң баратын елді мекенге қарай жолымды жалғастырдым. Бұл қыстақ әлі күнге дейін бар. Бірақ ол кезде ондағы барлық 20 үйде бірде-бір жан жоқ болып шықты. Мен сонда: „Сен түс көріп тұрған шығарсың, бүкіл үйлер тұр, ал адамдары жоқ!“ – деп ойлады. Сол кезде маған бомбахананың күзетшісі кездесіп, мен одан: „Бүкіл адам неге кетіп қалған?“ – деп сұрадым. Ол ештеңе деместен, мені жетектеп, бір үйдің терезесіне апарды. Үйлер үлкен алаңды қоршай орналасқан екен. Осы алаңда, көлемі – тепловоздың оттығындай, бомба жатыр. „Жарылмаған ба?“ – дедім мен. – „Жоқ, – деді күзетші, – жайлап жарылатын бомба!“ Бұл – ең бір зұлым бомбалар еді. Ондайлар құлағанда жарылмай, бес, тіпті, жиырма сағаттан кейін жарылатын.

Олар, жұрт дабылдан кейін бомбапанадан үйлеріне оралғанда, жарылатын. „Бұл жерден бәрі қашып кетті, тықылдап жатқанын естимісің?“ Расында да, жарылғыштың сағат механизмінің дыбысы естіліп тұрды. Бомбаның кез келген сәтте жарылуы мүмкін еді. „Бұл жерден, кетейікші, бұл жер бір түрлі жайсыз екен“, – дедім мен күзетшіге. Біз әрірек барып, егер бомба жарылса, таса болсын деп, жасырынып тұрдық. Осы бір мезгілде күлкілі оқиға болды: бір топ торғай ұшып келіп, бомбаның үстіне қонды. Тіпті біреуі жарғыштың үстіне қонды. Мен: „Торғайлар, бұл – қауіпті ғой!“ – деп айқай

салдым. Олар маған: „Ха-ха! Біздің де түсінігіміз бар! Бомбаға бүгінде кім сенеді?! Бұл – түк те қауіпті емес!“ – деп жауап бергендей болды.

Түсінесіздер ме? Қазіргі адамдар да дәл осындай аба-йсыз. Құдай Өзінің Сөзі, соты арқылы адамзатқа,соның ішінде – біздің халыққа, төтенше жағдайларда ескерту-лер айтты. Сөйтіп, Құдайдың Ұлы келіп, айқыш ағашқа шегеленіп, өліден қайта тірілді. Осыны әркім түсіне алады: Құдай бар, Ол – қасиетті Құдай! Егер біреу келіп: „Сіздің өміріңізге қауіп төнді! Сіз өз жаныңызды сақтау-ыңыз керек!“ – десе, адамдар оған күліп: „Ха-ха! Бұған кім сенеді!“ – дейді.

Білесіздер ме, Киелі кітап та өте кекесінді бола ала-ды. Бүкіл атеизм, яғни Құдайды жоққа шығару, онда бір-ақ рет, бір сөйлеммен ғана берілген: „Ақылсыз шын жүрегімен: „Құдай жоқ“ – деді“. Киелі кітап атеизм туралы осылай, тек осылай айтады.

2. Өмірді құтқару

Құдай өткен өмірде жерді бір рет қаһарлана соттады. Сонда бір-ақ адам отбасымен аман қалған еді. Оның есімі – Нұх болатын. Құдай Өз үкімін орындамас бұрын, оған кеме жасауды бұйырды. Сіздер топан су қаптағаны туралы оқиғаны білетін боларсыздар? Егер одан беймә-лім болсаңыз, онда оны ешкімге білдірмеңіз, өйткені, бүкіл дүниежүзілік топан су туралы білмеу ұят-ақ! Со-нымен Өз үкімін орындар алдында, Құдай Нұхқа: Сен және сенің үй-ішің кемеге мініңдер!“ – деді. Нұх кемеге мінгеннен кейін, Құдай есікті олардың сыртынан жапты.

Мынаған назар аударыңыздаршы, дүние Құдайдың әділ сотына жақындап келеді. Алайда, құтқару кемесі бар, бұл – Иса арқылы бізге ұсынылған рақымшылық. Ол Құдай әлемінен біздің аянышты дүниемізге келді. Ол біз үшін айқыш ағашта өлді! Тыңдаңыздар, егер сіздерге бәрі түсінікті болмаса да, мұны сіздер қайткенде де түсінетін боласыздар: егер Құдай Өз Ұлының айқыш ағашта қорқынышты өліммен өлуіне жол берсе, осы

арқылы үлкен күнәкарларды да құтқаратын жол ашылды! Ол өліден қайта тірілді. Ол бізді Киелі Рух арқылы шақырады. Иса – құтқару кемесі! Құдай сонда Нұхқа: „Сен бүкіл отбасыңмен кемеге отыр!“ – дегеніндей, Ол сендерге де мен арқылы былай айтады: „Иса Мәсіхтің рақымын қабыл ал! Құдай әлеміне қадам жаса! Сені осы дүниеде ұстап тұрғандармен байланысты біржола үз! Өзіңнің Құтқарушыңа: „Саған үлкен күнәкар келе жатыр“, – де. Барлық күнәларыңды Оның айқыш ағашына сал! Оның қаны сен үшін де төгілгеніне сен! Оған айт: „Тәңірім, өз өмірімді түгелдей Саған тапсырамын“.

Мұны – құтқару кемесіне міну деп айтады.

„Тыңдаңыздар! Өмірге қауіпті!“ Біздің арамызда рухани қайта туылмаған жандар, Құдайдың сотына дайын еместер әлі де көп. Бірақ Құдайдың рақымы шексіз. Ал сенім – Құдай сотынан Исаның рақымына қарай қадам жасау деген сөз. Және бұл қадам – балалардың ойыны емес. Қайта, ол өмірге төнген қауіптен құтылуды білдіреді.

Жаңа Гвинеядағы бірінші Ізгі хабарды таратушы, менің танысым Альберт Гофман бірде менің есімнен ешқашан кетпейтін бір оқиғаны айтқаны бар. Мен оған былай дедім: „Бауырым Гофман, өзімнің Мәсіх жолын қуушылық сенімім үшін, әлі де талай күресуіме тура келеді. Жын-шайтанға қызмет етіп, тамұққа асығып бара жатқан осы дүниеде өмір сүретін діни жетекшіге Исаға тәуелді болу – оңайлыққа түспейді“. – „Осы туралы мен саған бірдеңе айтайын, – деп бастады ол сөзін. – Бізде, Жаңа Гвинеяда, мынандай әдет-ғұрып бар: Мәсіхтің жолын қуушы болғысы келген папуастармен, Исаны дұрыс тануы үшін, арнайы сабақ жүргізіледі. Содан соң бір жексенбіде олар шомылдырылу рәсімін қабылдайды. Бұл – әрқашан да үлкен мереке. Оған Құдайды танымайтын пұтқа табынушылар да көптеп келеді. Бірақ ең негізгісі – мейрамның алдындағы кеште болады. Үлкен алау жағылып, оған шомылдырылатындар жақындайды. Олардың қолдарында пұтқа табынушылардың түрлі заттары: тұмарлар, жансыз тұлғалар – пұттар... Алауға жақындасымен, олар қолдарындағыны өткен өмірінің белгілері ретінде, отқа лақтырады. Бірде мен бір жас

эйелдің сыртынан бақылағаным бар. Ол да қолына тұмарлар мен пұттарды толтыра ұстап, алауға жақындады. Бірақ қолындағыларды отқа тастайын деген сәтте, оны бірдеңе кідірткендей болды. Мүмкін ол: „Менің ата-балаларым осыларменен өмір сүрді, менің де өткен өмірім осылармен байланысты, сондықтан бұларды тастауға қолым бармайды“, – деп ойлаған шығар. Ол кейін шегінді. Бірақ содан соң оған: „Онда мен Исаға тән бола алмай қаламын-ау“, – деген ой келген болар. Сонда ол үш қадам алға жүрді, бірақ қолындағы заттардан айырылғысы келмей, қайта шегінді. – Гофман сөзін жалғастырды. – Сонда мен оған жақындап келдім де, былай деп сұрадым: „Айырылысу қиын шығар? Тағы да ойлан. Сөйтп, сен екінші шомылдырылу рәсіміне келе аласың ғой“. Жас әйел тағы да біраз ойланып тұрды, содан соң алға жылдамдата үш қадам аяқ басты да, барлық заттарын отқа лақтырып жіберіп, өзі талып құлады“. Соңында Ізгі хабарды таратушы Гофманның былай деп қорытындылағанын ұмытар емеспін: „Бұл әйелдің күйзелісін, нағыз қайта туылуды басынан кешірген адам ғана түсіне алады деп ойлаймын“, – деген еді ол.

Достарым менің, құтқару кемесіне дейін небәрі бір-ақ адым! Өмірге қауіпті аймақтан шығып, Исаның қол астына барыңыздар. Бірақ бұл қадамды жасау – оңай емес. Ол бұрынғының бәрінен қол ұзу дегенді білдіреді. Тыңдап тұрсыздар ма? Арзанға түспейді ол!

Мен жеткілікті түсіндіре алдым ба? Қаншама адамдардың ескертулерге қарамастан, мәңгілік өлімді қарсы алуға жүгіретіндерін көрген сайын, менің жаным күйзеледі! Құдай мұны қаламайды! Ол сіздердің құтқарылуларыңызды қалайды! Сондықтан да Ол сіздердің күнәларыңызды өтеуі үшін, Өз Ұлын жіберді. Сіздерге тек өз күнәларыңызды мойындап, сеніммен құтқарылуды қабылдасаңыздар, болғаны!

Үшінші рейх кезінде, бірде мені гестапоға шақырды. Сонда маған шкафтар қаз қатар қойылған бөлмеде ұзақ күтуге тура келді. Шкафтарда жинақталып, толтырылып буылған папкаларға салынған іс қағаздырынан көз сүрінеді. Әр папкадан „Майер, Карл, Шульце, Фридрих“

деген фамилиялар жазылған белгілер шығып тұр. Мен шақырылуымды шексіз күтіп, іс қағаздары жинақталған осы шкафтар арасында тұрғанымда, мұндай қағаздармен өз өмірімді өткізбегеніме Құдайға мың мәртебе алғысымды айттым. Ерігіп тұрғандықтан: „Майер, Карл, Шульце, Фридрих“ деген жазуларды оқи бастадым. Бір кезде „Буш Вильгельм!“ деген жазуға көзім түсті. Бұл – менің ісім тігілген папка еді. Сол екі арада бұл шкафтар маған бұрынғыдай байыпсыз емес болып көрінгенін, көз алдарыңызға елестетіп көріңіздерші. Өйткені онда мен туралы жазылған қағаздар бар ғой. Менің оны алып, онда мен туралы не жазылғанын оқуға ниетім ауды. Бірақ оған бара алмадым, сөйтіп денем дірілдеп, папканың қасында тұрып қалдым: „Менің ісім!“

Білесіздер ме, мен үшін Исаның айқыш ағашымен де тура солай болды. Айқыш ағашты көрген сағатқа дейін, маған Мәсіх жолын қуушының өмірі сондай қызғылықсыз, мәнсіз болып көрінген кездер де болды. Айқыш ағашты көргеннен соң: „Бұл – маған да қатысты ғой! Мұнда менің күнәм және менің құтқарылуым туралы сөз болып отыр“, – деген тұжырымға келдім. Содан бері Исаның айқыш ағашы мен үшін ең қымбатты. О, тікенең тәж киген адамға қараңыздаршы! Ол – өмірдің Ұлы Құтқарушысы! Сонау айқыш ағашта сіздің де, менің де құтқарылуым жүзеге асады! Тіпті мұны білмесеңіз де, бұл сізге де қатысты. Мен тіпті қатты сөйлеп кеттім ғой деймін, маған ақырынырақ сөйлеу керек шығар, бірақ құтқарылу туралы ақырын айтуға бола ма?

3. Өлімнен – өмірге

„Тыңдаңыздар! Өмір үшін қауіпті!“ Мен осы бір ұғымды басқа қырынан баяндасам деймін. Бірде: „Тыңдаңыз! Қауіп! Тоқта! Адам, кері қайт! Өз Құтқарушыңды ізде!“ – деген ой жүрегімді тіліп өткендей болды. Мен сонда кенеттен, қауіп-қатерде тек тірілер ғана болуы мүмкін ғой деп ойлады! Егер автобус жардан құлап, ондағы барлық жолаушылар өлсе, оларға қатер енді төнбейді. Түсініп

тұрсыздар ма? Ал мен мұны сіздерге қазір мына тұрғыдан айтайын: „Сізге мәңгілік өмірге ие бола алмау қауіпі төніп тұр. Сонда сіз мәңгілік өмір үшін өлі болып, өлі күйінде бұл өмірден өтесіз“. Мен жете түсінікті айтып тұрмын ба? Сіздер бар өмірді бекер жіберіп аласыздар ма деп қорқамын. Киелі кітапта: „Кімде-кім Құдай Ұлын иемденсе, оның өмірі бар. Кімде-кім Құдай Ұлын иемденбесе, оның өмірі жоқ!“ – деп ап-анық айтылған.

Жақында мен Берлиннен келген шетел тілі мұғалімі болып істейтін бір қызды жолықтырдым. „Ғафу етіңіз! – дедім мен қызға, – діни жетекшінің кейде қолайсыз сұрақ қоюға да қақысы бар: Сіз нешедесіз?“ Былай алғанда, қыздың жасын сұрамайды ғой. Бірақ мен секілді қарт діни жетекшіге олай етуге болады. Ол кідірместен: „Сегіз жастамын“, – деді. „Тоқтай тұрыңыз – деп таң қалдым мен, – сегіз жас? Сіз үш шетел тілін үйрететін мұғалімсіз, сонда сіз сегіз жастасыз ба?“ Ол күліп, маған былай деп түсіндірді: „Осыдан сегіз жыл бұрын мен Исаны таптым. Өмірге мен содан кейін ғана келдім, ал оған дейін мен өлі болатынмын“. Мен қайран қалдым: „Өте керемет айтылған!“ – деймін. Сонда ол маған мына сөздерді айтты: „Кімде-кім Құдай Ұлын иемденбесе, оның өмірі жоқ!“ Содан соң сөзін сабақтап: „Түсінесіз бе, бұрын менде Құтқарушы жоқ болғанда, дұрыс өмірім де болмады. Мен бұрын ақша тауып, көңіл көтерумен күн кештім, бірақ дұрыс өмір сүре алмадым“, – деді.

Мұны батыл тұжырым демей не дейміз? Кімде-кім өзін ерікті түрде Исаға бермесе, оның өмірі де болмайды. Иә, Исасыз біздің өмір туралы ойлауымыз да орынсыз! Тек Құдай Ұлын иеленген адамның ғана өмірі бар!

Бірнеше жыл бұрын маған бір жас жігіт келді. Мен одан: „Саған не керек?“ – деп сұрадым. „Мен өзім де білмей тұрмын, – деп ағынан жарылды ол, – бар білетінім, қазіргі менің бастан кешіп жатқаным өмір емес, нағыз азап!“ Мен таңданып, былай дедім: „Қалайша? Сен слесарьсың, табысың жақсы“. „Бірақ ол – өмір емес қой, – деп наразылық білдірді ол, – дүйсенбіде – слесарь, сейсенбіде – слесарь, сәрсенбіде – слесарь, бейсенбіде –

слесарь, жұмада – слесарь, сенбіде – футбол, ал жексенбіде – кино мен қыздар: бұл – өмір емес қой!“ Сонда мен: „Иә, жігітім, сенікі дұрыс, мұның өмір емес екенін білгенің – ақылмен алға басқаның! Мен саған өмір дегеннің не екенін айтайын. Менің өмірімде үлкен бетбұрыс болды. Мен үшін өліп, өліден қайта тірілген Иса, мені тауып алды. Ол менің Құтқарушым және Құдаймен келістірушім болды. Осыған көзім жеткеннен кейін, мен Оған өз жүрегімді ұсындым. Міне, содан бері өміріме жан кірді!“ – дедім. Бұл жігіт те сол кезде жаңа өмірге ие болды. Оны мен жуырда Фрайбургте тағы да кездестірдім. „Ал, жағдайың қалай? – деп сұрадым мен одан. – Енді өмірге ие болдың ба?“ Оның өңі нұрланып: „Иә, енді шынайы өмірдің иесімін!“ – деді. Қазір ол құлшына жастар үйірмесіне жетекшілік етеді, адамдарды Исаға алып келуде. Ол Иса арқылы өмір тапты.

Түсінесіздер ме? Сіздерге өмірлеріңізді жіберіп алу қауіпі төніп тұр, өйткені, сіздер Мәсіх туралы естігендеріңізбен, Құтқарушымызды ешқашан таба алмай қалуларыңыз мүмкін!

Менің бір досым бар, өзі – саудагер. Оны жуырда, керемет саябақтың ішінде тұрғызылған тамаша үйі бар, бір фабрикант қонаққа шақырды. Оның үйіне жүздей адам жиналған екен. У-шудың үстінде үй иесін кездестірген досым: „Жақсы тұрады екенсіз! Сіз – патшасыз, мынандай үй-жайыңыз бар! Үлкен фабрикаңыз, әдемі әйеліңіз, сүйкімді балаларыңыз бар!“ – деді. Үй иесі: „Иә, сіздікі дұрыс, мен жақсы тұрып жатырмын“, – деп жауап берді. Бірақ кенет тұнжырап: „Тек мынаның іші қандай екенін сұрамаңыз“ – деп, ол өз жүрегін нұсқады.

Көшемен келе жатқанда, мен мынаны жиі ойлаймын: „Егер адамдар аз да болса адал болса, онда олар тоқтай қалып: „Мұнда – менің жүрегімде – не болып жатқанын сұрамаңдар!“ – деп айқайлар еді. Онда жан тыныштығы жоқ. Онда адам жанына тыныштық бермейтін, күнә жатыр.

Тек біреу ғана бізді сауықтыра алады. Осыны түсініңіздерші. Құдай біздің бейшаралық жағдайымызды көріп отыр. Біз өз бетімізбен Құдайға жақындай алмай-

мыз, бірақ Ол өзінің сүйіспеншілік ізеттілігімен бізге Иса арқылы келді. Мен сіздерге жүректі тебірететін, мына хабарды жариялап: „Құдайдың бұл дүниені сүйгендігі сонша...“ – деп жар саламын. Мен оны сүймес едім, ластық, жауыздық пен ақымақтық жайлаған бұл жалған дүниені мен быт-шыт етіп турап тастар едім. Ал Құдай оны жақсы көрді! Бұл – миға қонбайтын іс. „Құдай адамзатты қатты сүйгендіктен, Оған сенуші әркімнің жаны тозаққа түспей, мәңгілік өмірге ие болуы үшін, Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“. Сіздің мәңгілік өмірге ие болуыңыз үшін, Өз Ұлын құрбандыққа бергеннен артық, Құдайдың тағы не істеуі керек екенін айтыңызшы!“

Соңында мен сіздерге бір қызық оқиғаны айтып берейін. Бірде ағылшынның атақты дін уағыздаушысы Чарльз Спердженге бір жас жігіт келіп, былай деді: „Дін уағыздаушы мырза, сіздікі дұрыс, маған да сол Ғолготадағы қасірет шеккен Адамды іздестіріп, Құдай баласы болуым керек. Әйтеуір бір кездерде мен тәубеге келермін“. – „Бір кездерде ме?“ – деп сұрады Сперджен. „Иә, кейінірек“. – „Кейінірек дейсіз бе? Неліктен қазір емес?“ Жас жігіт аздап ыңғайсыздаңқырап: „Мен құтқарылсам деймін, сондықтан да, бір кездерде Иса алдында күнәм үшін тәубеге келемін, бірақ оған дейін бұл өмірден де бірдеңе олжаласам деймін“. Сперджен қарқылдап күлді де, былай деді: „Жас жігіт, сіз өте сыпайы екенсіз. Сіз өмірден ештеп бірдеңе алсам дейсіз, менімше, бұл – өте аз. Мен өмірден аздап алуды емес, өмірге ие болуды қалар едім. Менің Киелі кітабымда былай деп жазылған (ол Киелі кітаптан оқып берді): „Мен адамдар шынайы өмірге ие болсын және өмірі рухани игілікке толы ағылтегіл мол болсын деп келдім“. Осындай дәрістің соңында, мені: „Мүмкін, сен адамдарға бұл мәселені дұрыс түсіндірмеген шығарсың?“ – деген үрей билейді.

Сондықтан маған тағы да қысқаша қайталауға рұқсат етіңіздер. Біздер, құрып бара жатқан және қарғыс атқан күнәкарлар, осында және қазір шынайы өмірге ие болуымыз үшін, Құдай Исаны айқыш ағаштағы өлімге қиды. Таңертең оянғанда, мен өзімнің Құдай баласы екенімді,

Ол арқылы жаңа өмірге ие болғанымды сезініп, қуанғандықтан, өлең айтқым келеді.

Тыңдап тұрсыздар ма? Иса бізге осында-ақ мәңгілік өмірге ие болуымыз үшін, ал мәңгілікте Құдай сотына бармауымыз үшін, келді. Олай болса, біз осы жолды таңдап, сол жолмен қуанышты түрде жүре беруімізге болады.

Аздап мысал келтіруіме рұқсат етіңіздер: бұл қарашаның бір кешінде болған еді. Қар аралас жаңбыр жауып тұрды. Ызғырық жел соғып, суық түскен. Көшеде екі кісі келе жатты. Біреуінің плащы жоқ, пиджагының жағасын көтеріп алған. Ол үсті-басы малмандай су болғанына қарамай, қайда барарын білмей келе жатыр, өйткені оның тоқтайтын орны, баспанасы жоқ. Бұл дүниеде көптеген адамдар осындай күй кешуде. Олардың мақсаты жоқ. Олармен не болады? Мақсаты болмау – бұдан артық не қайғы бар! Құдайды танымай өткен пәлсафашы Ницше өзінің бір өлеңінде былай деп жазған: „Қарқылдаған қарғалар қалаға қарай ұшады, қорқытқаны оларды – қардың ызғар құшағы. Қызық бітті көп айғы, үйі жоққа сол – қайғы“. Сіздердің де мәңгілік үйлеріңіз жоқ па? Міне, екінші бір жолаушы келе жатыр. Оның айналасында да, сол бір дауыл, сол бір лас, сол бір жаңбыр, сол бір қар. Алайда, ол бір өлеңді ысқырып, аяғын ширақ басып келеді. Неге дейсіздер ғой? Ол алыстан өз үйінің жарығын көреді! Ол жерде оны жайлы жағдай күтіп тұр. Онда жылы! Оны жол қапаландырмайды. Бұл дүниеде Исаға шын сенгендер және Ол арқылы мәңгілік өмірге ие болған адамдар ғана, осылай жүреді.

Құдай Нұхқа: „Кемеге мін!“ – деді. Сол сияқты мен де сіздерден: „Исаға барыңдар! Ол – жақын! Сіздер Онымен әңгімелесе аласыздар. Оған жүректеріңізді ағынан ақтарыңыздар“, – деп, сұраймын. Маған бір адам: „Сіз де адамдарды қабылдау уақытының жоғы қалай?“ – деп, сауал қойды. Мен: „Не үшін? Адамдардың менімен сұхбаттасуының қажеті жоқ қой. Олар бірден Исамен сөйлесуі керек!“ – деп жауап бердім. Сіздер де соны жасаңыздар.

НЕ ІСТЕУІМІЗ КЕРЕК?

Достарым менің, мен сан алуан сұрақ қойған көп хаттар аламын. Бір хатта: „Сіз өз пікіріңізді жариялайсыз ба, әлде бұл сіздің қауымыңыздың ілімі ме?“ – деген сұрақ болды. Мен оған: „Бұл Киелі кітаптың ілімі!“ – деп қана жауап бере алдым. Содан соң былай деп ойладым: „Сіздердің діни жетекші Буштың пікірін тыңдағандарыңыз – алданғандарыңыз. Бұдан сіздерге пайда аз. Сіздер Исаның айтқанын тыңдауларыңыз керек! Иса Өзін Мейірімді Бақташымын деп атады. Міне, сіздер осы Мейірімді Бақташының сөзін тыңдауларыңыз керек. Мен өз әлсіздігімнен тек „Менің жанымның Мейірімді Бақташысы“, – Исаның дауысын құлақтарыңа жеткізу үшін, аздап көмектесе аламын“.

Егер біз қазір: „Не істеуіміз керек?“ – деген тақырыпта әңгімелесетін болсақ, онда сіздер Исаның дауысын тыңдап, Оның сіздермен әңгімелесуіне мүмкіндік берулеріңіз – өте маңызды.

1. Өздеріңіздің болымсыз сенбеушіліктеріңізді тастаңыздар.

Үлкен қалада көп жылдар бойы діни жетекші болған мен, Киелі кітапқа қарсы өте көп ойларды естідім. Маған соншама көп ескі сенбеушілікпен кездесуге тура келді, сондықтан мен бәрінен бұрын өз жандарыңызды құтқару үшін, сенбеушілікті тастаңыздар деп, өтінер едім.

Соғыс уақытында, мен өзімнің негізгі қызметім – жастардың діни жетекшісінен басқа, біраз айлар бойы үлкен ауруханада сонымен қатар діни қамқоршы болдым. Бірде мен бір палатаның алдында тұрып, енді есігін қағуға ыңғайлана бергенімде, ұзын коридор арқылы маған қарай жас медбике жүгіріп келіп: „Мырза, Тәңір жарылқасын, бұл палатаға кірмеңізші!“ – деді. – „Неге?“ – дедім мен. – „Бұл мырза өзіне діни жетекшінің келуіне – үзілді-кесілді қарсы! Анығын айтқанда, сіздің оған бару-

ыңызды қаламайды! Ол сізді қуып шығады!“ – деді. Осыны айтып, ол есіктегі оның аты-жөні жазылған қағазды көрсетті. Мен одан, жарнама арқылы танымал болған, бір кәсіпкердің есімін оқыдым. „Медбике, – дедім мен қызға түсіндіріп, – менің жүйкем әлдеқашан-ақ темірдей шындалған“. Соны айттым да, есікті қақтым. „Кіріңіз!“ – деген еркектің күшті дауысы естілді. Мен палатаға кірдім. Төсекте шашы ағарған қарт мырза жатыр екен. „Қайырлы күн! – дедім мен. – Мен – діни жетекші Бушпын!“ – „Оһо, – деді ол, – мен сіз туралы көп естігенмін. Сіз маған келіп тұра аласыз!“ – „Тіпті жақсы!“ – деп қуанып қалдым мен. Ал ол болса: „Бірақ өзіңіздің Мәсіх жолын қуушылықтарыңыз жайлы айтып, менің басымды ауыртпаңыз!“ – деді. „Қандай өкінішті, – деп күлімсіредім мен, – ал мен сізбен тура осы туралы әңгімелеспек едім!“ – „Ол болмайтын іс! – деп, ол қолын бір-ақ сермеді. – Бұл мәселені мен баяғыда-ақ шешкенмін. Білесіз бе, бала күнімде зорлап дұға оқытқызатын, бірақ мен Дарвиннің, Геккелдің және Ницшенің ілімдеріне негізделген өз дүниетанымымды қалыптастырған адаммын“. Осы кезде мен қызарып кеттім де, (мұндайға қанымның тез қызатыны бар) оған бас сала: „Тыңдаңыз, ақсақал: егер он алты жастағы бозбала: „Пайғамбар етіп Ницшені таңдадым“, – деген болса, оған мен езу тартып қана қойып: „Бұл – құбылмалы жастықтың желігі ғой. Сен қазіргі пәлсафашылардың өздерінің ежелгі пайғамбарларына сенбейтінін әлі-ақ түсінесің!“ – деп ойлар едім. Ал енді осындай сөздерді мәңгілік алдында тұрған қариялардың айтуы – сұмдық қой! Сіз қатты науқассыз ғой. Сіз Құдай алдына да осындай ойсыз сандырақпен барғыңыз келіп тұр ма? Райыңыздан қайтыңыз!“ – дедім.

Ол менің бетіме таңырқай қарады. Оған менің сөзімнің екпіні оғаштау болып көрінуі керек. Сол кезде мен қателескенімді дер кезінде байқап қалдым да: „Тоқта! Ауруханада ашулануға болмайды. Мұнда барқыт шәркеймен ғана жүреді“, – деп ойлады. Бір уақытта осы бір байғұсты аяп кеттім. Сонда мен жайлап қана, оның алғашында қарсылық білдіргеніне қарамай, оның Ізгі Бақташысы болғысы келетін Иса туралы ақырын айта баста-

дым. Ол терең күрсініп алды да, былай деді: „Иә, бұйтсе жақсы болар еді. Бірақ мен өз дүниетанымымды қайда қоямын? Немене, өзімнің бүкіл өмір бойы сенгенімнің бәрінен безуім керек пе?“, – „Әрине! – дедім мен қуана. – Қымбаттым менің! Мәңгілік алдында керек болмай қалатынның бәрінен бас тартуыңыз керек. Мұны ертеңге қалдырмай, бүгін істеңіз! Сіздің болымсыз ескі түсінігіңізбен ақыры дұрыс өмір сүру және өлер алдында құтқарылу мүмкін емес. Сіз үшін өліп, сіздің күнеларыңызды өтеген Құдай Ұлының қолына өзіңізді беріңіз. Бұл Құтқарушы – сіздің де Құтқарушыңыз болғысы келеді!“ Осы кезде медбике кіріп, біздің шын көңілден әңгімелесіп отырғанымызға қайран қалып, маған белгі берді. Менің кететін уақытым таянғанын түсіндім. Мен қарт мырзаның қолын қатты қысып, ақырын ғана палатадан шықтым. Оның Исаны қабылдаған, қабылдамағанын білмеймін. Сол түні ол қайтыс болды!

Білесіздер ме, мені сонда мына жәй таңғалдырды: білімді, оқыған адамдардың Дарвин, Геккель және Ницшеге сеніп, жер бетінде тырбындап, өздерінің осы болымсыз сенімі арқылы мәңгілік бақыттан айрылатындығы. Сондықтан да менің сіздерден бәрінен бұрын өтінерім: „Өздеріңіздің Құдайға сенбеушіліктеріңізге негіз болған, осы болымсыз тезистердің бәрін сыртқа лақтырыңыздар. Олармен мүлде қоштасқандарыңыз жөн! Сіздердің болымсыз нанымдарыңыздың құны тиынға да татымайды. Киелі кітапта былай деп жазылған: „Құдай – біреу-ақ, Құдай мен адамдар арасын келістірушіде Бірсу – Ол – адам (болып дүниегенілген) – Иса Мәсіх!“

Бірде бір кісіге қарама-қарсы отырғаным бар. Үш қақпалы шкаф секілді дәу екен өзі. Мен оны үстіне ала-құла киім кигені үшін, Алақұла деп атадым, әрине, оның есімі – басқа. Оның әйелі бомбалау кезінде қаза тапқан. Екі ұлы да соғыста опат болды. Байғұс адам! Мен онымен жолығысайын деп, алдына барып отырғаным сол, ол маған былай деп ескертті: „Діни жетекші мырза, Мәсіх жолымен жүргеніңіз өзіңізге, тек маған тиіспеңізші. Менің басымнан кешіргенім – бір өзіме жетеді, сондықтан мен ештеңеге де сенбеймін!“ Мен күліп, оған мынаны айт-

тым: „Мен мұны түсіне алмай тұрмын. Айтыңызшы, Алақұла мырза, – шын мәнінде оның аты басқаша, – сіз кейде темір жолмен сапар шегесіз ғой?“ – „Иә“ – деп жауап қатты ол. – „Онда сіз әрбір сапарыңыздың алдында машинистке барып, оның поезды жүргізуге құқы бар екенін растайтын куәлігін талап ететін шығарсыз!“ – „Жоқ, жоқ! – деді ол, – темір жол басқармасына сенемін, олардың машинистері...“ – „Қалайша?! – деп таңырқадым мен, – бұл жігіттің локомотивті жүргізе алатынына көзіңіз жетпей, вагонға кіруіңіз дұрыс бола қояр ма екен?! Алақұла мырза-ау, егер біреуге өз өміріңізді сеніп тапсырсаңыз – сенім деп осыны айтады емес пе! Олай болса: „Мен ештеңеге нанбаймын!“ – дегеніңізді алдағы уақытта маған айтпаңыз, оның орнына: „Темір жол басшыларынан басқаның біріне де сенбеймін“, – десеніз, әңгіме басқа“. Содан соң мен одан мынаны сұрадым: „Алақұла мырза, сіз анда-санда дәріханаға баратын боларсыз?“ – „Иә, – деп сөзімді құптады ол, – басымның жиі ауыратыны бар. Сонда мен дәріханадан бас сақинасының дәрісін аламын“. – „Алақұла мырза, бірақ дәріханадағылардың кейде дәрінің орнына байқамай у салып жіберетіні болады ғой. Мүмкін, сіз бас сақинасына қарсы ішетін ұнтақты алдымен қарап, тексеретін шығарсыз?“ – деймін оған. – „Жоқ, – деді ол, – сондай тәжірибелі дәрі сатушының шатасуы мүмкін емес, ол мені алдамайды“. – „Қалайша, сіздің алдын ала қарап алмай, дәріні жұтуыңызға жол болсын? Сіз дәріхана қызметкеріне өміріңізді сеніп тапсырғаныңыз ғой бұл? Оған сенгендіктен, дәрісін қылғытып жұта бересіз бе?! Міне, сенім деген қайда? Сүйікті Алақұла мырза, маған ендігәрі „Ештеңеге сенбеймін!“ деп ауыз ашушы болмаңыз, одан да: „Темір жол басшылығы мен дәріхана қызметкерлерінен басқаға сенбеймін!“ – дегеніңіз дұрыс болар“, – деп, мен әңгімеді одан әрі жалғастыра бердім. Түсініп отырсыздар ғой, тағы да көп ойдың төркіні көрінді. Содан кейін мен оған былай дедім: „Бері қараңызшы, бірде маған өлімнен қайта тірілген, қолында шегеден қалған жарасы – Оның мені өте сүйіп, мен үшін жанын қиғандығының айғағы болған, Құдайдың Елшісі

кездесті. Бұл дүниеде ешкім де маған дәл Исадай жақсылық жасаған жоқ! Ешкім де дәл Исадай сеніміме кіре алмайды! Исаның жалған айтқан кезін білесіз бе? Иса бірде болмаса бірде жалған айтты деп ойлайсыз ба? Жоқ! Мен ешбір адамға осындай кепілдік бере алмас едім, тек Исаға ғана бере аламын. Осыны түсінгеннен кейін, мен өзіме-өзім былай дедім: өз өмірімді мен Исаға тапсырғым келеді“. Сонда менімен сөйлесіп отырған кісі менен: „Не жолы осының бәрі – сондай оңай?“ – деп сұрады. Мен: „Әрине, оңай, Алақұла мырза. Сондай оңай! Сіз барлық бағыттарға, не болса соған сенесіз, ал шындығында сенуге болатын тек Біреуге, сіздің сенгіңіз келмейді. Өзіңіздің бұрынғы болымсыз сеніміңіздің бәрін сыртқа тастап, өз өміріңізді Тәңіріміз Исаға сеніп тапсырыңыз, Алақұла мырза!“ – дедім. Бірде мен жүз шамалы жас жігіттерге: „Кімде-кім өз өмірін Исаға сеніп тапсырғанына өкінетін адамды көрсете алса, соған мен миллион марка сыйлық беремін“, – дедім. Менде осыншама қаржы жоқ та еді, бірақ мен оны қиналмай-ақ бәске тіктім, өйткені ол үшін өкінетін адам болмайтынына сенгендіктен, осыған бардым. Бірақ мен осыны істемегені үшін, өкінген адамдардың көбін көрдім!

Сондықтан айтарым: болымсыз сенбеушіліктен арылыңыз. Сізге барлығын Жасағанға сеніңіз. Бұл іс Құдай мен сіздің араларыңызда шешіледі. Ол үшін оңаша қалып, тыныштықта ақырын ғана: „Тәңірім Иса, бүгіннен бастап мен Саған берілгім келеді!“ – дегеніңіз жөн.

2. Сіз өзіңіздің күмәнді тақуалығыңызды қоюыңыз керек

Киелі кітапта былай деп жазылған: „Иса Мәсіхтің дүниеге күнәкарларды құтқару үшін келгені – ақиқат және қабыл алуға тұрарлық“. Көптеген адамдарды осы тұсы наразыландырып, олар былай дейді: „Бірақ мен күнәкар емеспін! Мен қылмыскер емеспін ғой!“ Мен оларға тура қазір айтар едім: „Сен жалған айтып тұрсың! Мұны сен қиямет соты күні Құдайдың Өзіне: „Мен күнә-

кар емеспін! Мен сенің барлық өсиетіңді орындадым!“ – деп айтуға тиістісің! Сен осыны айта аласың ба? Әй, өздеріңнің – барлығы да орнында деп алдаусыратқан, шүбә туғызатын сопылықтарыңды қойыңдаршы! Қайта, бәрі де орнында емес, бәрі де! Осыдан бірнеше жыл бұрын жиырма алты жас шамасындағы бір жас жігітпен сұхбаттасқаным бар, мен мұны ешқашан ұмытпаймын. Бірде мен оны кездестіріп, былай дедім: „Менің сүйкімді Гейнцім, мен сені жастар үйірмесіндегі Киелі кітап сабақтары кезінде көре алмай жүрмін ғой?“ Ал ол болса маған былайша жауап қатты: „Білесіз бе, діни жетекші мырза, мен осы уақыттар ішінде барлық жайды таразыға салдым. Сіз әрдайым күнәкарлар үшін өлген Иса туралы айтасыз. Бірақ маған ара түсетін біреудің қажеті жоқ. Егер мен бір нәрсені дұрыс істемесем және Құдайдың бары рас болса, онда мен өз ісім үшін Оның алдында өзім жауап беремін. Мен үшін өлген қайдағы бір Құтқарушыны қажетсінуім – күлкілі жай емес пе!“ Мен оған қарсылық білдірдім: „Жақсы, қымбаттым! Жарайды, сен Құдай алдында заңға сүйенгің келеді екен. Оны сен істей аласың! Сен Исаны елемей: „Мен Құдай алдында заңға сүйенемін!“ – деп айтарсың. Бірақ, қымбаттым менің, мынаны түсінші: Францияда француз заңы, Ұлыбританияда ағылшын заңы бойынша соттайды, ал Құдай алдында – Құдай заңымен жазаланасың! Сүйіктім менің, сенің бірде-бір заңды аттап өтпеуіңе тілектестік білдіремін, әйтпесе, сен өлесің! Сау болып тұр.“ – „Тоқтай тұрыңыз, – деді ол, – іс осылай бүге-шігесіне дейін қаралмайды ғой!“ – „Па, шіркін! – дедім мен, – Қасиетті Құдайды сен кім деп жүрсің? Мынаны түсінші, мен елу жыл жақсы және дұрыс өмір сүрдім делік, ал одан кейін, бірде, үш минуттың ішінде бірдеңені жымқырдым. Мұным әйгілі болып, осы үшін сот алдына барамын делік. Сөйтіп мен сот алдында тұрып: „Сот мырза, ұсақ-түйекті қазып не керек. Елу жыл таза, жазасыз өткен жылдар мен ұрлықтың үш минутын салыстыруға бола ма! Осындай да ұсақ-түйекке жақын боларсыз ба, сот мырза“, – дейін. Сен осыны көз алдыға елестете аласың ба? Сонда сот былай дейді: „Тоқтай тұрыңыз! Мен сіздің елу жыл-

дық мінсіз өміріңізді сөз етіп тұрғаным жоқ, мына ұрлық жасаған соңғы үш минуттық мерзімді айтамын. Заң сізді осы ісіңіз үшін айыптайды“. Егер жердегі сот осылай істесе, онда Құдай одан да асып түседі!

Сіз Құдай алдында өзіңізді мінсізбін деп ойлайсыз ба? Сіз күнәңыздың кешірілуі қажет деп, есептемейсіз бе? Өзіңізді күнәкар емеспін дейсіз бе? Әй, өзіңіздің шүбә туғызатын сопылығыңызды қойыңызшы. Одан да сіздің күнәңыз үшін айқыш ағашта өліп, сізді Құтқарған Тәңірді іздеңіз. Оны қабылдаңыз, Оған өзіңіздің күнәларыңызды мойындап, былай деп айтыңыз: „Тәңірім, мен Саған өзімді және бүкіл әділетсіздігімді әкелдім! Маған Өзіңнің рақымыңды көрсете гөр! Өз қаныңмен мені тазарта гөр!“

3. Шешуші қадам жасаңыз

Менің не айтайын дегенім сізге айқынырақ болуы үшін, мен сіздерге тағы бір оқиғаны айтып берейін. Бұл нацистік рейхтің бастапқы кезінде болған еді, сонда менің бір жоғары шенді адаммен араласуыма тура келді. Діни жетекшілердің беделі болмағандықтан, мен бұл кісіге қорқыныштан денем дірілдеп бардым. Бірақ мені таңғалдырғаны – бұл адам мені қуып шығудың орнына, көңіл қоя тыңдады. Барған шаруам біткен соң, мен одан былай деп сұрадым: „Тыңдаңызшы! Сіздей дәрежедегі адамдардың менімен бұлай шын көңілмен сөйлесуі сирек болушы еді. Мен бұл үшін сізге алғысымды білдіргім келеді! Мені осылай жақсы қарсы алғаныңыз үшін, мен сізге үлкен сыйлық ұсынсам деймін. Мен сізге өз хабарымды айтқым келеді: „Құдай адамзатты өте қатты сүйгендіктен, Оған сенуші әркімнің жаны тозаққа түспей, мәңгілік өмірге ие болу үшін, Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“. Ол менің бетіме қарады да, былай деп түсіндірді. „Одан әрі маған айтпауыңызға да болады. Менің ата-анам – тақуа, дінге сенетін адамдар. Сіздің хабарыңыз маған жасымнан таныс. Алайда...“ Ол столдың бетіне үлкен бір бет ақ қағазды салып, қарын-

даш алды да, ақ қағаздың орта тұсынан сызық жүргізіп, сөзін одан әрі жалғастырды: „Көрдiңiз ғой, дiни жетекшi мырза, мен бәрiн бiлемiн, егер қажет деп тапсам, мына сызықтан аттап өткендей, шекарадан да өтуге тура келетiнiн бiлемiн. Мен сол шекараға өте жақын тұрмын, – ол осыны айтып, сызықты көрсеттi. – Менiң, шешушi қадам жасау үшiн, батылырақ болуым керек едi!“ Содан соң ол азырақ абыржыңқырап отырды да, былай деп айтты: „Бiрақ оған менiң қоғамдағы алып отырған орным мүмкiндiк бермейдi!“ Мен одан өте қапаланып қайттым. Ол көптен берi қайтыс болған. Қоғамдағы жағдайы оны мәңгiлiк өмiрде құтқара алмайды. Бiрақ ол: „Егер мен Құдай Патшалығында болғым келсе, мына шекарадан аттап өтуiм керек“, – дегендi бiлдi.

Ал сiздiң бұған батылдығыңыз жете ме? О, ол өтеледi! Иса сiздi құшағын жая қарсы алады! Исаның ашық құшағына өту үшiн, шекара арқылы осы шешушi қадамды жасаңыз!

4. Айқын күнәдан аулақ болыңыз

Әйелiнiң көзiне шөп салатын бiр кiсiнi бiлемiн. Оның iсi жария болып қалған соң, мен оған: „Сiз әйелiңiзден айнып, оны бақытсыз еттiңiз! Сiз мәңгiлiк өлесiз!“ – дедiм. Ал ол маған былай жауап бердi: „Түк те емес! Мен сiзге түсiндiрейiн: әйелiм менi түсiнбейдi...“ Ол күнәға батқанын шын бiлсе де, маған өз қылығын түсiндiруге тырысып бақты. Бiр-бiрiмен қырғи-қабақ болғандардың өзара: „Менiң дұшпаным бiрiншi бастады!“ – дейтiндерi бар. Қашан болса да, жанжал екiншi жағы бастағанда ғана басталатыны белгiлi. Ешқашан бiр адам өз-өзiмен оны бастаған емес, шын емес пе? Әрқашан екiншi жақтан басталады. Бiрақ менiң сiздерге айтайын дегенiм: Құдай алдында дау-жанжал – кiсi өлтiргеннен бiрде-бiр кем емес! Сонда сiз оны неге қоймайсыз? „Менiң не iстеуiм керек?“ – деп сұрайсыз сiз. Оған мен сiзге былай дей аламын: „Нағыз айқын күнәдан iргеңiздi аулақ салыңыз!“

Аялдаңыз да, сұраңыз: „Менiң өмiрiмде не дұрыс емес?

Менің неден іргемді аулақ салуым керек?“ Оны айқындау – сізге қиынға соқпайды! Егер біле тұра, күнәға батсаңыз, Иса сізге рақымшылық көрсетеді деп ойлайсыз ба? Киелі кітапта былай деп жазылған: „Тәубеге келіңдер!“ Адасқан ұл өзінің бұрынғы өмірінен қол үзді. Сіз Исаға еңсеңізді ауыртпалық басқан және Құдайға сенбейтін күйіңізде келе аласыз. Алайда сіз өзіңізді өлімге сүйрейтін нәрсе – күнә екенін нақты білесіз, демек, бәрінен бұрын күнәға апаратын қылықтардан өзіңіздің іргенізді аулақ салғаныңыз жөн.

Адамдардан келген көптеген хаттарда: „Сіз өте қатал айыптайсыз! Мынау немесе анау – тіпті де күнә емес қой!“ – деп жазылған. Сөйтіп, тіпті мен айтпаған заттарды атап көрсетеді. Осыларға сүйене отырып, мен: „Біздің ар-ұжданымыз өмірімізге Иса Мәсіхтің билік жүргізуіне қарсы шығады“, – деген қорытынды жасауыма мүмкіндік береді. Тыңдаңыздар! Егер өз өміріңізді Исаға беруге, сөйтіп шын мәнінде күнәлының бәрінен іргені аулақ салуға жігеріңіз жетпесе, онда сіз шынайы сенімге ие бола алмайсыз. Айқын күнәдан қол үзіңіз!

5. Құдаймен әңгімелесіңіз!

Сіз сиына аласыз ба? Мүмкін сіз жаттап алған шумақты бірдеңе деп мінгірлейтін шығарсыз, ал сиына аласыз ба? Онда мынаны білгеніңіз жөн: көп адамның сиыну жөніндегі түсінігін естігенде, егер шашым болса, таң қалғандықтан төбе шашым тік тұрар еді. Жақында бір үйде болдым, сонда: „Иә, біз де – игі Мәсіх жолын қуушылармыз. Кларочка, мында келші!“ – деді шешесі төрт жасар қызына: „Сен дұғаны жақсы білесің ғой, діни жетекшіге солардың біреуін айтып берші!“ Сәби бастап кетті. Бірақ мен оны тез тоқтаттым: „Жетеді, қызым, діни жетекшіге дұға айтып берудің қажеті шамалы. Құдай үшін, дүниедегінің бәрі үшін, мұндайды тоқтатыңыз! Бұл – дұға емес қой! Дұға ету дегеніміз – бізге Иса болып келген тірі Құдаймен әңгімелесу, Оған өз жүрегіңді ашу. Сіздің осылай дұға оқығаныңыз бар ма?“

Ағылшынның Робинзон деген бір діни қызметшісі „Бөгде Құдай“ деген жантүршігерлік кітап жазды. Ол бұл шығармасында: „Қазіргі адамдар мүлдем сиына алмайды“, – депті. Мен оның мұнысымен, әрине, келісемін. Бірақ бұл дұға оқуға емес, қайта қазіргі адамдарға қарсы айтылған сын ғой. Солай емес пе? Ал бұл діни қызметші, қазіргі адам енді дұға ете алмағандықтан, бүкіл Мәсіх жолын қуушылықты қайта тәрбиелеуді ұсынады. Мұндай жағдайда мен былай дер едім: „Қазіргі адамдар одан да дұға етуді қайтадан жақсылап үйренсін!“

Тағы бірде сиынып көріңізші! Тіпті сіздер жай ғана: „Тәңірім, Сені табуға маған көмектес!“ Немесе: „Тәңірім, мені құтқара гөр!“ Болмаса: „Тәңірім, мені шынайы сенімге жетеле!“ Әлде: „Тәңірім, күнәларым үшін мені кешіре гөр!“ – деңізші. Тек бастаңыз! Бірден тілдің майын тамыза дұға ету – мүмкін емес. Кейбір діни жетекшілер, мүмкін, дұғаны қолдарына кітап ұстап тұрып, онда жазылған сөздерді оқу арқылы, шешендігін көрсетіп оқитын шығар. Біздің шешенсуіміздің еш қажеті жоқ. Ең бастысы – тірі Құдаймен шынайы әңгімелесе алсақ болғаны. Тек бастаңызшы, сонда жақсы дұға етуді үйренесіз!

Мынаны білгеніңіз абзал: сенім – менің Тәңірім мен менің арамыздағы сырластық қатынас. Ол әңгімелесусіз бола алмайды, солай ғой? Сонда мен Онымен сөйлесемін, ал Ол менімен әңгімелеседі. Сөйтіп, мен келесі мәселеге де келдім:

6. Киелі кітапты оқыңыздар!

Құдай адаммен қалай сөйлесе алады? Ол Киелі кітап арқылы тілдеседі! Сондықтан сіздердің міндетті түрде Киелі кітапты оқуларыңыз қажет! „Қазіргі уақытта Киелі кітапты бірде-бір адам қолына алмайды“, – деп ойлауларыңыз мүмкін. Иә, өкінішке орай, солай! Бірде мен мынандай түсініктемені естідім. Ізгі хабарды уағыздаушы Мәсіх жолын қуушылар реформация күнін мереке-

легенде, әрдайым, Лютердің „Сенімді баспана“ ән-ұранын шырқайды. Ол: „Құдай Сөзі мызғымасын!“ деген сөздермен аяқталады. Сөйтіп Мәсіх жолын қуушылар Оны (Киелі кітапты) кітап сөресіне „қойып“, оған тиіспейтін көрінеді және: „Осылай тұрғаны – жақсы, әрі дұрыс,“ – деп ойлайды. Алайда Лютердің айтпағы бұл емес еді ғой.

Үйлерге кіріп жүріп, мен мынаны жиі естимін: „Иә, діни жетекші мырза, бізде тіпті үлкен әжемізден қалған 1722 жылғы Киелі кітап бар!“ Осы сөздерді айтып, маған ешкім оқымайтын ескі кітапты көрсетеді. Ежелгі Киелі кітаптарды қадірлей отырып, мен осы кітаптардың иелеріне айтар едім: кішкене Жаңа өсиетті сатып алыңыздар! Олардың кейбіреулері менің алақанымнан да кішірек. Жаңа өсиеттің тамаша басылымдары бар. Өздеріңізге осындай бүгінгі басылымды сатып алғандарыңыз абзал!

Содан соң оны күн сайын оқу үшін, белгілі бір уақытты белгілеңіздер. Сөйтіп ықылас қойып, оқыңыздар! Өйткені, Исаның Өзі сіздермен әңгімелесіп отыр емес пе?

Мүкін, сіз мүлдем түсінбейтін жерлері де кездесетін шығар, бірақ одан әрі ақырын оқи беріңіз. Мен өзіміздің жастарға былай деп түсіндіремін: „Бразилияның бір фермерінің маған айтқаны бар. Ол Бразилияға келгенде, оған қалың жынысты ағаш өскен жерден жер бөліп береді. Оған ағаштың бәрін кесіп, түбірлерді қопарып, оны тастардан тазалауға тура келді. Сөйтіп, екі өгізді жегіп, жерді жыртудың да күні туды. Бірақ үш қадам жасамай жатып-ақ, соқасы үлкен тасқа тіреле берді. Фермер не істеді дейсіз ғой? Фермер үйіне барып, қопарғыш зат әкеліп, тасты соқамен бірге талқандады деп ойлайсыз ба? Жоқ! Ол соқасымен тасты айналып өтіп, жерді жырта берді. Ол жерді жыртып біткенде, көзге сүреңсіз сурет түсті. Бірақ ол алғашқы жылы да тұқым сеуіп, біраз өнім алды. Келер жылы жер жыртқанда, оның ісі әжептәуір оңға басты. Ол түбірлерді тағы да қопарып, біршама дұрыстады. Ал үшінші жылы жер жырту одан да жақсы жүргізілді.

Сіздер Киелі кітапты да осылай оқуларыңыз керек. Тек бастаңызшы! Егер түсінбейтін тұстары болса, қалдырып, одан әрі жалғастырыңыз. Сөйтіп, Жаңа өсиеттің алғашқы тарауынан мынандай сөйлемді оқисыз: „Иса Өз халқын күнәдан құтқарады“. Сіз сонда айтасыз: „Бұл маған түсінікті! Бұл маған ұнайды!“ Осылайша Құдайдың Киелі кітап арқылы сізбен әңгімелесуіне мүмкіндік беріңіз! Күн сайын Құдай Сөзі үшін уақыт табыңыз! Осыған орай: „Тәңірім, Менің көңіліме сәуле түсіре гөр! Менің түсінуіме көмектес! Менің жүрегімді, менің ақыл-ойымды, менің жанымды жарықтандыр!“ – деп жалбарыныңыз.

Тағы мынаны қосқым келеді: Сізге Киелі кітапты жек көрсетуге тырысатындардың сөзіне ермеңіз! Киелі кітап – тамаша кітап! Киелі кітаптан басқа ең қажетті, маңызды және жүректі тебіrentетін кітап жоқ!

Бірінші дүниежүзілік соғыс кезінде, жас солдат болған маған, барлауға баруға тура келді. Күн кешкірген мезгіл. Айналаға қараңғылық түсе бастаған. Мен сайдың шетінде отырғанмын. Бір уақытта ымырттың арасынан сүрлеу жолмен келе жатқан жаудың далалық асханасын көрдім. Біз бұл сүрлеумен жүруге болады деп ойлаған да жоқпыз. Бірақ қараңғылықтың түскенін күтпеген осы далалық асхана арқылы, біз жаудың қайда орналасқанын біліп алдық. Егер бұл жолмен далалық асхана жүріп өтсе, онда жаяу әскер де, қару-жарақ тиеген колонна да осы арамен жүреді деген сөз. Демек, бұл жауға апаратын жол! Біз не істедік дейсіз ғой? Мүмкін сүрлеуді сақтау үшін біз ол жолды атқыламауды ұйғарған шығармыз? Жоқ, қайта оның орнына біз түні бойы оны оқтың астына алдық!

Тыңдаңыздаршы! Киелі кітап – Мәсіх жолын қуушыларға күш беретін, рухани азық-түлік пен қару жарақ жеткізетін Құдайдың жолы болып табылады. Ал шайтан болса, Құдайдың осы жолын оқ астына алып, айласын асырмақшы. Сонда бір ақылсыз бала менсінбей: „Ту-у! Қандай кітап?“ – деп айтып қалады. Тіпті нағыз ақылды профессорлардың өзі Киелі кітапты – адам қолының туындысы деп дәлелдейді. Түсінесіз бе? Бұлардың бәрі

де бір ауыздан Киелі кітапқа қарап оқ жаудыруды көксейді! Егер сіз шын Құдай баласы болғыңыз келсе, құтқарылуды қаласаңыз, онда бұған мән берудің қажеті жоқ. Киелі кітапты жек көрушілердің сөздеріне ермеңіз! Киелі кітапта оны Киелі Рух дем берген адамдардың жазғаны жайлы айтылған. Егер Киелі кітапты оқи бастасаңыздар, онда оның Құдай Рухына кенелгенін көп кешікпей өздеріңіз-ақ түсінесіздер.

Бірде біреудің маған былай деп шағым айтқаны бар: „Мен үшін Құдай Сөзі мүлдем өлі секілді. Мен құтқарылсам деймін,бірақ Оның Сөзі маған түк әсер етпейді“. Мен оған: „Құдайдан Киелі Рухты сұраңыз! Егер қажет болса, үш ай бойы күнде: „Тәңірім, Сенің Сөзіңді түсіну үшін, Саған деген сенімімнің жандануы үшін, Киелі Рухыңды маған сыйла! – деп жалбарын. Маған сеніңіз: Құдай сонда сізге нақты жауап береді!“ – деп жауап бердім. Ал енді сіздерге соңғы сөзімді айтсам деймін:

7. Құдай Сөзінің жетегінде болыңыз!

Нағыз таза Құдай Сөзін еститін жерге барыңыздар! Мен сіздерге бүгін Ізгі хабарды сұйылтып уағыздайтын кафедралардың барын дер кезінде айтуға тиіспін. Мен ондай жерге бармас едім, өйткені мені қызықтыратын – Ізгі хабардың қуанышты сусыны, ал қайдағы бір жаман қоспа мені қызықтырмайды. Сіздерге қуанышты Ізгі хабарды уағыздай ма, жоқ па, оны сіздер бірден түсінесіздер. Ізгі хабарды жұртқа уағыздайтын діни жетекшілер, уағыздаушылар және адамдар барлық жерде де бар. Алайда сіздер Құдай Сөзінің күнбезінің астына барыңыздар! Оны қандай ғана жағдайда болса да көңіл қоя тыңдауды қалайтындарды ұстаныңыздар. Жуырда маған біреудің: „Сіз білесіз бе, мен – өзгеден оқшау адаммын!“ – дегені бар. Мен бұған былай деп қана жауап бере аламын: „Мәсіх жолын қуушылармен араласпасаңыз, Құдай Сөзі уағыздалынатын жерге бармасаңыз, онда сеніміңізді тірідей ұстап тұра алмайсыз!“

Сөзімнің ақырында, бірде менің бір қарт әйелмен та-

нысқаным жайлы айтып берейін. Бір жас жігіт маған бірде: „Қарт әйел тарихын айтпай-ақ қойсаңыз да болады“, – деді. Жас адамдардың бәрі, бірақ, осындай ғой. Ал менің өмірімде бұл әйел үлкен роль атқарды. Арада жылдар өтіп, мен сол әйел арқылы Исаға сенген үш инженерді жолықтырдым. Бұл әйелде үлкен күш, дарын барын байқап, мен оны іздеп, тауып алдым. Ол – бір шахтердің жесір әйелі еді. Ол менің келгеніме қуанып, Құдайға қалай сенгенін айтып берді. Ол осы күндері Эссенмен қосылып кеткен, қала іргесіндегі елді мекенде тұрады. Бірде ол газеттен Паулус-кирхеде (Пауылдың ғибадатханасы) екі жаңа діни жетекшімен танысу болатыны туралы оқиды. Осыдан кейін ол құрбыларына: „Бұл – әрқашан Эссендегі үлкен оқиға. Жүріңдер, көрейік!“ – дейді. Олар даламен төтелей Эссенге жүреді. Паулус – кирхеге апаратын жол ұзақ болатын. Бұлар келгенде, ғибадатхана адамдарға лық толған екен. Олар жұрттың арт жағына орналасады. Міне, сөйтіп, діни жетекшінің біреуімен: Эссенде үлкен беделге ие болған – Юлиус Дамманнмен танысу басталады. Әйел әңгімесін жалғастырды: „Юлиус Дамманн бірінші рет мінбеге көтеріліп: „Өйткені Құдай адамзатты өте қатты сүйгендіктен, Оған сенуші әркімнің жаны тозаққа түспей, мәңгілік өмірге ие болу үшін, Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“, – деген сөздерді оқыды. Содан соң ол алға қарай еңкейе түсіп, былай деді: „Мен Ізгі хабардағы жүздеген мың сөздердің ішіндегілердің бәрінен де, „өлім“ деген сөзден қатты қорқамын. Құдайға жалбарынбай, мәңгілік өлуге болады. Ал бұл – тамұқ!“ Мен ол кезде жас қыз едім. Үлкен ғибадатхананың шыға берісінде тұрдым, сондықтан бұдан басқа ештеңені ести алмадым. Сол кезде мені: „Мен де өлмекпін“, – деген ой билеп, денемді жай түскендей тітіркендіріп жіберді. Мен Құдаймен татулықта емеспін ғой! Менің күнәларым кешірілген жоқ! Мен Құдайдың баласы емеспін! Мен өлдім! Үйге мең-зең болып оралдым. Үш күннен кейін әкем менен: „Сен ауырып жүрген жоқсың ба?“ – деп сұрады. Сөйтіп ол анасына бәрін түсіндірейін десе, олар: „Сенің есің дұрыс па? Жүйкең жұқарған екен ғой!“ – дейді. Ол ешбір

адамға өзінің жанын жеген қорқынышы туралы айта алмады: „Мен өлмекпін!“ Мен сіздерге барлық жақсылықтарды тілей отырып, соған қарамастан, дәлірек айтсам, сол себепті, сіздерге Киелі Рухтың әсері арқылы: „Мен өлдім!“ – дегеннің не екенін біліп, сезінуге тілектестігімді білдіремін. Одан әрі әлгі әйел әңгімесін былай деп жалғастырды: „Төрт апта бойы ешнәрсеге зауқым соқпай, дел-сал болып жүрдім. Бірақ тағы да бірде мен діни жетекші Дамманның уағыз айтатыны жайлы оқып біліп, тағы да Эссенге жүгірдім. Жол бойы сиынып бардым. Ойыма тек бір-ақ дұға – ән-ұранындағы: „Маған ең керегі – Тәңірім, Өзіңді тануды үйрете гөр, күнәларым зіл батпан, көтертпейді еңсемді“, – деген бір шумағы ғана түсті“. Бұл дұғаны ол жол бойы неше мәрте қайталайды. Міне, ол Паулус – кирхеге де жетті. Дамманн уағыз айтып тұр. Айналада ине шаншар жер жоқ. Ол тағы да ішке кіре алмай, арт жақта тұрды. Сөйтіп ол тағы: „Маған керегі, Тәңірім, Өзіңді тануға үйрете гөр!“ – деп қайталады. Содан соң ол айтыла бастаған әнұран жазылған бетті ашты. Сол кезде ол өз қуанышына орай, сол бір әнұранды көріп қалды: „Маған керегі, Тәңірім“. „Егер бәрі бұны дұға етіп айтса, онда бірдеңе болуы тиісті ғой“, – деп ойлады ол. Бұдан кейін діни жетекші Дамманн мінбеге шығып, Жохан жазған Ізгі хабардан оқыды: „Иса былай деді: Мен – есікпін. Кім мен арқылы кірсе, сол құтқарылады. Аумин!“ Әйел сөзін жалғастырды: „Мен енді екінші рет ғибадатханада болып, тағы да осы дұғадан басқа ештеңені ести алмадым, өйткені маған сол кезде бәрі айқын болды: өліден қайта тірілген Иса – өмірге енгізетін есік! Сөйтіп мен осы есік арқылы кірдім. Мен бұл уағыздан басқа ешбір сөзді ести алмадым, бірақ соның өзі маған жеткілікті болды. Мен өмірге аяқ бастым!“

„Мен сиыну үйіне бармаймын! Ондағы қапырық ауаны көтере алмаймын. Одан да құстар сайрап, жапырақ сыбдырлайтын жасыл желекті орманға барғаным дұрыс“, – дейтіндерге, мен ылғи осы оқиғаны айтамын. Сонда мен: „Бұл әйел Құдай Сөзін тыңдауға бармаса, шынайы сенімге ие бола алмас еді!“ – деймін оларға.

Біз не істеуіміз керек? Өзіңіздің болымсыз сенімсіздігіңізден бас тартыңыз! Өзіңіздің күмәнды тақуалығыңызды жайына қалдырыңыз! Шешуші қадам жасаңыз! Көпе-көрнеу күнәдан қол үзіңіз. Құдаймен әңгімелесіңіз! Киелі кітапты оқыңыз! Құдай Сөзінің панасына барыңыз!

„Не істеуіміз керек?“ – деген сұраққа менің толық жауап беруім қажет еді. Мен сіздерге қомақты жауаптар бердім. Бірақ сөзімнің қорытындысында мен сіздерге тағы бірнеше сөзбен ең маңыздысын айтсам деймін.

Шын мәніне келсек, қандай маңызды болса да, біз атқарған істер шешуші болып қала алмайды: Ең маңыздысы – біз үшін Құдайдың Иса арқылы жасағаны: Менің сіздерге жеткізгім келген қуанышты хабарым – осы: „Иса барлығымыз үшін бәрін жасады! Ол бізге келді. Ол бізді өліден қайта тірілтті. Ол біз үшін Әкесінің оң жағында отыр. Ол – Өзінің қойлары үшін бәрін жасайтын Мейірімді Бақташы. Дәуіт пайғамбар Забурдың 22-ші жырында мынандай сөздермен куәландырады: „Тәңірім – менің Бақташым, мен ешнәрседен тарықпаймын...“ Содан соң жыршы өзі үшін ізгі Бақташының не істегенін тізіп айтады. Менің тілегім – сіздер де: „Тәңірім – менің Бақташым!“ – деп айта алсаңыздар екен!

ҚҰДАЙ НЕГЕ ҮНДЕМЕЙДІ?

Әлемде сұмдық істер істеліп жатыр!

Ұмытпасам, бұл 1937 жылы болған еді: мен Эссен көшесімен келе жатып, өте қапаланған 16 жастағы бір жасөспірімді жолықтырдым. Мен оны өзімнің жастар арасында жүргізетін жұмысыма байланысты білетінмін, сондықтан: „Саған не болды?“ – деп сұрадым. Ол маған: „Шешем еврей болғандықтан, мені күшпен ауруханаға салып, ұрықсыздандырды. Содан үйге қайтып келсем, ата-анам жоқ“, – деді. Ол оларды содан кейін көрген жоқ. Әкесі тұтқындалыпты. Шешесін Аушвицтегі концентрациялық лагерге жіберіпті. Менің бар қолымнан келгені – әлгі жасөспірімді Голландияға аттандырдым. Ол жерден ол Америкаға кетті. Бірақ мен сол жігіттің: „Шешем еврей болғандықтан, мені күшпен ауруханаға салып, ұрықсыздандырды. Үйге қайтып келсем, ата-анам жоқ екен!“ – дегендегі, абыржыған кейпін ұмытар емеспін. Ал мұндай оқиғалар миллиондап болды ғой. Сонда: „Құдай ше? Құдай қайда? Құдай неге үндемейді?“ – деген сауалдардың туындағаны сөзсіз.

Немістің ұлы ақыны Фридрих Шиллердің „Қуанышқа“ деген одасында: „Бауырларым, сонау жұлдыздардың ар жағындағы өлкеде біздің сүйікті Әкеміз тұрады!“ – деген сөздер бар. Ал қазіргі адамымыз мұны: „Бауырларым, сонау жұлдыздардың ар жағындағы өлкедегі сүйікті Әкеміз өлген“, – деп айтпасына кім кепіл.

Кімнің басына: „Құдай қайда?“ „Неліктен Ол бұған тоқтау салмайды? Осындай сұмдық істерді көре тұрып, Ол неге үндемейді?“ – деген сауалдар келсе, онда сол сияқты: „Мүмкін, Құдай мүлде жоқ шығар? Мүмкін, аспанда ешкім де жоқ болар? Мүмкін, атеизм сөзі шындық шығар?!“ – деген қауіпті сұрақтар келуі де ықтимал ғой. Достарым менің, кімдерге мұндай ой келсе, сол қатты шошынуы керек: егер шынымен Құдай жоқ болып шықса, бұл – сұмдық болар еді. Олай болса біздің бәріміз, жауыз адамдар, жападан жалғыз қалар едік. Онда біз үйімізге жолымызды таба алмайтын, адасқан

балалар сияқты болар едік. Құдай жоқ па? Бұл сөз қатерлі естіледі. Сіз онымен не айтпақ болып тұрғаныңызды түсінбейсіз де! Мұның арты – мәнсіз қуыстық, бекершілік. Біз өз бетімізбен, панасыз қаламыз. Адам үшін – адамның өзінен қорқынышты ешкім жоқ, солай емес пе? Римдіктерде „Адам адамға – қасқыр“ деген мақал болған. Қандай сұмдық!

Маған діни жетекші ретінде: „Құдай осыған неге тыйым салмайды? Неліктен ол осының бәріне үндемей отыр?“ – деген сұрақтарды жиі қоятынын сіздерге айтып жеткізу өте қиын. Маған осындай сауалдарды жиі қоятындықтан, мен қазір бұл сұрақтарға жауап берсем деймін.

Бірақ алдын ала айтып қояйын: мен – Құдайдың жеке хатшысы емеспін. Ол маған Өз жоспарларын сеніп тапсырмағаны және стенограммасын жазғызбағаны белгілі. Сіздер мені түсініп отырсыздар ма? Біз Құдайды түсіне алатындай, сұрақты бұлай қоюдың өзі ақымақтық дер едім. Мен өзім түсінетін құдай, әрі кеткенде, – қауымның бас діни жетекшісі немесе жергілікті жердің бас қазысы ғана бола алар еді. Оларды мен әзірше түсіне аламын. Ал егер мен шын мәнінде солардың біреуін түсіне алатын болсам, онда ол Құдай бола алмайды. Киелі кітаптың бір жерінде Құдай былай дейді: „Менің ойларым – сендердің ойларың емес, сендердің жолдарың да – Менің жолым емес“. Бұл – ақиқат айтылған сөз.

Бірақ Киелі кітаптан мен бірқатар мағлұматтарды ұғындым, сөйтіп сендерге өз мүмкіндігім келгенше: „Құдай неге үндемейді?“ – деген сұраққа жауап берсем деймін.

1. Сұрақтың түбірінен дұрыс қойылмауы

Біріншіден – „Құдай неге үндемейді?“ – деген сауал қате, керісінше қойылғанын айтуға тиіспін. Шын мәнінде сұрақты былай қойсақ, сот мәжілісінің билер отыратын орындықтарында Шульце ханым немесе діни жетекші Буш, ал айыпталушының орындығында Құдай

отырғандай көрінеді. Сонда біз: „Айыпталушы Құдай, Сен осының бәріне неге жол бересің? Сен неге үндемейсің?“ – дер ме едік. Сондықтан мен сіздерге бар айқындықпен айтқым келеді: „Өзі айыпталушының орындығында отырып, бізді билердің орнына жайғастырып, сот жасауға мүмкіндік беретін Құдай жоқ!“

Өзім жас діни жетекші болған кезімде өткен бір жо-сықсыз оқиғаны, еске түсіріп отырамын. Бәрімізді күшті үрейлендірген шахтерлер ереуілі бұрқ ете түскен Эссенге келгенімде, мен 27 жаста едім.

Бір күні үлкен алаңның жанымен өтіп бара жаттым. Бір адам сабыннан босаған жәшіктің үстіне шығып алып, жиналған халыққа бар дауысымен сөйлеп тұр екен. Ол аш-жалаңаш балалар, аз жалақы және жұмыссыздық туралы айтуда. Бір уақытта мені көріп қалып, танып, маған айқайламасы бар ма: „Иә, міне, діни жетекшінің өзі! Ал, кәне, мында кел!“ Әдетте, мен жылы жүзбен айтылған шақыруға барушы едім. Осы жолы да жиналғандарға жақындадым. Жұрт екі жарылып маған жол берді. Мен ортадағы шешеннің жанына бардым. Мені айнала қоршаған жүздей шахтерлер тұр. Сонда аздап ыңғайсызданып қалдым. Мұндай жағдайға бізді университетте даярламаған ғой. Сөзді ол бастады: „Тыңдашы, діни жетекші! Егер Құдай бар болса, мен мұны білмеймін, мүмкін Ол бар да шығар, егер мен өлсем, Оның алдына барып, – енді ол айқайлай сөйледі: – „Неге Сен адамдарды соғыс алаңында кескілеуге рұқсат еттің? Неге Сен өзгелер тоқ болғандықтан, тамақты төгіп-шашып жатқанда, балалардың аштан өлуіне мүмкіндік бердің? Неге сен адамдардың рактан жүдеп өлуіне жол бердің? Неге? Неге?“ – деп айтамын. Мен Оған тағы да былай деймін: „Сен, Құдай, – жоғал! Аулақ! Кет!“ Сол адам осылай деп айқайлады... Осы арада мен де айқайға бастым: „Дұрыс айтасың, мұндай Құдайдың көзі жоғалсын! Жоғалсын бұл Құдай!“ Айнала тып-тыныш бола қалды. Шешен таңғала маған былай деді: „Сәл аялдаңызшы, сіз – діни жетекші емессіз бе? Сізге: „Бұл Құдай жоғалсын!“ – деп айқайлауға болмайды ғой“, – деді. Сонда мен оған былайша жауап бердім: „Ал енді сен мені тыңда! Алдында сені

осылайша сөйлетіп тұрған, сенің аузыңды арандай ашқызған, соттың алдындағы айыпты адамдай саған есеп беруші, кім көрінгеннің қолжаулығына айналған Құдай – тек сенің қиялыңдағы Құдай. Ондай Құдайға мен де: „Жоғалсын ондай Құдай“, – деймін! Біздің замандастарымыз өзіне жасап алған, керек болған жағдайда сөгіп, қуып немесе қайтадан орнына қоюға болатын Құдайдың көзі жоғалсын! Ондай Құдай болмайды! Ал мен саған басқа бір нәрсені айтайын: басқа, нағыз Құдай бар! Сен Оның алдында айыпты адам болып тұрасың әлі, сонда сенің осылай аузыңды ашуыңа шамаң да келмейді, өйткені Ол сенен: „Сен Мені неге еске алмадың? Сен Мені неге шақырмадың? Сен неге таза жүрмедің? Сен неге өтірік айттың? Сен неге біреуге жек көрушілік жасадың? Сен неге ұрсыстың? Сен неге...?“ – деп сенен сұрайтын болады. Ол дәл осылай сұрайды сенен. Сонда сенің сөздерің тамағыңа кептеліп тұрып қалады? Сонда сен мың сұрақтың біреуіне де жауап қайтара алмайсың. Демек, „жоғалсын“ дегізуге көне қоятын Құдай жоқ. Ал бір кезде бізге: „Менен аулақ жүр!“ – деп айтатын қасиетті, тірі, шынайы Құдай бар!

Сіздерге де мынаны айтсам деймін: егер сіздер адамдардың Құдайды жазғырып: „Құдай бұған қалай жол береді? Құдай неге үндемейді?“ – деп жатқанын естісеңіздер, оларға былай деңіздер: „Егер біз Құдайды айыптай алсақ, ол – ақымақ, ойдан шығарылған Құдай! Сіз бен мені, бәрімізді айыптай алатын бір ғана қасиетті Құдай бар!“ Сіздер Құдайдың өсиеттерін сақтадыңыздар ма? Сіз қалай деп ойлайсыз? Құдай Өзінің Өсиеттеріне өте қатал. Айыпталушы – Құдай емес, – біздер!

Менің сіздерге түсіндіре айтайын деген бірінші мәселем – осы еді: басынан бұл сұрақтың қойылуы – түбірімен қате!

Ал енді, екінші мәселеге келейік:

2. Құдайдың үндемеуі – бұл Оның үкімі

„Құдай неге үндемейді?“ Иә, Құдай жиі үндемей қалады, Құдайдың үндемеуі – біз үшін ең қатал үкім!

Мен тамұқтың барына шын сенемін. Бірақ ол қазір де көптеген суреттерде бейнеленген, жанды отқа қақтап жатқан шайтан секілді, түкке тұрғысыз мылжың емес. Мен тамұқты – Құдайдың адамдарға басқа айтары болмаған жағдайы деп, түсінемін. Сонда адамдар Оны шақырады, Оған құлшылық етеді, жалынып-жалбарынады, – ал Ол оларға жауап қатпайды! Орыс жазушысы Достоевскийдің бірде: „Тамұқ – Құдай бұдан былай жерге назарын салмайтын орын“, – деп айтқаны бар. Шынында да, ол – Құдайдың бізден безіп, бізді керек қылмаған жер. Иә, Құдайдың үндемеуі – бұл Оның үкімі. Сөйтіп, тамұқ Құдай үндемеген сәттен бастап, осы өмірде-ақ басталады.

Осыған орай мен сіздерге Киелі кітаптағы бір оқиғаны айтсам деймін. Бір кездерде жоғары мәдениетті, биік өркендеген Содом мен Гоморра деген екі қала болған. Олардың халқы Құдайды жоққа шығармады. Мүмкін, олардың арасында бейшара болып жүрген діни жетекшілер де болған шығар. Алайда, олар Құдайды шын мәнінде қабылдамады. Мүмкін, үйлену тойлары мен кісі жерленгенде, Құдайға құлшылық еткен болар, ал басқа кезде Оның бұларға қажеті болмады. Оның бүкіл өсиеттері аяқ астында қалды. Содомда Лұт деген тақуа адам бар еді. Ол анда-санда: „Құдайға былайша қарауға болмайды! Алданбаңдар, біз аяққа баса алатын Құдай жоқ! Адам не ексе, соны орады!“ – деп айтып қоятын. „Әй, – деп жауап қататын оған адамдар, – бізбен қалжыңдаспа! Сен діни жетекші емессің ғой! Адам не ексе, соны орады деген былшылықты тый!“ Міне, бірде, таң атып келе жатқанда, Құдай бұл қалаларға аспаннан күкіртті жаңбыр мен от жаудырды. Оның қандай болатынын біз әскери шабуыл кезінде көрдік. Бірақ Құдай ұшақты пайдаланбай-ақ, оны жасай алады. Кісілердің төсектерінен атып тұрып: „Төлеге!“ – деп айқайлағандарын көз алдыма келтіремін. Бірақ төлелердің іші пеш жаққандай, біртіндеп ыси бастады. Шыдау мүмкін емес. Тағы да айқай: „Шығындар!“ Бәрі сыртқа лап қойды. Ал сыртта, барлық жерде күкіртті жаңбыр мен от төгілуде. Қауқарсыз жандар: жоғары шыға алмайды, ал төледе тұншығып өлетіні хақ. Бұл туралы Киелі

кітапта айтылған. Мен әр түрлі мінезді, пішінді кісілерден құралған тобырды көз алдыма елестетемін: осы кезге дейін Құдаймен ісі болмаған, Оны сондай ақ көңіл деп санаған жас ақсүйек әйел; шараптың әр түрін дәмінен айыра алатын егде тартқан мырза. Ол да Құдайға қарсы емес еді, бірақ Оған немкетті қарайтын. Сөйтіп төледе сондай адамдар бірге болды: сүйкімді, әдепті адамдар, адал азаматтар, салықты уақытында төлеушілер – олардың бәрі қазіргі адамдар секілді жүрек түкпірінде ашылмаған құпияларын сақтап келген. Төленің іші одан сайын қапырықтана берді. Олар далаға шыққысы келгенімен, шыға алмайды, себебі айналада ажал анталап тұр. Сол кезде оларды үрей биледі. Бір уақытта толық мырза: „Адамдар, Лұттың айтқаны – ақиқат екен! Құдай – шынымен, тірі!“ – деді. Ал ақсүйек әйел: „Олай болса, бізге бір ғана нәрсе көмектесе алады: қазір дұға оқуымыз керек!“ – деді. Бірақ кім дұға оқи алады?! Міне, сол кезде ешқашан көтерілмеген қолдар көтеріле бастады (ерте кезде қолды жоғары көтеріп, дұға оқитын). Бір кезде: „Тәңірім, кешіре гөр! Біз күнә арқаладық! Біз Сені ескермедік! Тыңдашы бізді! Сен – сүйіспеншілігі мол Құдайсың. Сенің рақымың мол! Тәңірім, кешіре гөр!“ – деген дауыстар төлені басына көтере кернеп кетті. Бірақ Ол үн қатар емес! Тек оттың гуілдеп, сатырлай жанғаны естіледі. Сонда көтерілген қолдар төмен түсіп, жұдырықтар түйіліп: „Құдай! Сен неге үндемейсің!“ – деген сөздер айтылды. Алайда, үн жоқ! Тек құлаққа оттың гүрілі естіледі. Олар қазір сиына да, ашу шақыра да алады, бірақ бұған Құдай енді қайтіп жауап бермейді!

Бірде-бір адам, бірде-бір қала, бірде-бір халық аттап өте алмайтын шекара бар, бұл – тірі Құдайдың немқұрайдылығының шекарасы. Содан бастап Құдай бұдан әрі естімейді немесе жауап қатпайды! Сол кезде қаншама дұға оқы, балағатта, бәрібір, Ол жауап бермейді. Енді сіздер түсінген боларсыздар, осы үндемеу – Құдайдың Содом қаласына еткен қатал үкімі болды. Киелі кітапта Құдай туралы: „Мен сендерді шақырдым, ал сендер жауап бермедіңдер“, – деп жазылғаны бар. Құдай сені шақырғанда, неліктен жауап бермедің, адам баласы?

Қорытындылап келгенде, Құдайдың үндемеуі – Оның ең қатал үкімі болып табылады! Үшіншіден, айтайын дегенім мынау еді:

3. Үлкен қашықтық естілуді қиындатады

Егер біз Құдайдың үндемегенін байқасақ, онда, мүмкін, біз Одан өте алыста тұрған шығармыз!

Жақында маған бір жас жігіт келіп, былай деді: „Діни жетекші Буш, сіз мені кейітіп тұрсыз! Сіз үнемі Құдай туралы айтасыз. Егер мен сізбен жолда жолықсам, сіз әрдайым Құдай туралы айта бастайсыз. Мен Құдайды естіген де, көрген де жоқпын. Ол қалай сөйлейді екен? Мен ештеңе естімей тұрмын!“ Мен оған былай жауап бердім: „Жас жігіт, сіз адасқан ұлдың тарихын білетін боларсыз!“ – „Жәй, шамалы“, – деді ол. „Жәй, шамалы“, – дегеніңіз – сіз ол туралы ештеңені білмейді деген сөз. Исаның Өзі айтқан бұл тарихты мен сізге баяндайын. Бір бай адамның екі ұлы болады. Біреуі ептеп жел өкпелілеу болса керек. Оған өз үйі тым тар, қызғылықсыз көрініп, көңіліне жақпады. Бір күні ол әкесіне былай деп мәлімдейді: „Шал, маған өзіме тиісті мұрамды бөліп бер де, тап қазір қолыма ұстат, менің жарық дүниені аралауға аттанғым келеді“. Әкесі оның сұрағанын екі етпей береді де, ол аттанып кетеді. Одан әрі ол туралы былай делінген: „Ол азғындыққа беріліп, қолындағысын оңды-солды шашады“. Әрине, сіздер біліп отырсыздар, үлкен қалада ақша дегенің су секілді тез таусылады. „Қырсыққанда қымыран іриді“ демекші, қас қылғандай, осы сәтте елді аштық пен жұмыссыздық жайлайды. Сөйтіп жоқшылық оны ақырында шошқа бағуға мәжбүр етеді. Исраилде шошқа – хайуан деп саналады. Исраилдіктер үшін шошқа бағу дегеніңіз – ең мүсәпірдің істейтін ісі. Бірақ сол кезде ашаршылық болғандықтан, әлгі жігіт науада шошқадан қалған оны-мұны қалдықтарды жегенінің өзіне шүкіршілік етеді. Ол жерде ол әкесінің дауысын ести алмады. Өйткені, ол одан өте алыста еді. Адасқан ұл былай деуі мүмкін: „Мен әкемнің дауысын ести

алмаймын“. Бұл түсінікті де. Ол әрине, оны естіген жоқ! Киелі кітапта бұл айтылмаса да, осы тарихты толықтыра түсуіме рұқсат етіңіздер: міне, қашқын ұл шошқалардың қасында отыр. Оны аштық қалжыратқан, ол өз әкесін айыптап: „Менің осыншама азап шегуіме әкемнің қалай ғана дәті шыдап отыр екен?“ – дейді. Маған осы заманғы дүние де осылайша болып көрінеді. Ол Құдайды тастап кетті, ал енді, басына қара күн туғанда: „Құдай осының бәріне қалайша төзеді? Неге Ол үндемейді?!“ – дейді. Алайда Иса адасқан ұл туралы оқиғаны басқаша әңгімелейді: оның өмірінде өзінің қателескенін мойындаған сәт туады: „Мен – ақымақ қашқынмын! Әкемнің наны жеткілікті, ал мен болсам, аштықтан өлгелі отырмын. Тұрып, әкеме барып, былай дейін: „Әке, мен күнәға баттым!“ Соны айтты да, ол орнынан тұрып, үйіне оралды! Әкесі оны алыстан байқап қалып, алдынан жүгіріп шықты. Адасқан ұл оған: „Әке, мен күнәға баттым!“ – дейді. Әкесі оны құшағына қысып, қызметшілеріне: „Балама жақсы киім мен жүзік, аяғына аяқ киім әкеліңдер!“ – деп бұйырады. Енді ұлы әкесінің дауысын естіп тұр. „Егер сіздер Құдай дауысын естімесеңіздер, онда Одан алыста болғандарыңыз! Сіздер сиынып, өтініш етулеріңіз керек, сіздер мұны жақсы білесіздер!“ – дедім мен әлгі жас жігітке.

Адасқан ұлдың шошқа астауының қасында отырғанындай, адамдар Құдайдан өте алыста болуы мүмкін. Бірінші дүниежүзілік соғыс кезінде, адамдардың Құдайдан мүлдем ат-тондарын ала қашып безген шағында, лейтенант болған мен: „Түбінде Құдайға жүгінуім керек!“ – деп үнемі ойлаушы едім. Мен Құдайға жүгінудің керектігін білмейтін бірде-бір кісіні кездестірген емеспін. Өзімен-өзі болған бір менмен әйелдің былайша түсіндіргені бар: „Менде бәрі де ойдағыдай!“ Бірақ мен онымен әңгімелескенде, ол: „Иә, шынын айтқанда, менің Құдайға жүгінуім керек еді! Мен өз өмірімде көп күнәға баттым. Шынын айтсам, менің жүрегім тас болып қалғандай!“ – деді.

Әрқайсымыз: „Менің Құдайға жүгінуім керек!“ – дегенді жақсы білеміз. Оны сіздер неге істемейсіздер? Құдай-

ға жүгініңіздерші, сонда Әке дауысын сіздер де еститін боласыздар!

Мен „Құдай неге үндемейді?“ деген мәселенің келесі тармағына көшуім керек.

4. Құдайдың қорытынды сөзін естуіміз қажет.

Сіздер әлі тыңдай аласыздар ма? Әлде мен сіздерді жалықтырып жібердім бе? Егер сіздердің іштеріңіз пысса, ол Ізгі хабарға байланысты емес, маған байланысты. Ізгі хабарды қызықсыз ету діни жетекшілердің қолдарынан келеді. Онда Ізгі хабарды бізсіз, өздеріңіз оқыңыздар. Ізгі хабар рухыңызды жаулап алады, сеніңіздер маған!

Менің қазір сіздерге айтайын дегенім, ең бастысы болып табылады: егер Құдайдың үндемегенін сезінсеңіздер, онда Құдайдың қорытынды сөзін естулеріңіз керек! Сонымен мен сіздерге Киелі кітаптан бірер сөйлемді келтірейін, оның мағынасы аумақты болғандықтан, маған оны тағы да қайталауға тура келер. Ол Еврейлерге арналған хаттың бірінші тарауында жазылған: „Өткен заманда Құдай әлденеме рет түрлі жолдармен Өз хабарын ата – бабаларымызға (Муса жүс Еремиясияқты) пайғомбарлар арқылы жеиткізін отырған, ал осы соңғы заманда Ол бізге хабарын Өз Ұлын жіберіп, жеткізді – делінген. Құдайдың бұл Ұлы кім екенін, сіздер білесіздер ме? Ол – Иса!

Иса! Тағы да мен өзімнің жақсы көретін тақырыбыма жеттім. Иса туралы айта алғанымда, менің жүрегім лүп-лүпдеп тез-тез соғады. Бұл Иса – Құдайдың нағыз жүзеге асқан Сөзі, Оны кезінде солай атаған: „Сөз тәнге айналып, бізбен бірге мекендеді“. Түсіндіңіздер ме: егер біз бір сөз айтсақ, онда ол бу секілді ұшып кетеді. Құдай Өзінің бір Сөзін тұлғаға – Исаға айналдырды. Иса – Құдайдың қорытынды Сөзі болып табылады!

„Менің соңғы Сөзім“ деген ұғым сіздерге таныс па? Айталық, мен сіздерге сиыр сатқым келеді делік. Қорықпаңыздар, мен мұны істемеймін! Сиыр сату менің қолымнан келмейді. Жарайды, мен сіздерге сиыр сатқым келеді делік. Сиыр қанша тұрады? Оны мен білмей-

мін. Айталық, 1000 марка. Сіз айтасыз: „300 марка беремін, одан артық бере алмаймын!“ „Бұған шын мәнінде 1200 марка алуым керек еді,“ – деп, мен сізге түсіндіруге тырысамын. Сонда сіз маған 400 марка ұсынасыз. Мен қарсылық білдіремін: „1100 марка алуға тиіспін“, – деймін қасарысып. Сөйтіп, біз біріміз бен біріміз саудаласып, ең ақырында мен: „Менің ақырғы сөзім – 800 марка!“ – деймін. Егер мен сөзімде тұратын адам болсам, осы айтқаным айтқан, осымен бітеді. Иса – Құдайдың соңғы Сөзі! Егер сіздер Оны қабылдамасңыздар, Құдай сіздерге басқа ештеңе айтпайды. Түсіндіңіздер ме? Егер адамдар: „Құдай бізбен сөйлеспейді, Ол үндемейді“, – деп абыржи бастаса, менің оларға берер жауабым: „Құдай сіздерге енді ештеңе демейді, өйткені сіздер Оның соңғы Сөзін қабылдағыларыңыз келмеді. Сіздер Исаны қабылдауларыңыз керек! Әйтпесе, іс оңға баспайды!“

„Мен де Құдайға сенемін. Бірақ Иса – ...“ – деп айтатындарды мен жиі кездестіремін. Тыңдаңыздаршы, Иса – бізге арналған Құдайдың соңғы Сөзі. Мұның мәнісі неде екенін түсіндірейін. Бірақ ол үшін, мен ең әуелі Иса туралы аздап айтайын. Ал оны айту – мен үшін бақыт!

Міне, Иса адамдардың арасында тұр. Ол олармен әңгімелесуде. Бір сәтте арт жақтан абыржушылық білінді. Адамдар өзара сөйлесіп, мазасыздануда. Иса сөзін тоқтатып: „Не болды?“ – деп сұрады. Сұмдық бір іс болған еді: алапес адам келді. Алапестің не екенін білесіздер ме? Адам тірідей шіриді. Бұл – қорқынышты: шіріген құлақ, мұрын, ерін. Алапестің жұқпалылығы сондай, тіпті дем алатын ауа арқылы да адамдарға жұғады. Сондықтан мұнымен ауыратындар шөлді жерде тұруға тиісті еді. Олар адамдардың арасына жіберілмейтін. Енді міне, осындай алапес адамдардың арасына келіп тұр. Ол Иса туралы естіген, Оны бір көруге құштар. „Исаны көргім келеді!“ – дейді ол. Міне, ол келе жатыр. Оның алдындағы адамдар шегініп, оған жол беріп: „Әй, сен, жақсылықпен кет! Жоғал!“ – деп айқайлайды. Олар тас алып, қорқытпақ болады. Бірақ, ол тайсалатын емес. Зығырданы қайнаған халық жол беріп, анау болса, Исаға жақындап келе жатқанын мен өз көзіммен көріп тұрғандай-

мын. Жоқ, ол Исаның алдында тұрған жоқ, ол шаңға, Оның аяғына жығылып, Құтқарушыға көз жасымен өз мұңын шағуда: „Менің өмірім құрдымға кеткен! Иса, егер Сен қаласаң, мені тазалай аласың. Маған көмектес!“ Білесіздер ме, өмірі өксікке толы адам мен Құтқарушы, Құдай Ұлы міндетті түрде кездесуі керек! Осылай болады да: біздің бақытсыздығымыз Исаға белгілі болуы тиісті! Мен сіздердің кішкене діндарлық дегендеріңіздің бәрінен іргені аулақ салып, Исаға келгендеріңізді қатты қалаймын. Міне, сол алапес Исаның аяғының астында жатыр: „Егер Сен қаласаң, мені тазалай аласың!“ – дейді ол жалбарынып. Осы арада мен „керемет“ деп есептейтін, ғажап іс болды. Иса сол бір адамның сүлдесінен бір адым кейін шегініп: „Жарайды, жақсы! Тұр! Тазалан!“ – деп айтуын күтуге болар еді. Жоқ, Ол олай жасаған жоқ. Иса оған қарай бір адым алға жүріп, Өз қолын аурудың басына тигізді! Адамдар мұндай сұмдықты көріп, айқайлап жіберді: „Алапес адамға қолын тигізуге болмайды ғой!“ Киелі кітапта былай делінген: „Иса оған қолын тигізді“. Исаға ешбір сұмдық жиіркенішті емес! Ешқандай қайғы-қасірет Оған үлкен болып көрінбейді! Ол оған Өз қолын тигізеді! Егер мен басқа Вильгельм Буш, яғни суретші болсам, мен бұны былай бейнелер едім: Исаның қолы алапестің бүлінген, жартылай шіріген бетінің үстінде. Уақыт ғажайыбы – Иса осындай. Егер қазір араларыңызда өзгелер оны өгейсіреткен адам болса, Иса оған қолын созып: „Мен сенің күнәларыңды өтедім, сен – Менікісің!“ – дер еді. Егер кімде-кім осында келіп, күнәның алапесі қинағанын айтса, Иса оған қолын тигізіп: „Тазалан!“ – дейді. Исада Құдай сүйіспеншілігі толығымен ашылып, ол бізге келіп, қасіретті, күнәһар, таза емес, сырқат болып жүрген біздерге мейірімін төгеді. Иса – жүзеге асқан Құдай Сөзі. Соны біле тұрып, адамдардың: „Құдай неге үндемейді?“ – дейтінін қайтерсің. Құдай осылайша жеткілікті, анық та тамаша айтпады ма? Бұл Құдайдың Сөзі емес деп, кім айта алады?

Міне, сөйтіп, сол Исаны бір күні айқыш ағашқа керіп, Оның қолы мен аяғына шеге қақты. Содан соң айқыш ағашты көтеріп тұрғызды. Оны айнала қаптаған адамдар

тұр. Рим әскерлері адамдарды кейін ығыстыруда. Жүріңдер, бұқараға қосылып, біз де айқыш ағаштың астына барып тұрайық! Ғолғотаның азабын шеккен Оған қараңыз! Басы қан мен жара, келемеж етіп кигізілген тікене тәж оның ауыр қайғы-қасіретін одан сайын тереңдетіп тұр. Қараңыздаршы Оған! Одан: „Сен неге бұл арада ілулі тұрсың?“ – деп сұраңызшы! Сонда Ол сізге: „Өйткені, сен Құдай алдында күнәлы болдың. Жазаны не сен тамұқта тартасың, не Мен сенің борышыңды осында өтеймін. Біреу болмаса біреу жазаға тартылуы керек емес пе! Мен мұны сен үшін атқармақпын. Осыдан былай сен Маған сен!“ – деп жауап береді.

Жас жігіт кезімде мен бүкіл әлемнің, оның ішінде менің де күнәмды арқалаған (Ол менен күнәны түсіріп, мұнда Ол мені Құдаймен табыстырды, мұнда Ол менің Құдай алдындағы борышымды өтеді) осы Қозы екенін түсініп, мен сонда өзімнің жүрегімді айқыш ағашқа әкеліп, былай деген едім: „Қанымды да, тәнімді де, жанымды да – бәрін толығымен Саған құрбандыққа беруге дайынмын, Сенен басқа кімге мен өзімді арнай аламын, уа, айқыш ағашта қансыраған Патшам!“

Исаны жартастан үңгіген табытқа салды. Үлкен қақпақ таспен қабірдің аузын жапты. Рим әскерлерінен күзет қойылды. Үшінші күні ертемен, жуық маңда атом бомбасы жарылғандай, маңай жап-жарық болып кетті. Сол кезде әскерлер – әлжуаз бойжеткендер емес – мықты деген жігіттердің өзі – есінен танып құлады. Олардың соңғы көргендері – Исаның табыттан даңққа бөленіп, жарқырап шығуы.

Мен сіздерге ертегі айтып тұрған жоқпын. Менің айтып отырғаным: өзімнің нақты білетінім – Иса өлімнен қайта тірілді. Сіздер үшін өлген сол Иса – тірі! Исаның өлімімен күнәсы ақталмаған ешкім жоқ. Міне, сол Иса – тірі! Құдайдың соңғы Сөзі болған ОЛ, сіздерді шақырады! Оны сіздер қабыл аласыздар ма, жоқ па, міне, сіздердің өмірлеріңіздің негізгі мәселесі – осы!

„Құдай неге үндемейді?“ Достарым менің, Құдай үндемей тұрған жоқ. Ол сөйлеп тұр ғой. Оның сөзі – „Иса!“ Ал бұл – сүйіспеншілік, ізгілік, шапағат деген сөз!

Маған өз өмірімде нацистік түрмеде және бомбалау кезінде жантүршігерлік сағаттарды бастан кешіруге тура келді. Ал бір қорқынышты сәтті дәйім есімде сақтаудамын. Бомбалау кезінде мен бір аулаға барған едім, сонда мені меңдеген үрей тамағымға кептеліп қалғандай. Менің айналамда бомбапанадан алып шыққан сексендей өліктер жатты. Мұндай қорқынышты жайларды бірінші дүниежүзілік соғыстың шайқас далаларынан да көп көруіме тура келді. Бірақ, бұл – одан да қорқынышты еді. Мұнда жатқандар солдаттар емес, қаусаған қариялар, әбден әлсіреген әйелдер, ұзақ соғыс салдарынан жүдеп-жадаған жазықсыз бала-шағалар. Балалар! Олардың осы бір қандыбалақ соғыспен ортақ нелері бар еді? Мен осы көп өліктердің ортасында, үреймен бетпе-бет келіп, жалғыз тұрғанымда, менің жүрегім тулап: „Құдай-ау, Сен қайдасың? Сен неге үндемейсің?“ – деп жан түршіге айқайлағандай әсерде болдым. Кенет ойыма Киелі кітаптағы: „Құдай адамзатты қатты сүйгендіктен, Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“, – деген сөз оралды. Мүмкін, менің ашынғанымға орай, Құдайдың Өзі осы сөзді ойыма салған шығар. Сонда біз үшін Құдай Ұлының қаны аққан фолготалық айқыш ағаш көз алдыма келді.

Мен Құдайды түсінбеймін. Неліктен Құдай осындайларға жол беретінін мен білмеймін. Алайда, Оның сүйіспеншілігінің ескерткішіндей белгі бар. Бұл – Исаның айқыш ағашы. „Өзінің жалғыз Ұлын аямай, Оны біз үшін өлімге қиған Ол, ұлымен бірге бізге қажеттілердің бәрін қалайша сыйламайды?“ Елші Пауыл осылай дейді. Бұл сөздің жаны бар: мен Исаның айқыш ағашының қасында Құдаймен тіл табысқанымда, өзге мәселе жоқтай сезінемін.

Менің балаларым жас кезінде менің не істеп жүргенімді түсіне қоймайтын, алайда олар: „Әкем бәрін дұрыс істейді!“ – деп, маған сенетін. Исаның айқыш ағашы қасында Құдаймен тіл табысқанымда, сөйтіп Құдайдың баласы болғанымда, мен де Аспандағы Әкеме сенемін: Ол бәрін дұрыс істейді. Сонда менде ешбір сұрақ тумайды да. Барлық істің түйіні мынада: сіздер Құдайдың соңғы Сөзі – Исаны қабылдауларыңыз керек!

Сіздердің мені тағы да бес минут тындауға төзімдеріңіз жете ме? Мен сіздерге тағы өте маңызды бір нәрсені айтуым керек.

5. Құдайдың үндемеуі бізді шақырған дауысы болуы мүмкін.

Құдай неліктен анаған немесе мынаған жол береді деген тақырып бойынша сағаттап пікір таластыруға болады, бірақ мәселе тек өзіңе тірелгенде, ол – нағыз өзекті және өткір бола түседі. Осылай емес пе? Өзімнің өмірімдегі қорқынышты, көңілсіз сәттерде мен тек Иса-ның айқыш ағашының жанында жеңілдік табамын.

Жақында бір жас қыз өте түңілген кейіпте маған былай деді: „Мен бұдан әрі өмір сүре алмаймын!“ Сіздердің қандай жағдайда екендеріңіз маған беймәлім, алайда, өмірлеріңізді қапас деп түсінсеңіздер, мен сіздерге айтар едім: оның бәрі „Неліктен? Неге?“ деген сұрақ қоюларыңда, оның орнына „Не үшін?“ деп сұраған жөн болар еді. Осыған орай мен сіздерге мынаны айтуға тиістімін.

Бірнеше ондаған жылдар бұрын мен сұмдық оқиғалар жайлаған бір шахтерлер аймағында діни жетекші болдым. Бірде бір шахтер оқыс жазатайым оқиғаға ұшырады деп естідім. Оның беліне тас түсіп, денесінің төменгі жағы жансыз, сал болып қалған, оның осыдан сауығамын-ау деген үміті әбден үзілген еді. Сұмдық қой! Мен оған оның денсаулығын біле бардым. Бұл – менің бұрын-соңды барып жүргендерімнің ішіндегі ең бір қорқыныштысы болды. Оның бөлмесінде шахтерлер толып отыр екен. Үстел үстінде арақ шөлмектері самсып тұр. Сал болған адам өзінің арбасында отыр. Мен ішке енгенде: „Сен, қара барылдақ торғай, кірме! Менің беліме тас құлағанда, сенің Құдайың қайда болды? Құдай неге үндемейді?“ – деген дауыс шықты. Оның арты балағаттауға ұласты. Нағыз тозақ дерсің! Мен ештеңе айта алмай, келген ізіммен қайта шықтым. Осы аймақтағы шахтерлер арасында менің бірнеше досым бар еді. Келесі кеште, шағын ғана топпен әңгіме үстінде, мен сол үйге

барғаным туралы айттым. Арада бір апта өткенде, мананы шағын топпен әңгімелесуге жиналып жатқанымда, есік ашылып, сал болған шахтердің арбасы ішке енді. Шахтер достарым оны әңгімеге алып келген екен. Олар оны ұзақ үгіттеді ме, білмеймін, бірақ байқауымша ұзақ емес сияқты. Міне, ол алдымда отыр. Сол жолы мен: „Құдай адамзатты өте қатты сүйгендіктен...“ – бірақ біздің осында жақсы өмір сүруіміз үшін емес, жоқ, – „...Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“, – деген тақырыпта әңгіме бастадым. Мен Құдайдың соңғы Сөзі – Иса туралы, оны тыңдау керектігі жайлы айттым: „...Исаға сенуші адамның жаны тозаққа түспейтінін...“ тілге тиек еттім. Ал мұны әлгі шахтер тыңдады. Ол Иса туралы бірінші рет естіді. Сол кезде ол жарық дүниені қайта көрді. Қысқаша айтқанда, үш айда ол Тәңірім Исаның игілігіне айналды. Оның өмірінде бәрі қалай жаңарғанын айтуға – тіл жетпейді. Оның тұрған үйі ретке келтірілді. Бұрын балағаттау сөздері жайлаған жерде, енді Исаны даңқтаған өлеңдер айтылды. Ескі достарынан қол үзіп, жаңа достар тапты. Арақ шөлмектері жоғалып, үстел үстінде Киелі кітап орын алды. Мен мұны ешқашан ұмыта алмаймын. Оның „Амзель“ деген есімі өте нәзік естілуші еді. Оның есімін осы арада айтқанымда ол ренжімес, өйткені ол енді мәңгілікке кетті. „Амзель, – дедім бірде мен оған, – халың қалай?“ – „Аһ, – деп жауап берді ол, – Исаға өмірім бағышталғаннан бастап, күнәларым кешірілгеннен бастап, Құдайдың баласы болғаннан кейін, менің үйімде, – ол осы арада аздап бөгелді де, ойын әрі қарай жалғастырып, – әр күн – Исаның Туған күні мейрамы алдындағыдай!“ – деді. Шахтер үшін тамаша айтылған сөз емес пе?! Ал содан кейін ол менің есімнен кетпес әңгіме айтты: „Буш, мен жуырда өлемін, оны сеземін“. Біз жақсы достар болғандықтан, бір-бірімізбен „сен“ деп сөйлесетінбіз. „Сонда, қақпадан өткеннен кейін, мен Құдай алдына барамын. Өлім – ақыры емес екені маған әбден түсінікті. Мен онда, мәңгілікте, Оның тағының алдына барғанымда, етпетімнен жатып, бел омыртқама зақым түсіргені үшін, Оған алғысымды жаудырамын“. Мен шошып кетіп: „Амзель, сен не айтып

тұрсың?” – деп, сөзін бөлдім. Ал ол маған былай деді: „Мен не айтып тұрғанымды білемін. Егер бұл оқиға болмағанда, егер Құдай мені құдайсыздар жолында тастап кеткенде, мен бірден тамұққа түсер едім, мәңгілік өлер едім. Сондықтан Құдай Өзінің құтқарушылық сүйіспеншілігімен менің өміріме араласып, бел омыртқамды үзді, Құдайдың бақытты пендесі болуыма көмектескен, Өз Ұлы – Исаны табуыма жәрдемдесті. Мен осы үшін Оған рақмет айтқым келеді!“ Мұнан әрі жадымда әбден жатталған мына сөзді айтты: „Сап-сау екі аяқпен тамұққа жүргенше, одан да сал болып, Исаға берілу, Құдай баласы болу – көп артық!“ Сонда мен оған былай дедім: „Қымбатты Амзель! Құдай саған үлкен қиыншылықты жіберді. Алғашында сен қасарысып: „Құдай қайда? Неге Ол үндемейді?“ – дедің. Ал қазір Құдай саған сырқатты не үшін жібергенін білесің: Ол сені – Исаға, ал Иса сені – Оған апару үшін, сырқатты жібергенін түсіндің“.

Енді сіздер көрдіңіздер ғой? Бізге „неге?“ деп сұраудың қажеті жоқ, керісінше – „не үшін?“ деп сұрауымыз керек. Сіздерге тағы бір айтайын дегенім: өміріміздегі бүкіл қиындық – Құдайдың Иса арқылы бізді Өзіне тартуына барып тіреледі. Мен әнұрандағы мына бір шумақты айтуды ұнатамын: „О, Әкем, мені Ұлыңа тарт, себебі, Ол мені Саған әкелсін. Өз Рухыңды жүрегіме ұялат, өйткені Құдайдың жан тыныштығы менде болсын, сөйтіп мен Саған жыр-дұғаны қуанышпен айтайын“. Сіздердің де осы мен секілді ән салып, дұға оқуларыңызды өте қалаймын.

БІЗДІҢ МАХАББАТҚА ҚҰҚЫМЫЗ

Кейде бұл тақырыпты мен былайша тұжырымдаймын: „Махаббат күнә болады ма?“ Мұнда әңгіме тән сүйіспеншілігі, яғни біздің бәрімізді ынталандыратын жағдай туралы болып отыр. Менің „Біздің махаббатқа құқымыз“ деген тақырыпқа кірісуіме рұқсат етіңіздер. Бұл туралы мен өте елеулі және маңызды жақтарды айтпақпын.

1. Сұмдық бақытсыздық

Адамдар ешқашан да дәл қазіргідей жалғызсырамағаны, сонымен бірге қазіргідей жабырқаңқы тұрмағаны белгілі. Соған қарамай, адамдар бір-бірімен дәл бүгінгідей өте тығыз ешқашан өмір сүрген емес. Біз бір-бірімізбен тығыз байланыста болғанымызбен, біз ешқашан өзімізді дәл бүгінгідей жалғыз сезінген емеспіз.

Он алты жастағы бір жасөспірімнің: „Менің ешкімім жоқ!“ – дегені бар. Мен оған қарсылық білдіріп: „Ондай орынсыз сөзді айтпа, балақай! Сенің әкең бар ғой!“ – дедім. – „Әй! Ол шалды қойыңызшы, – деді ол, – түстен кейін, сағат бестер кезінде үйге келіп, аздап ұрсады да, тамақтанып алып, тағы да кетеді“, – „Ал сенің шешен ше?“ – „Оның жұмысы бір басынан асып жатқандықтан, оның маған мойын бұруға да мұршасы жоқ!“ – „Ал сенің жұмыстас достарың ше?“ – „Бұлар әріптестер ғана! Шын көңіліммен мұңымды шағар ешкімім жоқ“. Мұны маған он алты жастағы жасөспірім айтып тұр. Алайда мұндай жалғыздық балаларда ғана болмайды. Кейде, қасында күйеуі жатса да, бүтіндей жалғыздықты бастан кешіретін әйелдер, сондай-ақ оған керісінше, еркектер де бар. Күйеуі – әйелін не толғандырып жүргенінен бейхабар. Ал әйелі болса – еркегінің мұң-мұқтажын біле бермейді. Осыларды да ерлі-зайыпты дейді-ау! Біздің бәріміз, шын мәнінде, жалғыздықты бастан кешірудеміз!

Осы кездегі пәлсафашылар кісілердің жалғыздығы туралы айтқанда, аудиторыяда адамдар толып отырады.

Адам жалғыздықтан құтылуды көкसेп, жан дауысын шығарады. Көрдiңiздер ме, жалғыздықтан құтылу туралы қамығушылық – өмiрiмiздегi ең үлкен күшпен, жыныс құштарлығымен ұласып жатыр. Он бес жасар жасөспiрiм өзiн жалғыздықтан құтқаратын құрбысын iздейдi, сөйтiп бөгеттер қирайды. Ер адам әйелмен бiрге тұрса да, мүлдем жалғыз қалғанын сезiнiп, хатшы әйелге: „Осы менi жалғыздықтан құтқарар“, – деген оймен қырындайды. Университеттегi 11 мың немесе 20 мың жастың арасында жүрсе де, жас студент жалғызсырап, өзiндей бiр студент қызбен өмiр өрiне бiрге аттанады. Жалғыздықтан құтылуға ұмтылу – өмiрдiң ең қуатты түйсiгi – жыныс құштарлығымен қауышады, сондықтан да бiз қазiр төтенше азғындыққа салынған әлемде өмiр сүрiп жатырмыз. Адамдардың жалғыздықтан құтылатын жолды iздеуiн түрлi iскерсымақтар өз пайдасы үшiн пайдаланып қалуға тырысады, мысалы: кинофильмдер шығарушылар мен жазушылар. Олардың ұраны: төсек ләззатынсыз – бiрде-бiр кино түсiрiлмесiн! Ерлi-зайыптылардың опасыздығын суреттемейтiн бiрде-бiр кiтап жазылмасын!

Егер байқап отырсаңыздар, онда ашыналық, көңiлiн табу, сүю сияқты қылықтар нәзiк сезiмдi, жарқын қуаныштарды туғызатындай көрiнедi. Жас қыз маған былай дедi: „Дiни жетекшi мырза, бұл жөнiнде бiз бабаларымызға қарағанда, басқаша түсiнiктемiз. Бiздiң адамгершiлiгiмiз, этикамыз да – жаңа!“ Мен оның алдында қалпағымды қолыма алып: „Мә саған, безгелдек!“ деп айтуға дайын едiм. Алайда үлкен қалада көп жыл бойы дiни жетекшi болғандықтан, мұндай көпiрме сөзге сенбейсiң де. Осы барлық елiре сөйлеушiлiк-бетперде ғана екенiн, тәжiрибемнен бiлемiн, ал оның тасасында талай бақытсыздық жатыр: жас жiгiттер мен қыздардың әдепсiздiк жасап, өз бастарын өздерi алып жүре алмауы, ерлi-зайыптылардың бiрiн-бiрi алдап, екiжүздiлiк жасауы немесе айырылып тынуы, – шексiз бақытсыздық! Жеке бақытсыздық туралы бiз бәрiмiз де бiлемiз. Мен басқа бiр халық туралы емес, сiздер мен бiздердiң басымыздағыны айтып тұрмын.

Бірнеше жыл бұрын Липперленд деген кішкене қалада, тек жастар үшін мен осындай дәріс оқығаным бар. Залға кірген мен: „Бұл – тамұқ қой!“ деп ойладым. Жігіттер мен қыздар тартқан шылымның түтіні бұрқырап тұр. Біраз жігіт арағы бар шөлмек те алып шыққан. Қыздардың кейбірі жігіттердің тізелеріне жайғасқан. Осындай жерде менің сөйлеуім керек! Тапқан жерімнің түрін қарашы! Осыны ойладым да, сөзімді мынадан бастадым: „Жыныстық қатынас төңірегіндегі жағдай – сұмдық!“ Осы бір сәтте терезе жапқыш көтерілгендей сезім пайда болды. Тіпті, бір жігіттің қасындағы қызын „былай тұр“ – деп, кейін шегіндіргенін де байқап қалдым. Міне, сөзім оған дарығандай. Аяқ астынан зал іші үн-түнсіз күй кешті, сонда мен ықтиярсыз былай деп ойладым: бір көргенде бәрі де қуаныш пен шаттыққа толы секілді болып көрініп еді, бірақ „Жыныстық қатынас төңірегіндегі жағдай – сұмдық!“ – деп, олардың жанды жерлеріне тиген көрінемін.

2. Бақытсыздықтың мәні неде?

Білесіз бе – бақытсыздық, біздің шын мәнінде, жақсылық пен жамандықты айырудан қалғандығымызда. „Біз қазір бұл мәселе жөнінде басқа көзқарастамыз!“ – дейміз біз. Бірақ бір нәрсе өзгермейді: күнә – ақиқат. Егер мен күнәға батсам, онда бұл менің арыма салмақ түсіреді. Бұл – шындық! Сол себептен, бақытсыздық жақсылық пен жамандықты айыру мүмкіндігінен айрылған сәтте туады. Сөйтіп, маған бір тұрпайы сұрақ қоюға мүмкіндік беріңіздер: некеге дейінгі жыныстық қатынасты қолдауға бола ма, әлде – бұл қастық па? Қыздар арасындағы қалыптан тыс бұзылған сүйіспеншілік – күнә ма, әлде жоқ па? Ерлер бір-бірімен (гомосексуализм) немесе балалармен айналысатын былапыт іс – бұзықтық па, әлде жоқ па? Онанизм, неке бұзу – бақытсыздық па, әлде жоқ па? Шын мәніндегі жамандық дегеніміз – не, жақсылық дегеніміз – не? Міне, бақытсыздық қайдан басталады! Мыңдаған романда бұл мәселені жақсылық

пен жамандықтан тысқары, сыртқа алып шығарып, сол арқылы бұл мәселені жапқандай сыңай танытады. Жақтырмаушылықтың жаман екені рас қой, ал бұл мәселе жақсылық және жамандықпен үш қайнаса сорпасы қосылмайды. Осы күнгі фильмдерді алыңыздаршы: сүйісіп жатқандарды жақындатып көрсетеді, ал содан соң перде түсіріліп, оның артында көлеңкелердің қимылдарын көрсетеді. Міне, мұның бәрі өмірде солай болуы тиісті секілді, жақсылыққа да, жамандыққа да еш қатысы жоқ секілді. Бұл – дұрыс па? Жақсысы – қайсы, жаманы – қайсы? Жас жігіт кезімде мен саналы түрде маған не рұқсат етілді, не рұқсат етілмеді деген мәселені шешуге тырысқанымды білемін.

Бұл сауалға дұрыс жауап беру үшін, ең алдымен басқа: жамандық пен жақсылықты шын мәнінде кім айырады? – деген сұрақты қойған жөн. Мұнда қорытынды сөз кімдікі? Бірде маған бір жұбайлардың келгені бар. Әйелдің қабағы қарамық түстес, ал ол – тұрақсыз, сауақтарының басы темекіден сарғайып кеткен жас жігіт екен. „Сендерге не болғанын жеті шақырымнан-ақ айыруға болады екен“, – дедім мен оларға. Сонда бикеш маған: „Онда тұрған ештеңе жоқ қой, діни жетекші мырза. Мұнда тұрған дәнеңе жоқ!“ – деп түсіндірмек болды. Мен дау айттым: „Тоқтай тұрыңыз! Мұнда не барын, немесе не жоғын кім айыра алады?“ Иә, жақсылық па, жамандық па – оны кім айыра алады? Қауым ба? Жоқ! Оған мен де көнбес едім. Жас кезімде өз өміріме діни жетекшінің билік айтуын ешқашан мойындаған емеспін, ал қазір өзім діни жетекшімін. Сонымен ізгілік пен жауыздықтың ара-жігін кім айыра алады? Амалия жеңгей ме? Әлде менің жеке ар-ұжданым ба? „Мен өзімнің ішкі үніме құлақ асудамын!“ Шын мәнінде: „мынау – дұрыс, мынау – бұрыс“, – деп кім айта алады?

Көрдіңіздер ме, біз өте маңызды мәселеге таяндық. Егер әлемнің Әміршісі аталатын тірі Құдай болса, Ол ненің жақсы, ненің жаман екенін айтуы тиіс! Егер ешқандай Құдай болмаса, онда өз білгендеріңді істеңдер! Ал, тек Амалия жеңгей үшін өзіңді-өзің дұрыс ұстаудың мәнісін түсінбеймін. Мұндай жағдайда әркім-

нің көкейінде: „Осы Құдай бар ма, әлде жоқ па?“ – деген сауал туатыны сөзсіз. Мен, ары таза болмаса да, Тәңірім Құдайға сенеміз деген адамдарды білемін. Сандырақ! Құдай бар екен, демек, Оның еркі адам өмірінің бұл саласына да тарауы тиісті. Сізге шешім қабылдау қажет. Сіз өз өміріңізден Құдайды аластата алуыңыз мүмкін, бірақ есіңізде болсын, онда сіз осындай жағдайда өлесіз де! Біз 45 жасымызда Құдайсыз өмір сүрудеміз, ал кейін – қартайғанда, дін тәртібін ұстаймыз деп, айта алмаймыз. Бұлай болмайды! „Тәңірді әлі табуға болатын кезде, Оны іздеңдер!“ – делінген Киелі кітапта, бірақ онда: „Бізге қолайлы болғанда“, – деп айтылмаған. Мен тағы да ескертемін: егер Құдай болмаса, сіз өзіңіздің қалауыңызша өмір сүруге еріктісіз. Егер Құдай тірі десек, онда Ол ненің жақсылық, ненің жаманшылық екенін айтуы тиісті. Бұл өзі осылай емес пе? Ал енді мен сіздерге: „Құдай шын мәнінде – тірі“, – деп айтамын! Құдай шынымен – тірі! Егер сіздер менен: „Оны қайдан білдіңіз?“ – деп сұрасаңыздар, мен сіздерге былайша жауап беремін: „Өйткені, Ол Исада ашылды“. Мен сіздерді осыған сендіргім келеді. Иса келгеннен бері, әрбір Құдайға қарсы жіберген жеңіл ойлылық немесе Оны жоққа шығару – не білместік, не қаскүнемдік болып табылады. Құдай – тірі! Ал Ол тірі болса, онда жақсылық пен жаманшылық туралы айтылған соңғы сөз – Сонікі. Сіз Оны өзіңізден аластатып, былай деп айтуыңыз мүмкін: „Біздің моральдық бастауларымыз басқа!“ Бірақ сіздің Құдай алдында өз өміріңіз үшін есеп беретініңізге мен кәміл сенемін!

Құдайдың ненің ырыздық, ненің қырсық екенін Өзі анықтауы – қандай жеңілдік десеңізші! Ол Өзінің Сөзі – Киелі кітапта бұл туралы анық та, айқын айтқан. Бірде бір адамның менен таңырқай былай деп сұрағаны бар: „Киелі кітапта осылар туралы да айтылған ба?“ Мен оған: „Иә, онда осылар туралы да айтылған! Құдай жыныстық өмір саласында болатын жақсылық пен жамандық жайын анықтап көрсеткен!“ – деп жауап бердім.

Менің не айтпағымды сіздер аңғарған боларсыздар? Мәселені былайша қойған жөн: „Құдай адамдардың

қарым-қатынасының осы бір саласы туралы не дейді?“ Киелі кітапта бұл жөнінде не айтылғанын көрелік.

3. Құдай не дейді?

а) Құдай тән құмарлығын растайды.

Бір ақынның былай деп түсіндіруге тырысқаны бар: кіндігімнен жоғары – мен діндармын, кіндігімнен төмен – дінсіз бейбақпын. Бұл – есуастық! Киелі кітапта: „Құдай адамды жаратты, еркек пен әйелді жаратты!“ – деп анық айтылған. Құдай бізді тән құмарлығымызбен қоса жаратты. Сондықтан мен мұны бұл жерде ашық айтып тұрмын. Бұл – құпия емес. Құдай мені еркек және сіздерді де еркек етіп жаратты. Сондықтан да қылжақпас емес, еркек болайық. Ал сізді Құдай әйел етіп жаратты. Демек, әйел болыңыз! Әйелдің еркектің орнында болғысы келуі немесе керісіншесі – бұл – ауру. Түсініп тұрсыздар ғой? Нағыз әйел болыңызшы! „Құдай адамды жаратты, еркек пен әйелді жаратты“, – ал басқа ешқандай жыныс жоқ. Құдай тән құмарлығын растайды. Мұны әркімнің білгені жөн. Оны қырық саққа жүгіртудің қажеті де шамалы. Еркектер болсын, әйелдер болсын – біздер жаралған жандармыз.

Алайда біз адамгершіліктен кеткен жаратылыспыз. Қазір дүние Құдайдың әуел баста жаратқан кезіндегідей емес. Сондықтан да нәпсі, құмарлық сияқты маңызды да әдепті сала ерекше қауіптілікті бастан кешіруде. Міне, осыған орай Құдай оған шек қойып отыр:

ә) Құдай тән құмарлығын неке арқылы шектейді.

Ол тән құмарлығын растап, оны неке арқылы шектейді. Неке – қоғамдық шарт емес, Құдай бекіткен іс.

Осы туралы көлемді кітап жазған американдық бір психиатр, өзі Мәсіх жолын қуушы болмаса да, былай дейді: „Бұл туралы Киелі кітапта жазылғаннан басқа, анағұрлым жақсы ұсыныс болған емес: Құдай адамды жаратты, еркек пен әйелді жаратты“. Одан әрі ол ойын былай деп жалғастырды: „Мен – Мәсіх жолын қуушы

емеспін, бірақ психолог ретінде айтайын: шын мәнінде тек осы ғана дұрыс неке болып табылады“. Сіздер дұрыс түсініңіздер: нағыз неке – голливуд жұлдыздарындағы жетінші, сегізінші, тоғызыншы немесе оныншы „неке“ емес! Егер жұлдыздардағыдай неке – нағыз неке деп жар салатындар болса, ол – біздің уақытымыздың ойсыздығы және біздің дәрменсіздігіміздің куәсі. Құдай некені сүйіспеншілік пен сенімділік некесі етіп белгіледі.

Ал енді неке туралы қысқа сөзімді айтайын. Қымбатты зайыптар! Сіздер ерлеріңіздің тамағын пісіріп, үзілген түймесін қадағандарыңызбен, әлі зайып бола алмайсыздар. Күйеулер! Зайыптарыңызға қамқорлық жасамай, тек шаруашылыққа жұмсау үшін, ақша берумен тынсаңыз – бұл жеткіліксіз. Құдай еркімен жасалған неке, жалғыздықтан құтылудың негізі болуы керек. Некеде тұрғандар, сіздердің некелеріңіз осындай ма? Мүмкін, сіздердің бір-біріңізбен кеңесіп, қайда келіп тірелдік деп ақыл қосуларыңыз керек шығар? Біздің некеміз жалғыздықтан құтылудың негізі болуға тиісті еді! Құдай алғашында: „Адамға жалғыздық жараспайды, оған көмекші жасаймыз“, – деген болатын. Түсінесіздер ме: жалғыздықтан құтылу!

Жазушы Венде айтқан бір оқиғаны осы арада келтірген орынды: „Кішкене кезім, әке-шешем әпкем екеумізді туыстарымыздың үйлену тойына алып барды. Бұл менің мұндай тойға бірінші қатысуым еді. Сондықтан маған бұл өте қызық болды. Ең алдымен жеңіл арбамен ғибадатханаға бардық, содан соң қонақ үйде үлкен түскі ас берілді. Менюдің арт жағында „балмұздақ“ деп жазылған екен. Әпкем екеуіміз үстелдің шет жағында отырғанбыз, есіл-дертіміз балмұздақты тезірек берсе екен дейміз. Бірақ, қырсық қылғандай, бір кісі ұзақ сөз сөйлеп, балмұздақты әкелер түрлері жоқ. Ал мына сөз бізге кісі жалықтырарлық болып көрінді. Соған қарамастан, сөйленген құттықтау, сөздерінің бірі есімде осы уақытқа дейін қалды. Бір ағай өзінің қуақылығын көрсеткісі келіп, былай деді: „Менің қымбатты қонақтарым! Аспанда, некеленгендеріне бір секунд те ренжімейтін жұбайларға арналған, екі орындық қойылған көрінеді.

Бірақ бұл орындықтар әлі күнге дейін бос тұр деседі!“ Осы сәтте оның сөзі бөлініп кетті: менің әкем мерекелі үстелдің екінші жағына жайғасқан шешеме: „Бұл орындықты біз аламыз!“ – деп, үлкен топты жара айқай салды. Мен кішкене бала болғандықтан, бұл ойдың астарында не жатқанына мән бергенім жоқ. Алайда мені өз үйімнің шуақтығын сезінгендей қуаныш билеп алды. Сіздердің некелеріңіз де осындай ма? Құдай оның дәл осындай болуын ойлаған!

Мен үйленгенде, менің егде тартқан әріптесім өте қысқа сөйлеп, Киелі кітаптан: „Өзіңе сәйкес көмекшіні жасаймыз“ деген жырды оқып берді. Немісше аудармасы: „Оған, оны қамқорлыққа алатын, көмекші әйел жасаймыз“, – деген сөз. „Ол оның үстінен билік жүргізетін менменшіл ханым, болмаса оған иіліп қызмет көрсететін күңі емес, оның жанында өмірбақи жүретін зат секілді емес, оны өз қамқорлығына бөлеген, көмекші болуы тиісті“, – деді ол сонда. Егер уақытым болса, осындай неке үшін мадақтау дұғасын оқығым келер еді.

Әкемнің өзінің күміс тойы үстінде шешеме қарап тұрып: „Мен жиырма бес жыл бойы сені барған сайын бұрынғыдан бетер жақсы көремін!“ – деген сөзі маған өте терең әсер етті. Сонда мен ширек ғасыр ішінде бара-бара сөніп, қоламтаға айналған махаббат оттары туралы ойладым. Өте өкінішті! „Тыңдашы, бәрін басынан бастасақ қайтеді!“ – деп айтатын ерлі-зайыптылар көп екенін білемін. Мұның мүмкіндігі бар, солай болуы керек те!

Енді үшіншісіне келелік: көптеген жас адамдар былай дейді: „Мен тіпті үйлену туралы әлі ойланған жоқпын. Онда жағдай қалай болар екен? Біз ойымыздағыны істей аламыз ба?“ Мұндайларға мен мынаны айтар едім.

б) Құдай жастардың бұзылмағанын қалайды

Әрине, бұл қазір күлкілі болып естілуі де мүмкін, бірақ Құдай уақытқа сай (модаға сай) ойлай ма? Бұл менің сөзім емес, Киелі кітапта осы туралы айтылған.

Мен мүмкіндігінше осыны аздап негіздесем деймін. Көріп тұрсыздар ма, Киелі кітапта тамаша бір ой бар.

Онда Ысқақ деген жас жігіт туралы әңгімеленеді. Бірде әкесі өзінің қызметшісін оған қалыңдық іздеуге жібереді. Ол кездесетін келінін көрмесе де, оған сол кездің өзінде-ақ сенімді болды. Сіздер, әлі үйленуді ойламаған жас жігіттер, Құдай сіздерге қажет деген уақытта жақсы жар кездестіретініне сеніңіздер. Бұл қызға сіздер осы кезден-ақ шынайы берілгендікті білдірулеріңіз керек. Немесе, керісінше. Сіздер, қыздар, әлі кім екенін білмейтін, болашақ күйеулеріңізге шынайы сенімділікте болуға тиістісіздер. Киелі кітаптағы ой осындай. Құдай жастардың бұзылмауын қалайды.

Бірде таныс психиатор дәрігердің маған былайша түсіндіргені бар: „Қыздың шын мәнінде бір-ақ рет шынайы сүйетініне көзім жетті, – деді ол, – оның жүрегі бір-ақ рет ашылады. Егер мұндай қыз ашыналық жасап қойса, онда ол некеге жарамайды. Ол жетінші күйеуге шыққанымен, алғашқы махаббатын ойлай береді“. Мен оған былай дедім: „Қызық екен, сіз Құдай Сөзінде айтылған пікірді, психиатрия саласынан айтып тұрсыз“.

Сөйтіп, мен мынаны ашық айтуға тиіспін: некеге дейінгі жыныстық қатынас, махаббатты бұзықтыққа айналдыру, гомосексуализм, опасыздық (бірінің көзіне бірі шөп салу), айырылысу – мұның бәрі күнә болып табылады, осылар үшін қасиетті Құдай алдында жауап беруге тиіссіздер!

Шынын айтқанда, осымен тоқтауыма да болар еді. Құдайдың еркін тану, шешуші сөз – Соның бір Өзінікі екенін түсінудің өзі – жас адам үшін үлкен көмек болып табылатынын өз тәжірибемнен білемін. Бірақ тағы да азырақ аса маңызды жағын айтпай, орта жолда тоқтап қалу, қатігездік болар еді.

4. Бұл бақытсыздықты қалай жеңеміз?

Киелі кітаптан ғажап, жүрек тебіренетерлік әңгімені оқуға болады. Тірі Құдайдың Ұлы – Иса адамдар арасында. Бір уақытта айнала қоршап тұрғандар екі жарылып, келе жатқандарға жол береді. Діни қызметкерлер

мен қарапайым халық жас, әдемі әйелді әкеле жатыр. Киімі жартылай жыртылған сол бір байғұс әйелді мен көз алдыма жақсы елестете аламын. Олар оны Исаға әкеліп, былай дейді: „Иса! Біз мына жас әйелді зинақорлық үстінде ұстадық. Құдай Заңы бойынша зинақорларға өлім жазасы кесілуі тиісті. Иса, Сен әр дәйім мейірімділік көрсетуші едің, бірақ Құдай еркіне қарсы ештеңе айта алмассың енді. „Бұл әйелге тас лақтырылсын“, – деген сөзіңді Өз аузыңнан естігіміз келеді!“ Сол кезде Иса жас әйелге қарады да, былай деп жауап берді: „Иә, Құдай мұндайға өте қатал қарайды, Оның еркі бойынша – бұл әйел өлуге тиісті“. Әйелді алып келгендердің жүздері жайнап кетті. Тіпті кейбіреулері тас лақтыруға дайындалып, тасқа жармасып жатты. Алайда Иса сөзін жалғастырып: „Бір азырақ сабыр етіңіздерші! – деді. – Кімде-кім өзінің ойында, сөз жүзінде, ісінде еш күнәсызбын десе, сол адам тасты бірінші болып лақтырысын!“ Содан соң Иса еңкейіп, құмға бірдеңелерді жазды. Оның не жазғанын менің білгім-ақ келеді, бірақ ол туралы Киелі кітапта айтылмаған. Біршама уақыттан кейін Ол басын көтеріп, жан-жағына қараған кезде, алаң бос қалған екен, қасында тек әйел ғана тұр. Киелі кітапта: „Оларды өз ар ождандары әшкерелегендіктен, олар кетіп қалды“, – деп айтылған.

Ал енді мен бәріңізге қарап айтар едім: сіз ойыңызда, сөзіңізде және ісіңізде еш қылау жоғына сенесіз бе; сөйтіп бұл әйелге бірінші болып тас лақтырар ма едіңіз? Бірінші болып тас ата аласыз ба? Оны істей алмайсыз, солай емес пе? Демек, осындағы жиналғандардың бәрі де күнәлылар емей, немене?

Міне, көрдіңіздер ғой, бұл адамдар керісінше жасауы тиісті еді. Олардың: „Тәңірім Иса! Бізді де осы әйелмен қатар қой. Сен оны айыптамадың, бізге де көмектес!“ – деп айтулары керек еді. Біздің заманымызда жыныстық бақытсыздыққа көмектесетін Исадан басқа ешкімді де көре алмай тұрмын. Бұлай деуімнің себебі, мен Оның көмегін пайдаланғандардың бірімін. Иса туралы айтқан кезімде, мен қайдағы бір теорияны дамытқым келіп отырғаным жоқ. Ол менің өмір тәжірибемнің басшысы

болды, қазір де солай болып келеді. Діни жетекші де – кездейсоқ біреу емес, ол да – адам баласы ғой. Сіздер сияқты, оған да Құтқарушы қажет-ақ.

Мен өз өмірімде мұндай Құтқарушының барын әрқашан сезетінмін, ал екі жағдайда толығымен сезіндім:

в) Иса күнәны кешіреді:

Сіздердің күнәларыңызды діни жетекші немесе діни қызметкер, тіпті періштелер де кешіре алмайды. Бірінші арам ой және әрбір құлдырау – күнә болып саналатыны сөзсіз. Сіз өз күнәңызды арқалап, Құдай сотына барасыз. Егер Исаны таба алмасаңыз және өз күнәларыңызды мойындамасаңыз, онда сіз кешірім ала алмайсыз. Біздің күнәмызды кешіретін – Исаның бір ғана Өзі.

Исаның алдында рухтана тұрып, былай деңіздер: „Енді мен жастық шағымның барлық күнәсын Сенің алдыңа жайып саламын. Бүкіл теріс қылықтарымды Саған айтсам деймін, ештеңені бүгіп қалғым келмейді“. Сонда Оның айқыш ағашына көз салып, мынаны айтыңыз: „Исаның маңдайы мен бетінен аққан қан, айқыш ағаштан сорғалап төгілді. Сол қан менің сан жетпес күнәларымның бәрін жуып-шайды“. Естіп тұрсыздар ма? „Иса Мәсіхтің қаны бізді қандай күнәдан болса да тазартады“. Бұл – күнәдан Құтылу сөзі!

Мен он жеті жасымда солдат болдым. Армия мені батпаққа батырды. Бірде ұйқыдан жаңа оянғандай күй кешіп, былғанышты жолыма көз жібердім де, өзімнен өзім: „Мен жастығымның бұл сырқатынан қалай айықсам екен, кім айықтырады?“ – деп сұрадым. Сонда мен Исаның өткенімді өшіріп, күнәмды кешіретінін түсініп, Иса Тәңірге ден қойдым. Қазір мен Онсыз өмір сүре алмайтынымды білемін.

Бірде Дюссельдорфте өткен бір үлкен жиналыста, мен Иса күнәны кешіруі арқылы, өткенді өшіретіні туралы айттым. Жиналыс аяқталып, бәрі шығуға лап қойғанда, бір ұзын бойлы, келісті кісінің топты жарып, маған қарай келе жатқанын байқадым. Ақырында абыржып, тынышсызданғаны жүзінен білініп тұрған әлгі кісі менің алдыма келіп: „Сіз әлгінде айтқан күнәны

кешіру туралы сөз – шындық па?“ – деп сұрады. – „Иә, – деп жауап бердім мен, – Құдайға шүкір, соның арқасында мен, міне, – тірімін!“ Сонда ол былай деді: „Мен – психиатрмын. Маған есі ауысқан көптеген адамдар келеді. Олардың сырқаты көп нәрсемен байланысты, бірақ соның сыры неде екенін өздері білмейді. Көп жағдайда, олардың науқастары олардың бастарынан өткізген ескі қателіктерге байланысты, ал олар оны естеріне не алғысы келмейді, не түсіре алмайды. Осы ескі оқиғаларды қозғап, естеріне салу үшін, маған олармен көп жұмыс жүргізуіме тура келеді. Мен тек теріс қылықтарды: жалғыздықты, дау-дамайды, ақылсыздықты аша аламын, шіркін, күнәның өзін жоя алсам ғой деп, жиі ойланамын! Сондықтан, діни жетекші Буш мырза, сізден сұрайтыным: күнәны жоя алатын Әлдекім шынымен бар ма осы? Осы – шын ба, жоқ па?“ Сонда мен тағы да қуанышпен былай дедім: „Құдайға тәуба, бар!“ Сонда мен Жаңа Өсиеттегі: „Иса күнәны кешіреді!“ – деген сөздің қаншалықты ұлы екенін түсіндім. Екіншіден:

г) Иса бұғаудан босатады

Бірде мен өте сұлу хатшы қызға: „Қызым, құрып кетуге аз-ақ тұрсың, бастығыңмен қарым-қатынасың – кешірімсіз іс! Оны және оның отбасын бақытсыздыққа душар ете көрме!“ – дедім. Ол шын кейігендік пішінмен маған былайша ақтала жауап қатты: „Мен одан босай алатын емеспін, оны шын сүйемін!“ „Дегенмен, – деп наразылық білдірдім мен оған, – бұл адамның әйелі мен балалары бар ғой, сен мейірімсіздік жасап тұрсың, шырағым!“ Ол тағы да: „Мен босай алатын емеспін!“ – деп қайталады. Мен бұл әңгімеден, оның өзі де осы байланыстан азап тартып, босайын десе, босай алмай жүргенін байқадым. Мен оған: „Көріп тұрсыз ба, күнә шынжырын біз, расында да, үзе алмаймыз, бірақ бұл туралы Киелі кітапта: „Иса Мәсіх кімді босатса, сол шын мәніндегі азат адам!“ – деп жазылған. Исаны шақырыңыз! Ол сізді бұғаудан босатады!“ – деп айта алғаным, өзімді бақытты сезіндім.

Мен әнұрандағы мына бір сөздерді өте ұнатамын. Онда былай делінген: „Келді де Иса, бұзылды кісен, шынжыры ажалдың үзілді кілең; масқара істің шайқады Ол түбін, құтқарды мені Құдайдың Ұлы. Келді де Иса, құтқарды бізді! Күнә мен кінә бұғауын бұзды“.

Үлкен қаланың діни жетекшісі болып жүргенде, мен күнәның бұғауы қалай үзілгенін өз көзіммен көрдім. Жыныстық бақытсыздық пен байланыстар қиыншылықтарын сарапқа сала отырып, жастарға да, кәрілерге де Құтқарушы, Бастаушының керек екенін түсінесің. Иса әдеттен тыс және шынайы еркіндік беретініне, әркімнің көзі жете алады. Сізге міндетті түрде Құтқарушы керек, әйтпесе, өміріңіз өкініште, текке өтуі мүмкін.

5. Әлем „агапе“ – сүйіспеншілікті аңсайды

Менің тағы да бірер нәрселерді қосуым керек. Көптеген қыздар: „Иә, біз қырық жасқа келіп те қалдық, бірақ бізді ешкім алмады. Енді не істеуіміз керек?“ – деседі.

Білесіздер ме, мен соғысқа жүз процент қарсы болған адамдардың бірімін. Шын мәнінде, ондай болуыма осындай қыздардың обалы мен бақытсыздығы себеп болды деп, түсінемін. Екінші дүниежүзілік соғыста бес миллион жігіт опат болды. Бұл дегеніміз – бес миллион қызды өз өмірінің асыл арманы – күйеуін бақытқа кенелтуден айрылтты, біздің халқымыздың бес миллион аруы өз өмірін жалғыздықпен өткізуге душар болды деген сөз. Соғысқа қарғыс айтуға, бұдан бетер себеп табылар ма екен? Біздің халқымыздың бес миллион қызының бұл үнсіз бақытсыздығын түсінгізіз келе ме? Олар бақытқа кенелтпек болған ерлер соғыс даласында жатыр. Мұндай қыздарға мен балай айтар едім: „Құдай үшін, өздеріңізге бұйырмағанды ұрлап аламын деп, күнә арқаламаңыздар! Өзге отбасын ойрандамаңыздар!“ Халқымыздың басына қауіпті жағдайлар мен азғырулар көптеп төнуде. „Иә, бірақ біздің не істеуіміз керек?“ – деп сұрайды олар. Мен оларға былай деп жауап беремін: „Егер бастарыңа осындай іс түскен екен, „Болған іске болаттай берік

бол“, – демекші, бұл жағдайға көнген жөн. Егер сендер күйеуге шықпаған екенсіңдер, одан өздеріңізді енді бақытсыз екенбіз деп, ешқашан санамандар!“

Киелі кітапта, ешкіммен тұрмыс құрмаған, Табита есімді кәрі қыз туралы айтылған. Ол Иоппия қаласында тұрды. Бұл қаланы қазір Яффа деп атайды. Әлгі Табита өлгенде, елші Петір сол маңда жүр еді. Оны Табитаның үйіне шақырады. „Кәрі қыз өлім төсегінде жалғыз жатқан шығар“, – деп келген ол, бөлмеде адамның көбін көріп, қайран қалады. Бір жесір әйел: „Мына киімді маған Табита тігіп беріп еді!“ – деді. Зағип еркек: „Мен жалғыз едім, бірақ Табита жексенбі сайын келіп, бір сағат бойы маған кітап оқып беруші еді. Бұл – менің өмірімнің жарқын сағаттары болып еді!“ – деп еске түсіреді. Ал мұрындарынан су аққан жас сәбилер болса: „Біз – жетімдерміз, ешкімнің бізбен ісі болған жоқ, тек Табита ғана бізге қамқорлық жасады!“ – деп, ризашылықтарын білдіріп жатты. Сонда Петір мынаны түсінді: Табита өмір бойы еркектерінің қасында болып, сонда да еңселері түскен кейбір әйелдерден, әлдеқайда жақсы өмір сүрген!“

Неміс тілінде сүйіспеншілікті білдіретін бір ғана сөз бар. Ал грек тілінде бұл қасиетті ұғым екі сөзбен бейнеленеді. Жаңа Өсиет грек тілінде жазылды. Алғашында біз әңгіме еткен „махаббат“ деген сөзді грекше „эрос“ дейді. Осыдан барып „эротика“ сөзі пайда болды. Бірақ сүйіспеншілікті білдіретін тағы бір сөз бар: ол – „агапе“. Бұл Құдайдың сүйіспеншілігін білдіреді, мен осы туралы сіздерге айтқым келеді. Күйеуге шықпаған қыздар, өз тағдырларыңызға мойын ұсынып, өмірлеріңізді „агапе“ сүйіспеншілігімен толықтырыңыздар! Әлем осындай сүйіспеншілікке зәру. Маған тағы да қайталап айтуға рұқсат етіңіздер: не – жақсы, не – жаман екенін бір Құдайдың Өзі ғана айыра алады. Құдай жастық шақтың пәк, таза, некенің берік болуын қалайды, ал өмір жолы неке жолымен қилыспаса, онда, басқа түскен іске көнуге тура келеді.

6. Біздің құқымыз жүрмейтін сүйіспеншілік

Сөзімнің қорытындысында Иса туралы тағы да қайталап айтуды жөн көріп тұрмын. Менің тақырыбым: „Сүйіспеншілікке құқымыз“, – деп аталады. Біздің құқымыз жүрмейтін сүйіспеншілік бар, ол – бізге өз еркімен сыйланатын сүйіспеншілік. Бұл – Иса Мәсіхтің сүйіспеншілігі! Біз – күнәкарлармыз. Бізге Құтқарушы қажет. Өзім куәсы болған бірер жайды айтуға рұқсат етіңіздер. Бұл үшінші рейх тұсында болған еді, мен өзімнің діни көзқарасым үшін тағы да қамауда отырғанмын. Маған түрменің діни жетекшісі келіп: „Сіздің ісіңіз өте жаман“, – деді. Ол осыны айтты да, шығып кетті, мен болсам жападан-жалғыз камерада қалдым. Сонау биікте бір саңлау бар болатын, содан сәуле түсетін; менің денем тоңазиын деді. Мен тап болған осы жағдайдың бәрі, бүкіл маңайыма ызғар жіберіп тұрғандай. Мен әйелімді, балаларымды, қызмет орнымды, жастарды сағындым. Мен – жастардың діни жетекшісі едім ғой. Сөйтіп, мен: „Бір кездерде абақтыдан азат боламын-ау“, – деген сенімді жоғалтып отырдым. Кеш түскенде, мені үмітсіздік пен торығушылық жайлап алды. Сіздердің өмірлеріңізде осындай торығушылыққа түсу болды ма, жоқ па, мен білмеймін. Дәл осы сәтте мен отырған камераға Тәңірім Иса келіп кірді, мен мұны басқаша куәландыра алмаймын. Ол – тірі! Иса жабық есіктен де ене алады. Ол мұны, менің көз алдыма Өзінің айқыш ағаштағы өлімін елестеткіздіріп, істеді. Мен Оның сөзін естідім: „Мен – Ізгі Бақташымын! Ізгі Бақташы өз өмірін қойлары үшін құрбан етеді“. Сол арада мені Исаның қолы арқылы Құдай сүйіспеншілігі баурап алды, сондағы менің жүрегіме қуаныш нұры құйылғаны сондайлық, тіпті мен әрең шыдадым. Мен сонда: бұл – біздің оны алу үшін еңбегіміз сіңбеген, құқымыз жоқ, бізге сыйланып отырған сүйіспеншілік екенін түсіндім.

Осы сүйіспеншілік сіздерге де ашық! Сол сүйіспеншіліктің өздеріңізді айналып өтіп кетуіне сіздер неліктен жол бересіздер? Ол тікелей сіздердің жүректеріңізге ұялағысы келіп тұр емес пе!

ҚҰДАЙМЕН СӨЙЛЕСУГЕ БОЛАДЫ МА?

Мына бір шағын оқиға Швабияда болған. Бір қыстаққа даршылар* келіп, кешке өз өнерлерін көрсетуге даярланды. Олар ортаға ұзын арқан керіп, аспаптарын әзірлеп жатқанда, осы арадан бала жетектеген бір әйел өтіп бара жатады. Сонда баласы: „Мама, мына арқанның үстімен жүруге бола ма?“ – деп сұрады. Шешесі оған былай деп жауап берді: „Әрине, жүре алсаң – болады. Бірақ мен оны істей алмаймын!“ Менің тақырыпқа байланысты алдымен айтайын дегенім мынау еді:

1. Болады, егер сөйлесе алсаң

Иә, болады, бірақ оны қолынан келетін адам ғана жасай алады. Бұл арада көпшілігіңіз: „Бірақ бұл менің қолымнан келмейді!“ – деп айтатын шығарсыздар.

Әрине, Құдаймен сөйлесуге болады! Сіз Майер мырзамен тіл табыса аласыз ғой, ендеше тірі Құдаймен әңгімелесуге неге болмайды? Ол бар! Бірақ сіз Құдаймен сөйлесе білесіз бе?

Мен бала күнімде мына бір өлеңді жаттаған едім: „Аспанымнан арайлы Құдай бізге қарайды! Әкеміз жомарт, беделді, сұрағанымызды береді“. Ол кезде мен: „Биік аспандағы Құдай менің дауысымды есту үшін, қатты айқайлай алмаймын, сондықтан дұға етудің қажеті жоқ қой“, – деп ойлайтынмын. Кейбір адамдар мысқылдай: „Біз ғарышқа жер серігін жібердік. Егер Құдай онда бар болса, біз Онымен кездесер едік қой“, – дейді.

Көрдіңіздер ме, көпшілігі бұл мәселеде шатасып, былай деп сұрайды: „Құдай қайда? Көкте ме? Анда, биікте ме? 100 әлде 1000 шақырым биіктікте ме? „Мұндай жағдайда мен мынаны анықтап айтқым келеді: „Аспан биіктігінде“ деген сөз Киелі кітапта жоқ, бірақ Онда тірі Құдай

* арқан үстімен жүретін артист

туралы былай делінген: „Ол... әрқайсымыздан қашықта емес“. Ал басқа бір жерінде: „Сен артымнан да, алдымнан да мені аялап тұрсың“, – деп айтылған.

Бұл – біз өзіміздің дүние танымымыз тек үш өлшемде ғана екенін түсінгенде, ақиқат бола алады. Ал әлем – айтарлықтай кең. Құдай сізбен қатар тұрғанымен, Ол – басқа өлшемде. Сіз күнә жасағанда, Ол сіздің жаныңызда тұрды, бірақ үндемеді. Қырықтағы немесе елудегі кейбір адамдар өзінің бүкіл саналы өмірін күнәмен өткізді – ал Құдай үн-түнсіз болды.

Әрине, Құдаймен сөйлесуге болады. Бұл арада да мәселе даршылар сияқты: қолынан келген ғана әңгімелесе алады. Адамдардың көпшілігі: „Алайда бұл менің қолымнан келмейді“, – деп айтуға мәжбүр. Тәңір жарылқасын, аяғына дейін адалдығын айтыңызшы: Сіз дұға оқуды мүлдем білмейсіз ғой. Егер дұға оқи алсаңыз, сөйлеуге мүмкін болар еді. Бірақ, білмейсіз ғой!

Біздің заманымыздың зәрені ұшырар бір белгісі – біз дұға оқуға, сонымен бірге сенуге қабілеттілігімізді мүлдем жоғалтқанбыз. Тамаша жазушы Франц Верфельдің „Талан-таражға түскен көк аспан“ деген романы бар. Сондағы бір сөйлем мені әрдайым алаңдатады. Онда: „Қазіргі кезеңнің белгісі – адамның метафизикалық шегінуі болып табылады“, – деп жазылған. „Метафизикалық“ деген сөзбен мәңгілік деген ұғым сипатталады, ол шын мәнінде бар, бірақ басқа өлшемде. Метафизикалық шегініс дегенде, мынаны білген жөн: адамдардың радио, теледидар, насихат, идеология, саясат, көршілер сөзінен, завод-фабрикалардағы өктемдіктен әбден топастанғаны сондай, тіпті Құдайдың барын, Онымен сөйлесуге болатынын да ұмытуға айналған. Құдаймен сөйлесуге бола ма? Соңғы жүз жылдың ішіндегі рухани тарихтағы топастану болмағанда, мұның жүзеге асатыны сөзсіз еді!

Он алты жасар бір бозбала онымен соғыста болған бір оқиға туралы айтқаны бар. Оның батареясын аспаннан бомбалағаннан кейін, бомбапанадан бірінші болып шыққан ол, қарны жарылып жатқан адамды көрді. Бозбала оған көмектеспекші болғанда, жаралы кісі оған былай дейді: „Мен өліп барамын. Сен бәрібір маған көмек-

тесе алмайсың. Маған тек менімен бірге қосылып дұға оқитын біреу табылса ғой, шіркін. Жігітім, дұға оқысаңызшы!“ Бірақ бозбала былайша жауап береді: „Гитлершіл жастар арасында мен бейпіл, көргенсіз сөздерді айтуды үйрендім, ал дұға оқуды білмеймін“.

Ол капитанға жүгіріп барып, оны шақырып келеді. Капитан еңкейіп, жарылған қарыннан шығып тұрған ішектерді көріп: „Достым, не істейін саған?“ – деп сұрады. „Капитан, мен өлгелі жатырмын. Менімен дұға оқысаң деп едім!“ „Құдайым-ау! – деп айқайлап жіберді капитан, – мен дұға оқуды білмеймін ғой!“ Содан соң ол жігітті аға лейтенантқа жіберді. Міне, қай тақырыпта болса да бейпіл анекдот айта білетін, балағат сөздерді айта алатын, мықтымын деген ержүрек жауынгерлер тұр, бірақ біреуі де дұға оқуды білмеді. Сонда әлгі бозбала маған: „Мен сонда мынандай ойға келіп, бел будым: осы бір былық соғыстан аман-сау құтылсам, бірінші кезекте дұға оқуды үйрететін адамды тауып алар едім. Мен мына адам секілді қорқынышты өліммен өлгім келмейді!“ – деді.

Міне, біздің заманымыздағы адамдардың халдері осындай. Мен бас директордың да, жұмысшының да ортақ белгісін байқадым: біреулері дұға оқу үшін, өздерін тым ақылдымын десе, екіншілері еркін ойлылығына қысылады. Біз дұға оқуды ұмыттық. Бұл әрине, жақсылыққа әкелмейді, ол Верфель айтқан „метафизикалық шегініс“ дейтін апатқа апарып соқтырады. Түптеп келгенде, тағдырдың кез келген тақсіретіне төтеп беру – оңай болмайды. Эссенде мен бомбапанада отырғанда, ондағы кейбір адамдардың жеңіске жететіндіктеріне, керемет тамаша фюрер және Ұлы Германия туралы желпіне, даурыға мақтанғанын көрдім, ал бір уақытта бомба жарылғанда, олар жылауды басты. Ал біздер – Мәсіх жолын қуушылар, дұға оқып отырғандар, олардың осыған төзе алуы үшін, Мәсіх жолын қуушылардың әнұрандарын шырқадық. Ал олардың өздері болса сыйынуды да білмеді. О, иә, егер адамдар дұға оқи білмесе, бұл – апат!

Жақында маған ақылды, оқыған азамат жақындап,

жымия былай деді: „Діни жетекші мырза, дұға ешқандай көмектесер емес!“ Мен оған: „Ақымақтық сөзді айтпаңыз! Сіз, шаңғы тебуден еш пайда жоқ деп мәлімдеген, аяғы жоқ адамның сөзін айтқандай көрінесіз. Өйткені, ол шаңғыны тебе алмайды да ғой!“ – дедім. Шаңғы тебу туралы сөзталас жүргізуге болады, бірақ жарымжанды адаммен емес, солай емес пе? Бірақ біздің табиғатымыз – осындай. Біз Құдайға құлшылық етуді білмей жатып: „Дұға ешқандай көмектеспейді!“ – деп мәлімдейміз. Менің сөзімнен аңғарып отырған боларсыздар, бұл жөнінде неміс халқының еркектерінен көңілім қалды. Мұның өзіндік себептері бар, сеніңіздер маған. Ойымыз күйкі болған сайын, біз мақтаншақтыққа көп салына береміз! Шіркін, егер мен сіздерді бүгін кешке бой ұсынып былай деп айтуға жеткізе алсам ғой: „Мәсіх жолын қуушылардың, ең болмағанда, дұға оқи алу керектігін, Құдай біледі. Ал мен болсам, дұға оқуды білмеймін“.

Бейшара халқымның топастануы – менің ашу-ызамды тудырып қана қоймай, терең қайғыға да батырады. Ал қауымдардың осы жағдайды көре тұра, барлық адамдар дұға оқи білетіндей, үн-түнсіз отыруы – мені қапаландырады. Сіздер де осылай істейсіздер ме? Исаның туған күні мейрамында ғибадатхана, бұған дейін мұнда бас сұқпаған адамдармен толады. Осындай Құдайға құлшылық ететін мейрамда сиыну үйлері адамдарға лық толады. Егер діни жетекші дұға оқуға шақырса, олар қолдарын айқастырып, бастарын төмен салбыратады. Бұл менің жаныма қатты тиеді, сонда мен қатты айқайлап: „Тоқтатындар, түге, араларыңда дұға оқи білетіндерің он процентке де жетпейді. Сендер мүләйімсіп тұрсындар ғой!“ – дегім келеді. Мен дұрыс айтып тұрған жоқпын ба? Неке қиғанда да, кісі жерлегенде де, дұға оқуға шақырады. Міне, бәрі қолдарына цилиндрлі қалпақтарын ұстап, көздерін сол цилиндрлеріне тігіп тұрса, дұға оқып тұрғандаймыз деп ойлайды. Ал құлшылық етіп шыққаннан соң, маскүнемділікке салынады. 1915 жылға дейін, солдат болған кезімде, бір күні бізге сиыну үйіне баруға бұйрық берілді. Фельдфебель: „Қатар бойы-

мен өте ақырын басып барып, он екіге дейін санаған соң, орындыққа ақырын жайғасып отырасыңдар“, – деп нұсқау берді. Ал жұрт болса, солдаттарды көріп: „Олар қалай ықылас қоя дұға оқуда!“ – деп ойлады. Ал олар болса, он екіге дейін іштерінен санап, орындыққа отырды! Некеқиярда және кісіні көмгенде: „Дұға оқиық!“ – деп шақырғанда, адамдар он екіге дейін де санамайтындарына кепілдік беремін. Бұрын: „Дұға оқиық!“ – дегенде, адамдар қулықсыз, бәрі жапа-тармағай дұға оқығанын есіме түсіргенде, қазіргіге қарап, көңілім күйзеліп қоя береді.

Орталық Африканы зерттеуші Давид Левингстон дүние жүзіне танымал болған ұлы ойшылардың бірі: ержүрек, білімді, ақылды адам мәңгілікке былайша аттанды (оны қазіргі адамдар өлді дер еді). Сол кезде ол Орталық Африкада тек жергілікті адамдардан тұратын жүк тасушылармен болды. Бір күні таңертең жүк тасушылар оның жүктерін буып-түйіп, шатырларын жинады. Тек Левингстонның шатыры жығылмаған. Олар оның таңертең Құдайға сиынатынын білетін, сондықтан да жүкшілер қожасын мазаламады: Ол өзінің Аспандағы Әкесімен, өзінің Құдайымен сөйлесуде. Бірақ бұл жолы тым ұзаққа созылғаны несі? Жүкшілер тобының жетекшісі шатыр саңлауынан ішке көз жүгіртіп еді, ол тізерлеген қалпы әлі отыр екен. Олар түске дейін тосты. Тағаты таусылған олар, шатырға кіруді ұйғарды. Сөйтсе, ұлы зерттеуші тізерлеп отырған күйі, о дүниеге аттанып кетіпті.

Осы ұлы адам, ғажайып ой иесі тізерлеп, дұға оқып отырып, Аспандағы өз үйіне, Тәңіріне барды. Ал немістің тоғышары: „Дұға оқуда мағына жоқ“, – дейді. Ұят емес пе, осынымыз? Одан да көзге жас ала отырып: „Мен енді дұға оқуды білмеймін!“ – десе ғой. Левингстон дұғаны оқи білді. Ол Құдайға құлшылық етіп отырып, дүниеден өтті. Біз болсақ, ауруханада ине тықтырып жатып өлеміз. Ауруды жеңілдететін, ауыртпайтын дәрілерсіз өлімге де шыдай алмаймыз. Ал бұл адамға дәрі салудың қажеті де болған жоқ. Ол Құдаймен сөйлесіп отырып, мәңгілікке көшті.

Үйде Құдайға құлшылық ету ісі қалай дейсіздер?

Сегіз бірдей баласы бар біздің отбасымызда былай еді: таңертең, тамақ алдында, біз бір жерге жиналатынбыз. Содан соң бәріміз қосылып: „Ертемен сергі де, өзінді (рухыңды) дұғамен бекіт...“ немесе „Тәңірді, рухым менің, мақташы, Шапағаты молды мадақта!“ – деген әнұрандарды шырқайтынбыз. Мұның артынан Киелі кітаптан бір тарауды оқимыз. Ең соңында әкем дұға жасайтын. Тіпті мен Құдайдан безген кездің өзінде, біздің үйдегілер Құдайға сиынудан қол үзген емес. Мен офицер болып, тайғақ жолға түскен кездерімде, ата-анамның дұғасы мені желеп-жебеп, оқыс оқиғалардан сақтандырып отырды. Сіздер таңертең өз үйлеріңізде дұға оқуға жиналасыздар ма? Үй иелері, ерлер, мен сіздерге айтып тұрмын! Егер сіздер өз отбасыңызды дұрыс басқармасаңыздар, Құдай бір кезде сіздерден балаларыңыздың, әйелдеріңіздің жандары туралы есеп талап ететіні сөзсіз. Сіздер күнді қалай бастайсыздар? Жыр шырқала ма? Құдай Сөзі оқыла ма? Сіздер дұғаны оқи білмейсіздер ме? Егер кішкене балаларыңыз сізден: „Әке, таңертең бізбен бірге дұға жасаңызшы!“ – десе, не айтар едіңіздер?!“

Әссендегі бір мейірбан мырза менен өзінің үйіне соғымды өтінді. Барсам, әйелі екеуі ғана отыр екен, сонда ол маған мынаны айтты: „Бізде бір төтенше жағдай болды. Менің он алты жасар ұлым сіз өткізген жастардың кеңесінен оралғаннан кейін, менен: „Неге біздің үйімізде дұға оқылмайды?“ – деп сұрады. Мен оған дұға оқу сырт көзге ғана, ал оның ешқандай мән-маңызы жоқ екенін түсіндіруге тырысып едім, ол тағы да менен: „Әке, Киелі Рух туралы не ойлайсың?“ – деп сұрады. Мен ол туралы ештеңе ойламайтынымды айтып едім, ұлым маған былайша жауап берді: „Міне, біздің отбасымыздың бақытсыздығы да – осында жатыр. Бізге Киелі Рух туралы дұға оқи алатын әке керек!“ – деді. Әлгі мырзаның әңгімесінің төркіні осындай болды. Содан кейін мен одан былай деп сұрадым: „Әкесіне өте дөрекілеу кеткен екен, сіздің ұлыңызбен сөйлесем қайтеді?“ Алайда мырза қарсылық білдірді: „Жоқ, жоқ! Егер менің ұлымның айтқаны дұрыс болса, онда мен теріс жолда емес пе екенмін деп, ойлап отырмын!“ – деді. Маған бозбаланың

дұрыс айтып отырғанын, ал әкесінің жалған жолда жүргенін нықтай түсу ғана қалды. „Мен осыдан қорқып едім, енді не істеуім керек?“ – деп сұрады мырза.

Түсінесіздер ме, бұл кісі кенет өзінің отбасының иесі ретіндегі үлкен жауапкершілігінің жібін босатып алғанын түсінді. Сіздер балаларыңызды киіндіріп, ішіндіргендеріңіз жеткіліксіз. Сіздер – әкесіздер, демек, жауапкершіліктеріңіз де әлдеқайда үлкен! Сіздер дұға оқи білесіздер ме?

Теңізшілер арасында, үстінде адамы жоқ, бірақ ешқашан батпай, жер шарындағы барлық теңіздерде жүзіп жүретін елес кеме туралы айтылады. Егер теплоходтар теңіз үстінде осы кемемен кездесіп, онымен радио арқылы байланыс жасайын десе, ол жауап бермейтін көрінеді. Біздің заманымыздағы адамдар да осы кеме секілді. Құдай бізбен байланыс жасауға тырысып бағады. Құдай бізге түрлі оқиғалар мен көңіл құбылыстары арқылы, ең бірінші кезекте, Өзінің Сөзі арқылы белгілер жібереді. Бірақ біздің жауап беруге жағдайымыз жоқ. Елес кеме сияқтымыз!

Бірде мынандай бір оқиға болды. Осы тақырыпта уағыз айтып болғаным сол еді, бір кішкене бала шешесінен: „Неге мына ағай мінбеден ашулана сөйлейді?“ – деп сұрады. Түсінесіздер ме, мен ашуланбаймын, бірақ аяушылықтан менің жүрегім атша тулайды: біздің сорлы халқымыздың – зиялылар мен жұмысшылар, ерлер мен әйелдер, қарттар мен жастардың, ешкімнің – қасындағы Құдайға үндей алмағанына, ішім удай ашиды.

Көптеген адамдар өздерін Мәсіх жолын қуушылармыз дейді, алайда дұға оқуды білмейді.

Мен отбасына барғанда, мынандай әңгімелерді жиі естимін: „Діни жетекші мырза, біз – өте құдайшыл адамдармыз. Менің шешем діни жетекші Шульцті білуші еді. Ал сіз оны көрдіңіз бе? Жоқ? Ал менің шешем оны жақсы білетін!“ Мұндай жағдайда мен былай деп жауап берер едім: „Мәселе – мынада, сіз Исаның есімін атай аласыз ба, сіз Құдайға сиына аласыз ба? Егер сіз Исаны білмесеніз, онда сіздің жолыңыз тура тамұққа апарады“. Рақым етіңіз, әрқайсыңыз өзіңізден: „Осы мен дұға оқи

білемін бе? Дұға оқимын ба?“ – деп сұраңыздаршы. Сөйтіп осы сауалға өздеріңізге өздеріңіз жауап беріңіздер.

Мүмкін, сіз: „Жетер енді, діни жетекші Буш, тоқта-тыңыз! Одан да мен дұға оқуды қалай үйрене аламын, соны айтыңыз?“ – дерсіз. Міне, енді мен осы мәселеге көшкелі отырмын.

2. Мен дұға оқуды қалай үйрене аламын?

а) Өмірдің алғашқы жан дауысы

Сонымен, сөйлесуді қалай үйренуге болады? Сіздер сөйлеуді қайтіп үйренгендеріңізді еске түсіре аласыздар ма? Жоқ, оны еске түсіру – мүмкін емес! Маған да қиын. Бірақ, егер сіздер дұға оқуды үйренгілеріңіз келсе, онда Құдаймен өтетін өміріңіздің, шынайы өміріңіздің алғашқы дыбысын шығаруларыңыз керек. Ал мұны қалай істеуге болатынын, мен қазір сіздерге баяндайын.

Иса бірде мынандай оқиға туралы айтып еді. Екі адам ғибадатханаға келеді. Оның біреуі – белгілі, қоғамда үлкен үлесі бар кісі еді. Ол бірден алға өтіп: „Қымбатты Тәңірім, менің осындай жақсы болғаным үшін, Саған рақметімді айтамын!“ – деп бастады. Алайда Тәңірім оған құлақ салмады. Бұл адам қанша уақыт болса да сөйлеуге мүмкіншілігі бар, бірақ Құдай оны тыңдамады. Мұндай да болады өмірде! Ал екіншісі – өте күдікті адам болып көрінді. Біз оны қылмысқа бейімі бар адам дер едік. Ол – алып-сатар, ұры-қары немесе соған жақындау біреу. Киелі кітапта оны „салықшы“ дейді. Ол ғибадатханаға енгенде, айналадағы салтанаттан сескеніп қалды да, есік жақта тұрып: „Бұл ара – мен келетін жер емес екен! Менің орным – бұл жер емес, бәрі төңкеріліп жатқан шарапханада болуы керек шығар“, – деп ойлады. Ол кетуге ыңғайланғанда, мұнда не үшін келгенін есіне түсірді. Ол үнемі Құдайды сағынады екен. Әкесіне оралғысы келеді! Сөйтіп, ол адам кете де алмады, ғибадатханаға кіре де алмады. Ол өз өмірін есіне алып, қолдарын қусырып: „Құдайым, маған, күнәкарға мейірімділігіңді бере гөр!“ – деген бір сөйлемді ғана айтты. Киелі

кітапта, дәл осы сәтте аспанда ән шырқалып, әлгі адамның жүзі жайнап, тірілгені туралы, айтылады.

Жаңа өмірдің алғашқы жан дауысы: „Мен күнәкар болдым!“ – деген сөз. Мен оны қазір сіздерге мысал келтіре отырып, айтайын. Менің бірінші ұлым туғанда, әйелімнің толғағы өте қиын болды. Мен сонда Исаның: „Әйел бала тапқанда, небір күйінішке шыдайды!“ – деген сөзін еске түсірдім. Сүйікті әйелім шыдай алмас деген күдік, мені билеп алды. Бір уақытта дауысты, шырылдаған дауысты естідім. Бұл менің баламның дауысы еді. Жаңа өмір! Осы шырылдаудан артық тамаша әуен бола да қоймас. Мен оны естігенде, жылап жібердім. Сіздер түсінесіздер ме, жаңа өмірдің алғашқы айқайы мені толқытып жіберді.

Көріп тұрсыздар ма, Құдай үшін өмірдің алғашқы жан айқайы, адамға ақиқат сәулесі ашылғанда, ол: „Мен күнәкар болдым! Маған, күнәкарға, рақымды бола гөр!“ – деп айтқан сөзі болады. Егер осы алғашқы айқай болмаса, сіздердің дұғаларыңыздың бәрі – түкке тұрмайды. Ал мен өз өмірін жылаудан бастамай, іштен туа сөйлеп кеткен баланы көрген емеспін. Тура сол секілді, Құдай Патшалығына да одан басқа жол жоқ.

Өмірдегі алғашқы дауыс! Сіздер оны бастан кешірдіңіздер ме? Жоқ па? Онда сіздердің, Құдай үшін, бой ұсынуларыңыз керек! Мен тек қауым үшін ғана насихатшы емеспін, сіздердің кейбіреулеріңіз тозаққа түспесін деп те, бәйек болудамын. Бұл үшін басқа жол жоқ, сіздер өмірдің алғашқы жан айқайын: „Мен күнәкар болдым! Құдайым, маған, күнәкарға, рақым ете гөр!“ – деп айтуларыңыз керек.

Адасқан ұл шошқаларын тастап үйіне оралғанда, оның алғашқы ауызға алғаны: „Әке, аспан алдында және сенің алдында күнәкар болдым“, – деген сөздер болды. Сіздер осыны айтқаннан кейін-ақ, сол сәтте Иса Мәсіх: „Қымбатты досым, мен сенің күнәларың үшін де өлдім! Мен сенің борышыңды өтедім!“ – деп, сізге жауап береді.

ә) Тек Құдайдың балалары ғана дұрыс сиына алады
Жақында мен жанында бір ұлы, екі қызы бар – үш

сүйкімді тамаша баланың әкесі болған танысымды жолықтырдым. Балаларының бәрі бір сәтте әкесімен әңгімелескенін байқадым. Әкесі барлығының сұрағына жауап беруге тырысып бақты. Мен жолыққанда: „Қайырлы күн, мырза, қайырлы күн, балалар!“ – деп сәлемдестім. Бірақ балалар сол сәтте бірден үн-түнсіз қалды. Балалар тек өздерінің әкесімен немесе шешесімен шын ашылып сөйлесе алады. Жұртшылық арасында басқа адамнан ұялады.

Демек, Құдай баласы болғанда ғана, біздер нағыз дұға оқи аламыз! Біздің әлі Құдай баласы бола алмағанымыздан, қазір біз дұғаны оқи білмейміз.

А, иә, айтпақшы, біз – „қауымдықпыз ғой“, біз „Мәсіх жолын қуушылармыз“, Мәсіхтің туған күнінде сиыну үйіне барамыз, діни жетекшімен өте сыпайы амандасамыз, оған кейістік келтірмейміз. Дін уағыздаушылардың бірінің: „Олар – шомылдыру рәсімін қабылдаған қояндар“, – дегені бар. Одан, бұл нені білдіреді деп, сұрағанда, ол: „Қоянды ұстап алып, шомылдыру рәсімінен өткізгеніңмен, ол бәрібір далаға қашады. Бұлар да сол сияқты: шомылу рәсімін қабылдағаннан кейін, осы дүниенің қамын ойлап кетеді“, – деп жауап берді. Қымбатты достар! Мұндай жағдайда сіздер Құдайға сиына алмайсыздар! Тек Құдайдың баласы ғана шын мәнінде құлшылық ете алады! Сондықтан да, тек Құдайдың баласы ғана шын ниетімен қуана алады!

Көрдіңіздер ме? Сіздерге Құдайдың баласы болу керек! Ал табиғи заңдарыңыз бойынша, сіздер – Оның баласы емессіздер. Мүмкін, сіздерде Мәсіх жолын қуушылықтың тек сыртқы түрі бар шығар, бірақ онымен сіздер Құдайдың баласы бола алмайсыздар. Бала міндетті түрде туылуы керек, ал Құдайдың баласы міндетті түрде Рухани қайта туылуды басынан кешіруі тиісті. Сіздер Құдайдың баласы болуларыңыз керек, сонда ғана дұға оқи аласыздар! Құдайдың балалары дұғасыз тұра алмайды. Құдайдың балалары үшін дұға – дем алатын ауамен бірдей. Менің балаларым бір-біріне жиі әзілдеп: „Дем алу туралы ұмытпа!“ – деп ескертіп жатады. Ал сіз жаныңыздың дем алатынын ұмытпасыз! Құдай баласы үшін дұға

оқу – дем алу деген сөз. Сонымен, сіз Құдайдың баласы болуыңыз керек.

Мен сіздерге қалай Құдайдың баласы бола алатында-рыңызды қысқаша айтайын: тек Иса арқылы! Иса былай дейді: „Мен – есікпін. Кім Мен арқылы кірсе, сол құтқарылады!“ Міне, айнала қараңғы қапасты жарып, шеге қағылған қолында жарасы бар адам – Иса – сіздерге келе жатыр. Осы уақытқа дейін сіздердің Онымен істеріңіз болған жоқ. Иса туралы хабар сіздерге ертегідей көрінді. Алайда Ол сіздермен жолығысуға келе жатыр. Мүмкін, сіздер Оны басқа өлшемде, сіздердің Құтқарушыларыңыз, тірі Құдайдың Ұлы, Ер адам ретінде қабылдайтын шығарсыздар. Құдай баласы болу жолындағы алғашқы қадам – Исаны мойындау екені белгілі. Екінші қадам – Ол менің ішкі өмірімді ретке келтіріп, жастық шағымдағы күнәларымды кешіреді деп, Исаға шексіз сену. Көне Өсиетте Құдайға қараған бір ер адам былай дейді: „Сен маған билік етіп, менің талас-тартысымды шештің“. Бір кезде Исаға толықтай сенетін, өзіңнің бұрынғы өміріңнен бас тартып, барлық өміріңді Оның қолына беретін сәт туады. Біз оны – қайта туылу (Рухани) дейміз. Бұл менің өмірімде 18 жасымда болды. Мен сонда құдайсыздық өмірімнен бас тартып, өз өмірімді Исаға тапсырған едім. Ал бұл жолда маған ешбір адам көмектескен жоқ. Мен де сіздерге көмектесе алмаймын. Мұны сіздер Онымен жеке жүзеге асыруларыңыз керек. Тәуекел етіп, Оған: „Құдайым, өмірімді ал, ол Саған арналған“, – деп айтыңыз. Осыны жасаған сәттен бастап, сіз Құдайдың баласы боласыз. Маған келген адамдар басқа да жолмен құтқарылуға болатынын түсіндіруге тырысады. Байқап көріңіздер! Бірақ менің сіздерге айтарым: Құдай Патшалығына ашылар бір ғана есік бар. Оның аты – Иса! Біз үшін өлген және өліден қайта тірілген – Иса!

Өтінемін, Исаның алдынан шығыңызшы. Ол сізді көптен іздеуде! Сіз Құдайдың баласы болғаннан кейін, сіз Құдайға сиына аласыз, сөйтіп, өміріңіздегі азап жойылады. Сіз, баласы әкесіне айтатынындай, Исаға өз жүрегіңіздегінің бәрін айтатын боласыз.

Мен енді – қарт діни жетекшімін, сондықтан өз өмірімде талай адамдармен сырласып, әр адамның сырт көзден жасырған тұңғық құпиясы болатынына көзім жетті. Ал Құдайдың баласы болғаннан кейін, өз жүрегіңдегіні Исаға ақтаруыңа болады. Өзің игере алмайтын құпияңды, лайықсыз байланыстарың мен әдеттеріңді Оған айтуға болады. Өзгеге тіс жаруға болмайтынның бәрін, Оның алдына жайып сала аласың. 18 жастағы бір жігіт өзі туралы айта келіп, Мәсіхтің жолын қуушы бола тұрып, бірде түңілуге жақын қалғанын мәлімдеді. Содан соң Құдайға қызмет етер сағаттың алдында Исаға жалбарынып: „Иса, егер Сен бүгін кешке Сөзді мен үшін бірінші айтпасаң, мен бәрін тастаймын. Мынандай үлкен қалада белгілі айқындықсыз өзімді және өмірімді сақтауға күш-жігерім жетер емес“, – деді. Ол Құдайға қызмет ету сағатынан кейін үйіне келе жатқанда, оған бәрі айқын болды. Ол өз әңгімесін одан әрі жалғастырып: „Иса менің дұғамды естіп, менімен жеке дара әңгімелесті“, – деді. Жас жігіттің сөзі мені терең тебірентті. Ол дүниеден түңілу мен сенімсіздіктің тұңғығынан Исаға жалбарынып, Одан жауап алды. О, егер сіздер, Құдайдың балалары, өз дұғаларыңа қандай жауап алатынын білсеңіздер ғой, шіркін!

Мен соғыста жүргенде, анам маған былай деп хат жазды: „Мен бүгін түнгі сағат 3-те ояндым, сонда менің ойыма балаларым мен немерелерім түсті, от ортасында жүрген сендер, Канададан бір хабар бермей жатқан Елизавета туралы ойлады. Сол кезде мені қарулы жауынгер темір қолғабымен тұншықтырып жатқандай күй кештім, мені үрей биледі. Мен бұған шыдай алмай, дереу дұға оқи бастадым: „Иса, тым болмаса бір сөз айтшы, мен мынандай жағдайға шыдай алатын емеспін!“ – дедім. Содан соң шам жағып, Киелі кітапты аштым. Одан оқыған алғашқы сөздерім: „Өздеріңіздің бүкіл мұң-мұқтаждарыңызды Оған артыңыздар, өйткені, Ол сіздердің қамдарыңызды ойлайды...“ – болды. Сол сәтте мен бәрін өзімнің Құтқарушыма жүктедім де, шамды сөндіріп, тып-тыныш, қуана ұйқыға кеттім“. Міне, қайда! Мұндайды тек Құдайдың баласы ғана істей алады!

Шешемнің бірде айтқан сөзі есімнен кетпейді: „Кеше шаршағаным сондай, кешке Құдайға сиынуға да шамам келмеді. Сонда мен тек қана: „Қайырлы түн, қымбатты Құтқарушым!“ – дедім“. Сонда мен: „Құдайдың балалары ғана өз Тәңірімен осылай қарапайым сөйлесе алады!“ – деп ойладым. Ол шын мәнінде, әрбір сағат сайын, күндіз немесе түнде болсын, біздің қамымызды ойлайды. Ол – менің қасымда, мен – Оның игілігіндемін, мен Оған толықтай сенемін.

Сіздер түсіндіңіздер ғой? Егер біреу дұға жасай алмаса, мұны нағыз күйреу деп түсінген абзал. Мен сіздерге: „Мен – күнәлымын! Құдайым, маған, күнәкарға, рақымды бола гөр!“ – деп өмірдің осы алғашқы жан айқайын шығара алуға тілектеспін. Исаға мойын ұсынбай, Құдайдың баласы болмай жатып, тыным таппауларыңызды тілеймін! Сонда ғана мен сіздер туралы күйінуді тоқтатымын.

ЕГЕР БҰДАН ӘРІ СЕНЕ АЛМАСАҚ, БҰЛ ӨМІРДІҢ ҚИЫНШЫЛЫҚТАРЫНА ҚАЛАЙ ТӨТЕП БЕРЕ АЛАМЫЗ?

1. Сенім болмай – өмір болмайды

Иә, мен бірден сақтандыруға тиіспін: кімде-кім сене алмаса, соған өмірде табан тіреп тұру – өте қиын болады. Мұндай жағдайда мен көмек көрсете алмаймын. Сенбейтін адамға көмектесу мүмкін емес. Ол неліктен екенін мен сіздерге түсіндірейін.

Біз: „Құдай – табиғат тылсымы немесе күші, болмаса соған жуық теологиялық тезис“, – деп ойлаймыз. Алайда, достарым менің, Құдай – шын мәнінде тірі және бәрін толықтырып тұратын жеке дара тұлға. Ал егер мен Құдаймен табыспасам, егер мен Құдайдың баласы болмасам, онда менің ақиқаттан алыс тұрғаным. Ал бұл – өте қауіпті жағдай.

Бірінші дүниежүзілік соғыс кезінде жас офицер болып жүргенімде, өмірімдегі ең бір маңызды сәтті бастан кешірдім: Құдайдың шын мәнінде бар екеніне көзім жетті! Мен өзімді автомобильмен жартасқа соғылған адамдай сезіндім. Бұрын да Тәңірім Құдайға сенемін дейтін едім, бірақ Ол – шындық екенін, түсіне алмағанмын. Міне, ойламаған жерден Құдайдың бар екенін шынайы сезіндім.

Киелі кітапта бір таңғаларлық жыр бар, онда: „Құдайдың ақиқаттығы сондай, тіпті Одан жасырына да алмайсың“, – делінген. „Аспанға шықсам, онда да Сен барсың...“ – деп жазылған. Американ ғарышкері Гленн, өзі ғарыш аппаратында болғанда, сол жерде де Құдайдың болғанын түсінгенін, бұл – ол үшін өте үлкен аян болғанын баяндады. Яғни, „аспанға шықсам да“ немесе ғарыш кеңістігінде болсам да: „Сен сондасың!“ Егер мен тереңдігі 1000 метрден асатын ең терең шахтаға түссем де, одан Құдайды кездестіретін едім! Жыршы былай дейді: „Жеті тамұқтың түбіне түссем де, Сен онда барсың“.

Жуырда Калифорнияға ұшқанымда, әйелім чемоданыма осы жыр-дұғаны салған екен, оны мен Сан-Францискода чемоданымды ашқанда оқыдым: „Шапақ-қанат байланып, теңізді ұшсам айналып, Сен қол ұшын беруге, тұрасың әркез сайланып“. Құдай – нағыз шындық болып табылады!

Демек, Құдайдың бары – шын екен, онда Ол Өзінен шеттеп қалғандарды жазасыз қалдырмайды. Егер мен Құдай жоқтай, Оның әміріне құлақ аспасам, жексенбі күнін сақтамасам, зинақорлық жасасам, өтірік айтсам, ата-ананың тілін алмасам, Құдайды елемесем, онда шындықтан алыс тұрғаным. Мұндай күйде өмірде екі аяқты тең басып тұру – жоқ! Бұл дүниедегі өзіңнің айналаңа көз жіберші: адамдар қаражатын жеткізе алмай, тіпті көп ақша табатындардың өздері де не істерін білмейді. Жаның қанағат таппай, жүрегіңнің құлазығанын сезінесің: өзіңнің жеке өміріңде де, отбасында да жөнге салынбаған жәйттер көп.

„Егер бұдан әрі сене алмасақ, бұл өмірде қалай ғана тұра аламыз?“ Мұндай жағдайда өмір қыспағына шыдай алмаймыз ғой. Өліммен де – сондай! Жүз жылдан кейін біздің бәріміз бұл жерде болмаймыз. Бәріміз де өлеміз.

Біреудің былай деп айтуы да мүмкін: „Өлгеннен соң – ешнәрсе жоқ. Біз құрдымға кетеміз!“ Бірақ ақылға салыңыздаршы, сіз неге сенгенді қалайсыз: Құдайдың Сөзіне ме, әлде өз жүрегіңізге ме? Егер өмір бойы жинағанымды өзіммен бірге ала кетпейтінімді түсінсем, онда өлімді қалай қарсы ала аламын. Мүмкін, сіз өзіңізге үй тұрғызыған боларсыз, ал менің тамаша кітапханам бар. Менің бәрінен артық санаған, маған қымбат мүліктерді, сондай-ақ жақын адамдарымды мен өзіммен бірге алып кете алмаймын. Мәңгілікке біз тек Құдай алдындағы күнәларымызды ғана алып кетеміз. Көз алдарыңызға елестетіңіздерші: сіз өлім алдында жатып, кенет мынаны айқын түсінесіз: „Мен бәрін қалдырып, қылмысым мен күнәларымды ғана өзіммен бірге ала кетіп, киелі де әділ Құдайдың алдына барамын!“

Құдайсыздарды ақтайтын Тәңірге сеніміміз болмай, қалай біз Құдай сотына бара аламыз? Ал біз Оның ал-

дында тұратынымыз – хақ!

Иеміз Иса Өзінің асқан мейірбандығымен былай деген еді: „Тәндерінді өлтіріп, ал жандарыңды өлтіре алмайтындардан қорықпаңдар, қайта жанды да, тәнді де өлтіретіндерден қорқыңдар!“

Осыдан бірнеше жыл бұрын Норвегияда нағыз құрметке ие болған, парасатты норвег, атақты профессор Халлесби өмір сүрді. Ол бір апта бойы радиодан уағыз айтты. Оның микрофон алдында тұрып: „Мүмкін сіз бүгін кешке асықпай төсекке жатып, ал ертең ертемен тозақта оянатын шығарсыз. Мен сізді сақтандырғым келеді!“ – деп айтқаны, қазірде менің ойымнан кетпейді. Бұл сөз адам айтқысыз ашу туғызды, өйткені, норвегтер де „осы заманғы адамдар“ қатарына жатады ғой, ал бұл – қазіргі күндерде өте маңызды. Ослодағы ең үлкен газеттің қызметкері мазмұны мынандай басмақала жазды: „Біз ортағасырда өмір сүріп отырған жоқпыз ғой! Радио сияқты осы заманғы мекеменің мылжың бос сөзді хабарлау үшін пайдаланылуы – жарамайтын іс“. Ал осындайды ірі газет басқанда, кішілері оны қайталамасына кім кепіл? Міне, бүкіл газет беттері: „Біз ортағасырда өмір сүріп отырған жоқпыз ғой! Профессорға тозақ туралы айту лайық па?“ – деп судыр қағады. Осы жөнінде Осло радиосы профессор Халлесбиден істің мән-жайын анықтап айтып беруін өтінді. Профессор Халлесби қайтадан микрофон алдында тұрып: „Мен істің мән-жайына анықтама беруге тиістімін, мен оны істеймін де. Сіздердің бүгін кешке асықпай төсекке жатып, таңертең тозақта оянуларыңыз әбден мүмкін. Мен сіздерді сақтандырғым келеді!“ – деп алғашқы айтқан сөздерін қайталады. Бұдан әрі не болғанын білсеңіздер ғой! Норвегияның бүкіл діни қызметшілерінен: „Тозақ бар ма?“ – деп сұралды. Тіпті „Шпигель“ журналы да бұл іске араласып, „Тозақ туралы Норвегиядағы талас“ деген үлкен мақаланы жариялады. Осы даурықпаға жыл толмай жатып, маған Ослода студенттерге дәріс айтып, ал кешке көпшілік алдында дәріс оқуға тура келді. Алдымен баспасөз мәслихаты өткізілді. Қонақ үйге барлық газеттің өкілдері жиналды. Сол кезде қы-

зық болды: менің оң жағымда осы даурықпаны бастаған журналист, ал сол жағымда – Ізгі хабар баспасөзінің өкілі ретінде профессор Халлесби отырды. Журналист шабуылға шығып: „Діни жетекші Буш, профессор Халлесби мен екеуміздің арамызда келіспеушілік туды. Сіз осы заманғы адамсыз ғой, тозақ бар ма, сіз қалай ойлайсыз?“ – деді. „Иә, – деп жауап бердім мен, – әрине, тозақ бар! Ол – өзінен-өзі түсінікті!“ – „Мен түкке түсініп тұрғаным жоқ, мұны сіз немен дәлелдейсіз?“ – деп ол қарсы шықты. „Мұны мен сізге түсіндіруге қуаныштымын, – дедім мен. – Мен тозақтың барына сенемін, өйткені, мұны Исаның Өзі айтқан! Ал мен бүкіл ақыл-ойы кең адамдардан да ақылды, көпті білетін Исаға сенемін!“

Құдай Сөзінде былай делінген: „Құдай шындықты тануды қалайды“. Сондықтан да біз сенім туралы айтамыз, өйткені, Құдай өмір мен өлімдегі дұрыс жолды Өзі көрсетті“.

Егер бұдан әрі сене алмасақ, бұл өмірде қалай тұруға болады? Егер мен сенбесем, қиындықты қалайша жеңбекпін? Бұл өмірде сенімсіз аяқты нық басып тұру – қиын.

Мұны басқа бір түрде негіздеуге рұқсат етіңіздер. Сізде кішкене алтын балық бар дейік. „Байғұс, сен ылғи суық суда боласың. Менің саған анағұрлым жақсы жағдай тудырғым келеді“, – деп шешесіз. Содан соң сіз оны судан алып шығып, үстін түкті орамалмен жақсылап сүртіп, оны тамаша алтын торға орналастырасыз. Сіз оған таңдаулы деген жемді бересіз, алтын балық немен қоректенетінін білмеймін, мүмкін құмырсқаның жұмыртқасы немесе сондай бірдеңе шығар. Сөйтіп, сіз оған ең таңдаулы құмырсқаның семіз жұмыртқасын беріп, былай дейсіз: „Менің сүйікті алтын балығым, енді саған жақсы болды: сенің тамаша алтын торың бар, құмырсқаның дәмді жұмыртқасымен қоректенесің, таза ауамен дем аласың!“ Ал алтын балық не істейді дейсіз ғой. Алғыстың белгісі ретінде жүзу қанатын бұлғап: рақмет, рақмет деп қайталайтын шығар? Тіпті де олай емес, керісінше тұншығып, жанын қоярға жер таппайды. Ал егер оған тіл бітсе, ол: „Маған сенің алтын торыңның да,

құмырсқаның жұмыртқасының да керегі жоқ, мен өзімнің тылсымым, өзімнің суыма барғым келеді!“ – дер еді. Ал біздің тылсымымыз – аспан мен жерді, бәрімізді жаратқан тірі Құдай. Швейцарияның ұлттық әнұраны: „Барлық өмірдің бастауы – Өзінде“, – деген сөздермен басталады. Құдай – біздің тылсымымыз болып табылады! Құдаймен қатынасым болмайынша, менің жаным алтын тордағы балықтай деп есептеймін. Түсінесіздер ме? Қазіргі замандағы адамдар өз жанына жағатын – саяхатқа шығу, жақсы тамақтану, жұғымды шарап, көңіл көтеру – бәрін жасауға тырысады, ал жан болса: „Шын мәнісінде осылардың маған қажеті жоқ, мен өз тылсымымды қалаймын, мен Құдаймен татулықты қалаймын“, – дер еді. Өзіңізге өзіңіз қастық жасамаңыз! Біздің жүрегіміз Құдаймен татуласпайынша, тулап, жан дауысын шығарады. Өз тылсымына – суға ұмтылған балықтай, біздің жанымыз да Құдаймен бірге болғанша, өз тылсымына талпынады.

Егер бұдан әрі сене алмасақ, бұл жалғанды өмірде қалай ғана өмір сүруге болады? Мен бұған былай деп қана айта аламын: „Ешқандай! Өмірде де, өлімде де, мәңгілікте де!“ Егер сіздер, адамдар жақсы-ақ өмір сүріп жатыр ғой деп, қарсылық білдірсеңіздер, мен айтар едім, бұл тек сыртқы бүтіндік қана. Солай емес пе? Мәселен, Гетені алайық, ол – әдемі, бай, ақылды адам еді, министр қызметін атқарды, қысқасы, барлық игіліктің иесі атанды, бірақ сол ақыр аяғында: „Егер өз өмірімнің шынайы жан тыныштық мезгілдерін бірге жинаса, үш күнге де жетпес еді“, – деп мойындады емес пе? Өмір деген – осындай мазасыз. Сенім болмаса, өмірмен алпарысу – қиын.

Бұл – мен сендерге айтайын деген – бірінші әңгімем. Енді екінші мәселеге көшейін:

2. Барлық мәселе шынайы сенімде

Сайып келгенде, мәселе сіздің шынайы, құтқарушы сенімге ие болуыңызға келіп тіреледі!

Әр адамның өз сенімі бар. Жас студент кезім еді, шешемді іздеп бір әйел келді... Шешем үйде жоқ еді, мен оны отырғызып, менімен әңгімелесе тұруды ұсындым. „Өте жақсы, – деді ол, – сіз немен шұғылданасыз?“ – „Мен теологияны зерттеудемін“, – деп жауап бердім. „Нені? – деп, дауысын қаттырақ шығарды әйел. – Теологияны? Кім қазір дін ұстай қояды деп ойлайсыз? Бұл – мүмкін емес!“ Сөйтіп қартаң әйел Гетенің беделін бетке ұстап, (бұл Гете тұрған Франкфуртте болған еді), мақтанышпен былай деді: „Біз қазір Гетеге сенеміз! Мәсіх жолын қуушылық әлдеқашан ескірген!“ Бұл әңгіме маған ұнамсыз болғандықтан, мен әңгіме төркінін басқа жаққа бұрып, оған: „Қайырымды ханым, сізден мына бір жайды білуге рақым етіңіз, қалай тұрып жатырсыз?“ – дедім. Ол үстелді тақылдатып, шапшаң жауап қайтарып, былай деді: „Тьфу, тьфу, тьфу! Бұл туралы сұрауға бола ма екен?“ Мен: „Ғафу етіңіз, тьфу, тьфу, тьфу дегеніңіз – не?“ – деп сұрадым. – „Бұл бақытсыздықтан қорғайды!“ – деді ол. – „Солай деңіз, Сіз тірі Құдайға сенбей, жансыз ағашты тықылдатып, „тьфу, тьфу, тьфу“ – деген сөзбен тіл-көзден сақтанғыңыз келгені – ғажап екен! Айырбастағаныңыз – керемет-ақ айырбас!“ – дедім мен.

Сол кезде маған: әрбір адам, әйтеуір, бір нәрсеге сенеді, деген ой келді. Сенімнің алдамай ма, шынайы ма, құтқарушы сенім бе, мәселе – сонда. Қазіргі кезімізде: „Ең бастысы – сеніміңіз болсын!“ – десіп жатады. „Мен Тәңірім – Құдайға сенемін!“, „Мен табиғатқа сенемін!“, „Мен тағдырға сенемін!“ – дегенді жиі естиміз. Жоқ, жоқ, достарым менің, ең бастысы, менің шынайы сенімім бар, бұл сенім маған Құдаймен бейбіт өмір сүруді және жан тыныштығын сыйлады. Маған тозақтан құтқаратын, оны мен осы жерде сезетін, маған жаңа өмір сыйлайтын сенім керек. Ал басқа сенімнің маған қажеті жоқ. Көптеген адамдар Германияға, оның басыбайлы жеңісіне, фюрерге сенді. Ал одан не шықты? Маған керегі – шынайы, құтқарушы сенім!

Ал шынайы, құтқарушы сенім – бұл Исаға, тірі Құдай Ұлына сену. Исаға сену! Толып жатқан діндердің негізін

құрушыға емес, тірі Құдайдың Ұлы – Иса Мәсіхке сену! Ал мен қазір сіздерге Исаға сену дегеннің не екенін айтып берейін.

Киелі кітапта Исаға деген құтқарушы сенімді көрсететін, ғажап оқиға айтылған. Кәнеки, ойша өзіміздің екі мың жыл бұрын Иерусалим қақпасының сыртына шығып, Фолгота жотасындағы адамдарды жазалайтын маңдай тас деп аталатын жерге барғанымызды, көз алдымызға елестетейікші. Айқайлаған және жылаған адамдарға назар аудармаңыздар. Күзетте тұрған және тұтқындалғандардың киіміне жеребе салысып, оларды өзара бөлісіп жатқан римдік әскерлерге де көңіл бөлмеңіздер! Ал енді ортадағы, айқыш ағашқа шегеленген Иса Мәсіхке назар салайықшы! Оның басына тікенді тәж кигізілген, жарақаттанған бетін қан жуған, Тәңір айқышта асылып тұр. Оның оң жағында қарақшы ілулі тұр. Ол да өлім жазасына кесілген. Сол жағында – тағы бір қарақшы. Бір уақытта қарақшылардың бірі: „Әй, Сен, Ортадағы, тыңдашы! Сен Өзіңді Құдайдың Ұлымын демеп пе едің? Егер Сен суайт болмай, шынымен Құдай Ұлы болсаң, айқыш ағаштан түсіп, маған да көмектес!“ – деп айқай салды. Иә, оны түсінуге болады. Өлім есірігіндегі адам жайшылықта айтпайтынын айтатыны белгілі. Одан кейін екіншісі де тіл қатты. Ол өз жолдасына қарап: „Сен әлі де Құдайдан қорықпайсың ба?“ – деді. Оның айтқан сөзінен бәрі де айқын бола бастайды – Құдай қасиетті де сұсты.

Біздің қалада бомбалар жарылғанда, адамдар шын сасқалақтап қалды. Мүмкін, бұған: „Құдайдың қаһары қорқынышты! Құдай сендерді өзінің қамқоршылығынан айыра алады! Сен сонда да Құдайдан қорықпайсың ба?!“ – деп сақтандырмаған қауымдар кінәлі шығар. Ақша табу үшін, өліктерді аттап жүргендер арасында да бұл туралы: „Сендер әлі де Құдайдан қорықпайсыңдар!“ – деп айқайлап айту керек еді. Өз өмірін бұзықтықпен өткізіп жүрген жастарға: „Сендер де әлі Құдайдан қорықпайсыңдар ма?! Сендер не ойлайсыңдар? Шынымен көздерің түк көрмей ме?“ – деп әшкерелеген жөн болар еді. Бәрі де Құдайдың қасиеттілігі мен қаһарын

жете түсінуден басталады. Міне, сондықтан қарақшы, қылмыскер: „Біз дұрыс айыпталып отырмыз! Бізге керегі де – осы еді!“ – деп айғақтайды. Бұл – өз күнәсын мойындап, құтқарушы сенімге алып келетін екінші себеп.

Мен: „Мен сене алмаймын!“ – деп айтқан талай адамды кездестірдім. Ондайлардан мен: „Құдай алдында өздеріңді күнәлымын деп ойладыңдар ма?“ – деп сұрадым. „Жоқ, мен дұрыс істеп жүрмін және ешкімнен де қорықпаймын“, – деді олар. Сонда мен ондайларға: „Сендер өздеріңді-өздерің алдап жүрген бойларыңмен, ешқашан ақиқат жолына түсе алмайсыңдар!“ – деймін.

Жақында мен: „Мен дұрыс істеп жүрмін және мен ешкімнен қорықпаймын!“ – деген тағы бір жас адамды жолықтырдым. Мен оған қарсы былай дедім: „Құттықтаймын! Мен бұлай айта алмас едім. Өйткені, менің өмірімде көп нәрсе әлі реттеле қойған жоқ“. „Әрине, – деді ол, – бәріне қатаң қарасаң, солай болады да...“ „Оһо, – дедім мен, – Құдай қатаң қарайды, ал сіз өзіңізді өзіңіз алдамайсыз ғой!“ Біліп қойыңыз! Егер сіз күнәны – күнә, өзіңіздің былғаныш жыныстық байланысыңызды – зинақорлық, опасыздықты – опасыздық, өтірікті – айлакерлік емес, өтірік деп өз атымен атағаныңызда және өзіңіздің арыңыздың алдында өзіңізді Құдайдай көргеніңізді мойындап, бұл пұтқа табынушылықпен бірдей деп ойласаңыз ғана, шынайы, құтқарушы сенімге ие боласыз. Егер мен ақыр аяғында күнәны – күнә деп атап, Құдайға былай: „Уа, Тәңірім, мен Сенің сотыңа лайық күнә арқаладым!“ – десем, онда бұл – мені құтқарушы сенімге апаратын екінші себеп болады. Ал біздің замандастарымыздың: „Бәрі де өте жақсы!“ – деп өздерін өздері жұбатуы қандай сұмдық десеңізші. Бірақ Құдай бір кезде біздің бет пердемізді жұлып алып, айыбымызды бетке басары сөзсіз!

Содан соң әлгі қарақшы Исаға қарап, былай деді: „Сен ешқандай жамандық жасаған жоқсың ғой. Неліктен Сен мұнда асылып тұрсың?“ Осы кезде оған: „Бұл мен үшін осында асылып тұр-ау! Ол менің күнәмды арқалауда! – деген ой келді де, – Тәңірім, Сен – Патшасың, Өзіңнің Патшалығыңа барғанда, мені есіңе ал!“ –

дейді. Үшінші себеп: ол Исаның мәңгілік құтқаруды сыйлыққа беретініне сенді, өйткені Ол біз үшін өлді. Ал Иса оған: „Бүгін-ақ Менімен бірге жәннатта боласың!“ – деді.

Сонымен, құтқарушы сенімнің мәні мынада: маған Құдайдың қасиеттілігі ашылады, мен өзімнің күйреген жағдайымды сезінемін, сонда мен, мен үшін айқыш ағашта өлген және өліден қайта тірілген Исаны – өзімді құтқаратын бірден-бір мүмкіншілік екенін түсініп, қабылдаймын. Мұндай сенімсіз сіз екі аяқпен тең басып, өмірде тұра алмайсыз! Мен сіздерге бұдан өзге ештеңе айта алмаймын.

Адамдар мені, пікіріңіз тым бір жақты деп, кінәлайды. Мен оларға тек былай деп жауап бере аламын: „Кешірерсіздер! Өмірді, өлімді және сотты жеңудің бір-ақ жолы бар, ол: мен – күнәкармын, Исаға келіп, күнәмды мойындаймын және Исаның маңдайы мен бетінен аққан қан, айқыш ағаштан сорғалап төгілді. Сол қан менің сан жетпес күнәларымның бәрін жуып-шайды“, – дегенге, шын жүректен сенемін. Менің бір тілегім, сіздер бір ғана сөйлемді: „Иса мен үшін өлді!“ – дегенді ешқашан ұмытпасаңыздар екен. Сіздер таңертең төсектен тұрғанда, саналарыңызға: „Иса мен үшін өлді!“ – деген сөз ұяласа, болғаны. Ертең сіздер жұмысқа барып, өмір ағысына ілескен сәтте, кенет сіздерге: „Иса мен үшін өлді!“ – деген ой келсін. Сонда сіздерге Құдайдың мейірімділігі түсіп, сіздер: „Мен үшін өлді! Мен үшін! Демек, мен бұған сенемін!“ – деп, Оның алдында тізе бүгесіздер. Сол кезде, осыны түсінген сәтте, сіздер Құдайдың балалары боласыздар! Иса айтты емес пе: „Мен – есікпін. Кімде-кім Мен арқылы кірсе, сол – құтқарылады!“

Енді үшіншіден, менің айтайын дегенім, көп адамдар маған былай дейді: „Иә, діни жетекші Буш, дәл мына сіздің айтып тұрғаныңызға мен сене алмаймын. Сізді тыңдаған сәтте, бәрі де жақсы сияқты көрінеді, бірақ мен бұған сенбеймін“.

Бұған да мен қазір жауап бергім келеді. Осылай дейтін адамдарды төрт топқа бөлуге болады. Атап айт-

қанда:

3) Сене алмайтын адамдар...

а) ...өйткені, олар – діндарлар емес

Бірінші топқа жататындар маған былай деп түсіндірмек болады: „Мен – діндар емеспін, сондықтан сене алмаймын. Сіз – діндарсыз, діни жетекші мырза, ал мен – ондай емеспін!“ Бұған мен тек былайша жауап бере аламын: „Мен де діндар емеспін!“ Қоңырау үні, хош иісті майды түтіндету, тағы сол сияқтылар маған үлкен әсер ете алмайды. Соңғы жылдары Эссенде тек үрлемелі оркестірдің сүйемелдеуімен, жай ғана залда уағыз айтқаныма өте қуаныштымын. Орган да, қоңырау да болмады, мен оларды керек те етпедім. Әрине, мен бұлардың болғанына қарсы емеспін, бірақ мен үшін олардың қажеті жоқ. Міне, менің діндар еместігім осыдан-ақ белгілі!

Иса Мәсіх жерде болғанда, діндар адамдар көп болды. Ол кезде діни мұғалімдер, парызышылар болды, бұлар – өте діндар адамдар еді. Мәселен, саддукейлер анағұрлым ымырашыл діни адамдар болды. Бұлар қазіргі уақытта болса: „Мен Құдайды табиғаттан іздеп жүрмін“, – деп айтқан болар еді. Нацистердің кезінде олар: „Біздің туымызда Құдай бейнеленген“, – дер еді. Олар қай уақытта болсын – діндар. Осы діндар адамдар Иса Мәсіхті айқыш ағашқа керіп, шегеледі. Өйткені Ол бұлармен серіктес бола алмады. Мүлдем діннен безгендер де: бұзылғандар, алып-сатарлар (Киелі кітапта оларды „салықшылар“ деп атаған), күндік нандарын өз жұмысынан бас алмай табатын қолөнершілер, өзгенің аузынан жұлып, „қалтасын қалыңдатқан“ Зақай есімді адам секілділер де болды. Бұлардың бәрі – дінсіздер. Бірақ олар Исаны таныды! Бұл қалай болды дейсіздер ғой? Бұлар өздерінің күнәкар екенін, дұрыс өмір сүрмей жүргендіктерін сезінді. Алайда, олар күнәкарларды кешіріп, оларды Құдай балаларына айналдырған Құтқарушы келгенде, Оған сенді.

Исаның діндарларды одан бетер діндар ету үшін келмегені белгілі. Ол күнәкарларды өлім мен тозақтан құтқарып, оларды Құдай балаларына айналдыру үшін, адамдардың арасына келді. „Мен діндар емеспін, сондықтан сене алмаймын“, – деген адамдар болса, мен

оларға: „Сіздердің Құдай балалары болуға мүмкіншіліктеріңіз мол!“ – дер едім. Біз бәріміз өзіміздің күнәкар екенімізді, бірақ „Исаның мен үшін өлгенін“ білеміз. Мен қайталап айтамын: „Иса діндарларды одан бетер діндар ету үшін келген жоқ. Ол өліп бара жатқан күнәкарларды, тірі Құдайдың балаларына айналдыру үшін келді!“

ә) ...өйткені, олардың сенгілері келмейді

Екінші топқа сене алмаймыз дегендер жатады, бірақ егер олар нағыз адал адамдар болса, онда олар өздерінің мүлдем сенгілері келмейтінін, ағынан жарыла айтар еді. Егер олар сенсе, өздерінің бүкіл тұрмыс дәстүрін өзгертуге тиісті болар еді. Ал олар мұны жасағылары келмейді... Олар дұрыс өмір сүрмей отырғандарын біледі. Ал егер бұлар Құдай баласы болса, онда бәрі де мәлім болар еді. Жоқ, олар мұны істегісі келмейді. Онда әріптестері оларды әжуалап, күлкі қылар еді! Аяқ астынан олар Иса Мәсіхтің жолын қушылар қатарына қосылса, онда олардың туған-туысқандары не демек? Жоқ, одан да ондай болмай-ақ қойсын! Егер сіздер сене алмаймын деген адамдарды кездестірсеңіздер, оларға көңіл қоя қараңыздар, мүмкін оларға „сенгіміз келмейді“ деп айту керек шығар?!

Киелі кітапта таңғаларлық бір әңгіме бар. Тәңіріміз Иса Мәсіх Зәйтүн тауының басында отыр. Оның алдында – күн шуағына малынған алқапта – Иерусалим қаласы орналасқан. Әріректе – Құдайды танымайтындардың өздері әлемдегі ғажайыптардың қатарына жатқызған, тамаша ғибадатхана бой көтеріп тұр. Осының бәрі Оның алдында алақанда жатқандай, көрінеді! Кенет, бір уақытта шәкірттері Исаның бетін жуған көз жасын байқап қалды. Олар таңғала және бірдеңені білгілері келгендей, Оның бетіне үңіле қарады. Иса Мәсіх сонда былай деді: „Әй Иерусалим, Иерусалим-ай, өз балапандарын қанатының астына алған құс сияқты, сенің балаларыңды қаншама рет жинамақшы болдым, бірақ сендер оны қажет етпедіңдер! Міне, енді сендер Құдай сотына тартыласыңдар! Бұл арада тас үстінде тас қал-

майды, бәрі де қирайды, жайылады“. Бұл – Киелі кітаптың ғажап Сөздерінің бірі: „Бірақ сендер қажет етпедіндер!“ Иерусалимнің тұрғындары да: „Біз сене алар емеспіз!“ – деп айтқан еді, бірақ шын мәнінде, олардың сенгілері келмеді!

Сіздерге айтарым, сенгілері келмегендері, сенбей-ақ қойсын. Қауымдарда осы күнге дейін әлі де түрлі зорлық-зомбылықтар бар. Алайда, Құдай Патшалығы тек еріктілерден тұрады. Кімнің Құдайсыз тұрғысы келсе, тұра берсін. Құдай Өзін бізге ұсынады, ал біз Оны қабыл алмауымызға да болады. Сіздің Құдайсыз өмір сүргіңіз келе ме? Сүре беріңіз! Сіздің дұғасыз өмір сүргіңіз келе ме? Сүре беріңіз! Сіздің Киелі кітапсыз өмір сүргіңіз келеді ғой? Еркіңіз білсін! Сіз жексенбі күнін қасиеттегіңіз келмей ме, зинақорлыққа, маскүнемдікке салыну, өтірік айту, ұрлық жасауды қалайсыз ғой? Қалауыңыз білсін! Құдай күнәкарларды құтқару үшін жіберген бұл Құтқарушыны танығылары келмегендер, Оны қабыл алмай-ақ қойсын. Тозаққа баруға ұмтылғандарға тыйым салынбайды. Құдай ешкімді зорламайды, егер зардап салдары болатын болса, оған кінәлы өздеріңіз екенін, ойлағандарыңыз абзал. Құдай Иса арқылы сіздердің күнәларыңыздың кешірілуін және жан тыныштығын ұсынды. Сіздердің: „Маған мұның қажеті жоқ, мен оны қаламаймын!“ – деп айтуларыңызға болады. Онда солай өмір сүре беріңіздер! Бірақ көз жұмар алдындағы бес минутта, сіздер Құдай өмір бойы сіздерге ұсынған жарылқаушылыққа қолымыз жетеді деп, ойламаңыздар. Сіздердің Иса арқылы Құдаймен келісуді қабылдауларыңызға болады, бірақ ондай жағдайда мәңгілік Құдаймен бітімсіз тұрасыздар. Ал бұл дегеніңіз – тозақтың дәл өзі!

Тозақ – сіздердің шын мәнінде Құдайдан толықтай босаған орныңыз. Онда сіздерді ешкім де мүсіркемейді. Ол жерден сізді ешкім шақырмайды. Мүмкін сіздер онда дұға оқығыларыңыз келер, бірақ оны істей алмайсыздар. Онда, мүмкін, сіздер Исаның атын атағыларыңыз келер, амал не, бұл Есім сіздердің естеріңізге мүлдем түспейді. Сіздер мен айтып тұрған хабарға құлақ

салмауларыңызға да, Исаға жүгінбеулеріңізге де болады, ал бірақ бұл сіздердің тозақты таңдағандарыңыз екенін түсініңіздер. Сіздердің таңдауға өз еріктеріңіз бар!

„Алайда сіздер қажет етпедіңіздер!“ – деді Иса Иерусалим тұрғындарына. Ол оларды күштеген жоқ. Ал олардың таңдап алғандары – өте сұмдық еді!

б) ...өйткені, олар көп нәрсені бастан кешірді

Адамдардың үшінші тобына, сене алмаймын дейтіндерге, негізінен еркектер жатады. Олардың келтірген дәлелдері – тым оғаш-ақ. Мұндайды мен әйелдерден ешқашан естіген емеспін. Ал бұлардың дәлелдері мынандай: „Діни жетекші мырза, басымнан кешіргенім тым көп, сондықтан сене алмаймын!“ Мен олардан: „Сіздердің бастарыңыздан соншама не өтті? Менің өмірім де жетіскен жоқ“, – деймін. „Иә... басымнан көп нәрсені өткіздім, сондықтан ештеңеге сене алмаймын!“ Міне, осы ой елес секілді әлемнің еркектерінің алдында көлбеңдеп, тұрып алғандай. Мұндай жағдайда мен оларды келемеждеп, былай деймін: „Сіздер автобус жүрісі кестесіне сенесіздер ғой, полициядан алған мәліметке де нанатын шығарсыздар?“ – „Иә!“ – „Олай болса, маған ешқашан ештеңеге сенбеймін деп айтпаңыздар. Одан да автобус кестесі мен полицияның айтқанынан басқасына сенбеймін деңіздер“. Осындай әңгімені одан әрі жалғастыруға болатынын сіздердің өздеріңіз де түсінерсіздер. Содан соң мен былай дедім: „Мынаған қараңыздаршы, күнәның астында қалған, тазалықтан белгі жоқ, қаратүнек, адасушылық жайлаған менің қапас өміріме Иса араласты. Мен, маған Оны Құдай жіберген – Құдай Ұлы екенін, түсіндім. Сонда мен өз өмірімді, мен үшін көп жақсылық жасаған Исаға тапсырдым. Егер сіздер шынымен ешкімге де, ештеңеге де сенбесеңіздер де, сіздер үшін өмірін Қиғанға нануларыңызға болады. Иә, сіздер Оған сене аласыздар. Сіздер көп нәрсеге иланасыздар да, ал әлі ешкімнің көңілі қалып көрмеген Оған, толықтай нануға болатын жалғыз сол Адамға былай дейсіздер: „Жоқ! Бұл – барып тұрған күлкілі жағдай ғой!“ Сөйтіп, тағы басымнан көп жағдай өтті деп қоя-

сыз. Жоқ, сіз әлі жеткілікті түрде бәрін бастан кешірген жоқсыз.

в) ...өйткені, оларға бірдеңе кедергі болуда.

Сенгісі келмейтіндердің төртінші тобына байсалдылар жатады. Олар өздеріне не қауым, не діни ілім кедергі болғандықтан, ештеңеге иланбайтын секілді.

Бір жас студент қыздың маған былай дегені бар: „Діни жетекші мырза, мен жаратылыстану ғылымын зерттеумен шұғылданып жүрмін. Сіздің бір дәрісіңізді тыңдағаннан кейін, сізден бірдеңені үйренуге көңілім ауды, бірақ мен сене алмаймын. Сіз түсінесіз бе, қауым құрылымының мына барлық қағидалары және пікірлері мен үшін жарамсыз. Оларды қабылдау дегеніңіз – бір құшақ құрғақ шөпті жұтқанмен бірдей!“ Мен күлдім де, оған қарсылық білдірдім: „Қызым! Саған бір құшақ құрғақ шөпті қылғытудың қажеті жоқ! Сенің Иса туралы естігенің бар ма?“ – „Иә“, – деді ол. – „Егер мен Исаны өтірікші болды десем, оған сенер ме едің!“ – „Жоқ, мен оған сенбес едім!“ – деп жауап берді қыз. Мен сауалымды одан әрі сабақтадым: „Қызым, сен тағы да біреу туралы: „Ол ешқашан өтірік айтпайды“, – деп айта аласың ба?“ – „Жоқ, – деді ол, – жалған сөйлемейді деп, мен ешбір адам туралы айта алмас едім“. – „Міне, көрдің бе, қызым, сен сенеді екенсің ғой. Сен Исаға сенетініңді айттың. Бұл – өте ғажап қой! Бәрі де осыдан басталады. Ол ақиқатты айтады. Киелі кітапта, Құдай жіберген Иса Мәсіхті қабыл алушы адамның өмірі мәңгілік, деп айтылған. Саған қауым құрлымының қағидалары мен пікірлері туралы пікір таластырып жатудың қажеті жоқ. Бірақ, өмір ымыртынан саған Біреу қарсы келе жатыр. Саған оның шеге мен тікенекті тәжден жарақаттанған жаралары анық көрініп тұр, бұлар – сенің барлық күнәларыңды Ол Өзіне алып, сені ешкімнің қолынан келе алмайтын Өзінің сүйіспеншілігіне бөлегеніңді айғағы. Исаға қарап, зерде көздерің әбден ашылып: „Менің Құтқарушым! Менің Тәңірім, менің Құдайым!“ – деп айта алсаң ғой, шіркін. Сену – құрғақ шөп сияқты қағиданы жұту емес, сену дегеніміз – Иса Мәсіхті қабылдау!“

Бір кісінің айтқаны бар: „Мен сене алмаймын, өйткені, діни жетекшілер, діни жетекшілер...“ – бәрі сөйтіп бастайды. Діни жетекшілер туралы түрлі оқиғаларды естігенім бар. Біреулері тән құмарлығына берілген, екіншілері касса ұстаймын деп, күйіп кетеді. Әйтеуір, барлық жерде діни жетекшілердің басынан неше түрлі машақаттар өтіп жатады. Сондықтан да, бұдан былай сене алмаймын!“ – деседі жұрт. Мен бұл сөзге қызарайтаймын, өйткені, өзімді-өзім білемін ғой. Касса ұстап, күйіп кетпесем де, адамдар мені білгеннің өзінде, мені де шын ниетімен қабылдай қоймас еді. Бірақ бұған не айтуға болады? Ал енді тыңдаңыздар: Киелі кітапта: Өз діни жетекшіңе сен, сонда құтқарыласың“, – деп еш жерде жазылмаған. Бірақ, онда: „Иса Мәсіхке тәңірге сен, сонда құтқарыласың!“ – делінген. Әрине, діни жетекшілердің бәрі бірдей өз қызметіне сәйкес деп айту – ағаттық болар еді, алайда оларды Исаға апарып жеткізетін жол белгісімен салыстырған жөн. Жол көрсеткіш белгі ептеп майысқан және қисайған, немесе жаңбырмен шайылған болуы мүмкін, бірақ ол бізге кемдік етпейді. Ең бастысы – ол қайда жол сілтейді, соны көре білу керек. Айқыш ағашқа керіліп, өліден қайта тірілген Құдай Ұлы Исаға жол көрсете алмаған діни жетекшіні мен де танымас едім. Мен маған жол мен нысананы нұсқаған жол белгісіне ашулана алмаймын ғой, қайта мақсатқа қарай ұмтыла беремін. Бұл мақсат: „Рақымдылықтың бұлағы – Иса келеді! Немесе сіздер сот күні тірі Құдай алдына барып: „Тәңірім, мен Сенің рақатыңа бата алмадым, мен күнәмды кешіруіңді қабылдамадым, өйткені діни жетекші берекесіз болды“, – деп, шынымен айтасыздар ма? Сонымен, сіздер бір күні Құдай алдына баруларыңыз – хақ. Жоқ, достарым менің, сендердің сене алмаймын дегендеріңіз – жалған. Иса бірде үлкен маңызы бар мына сөзді айтқан болатын: „Кімде-кімнің Құдай еркін танып, оны істегісі келсе, ол менің ілімім – Құдайдан екенін білетін болады“. Негізгісі – өз өмірімде түйсінген азын-аулақ нәрсенің өзіне құлақ асып, оны орындауды бастағым келе ме, жоқ па, міне, мәселе – осында. Содан кейін мен алға қол созып бағамын.

4. Сене алмасаң, не істеуің керек?

Бұл туралы мен сізге бірнеше сөзбен айтқым келеді.

а) Құдайдан жарық сұраңыз!

Ол сіздің жаныңызда. Оған былай деп айтыңыз: „Тәңірім, мені сенімге жеткіз! Сенің жарығыңды көруге мүрсат бер!“ Сонда Ол сені естиді!

ә) Құдайдың әрдайым өзіңмен бірге болуымен есептесіңіз!

Иса әрдайым бізбен бірге! Оған оңашада: „Иса, өз өмірімді Саған арнағым келеді“, – деңіз. Мен де өзімнің бір кезде, құдайсыздар қатарында жүргенімде, Құдай алдындағы қорқынышымды сезініп, осыдан кейін Иса туралы естігенімде, осылай істедім.

б) Киелі кітапты оқыңыз!

Күн сайын он бес минут Исамен оңаша болыңыз. Киелі кітапты оқып, Құдай сізге не айтқысы келетінін біліңіз. Көңіл қойып оқыңыз! Содан соң қолыңызды қусырып: „Иса, менің Саған айтарым көп. Мен өз өмірімді билей алмай жүрмін, маған көмектесе гөр!“ – деңіз.

в) Қатынаста болуды қарастырыңыз!

Шынайы Мәсіх жолын қуушы болғысы келген адамдармен қарым-қатынас жасауға тырысыңыз! Жалғыздықта болмаңыз. Аспандағы Құдайға апаратын жолда жалғыз басты жолаушы болмайды! Осы жолмен бара жатқан, басқа Мәсіх жолын қуушылармен қарым-қатынасты іздеңіз.

БІЗ ҮНЕМІ ҚАТЕЛІКТЕР ЖІБЕРІП, КІНӘЛЫ БОЛЫП ЖҮРСЕК, ОНДА ӨМІРІМІЗДЕ ЖЕҢІСКЕ ҚАЛАЙ ЖЕТУГЕ БОЛАДЫ?

Бұл – өте маңызды мәселе. Расында да, бізді айыптылық пен қателіктер үнемі етектен тартуда. Сондықтан адамдарды бақытты да бай ететін, ұлы және тамаша сыйлық туралы айта алатыныма, өзімді бақыттымын деп санаймын. Бұл затты әлемнің ешбір елінен сатып ала алмайсың. Тіпті сіз миллиардер болып, бүкіл банкнотыңызды үстел үстіне салсаңыз да, оны сатып ала алмаған болар едіңіз; тамыр-таныстықпен де оны қолыңызға түсіре алмайсыз. Мұны айтып отырған себебім, қазіргі уақытта сатып ала алмаған дүниені, тамыр-таныстық арқылы табуға болады. Ал бұл тамаша затты өз бетіңізбен қолға түсіруге ешқандай мүмкіндігіңіз жоқ. Оны тек сыйлық ретінде алуға болады. Мен айтып отырған бұл сатып та, таныстық арқылы да ала алмайтын ғажап зат – күнәны кешіру деп аталады.

Мен қазір көптеген адамның түңіле: „Күнәны кешіру дейді ме?“ – деп ойлайтынын білемін. Сонда мынандай сұрақ туады:

1. Маған осы қажет пе?

Сіздердің тең жартыларыңыз: „Мен күнәны кешіруді керек етпеймін“, – дейтіндеріңізге сенімдімін. Күні кеше бір жас жігіт маған былай деп түсіндірді: „Біз қазір, біздің қажеттілігіміз жарнама арқылы қоздырылатын уақытта, өмір сүреміз. Біздің ата-бабаларымыз шайнайтын резинка мен сигарета дегеніңізді білген де жоқ. Бізге теледидар, радио жарнамалары және құлақтандырулар арқылы тұрақты түрде хабарлап, біз темекісіз күн кешпейтіндей етіп, құлаққа құйып жатқаны. Ең алдымен қажеттілікті қоздырып, содан соң сауданы бастайды“.

Жас жігіт ойын одан әрі жалғастырды: „Қауымдар да осыны істеуде. Олар адамдарға күнәны кешіруді қажет ететіндерін айтады да, одан кейін бұл сөзді саудаға салады. Түсінесіз бе, бізге оның қажеттілігі жоқ, алайда сіздер бізді қоздырып қоясыздар да, содан соң өз товарларыңызды өткізуге тырысасыздар“. Шын мәнінде, осылай ма өзі? Егер көшеде бірінші кездескен кісіге: „Қайырлы күн! Есіміңіз кім?“ – десеңіз, – „Майер!“ – дер еді. – „Майер мырза, күнәңыздың кешірілуін қалар ма едіңіз?“ – деп сұрасаңыз, Майердың былай деп жауап берері хақ: „Сандырақ сөз! Маған қазір қажеті – күнәның кешірілуі емес, 2000 марка!“ Осылай ғой? Қазіргі уақытта жоқ қажеттілікті айтып, кейін Киелі кітап арқылы жауап беру – мүмкін бола қояр ма екен?

Мен сіздерге бұл барып тұрған адасушылық, өте сұмдық адасушылық дегенді айтуым керек. Бізге күнәны кешіруден қажетті – ешнәрсе жоқ. Күнәны кешіруді қажетсінбейтіндер өте қателеседі, өйткені, олар қасиетті де қаһарлы Құдайдың барын білмейді. Құдайдың сүйіспеншілігі туралы көп айтылады. Сондықтан біз Құдайдың Киелі кітапта жазылғанындай, қаһарлы екендігі туралы ешнәрсе де білмейміз! Бірде мен күнәға батқан өз өмірімнен ояндым да, Құдайдан қорқу керектігін анық түсіндім. Кімде-кім күнәны кешіруді қажетсіз десе, ол адам, оның денесі мен жанын тозаққа тастайтын тірі Құдай туралы, ештеңені білмегені. Иә, расында да, сөйтіп, мәңгілікке өлуге болады. Мұны Иса айтып отыр, ал Ол оны біледі. Егер бүкіл әлем бұған сенбеймін десе, онда бүкіл дүние де қирайды (өледі)! Иса бізден жасырын тұрғанның бәрін біледі. Ол бізді өлімнен табанды түрде сақтандырады. Ал біз болсақ, күнәға белшемізден батып тұрып, күнәны кешіруді қаламаймыз, қауымдар бізге болымсыз қажеттілікті қоздырады дейміз. Неткен ақымақпыз десеңізші! Бізге қазір күнәның кешірілуінен артық, еш нәрсенің керегі жоқ!

Мен сіздерге бір жағдайды әңгімелейін. Маған бірде тамаша қала Цюрихте, мәжіліс сарайында жиналыс өткізуге тура келді. Бұл – өте үлкен жиналыс болды. Көбісіне орын жетпей, адамдар қабырғаларды бойлай сүйе-

ніп тұрды. Мен осындайлардың арасынан қызу әңгімеге кіріскен екі ер адамға, ерекше назар аудардым. Бұлардың жиналысқа жай ерігіп келгендері көрініп тұрды. Біреуінің әдемі сақалы бар екен. Менің оған көңіл аударғаным, – өзімде осындай сақал болмағандықтан, бір жағы қызығу, екіншіден, қызғанушылықтан еді. Дәріс оқуды бастағаннан кейін, мен олардың назарын аударуға тырыстым. Олар ықылас қоя тыңдады. Күнәның кешірілуі туралы айтуым мұң екен, сақалды мырза мырс етіп күлді де, көршісінің құлағына бірдеңелерді сыбырлады. Мен оның не айтқанын ести алмасам да, бет әлпетінен мынаны түсіндім. Оның кекесіні шамамен мынаны білдіреді: „Күнәны кешіру дейді. Бұл – діни жетекшінің белгілі былшылы ғой! Құдайым-ау, бұған не айтайын!“ Сол арада ол мүмкін былай деп ойлаған шығар: „Мен қылмыскер емеспін ғой! Маған күнәдан құтылу дегенің – мүлдем қажетсіз!“ – осыны сіздер де айтасыздар ғой, солай емес пе? „Мен қылмыскер емеспін ғой! Күнәдан құтылу деген – маған мүлдем қажетсіз!“ – сонымен, ол осылай деді... Мен сол кезде теріме симай кеттім. Әрине, мен Құдай алдында ашулану дұрыс емес екенін білемін. Бірақ соған қарамай, мені ашу-ыза кернеп кетті. „Сәл сабыр етіңіз!“ – дедім мен. – „Мен қазір жарты минуттық кідіріс жасаймын, ал сіз осы мерзім ішінде өз-өзіңізге мен айтқан сұраққа жауап бересіз. „Сізге қажетсіз болғандықтан, мәңгі-бақи күнәны кешіру керектігінен бас тартасыз ба? Иә немесе жоқ деңіз?“ Бұдан соң аузымұрнынан шығып тұрған зәулім зал құлаққа ұрған танадай тыныштала қалды. Сақалды мырзаның өңі бозарып, қабырғадан ұстай берді. Бейшара сондай қорқып кетті. Оның мүмкін: „Мен – қылмыскер емеспін! Егер сөз өлім туралы болса, іс насырға шапса, мен қалайда күнәларымның кешірілуін қалар едім. Мен бұдан бас тартпас едім“, – деп айтқысы келген шығар. Ал сіздер солай айтқыларыңыз келе ме? Немесе бұрынғыдай бас тартасыздар ма?

Мен өз өмірімде жиі естіген бір сөздер бар, олар мынау: „Менікі – дұрыс және ештеңеден қорықпаймын!“ Ал осыны қырық жастың бергі жағындағылардың айт-

пайтынын ақылға салып көріңіздерші. Жас адам өзінің өмірі кемістікке толы екенін түсінеді. Бірақ өз арын әбден аяққа басып барып, оған осындай өтірікті айтуға болады. Егер мен біреулерден: „Менікі – дұрыс және ешкімнен қорықпаймын!“ – деген сөзді естісем, мен оған былай деймін: „Сенің жасың қырықтан асқан, сен – склерозсың, сондықтан осылай дейсің! Сен өз арыңды аяусыз аяққа басып тұрсың!“ Арымызды әлі аяққа баспағанымызша, біз үшін күнәның кешірілуінен артық ештеңе жоғын, біз анық білеміз!

Бірнеше жыл бұрын Эссенде „осызаманғы“ музыкант Билл Хейли, басқаша айтқанда, сондай „қылмыңдаушы“ өнер көрсетті. Оны және оның эстрадалық ансамблін тыңдау үшін, үлкен залда бозбалалар мен қыздар жиналды. Алайда, алғашқы музыкалық шығарма орындала бастағанда-ақ, олар ақырындап залды қирата бастады. Одан келген зиян – алпыс мың маркадай болды. Бір жас полиция қызметкері кейін маған мынаны айтты: „Мен алдыңғы жақта отырған едім, әлгі әрекетке қатыспау үшін, бар күшімді салып, орындықтан мықтап ұстап алдым. Келесі күні қала көшесімен келе жатып, мен үш жігітті көрдім, олар кешегі оқиғаға қатысқан секілді. Мен оларға жақындап: „Қайырлы күн! Кеше кешке сіздер де Билл Хейлиді тыңдағандарыңызға, бәсеке тігуге әзірмін!“ – дедім.

„Дұрыс айтасыз, діни жетекші мырза!“ – „Оу, бір-бірімізді біледі екенбіз ғой, – дедім мен, – өте тамаша! Дегенмен шын айтыңыздаршы, залды неге бүлдірдіңіздер? Маған осы жағы түсініксіздеу“. – „Аһ, діни жетекші Буш, бұл – бар болғаны торығушылық қой!“ – деп жауап берді олар. „Не дейді? – деп сұраймын мен, – торығушылық? Жандарыңа не зор келді? Неліктен олай?“ – „Әй, біз оны өзіміз де білмейміз“, – деді жігіттер.

Данияның ұлы діни зерттеушісі және пәлсафашы Киркегаардтың өз өмірі туралы айтқаны бар. Бала кезінде әкесімен бірге серуенге жиі шығады екен. Кейде әкесі тоқтап, баласына ойлана қарап тұрып: „Балам менің, біреу саған қысым көрсеткендей, тым жабырқаңқысың ғой“, – дейтін көрінеді. Өзімнің қырық жылғы діни

жетекшілік қызметімде осындай іштей күйзелген, жабырқаңқы адамдарды көп кездестірдім. Ал енді менің сіздерден сұрайтыным: өмірдегі іштей торығушылық, көңілсіздік жағдай сіздерге таныс па? Бұл неден болатынын мысал келтіре отырып айтайын. Рур төңірегінде діни жетекші болып жүргенімде, мен шахтаға жиі түсетінмін. Бұл өте қызық. Арнаулы киім, дулыға киіп, көтерме тор арқылы тереңге, мәселен сегізінші деңгейге дейін, мүмкін одан да тереңге зымырайсыз. Алайда, оған ешкім түспейтін, өйткені, ең төменде – „батпақ“. Ондағы шахтаға жер астындағы сулар жиналғандықтан, шахтерлер оны „ми батпақ“ деп атады. Эссенде тұрған кезімде мынандай бір жағдай болды: сым арқан үзіліп кетіп, тор төмен – „ми батпаққа“ қарай құлдилады. Сұмдық деп – осыны айту керек.

Мен енді қос сызық жүргізгім келеді – рудниктегі батпақ және адамдар... Біздің өмірімізде бірнеше деңгей барын білеміз. Біз мәселен, сырттай көңілді көрінеміз де, ал ішімізде басқаша болып жатады. Немесе күлімсіреп тұрып, ал іштей қайғы бұлтына тұмшалануға болады. Өмірде бізге бәрі оңай берілетіндей болып көрінгенімізбен, ал жүрек түкпірімізде торығушылықтың азабынан арыла алмауымыз мүмкін. Бұл туралы дәрігерлер, пәлсафашылар, психологтар, психиаторлар көп айтады. Бір психиатр маған: „Менің бөлімшеме қаншама жас адамдардың келетінін сіз білсеңіз ғой!“ – деген еді. Алайда адамдардың көбі торығушылық пен қорқыныштың қайдан пайда болатынынан бейхабар, ал одан құтылудың жолы – тек мас болуда деп біледі. Одан да ақиқатқа ашық көзбен қарауға болмас па еді?

Адам жүрегінің түкпірінен орын тепкен түңілушілік – осы ғасырдың ашқан жаңалығындай көрінеді. Ғажабы, бұл туралы Киелі кітапта бұдан 3000 жыл бұрын жазылған. „Адам жүрегі – сұм... және шегінен шыға бүлінген“, – делінген онда. Киелі кітапта сонымен бірге неге бұлай екені де айтылған. Оның бірнеше себебі атап көрсетілген: адам күнәға батқан кезінен бастап, Құдайдан алыстап кетті, содан бері адам өзінің негізгі тылсымы – Құдайдан алыста жүр. Өйткені, шын мәнінде, біз тірі

Құдайдың біздің сүрген өміріміз үшін жүргізетін тергеуінен қорқамыз. Бірақ біздің жүрегіміздің торығушылығының ең негізгі себебі – біздің күнәмыз, Құдай алдындағы күнәмыз болып табылады! Бұл – біздің өміріміздегі ең үлкен қиыншылық, ал одан біз өз бетімізбен шыға алмаймыз. Біз мұны түсінеміз. Сондықтан да жүрегімізді түңігушілік жайлап алған.

Бізге күнәлардың кешірілуі қажет пе? Әрине, қажет! Біз үшін күнәның кешірілуінен анағұрлым қажетті ештеңе жоқ!

Күнә дегеніміз не? Күнә – бұл Құдайдан іргені аулақ салу. Біз тіпті дүниеге күнәкар болып келеді екенбіз. Бір мысал келтіруге рұқсат етіңіздер. Англиядағы соғыс кезінде туған сәбилер, әрине, бізге, немістерге, қарсы емес екені белгілі, бірақ олар дұшпандар жағында дүниеге келді ғой. Сол сияқты, біз де Құдайға қарсы лагерьде туғанбыз. Сөйтіп, өзіміздің түрлі қателіктерімізбен біз екі араға кедергі қойып, Құдайдан алыстай береміз. Әрбір Құдайдың өсиетіне қарсы жасаған қылмысымыз тас секілді қаланып, одан бүтін бір қабырға пайда болады. Сөйтіп, күнә дегеніміз – ащы шындық болып табылады.

Мен қазір сіздерге күнәның – қатерлі шындық, ешқандай да күнәны түзету мүмкін емес екенін, тұңғыш рет қалай түсінгенімді айтайын. Менің әкем ғажап адам еді, екеуіміздің өзара қатынасымыз жақсы болды. Мен үйіміздің қосалқы бөлмесінде емтиханға әзірленіп отырғанмын, кенет төменнен: „Вильгельм!“ – деп шақырған дауысты естідім. (Вильгельм – бұл менің есімім). Мен басымды шығарып, мені шақырған әкемнен: „Не болды? Өрт шықты ма?“ – деп сұрадым. Ал әкем: „Менің қалаға баруым керек. Сенің менімен бірге барғың келмей ме? Екі адамның жолға шығуы – көңілдірек қой!“ – деді. – „Аһ, әке, – деп дауыстадым мен жоғарыдан, – мен қазір емтихан жұмысының ең маңызды тақырыбына дайындалып жатырмын, оны тастап кетуім дұрыс бола қоймас“, – дедім. – „Онда мен жалғыз кетейін“, – деді ол. Он төрт күннен кейін ол дүниеден өтті. Бізде мынандай дәстүр бар еді, сүйек салынған табыт үйге қойылып,

ұлдары оның қасында кезектесіп күзетіп отыратын. Тұн тыныштығы. Бәрі ұйқыда. Мен табыт жанында отырып, ойға шомдым да, осыдан он төрт күн бұрын әкем қалаға бірге баруға шақырғанда, бармағанымды есіме алдым. Оның өтінішін қабыл алмадым ғой! Мен оған қарап былай дедім: „Аһ, әке, менен тағы сұрашы, егер сен жүз шақырым жерге барамын десең де, мен – әзірмін!“ Бірақ оның жұмылған аузы ашылған жоқ. Сонда менің немқұрайдылығым – ешқашан түзетілмейтін қатерлі ақиқат екенін түсіндім.

Қалай ойлайсыздар, біздің өмірімізде қаншама теріс қылық, қаншама қателіктер болды? Егер үнемі осындай қылықтар мен қателіктер өмірімізде көбейе берсе, онда өміріміз не болмақ? Күнәмыз кешірілмей, біздің өміріміз жөнделе қоймайды!

Ал өліммен не істейміз? Мәңгілікке өз күнеларыңызды ала кетуге қалайсыздар? Мен жиі бұның қалай болатынын, көз алдыма елестетемін. Мен ептеп соған жақындап келемін емес пе? Мүмкін, сүйікті қолдан әлі қатты ұстап тұруың ықтимал, ал мерзімі жеткенде, қас қағым сәтте оны жіберуімізге тура келеді. Сонда менің өмірлік кемең Құдай алдына, Оның дәл алдына барады! Маған сеніңіз, сіз де бір кезде Соның алдында тұратын боласыз. Сіз сонда өзіңіздің бүкіл теріс қылығыңызбен, барлық қателіктеріңізбен артынып-тартынып, тірі Құдайдың алдына барасыз. Сонда сіз барлық кінәларыңызбен қателіктеріңізді өзіңізбен ала келгеніңізді көргенде, сізге қандай қиын болады десеңізші!

Бізге күнәмыздың кешірілуі керек пе? Иә, ол бізге күнкөріс ырыздығымыздан да артық керек.

2. Күнәмыз қай жерде кешіріледі?

Өткенді ұмытуға бола ма? Егер ұмытуға болса, қалайша?

Мен жаңа ғана әкеммен болған оқиғаны айттым. Мен ешқашан өз кінәмды жадымнан шығара алмаймын. Сіздер мені түсініп отырсыздар ма? Шын мәнінде, біз

өтіп кеткен қателіктерімізді түзете алмаймыз. Біздің барлық қылықтарымыз Құдай алдында жазылып, жаза күтуде. Яхуда деген бір адам өз Құтқарушысын 30 теңге күміс ақша үшін ұстап берді. Бір мезетте ол өзінің қателігін сезді. Ол Оны ұстап берген адамдарға қайта барып, ақшаны қайтарып: „Мен жамандық жасадым. Ақшаны қайтып алыңдар! Мен бұл істі түзегім келеді!“ – дейді. Ал аналар болса иықтарын қиқаңдатып: „Біздің ондағы шаруамыз қанша? Өзің біл!“ – деседі. Кімге барып сұрасаңыз да, сізге: „Өзің біл!“ – деп жауап береді. Соған қарамастан, теріс қылық пен қателікті жоятын мүмкіншілік бар. Қайтіп? Күнәны кешіру қалай болады?

Достарым менің, бұл сұраққа Құдайға шын берілген адамдар Киелі кітаптың беттерінде бірауыздан қуана мадақтап, жауап береді. Басынан аяғына дейін, Көне Өсиеттен Жаңа Өсиетке дейінгі Киелі кітаптың әнұраны – күнәның кешірілуі делінген!

Қайда? Иерусалимнің қақпасының сыртына шығып, Фолгота тауына барайық. Біз жиналған жұртқа да, оң және сол қол жағындағы қарақшыларға да, римдік әскерлерге де көңіл аудармай, тек солардың ортасындағы айқыш ағашқа керілген кісіге назарымызды аударайық. Бұл кісі – кім? Ол – біз секілді емес. Ол бірде көп адамның арасында тұрып былай деді: „Мені, ең болмаса, бір күнәм үшін кім кінәлай алады?“ Сонда ешкім бірде-бір күнәны айта алмады. Ал біздің ішімізден ешкім де батылы барып, солай сұрақ қоя алмас еді. Бұдан кейін Оны римдік билер, сондай-ақ еврейлердің жоғарғы сот кеңесі қылмыскер деп айыптауға тырысып, Оны тергеді, бірақ Оған еш кінә таға алмады. Ол – біздің біреуіміз емес. Ол күнәның кешірілуін қажет етпейді. Соған қарамастан, анау айқыш ағашта керіліп тұрған – Сол. Бұл адам – кім? Ол адамдар әлемінен келген жоқ, Ол басқа өлшемнен, Құдай әлемінен бізге келді. Мен сіздерге Иса Мәсіх туралы айтып тұрмын. Ол айқыш ағашта ілулі тұр ғой? Неге? Не үшін? Достарым менің, Құдай әділ: Ол күнәны айыптауы тиісті. Сонда Ол біздің күнәларымызды Иса Мәсіхке артты да, енді біздің күнәмыз үшін Исаны жазаға бұйырды! „Адамзаттың күнәсының құнын

өтеу – Соған жүктелген!“ Міне, бұл Киелі кітаптың Ұлы хабары: біздің Құдаймен татуласуымыз үшін, Иса Құдай сотына берілді! Күнәны кешіру, міне, қайда жатыр!

Күнәдан қай жерде арылуыма болады? Құдаймен мен қалай тіл табыса аламын? Исаның айқыш ағашының қасында! „Құдайдың Ұлы Иса Мәсіхтің қаны бізді барлық күнәдан тазартады“. Біз осыны ұғынсақ қой, шіркін!

Американдық Виллиам Л. Гулльдің тартымды кітабы жарық көрді. Бұл – миллиондаған адамдардың өліміне себепкер болған Адольф Айхманның қамалған абақтысына отыз мәрте барған діни жетекші еді. Ол – онымен ұзақ сөйлесіп, оның соңғы сөзін естіп, оны дар ағашына дейін де ұзатып салған және оның мәйітінің күлін Жерорта теңізінің үстінде себу салт жорасына қатысқан адам. Діни жетекші өзінің Айхманмен әңгімесінің мазмұнын „Бір жан үшін күрес“ деген тақырыппен жариялады. Ол басында осы бір күнәкарды тозаққа түсірмеу үшін, құтқаруға құштар болғаны туралы әңгімелейді. Миллиондаған адамды өлтіріп, әлемге сұмдық қайғы-қасірет әкелген осы бір адам жазу үстелінің басында отырып, ақырғы күніне дейін: „Мен үшін біреудің өлуін мен қажет етпеймін. Менің күнәмды кешірудің керегі жоқ. Мен мұны қаламаймын“, – деді.

Сіздер де Айхманның ізімен жүруді және солай өлуді қалайсыздар ма? Жоқ? Егер олай еткілеріңіз келмесе, онда Иса Мәсіхке шын жүректен жалбарыныңыздар. Сол ғана күнәны кешіре алады; өйткені, Ол сол үшін өлген, солардың айыбын төлеген!

Діни жетекші Гуль Айхманмен әңгімелескен кезде, бұл адамға Исаның қаны арқылы күнәның кешірілуі жайлы айтуға жиіркенген екен. Мұндай адамға да құтқарылу алуға бола ма? Иә! Иә! „Құдайдың Ұлы Иса Мәсіхтің қаны бізді барлық күнәдан тазартады“. Бірақ мен өз күнәм туралы ағынан жарылып, Оған айтып, содан соң айқыш ағашқа қарап, сенімді түрде: „Исаның маңдайы мен бетінен аққан қан, айқыш ағаштан сорғалап төгілді. Сол қан менің сан жетпес күнәларымның бәрін жуып-шайды“, – деуім керек.

Киелі кітапта айқыш ағашқа керіліп, өліден қайта

тірілген Иса Иемнің күнәны қалай кешіретіні жөнінде жаңа мысалдар келтіріліп, түсіндірілген. Иса табытта қалған жоқ, үшінші күні қайта тірілді ғой, сіздер мұны білетін шығарсыздар, Ол – тірі!

Мәселен, онда кепілдік туралы айтылады. Егер менің қарызымды өтеуіме ештеңем болмаса, кепілші мен үшін ара түсуге міндеттенеді. Өйткені қарыз өтелуге тиісті. Егер біреу қарызданып қалса, өмірде осылай болады. Біз өз өмірімізде күнәлы болған сайын, Құдай алдында бізде міндеттеме пайда болады. Киелі кітапта былай делінген: „Күнә үшін жаза – өлім“. Құдай біздің өліміміз арқылы қарызды өтеуді талап етеді. Міне, Иса келіп, біздің өмір сүре алуымыз үшін, біздің күнәмызды арқалап, өлді. Ол Құдай алдындағы біздің Кепілшіміз болды. Сөйтіп, сіздер өздеріңіздің күнәларыңыз үшін не тозаққа түсесіздер, не Исаға барып: „Иса Ием, Сен менің күнәларым үшін де төлем жасағаныңды ұғынғым келеді“, – деп айтасыздар. Эрнст Готлиб Вольтерсдорф бір жырда былай деп мойындайды: „Менің Қорғаушымының келгенін, мен шүбәсіз білемін. Ол менің күнәларымды Өз өмірінің құнымен өтеді. Ол менің қателіктерім үшін толығымен айып төледі, сондықтан да күнәларым толығымен жуылып-шайылды“.

Киелі кітапта төлемді өтеу жайлы да көрнекі суреттелініп жазылған. Бір кісі құл сатушының қолына түседі. Ал оның өзін-өзі босатуға дәрмені жоқ. Міне, бір мейірбан мырза келіп, бұл құлды көреді; жаны ашып: „Бұл адамның құны қанша тұрады? Мен мұны сатып аламын!“ – дейді. Құлдың қай уақыттан бастап еркі болады? Ең соңғы тиыны төленіп біткенде ғана. Иса Ғолғота жотасында ең соңғы ақысын төледі! Енді мұны ұғынып, сіз былайша айта аласыз: „Тәңірім Иса, мен Сенің алдыңа өз күнәмды алып келдім, Сен оны жояды деп, сенемін!“ Иса айыбын төлей алады! Ол күнәның құлдығынан азат етеді! Филипп Фридрих Гиллер былайша жырлайды: „Күнәдан тазару – азап тартқан жанның Исаның ғажап есімі арқылы рухани жаңаруы...“

Киелі кітап тағы да жаңа мысалдар келтіреді. Онда келістірушілік жайлы мысал да бар. Тіпті Құдайға сен-

бейтін, қараңғы, пұтқа табынушының өзі де, Тәңірмен татуласуды қажет етеді. Сондықтан барлық діндерде адамдарды Құдаймен татуластыру үшін, құрбандық шалатын дін иелері бар. Бірақ Құдай татуласудың бір ғана құрбандығын қабыл алады: „Міне, Құдай Тоқтысы. Ол әлем күнәсын Өзіне алған!“ Көптеген дін иелері түрлі құрбандықтар әкелді. Ал Исаның өзі – Құдаймен татуластырушы Дін иесі! Оның Өзі – Құдаймен татуластыратын құрбандық! Сол ғана бізді Құдаймен келістіре алады. Альберт Кнапп бір жырда былай дейді: „Кетпейді көз алдымнан, (өңі боп-боз, беті қан, қолы ағашқа қағылған), Момын Қозы – Тәңір Сол, „Орындалды“, – деді Ол, (біздер үшін ашып жол)“.

Сонымен бірге Киелі кітапта күнәдан ақталу жайлы да әсерлей жазылған. Бір Мәсіх жолын қуушы екіншісіне: „Ол бізді өте жақсы көрді, сөйтіп Ол өз қанымен біздің күнәмызды тазалды“, – деп жазған. Сіздер шошқа арасында тұруға мәжбүр болған, адасқан ұл туралы хикаяны білетін шығарсыздар? Көп адамның өмірі де осындай болды. Бұларды шын көңілмен аяуға болады. Міне, адасқан ұл есін жиып, сол былғаныш түрінде үйіне қайта оралып, әкесінің құшағына кірді. Ол алдымен өзін ретке келтіріп, таза шапан мен аяқ киім сатып алған жоқ, үйіне сол шошқа арасында болған қалпында келді. Содан кейін әкесі оны жуындырып, сылап-сипап, жаңа киім кигізді. Көптеген адамдар ең алдымен мейірбан болып алайық, сонда ғана Мәсіх жолын қуушы бола аламыз деп ойлайды. Бұдан асқан адасушылық жоқ. Біз Исаға қандай лас және былғаныш болсақ, сол қалпымызда келе аламыз. Ой шіркін-ай, өміріміз қандай аянышты, әбден бүлінген және қор болған десеңізші! Қазір қандай болсаңыз, Исаға сол қалпында келіңіз. Ол сізді тазартады! Ол бәрін жаңартады! „Құдайдың Ұлы – Иса Мәсіхтің қаны бізді барлық күнәдан тазартады“. Елші Жохан осылай куәлік келтіреді. Мұны біз де қуаттап, растай аламыз!

Киелі кітапта пайдаланылған барлық мысалды сіздерге айтып беруге, менің қазір мүмкіншілігім жоқ. Бірақ та сіздер Киелі кітапты өздеріңіз оқып, күнәның кешірілуі туралы тамаша хабармен тереңірек таныса-

сыздар ғой деп, ойлаймын.

Егер өмірімізде теріс қылықтар мен олқылықтар бізді аяқтан шалып тұрса, бұл өмірде не істеуге болады? Өз күшімізбен одан құтыла алмайтынымыз – хақ. Ол үшін Исаға келіп, Одан күнәмызды кешіруін сұраған абзал. Сонда ғана ішкі қорқыныш пен торығушылық жойылды. Өзіңді Исаға арнау – қапас, қорқынышты іс емес, қайта, қараңғы мола үрейінен Құдайдың мейірімі мен көктемгі күн шуағына қарай шығу. Мен сіздерге осындай сәтті басыңыздан кешіруге, шын жүрегіммен тілек-теспін.

Сонымен, бізге күнәмыздың кешірілуі қажет пе? Иә! Оны қайдан таба аламыз? Айқыш ағашқа керіліп, қайта тірілген Құтқарушы Исадан ғана табуға болады!

3. Мен бұған қалай жетемін?

Мүмкін, қазір біреулеріңіз былай деп ойлап отырған боларсыздар: „Бұл – тамаша ғой! Күнәмыздың кешірілуі – ғажап қой! Ал бірақ, бұған мен қалай жете аламын? Бұл туралы газеттерде жазылмайды, романдарда айтылмаған, фильмдерде де көрсетілмейді. Мен бұған қалай жетемін?“ Иә, бұған мен қалай жетпекпін?

Бұған бұл жерде ешкім көмектесе алмайды. Менің ойымша, ең жақсысы, сіз бүгін-ақ оңаша отырып, Исаға жалбарыныңыз. Ол қайта тірілді ғой! Ол – тірі! Киелі кітапта сенімге енген адамдар туралы былай делінген: „Кімде-кім Исаның атын атаса...“ Міне, осы қазір іске кірісіп, Оны шақырыңыз!

„Шақыру“ сөзінің мәнін сіздер түсінесіздер ме? Бұл – Исамен тура байланысу! Бірақ сіздер Онымен байланысуды көптен бері пайдаланған жоқсыздар! Сіздердің Исамен бірден сөйлесуге мүмкіншіліктеріңіз бар, бірақ сіздер Онымен ешқашан сөйлескен жоқсыздар. Өте өкінішті-ақ! Оны шақырыңыз! Көп сөздің қажеті шамалы: „Тәңірім Иса!“ – десеңіздер болғаны, Ол сөзіңізге құлақ асады. Ол тыңдап тұр. Міне, осының өзі дұға болып табылады.

Ал одан әрі ше? Не айтамын дейсіздер ғой? Жүрек түкпірінде жатқанның бәрін айтыңыз. Былай деңіз: „Иса, менің бір адаммен өзара қарым-қатынасым жақсы емес. Мен өз бетіммен бұл тығырықтан шыға алатын емеспін. Бірақ мен мұның күнә екенін білемін. Иса, маған көмектесе гөр!“ Немесе: „Иса, менің кәсіпорнымның ісі дұрыс болмай тұр. Салық төлеу жағы баяғыдан ақ бұзылған, банкрот болуым ықтимал, ал осы қиыншылықтан шығар жолды біле алмай тұрмын. Иса Ием, Сен маған көмектесеңші!“ Болмаса: „Тәңірім Иса! Әйелімнің көзіне шөп салып жүрмін, Сен маған көмектес!“ Түсіндіңіздер ме? Басқа бірде-бір жанға айтпайтын құпияңызды, Иса алдына жайып сала аласыз. Ол естіп тұр! Бәрін айтыңыз! Бұл сізді босатады. Оған барлық қылығыңызды бүкпесіз айтыңыз. Одан былай деп сұраңыз: „Тәңірім Иса! Діни жетекші Буш: „Сенің қаның бәрін тазартады“, – дейді. Бұл – рас па?“ Мұны Одан сұраңыз. Онымен бүгін сөйлесіңіз. Сіз мүлде пайдаланбай келген сым арқылы, Исамен хабарласыңыз. Бұл сымды үздіксіз пайдаланыңыз. Оның көмегімен сіз Исамен сөйлесе аласыз. Исаның атын атап жүрген кісілермен хабарласып тұрыңыз!“

Мүмкін сіз былай дерсіз: „Иә, мен Оған бәрін айттым, бірақ Ол ешқандай жауап қайтарған жоқ!“ Алайда өте зер салып, ықылас аударыңыз. Қазір Оның сізбен сөйлесетін сымы туралы айтайын. Бұл үшін Киелі кітапты – Жаңа Өсиетті алыңыз. Көне Өсиетті сіз кейінірек оқырсыз. Одан бастамаңыз, өйткені, ол – сіз үшін, әрине, қиындау. Жаңа Өсиетте әуелі Жоханның, содан соң Лұқаның Ізгі хабарларын оқыңыз. Журналдан бір жәйт туралы оқып отырғандай оқыңыз. Сонда сіз Ол өзіңізбен кеңесіп отырғанын байқайсыз. Киелі кітаптың өзге кітаптардан айырмашылығы – осында. Ол – Құдай менімен тікелей сөйлесетін сым желісі іспеттес. Бірде маған біреудің: „Құдайдың Сөзін естігім келсе, мен орманға барамын“, – дегені бар. Мен оған: „Бұл дегеніңіз ақымақтық қой! Мен орманда болғанда жапырақтардың сыбдырын, құстардың үнін және өзеннің сыбдыр қаға ағуын естимін, әрине, бұл – тамаша-ақ, бірақ орман маған менің күнәла-

рым кешірілді ме, қайтсем Құдай жүрегімді жаңартады, Құдай маған мейірбан бола ала ма деген көкейтесті сұрақтарыма жауап бере алмайды ғой. Құдай бұл туралы маған тек Киелі кітап арқылы ғана айтады“, – дедім.

Күн сайын Исаға он бес минут арнаңыз. Исаның атын атап, Оған бәрін баяндаңыз: „Тәңірім! Менің бүгін жұмысым көп. Жалғыз өзім оларды жүзеге асыра алатын емеспін“, – деңіз. Мені түсіндіңіздер ме? Оған бәрін айтыңыз! Содан соң Киелі кітапты ашып, жарты тарауды оқыңыз. „Тәңірім Иса, енді Сен сөйле!“ – деңіз. Сол кезде сіз өзіңізге тиісті Құдай Сөзін кездестіресіз. Мұны сіз бірден байқайсыз: „Мұны Ол маған айтып тұр!“ – дейсіз өзіңізге. Осының астын өзіңіз үшін сызып қойыңыз, ең тәуірі – қасына айы, күнін жазыңыз.

Жас кезімде бір үйге бас сұғуға тура келді. Сол үйде күй сандық үстінде Киелі кітап жатыр екен. Оны қолыма алып, парақтап қарап едім, Көп жері қызыл және жасыл бояумен сызылып, қасына айы мен күні қойылыпты. Бұл оқиға үлкен отбасында болды, мен Киелі кітаптың иесі кім екенін сұрадым. „Мұның иесі – біздің Эмми“, – деп жауап берді олар маған. Маған сол Эмми ұнап қалып, мен сол қызға үйлендім. Исаның осындай сым желісі арқылы бізбен сөйлесетінін түсінетін қызды кездестіруді ойлаған арманым, жүзеге асты.

Адамдардың Киелі кітап туралы пікір таластырып жатқандарын естігенде, өзімді ұстай алмаймын. Олар Киелі кітапты жай адамдар жазған дей ме, басқа да бірдеңелерді қоңырсытады. Мен сол сөздерге күйзеліп қаламын.

Бірінші дүниежүзілік соғыста мен біршама уақыт байланысшы болдым. Ол кезде біз сымсыз радио туралы бейхабар едік. Біздің сым жалғаған кішкене аппаратымыз болатын. Бірде маған биік жерде орналасқан байқау пунктінде болуға тура келді. Әлі ешқандай қорғаныс құрылысы тұрғызылмаған еді, мен шөп үстіне жатып, батареямен байланыс жасамақ болдым. Бір уақытта биіктік бойымен жеңіл жараланған жаяу әскердің кетіп бара жатқанын көрдім. Мен: „Жат! Бізді байқап қалды! Қазір бізге оқ атады!“ – деп айқайлады. Ол жата қа-

лып, маған еңбектеп келді де: „Мен демалыстамын, енді үйге баруыма болады. Ту-у аппаратың ескі екен ғой!“ – деді. – „Иә, – деп күмілжідім мен, – ескі үлгісі“. – „Клеммалары да босапты“. – „Иә, – деп қостадым мен, – клеммалары да босап тұр“. – „Мынаны қара, мына жері ұшып кетіпті“, – деді ол. Сонда мен өзімді-өзім ұстай алмай: „Жетер енді, сенің сыныңды одан әрі тыңдауға уақытым жоқ! Менің байланысқа шығуым керек!“ – дедім. Менің Киелі кітаппен де жағдайым осылай болды. Исаның дауысын естуге көңіл қоя бергенімде, біреулер келіп, Киелі кітапты жай адамдар жазған екен ғой деседі. Алайда мен бұған тек: „Ай, үндеріңді өшіріңдерші, одан Исаның дауысын естіп тұрмын!“ – деп жауап бере аламын.

Сіздер мені түсіндіңіздер ме? Біреуге өздеріңізді осы жолдан тайдыра көрмеңіздер. Ол осы желі арқылы сөйлейді.

Тағы айтарым: осы жолмен жүруді қалайтын адамдармен тіл табысыңыздар!

Көрдіңіздер ме, мен өз әңгімемде осы туралы айтсам, әдетте адамдар маған қарсылық білдіріп: „Бұл – кемпірлер үшін айтылар сөз ғой. Әдетте, сиыну үйіне тек қариялар барады“, – деседі. Мен отыз жылдан астам уақыт жастар діни жетекшісі болғаным және көп жастармен танысқаным қуаныштымын, өйткені олар мен айтқанды: „Күнәңыз кешіріледі, Исамен сөйлесуге болады, Ол жауап береді“, – дегенді растай алады. Исамен сөйлесуде тәжірибесі бар адамдармен тіл табысыңыздар. Иә, мұндай адамдарды табуға болады, олар да Исамен бірге аспанға кеткісі келеді.

Сонымен, Иса сіздердің алдарыңызда тұр. Ол былай дейді: „Барлық шаршап-шалдыққандар мен тауқымет тартқандар, Маған келіңдер, өйткені, сендерге үнемі теріс қылықтар мен қателіктер үйір болып алған. Мен сендерді тыныштандырамын! Мен сендердің күнәларыңның кешірілуін сыйлай аламын!“

ЕГЕР БІЗДІ АДАМДАР АШУЛАНДЫРСА, БІЗДІҢ НЕ ІСТЕУІМІЗ КЕРЕК?

Тақырыптың аты аса нақты емес: „Егер бізді біреулер ашуландырса“ – олар бізді ашуландырады ғой, солай емес пе! Өйткені, бізді біреу болмаса біреу ашуландыратыны рас қой? Мен тіпті былай деп сұрауға тәуекел етейін: өзін ешкім ашуландыра алмайтын адам бар ма орталарыңда? Сол адам бері шықсыншы. Міне, көрдіңіздер ғой, ондай ешкім жоқ! Бізді ашуландыратындары шын, сондықтан ешқандай „егерденің“ қажеті жоқ, бұл солай болады да. Мен дұрыс айтып тұрған жоқпын ба? Иә, біз бір-біріміздің жүйкемізге күшті әсер етеміз. Әрине, бәрі емес. Менің әйелім, мәселен, менің ашуыма тимейді. Бірақ көптеген адамдар маған кері әсер етіп, ашуландырады. Сіздерді де ме? Әрине, солай! Сондықтан біз ұрсысамыз. Отбасындағылар, көршілер, кәсіпорындағылар, тіпті діни адамдардың өздері бір-бірінің жүйкесін жұқартып жатқаны. Барлық жерде де еститініміз: „жүйкеме әсер етті“ деген сөздер. „Егер анау болмағанда, менде бәрі жақсы болатын еді“, – деп айтатын адамдар да көп. Сөйтіп, „әлгі сол біреу“ көзге шыққан сүйел ғана емес, өмірінді де титықтатады. Бұл туралы айту керек. Біреу біздің жүйкемізге тиіп отырса, қалай өмір сүру керек?

Достарым менің, мен бұл мәселеге толығырақ тоқталуды жөн көріп тұрмын. Мәселен: біреу жеңіл жөтеліп қояды делік, ал шын мәнінде оның өкпесі ауырады. Бұл арада жөтел дәрісі көмектесе алмайды, оны тереңірек тексеру керек және басқа ем қолдану қажет. Сіздер бұл салыстырудың мәнін түсініп отырған боларсыздар? Бір-бірімізді ашуландыруымыздың өзі – адам денесінің сау еместігінің белгісі. Бұл ашулануыңыздың тамыры – көршіңізді ұнатпағаныңыздан гөрі тереңірек жатыр. Сондықтан да бұл мәселені мен анағұрлым кеңірек түсіндіргім келеді. Ашу шақырудың өзі – адамзаттың сау еместігінің куәсі.

1. Біздің өмір сүріп жатқан дүниеміз

Көріп тұрған шығарсыздар, менің дүниетанымым Киелі кітапқа негізделген. Мен оны бірден-бір дұрыс деп түсінемін, өйткені басқаның бәрі жиырма жылдан соң, қалайда болса, үйіндіге тасталатын болады.

Киелі кітапта былай делінген: Құдай дүниені жетілдіре жаратты. Онда Адам-ата Хауа-ананы, ал Хауа-ана Адам-атаны кейіткен емес. Ол кезде толықтай үйлесімдік болды. Сондықтан тірі Құдай адамдарды, ал адамдар Құдайды кейіткен жоқ. Онда бәрі де келісіммен тұрып жатты: Құдай – адамдармен, ал адамдар – бір-бірімен.

Бірақ Киелі кітапта адамзат тарихының басында алғашқы болған апат туралы жазылған. Киелі кітап оны – күнәға бату деп атады. Адам арбауға түскені туралы да айтылған. Ол белгілі бір ағаштың ғана жемісін жемеуі керек болатын. Құдай оған осыны ескерткен еді. Бірақ та оған таңдау құқы берілген болатын, сонда ол жамандық пен тіл алмаушылықты қалайды. Ол тыйым салынған жеміске қол созды. Адамзат тарихының басында осындай күнәға батушылық бүкіл үйлесімділікті бұзды.

Содан кейін Құдай мен адамдар айрылысты. Құдай адамды бейіштен қуып шығып, кіре беріске періштені күзеттіріп қойды. Содан бері біз Құдайдан бөлек тұрамыз. Содан бері біз Құдайды кейітеміз, ал Құдай бізді тітіркендіреді. Адамдарға Құдай туралы айта бастасаң болды, олар ашу шақырып: „Бұл туралы айтуды тоқтатыңыз енді! Оның шын мәнінде бар-жоғын ешкім білмейді!“ – дейді. Құдай мен біздердің екі арамызда терең тұңғиық жатыр.

Осы сәтте адамдар да бөлінді. Оны Адам-ата мен Хауа-ананың балаларынан анық байқаймыз. Сол кездің өзінде-ақ адамдар бірін-бірі кейітіп бақты.

Міне, ағайынды екеуі. Шынында да көбінесе ағайындылар бір-бірін қатты ашуландыра алады. Қабыл мен Әбіл екеуі мінезі жағынан бір-біріне қарама-қарсы еді. Бірақ неліктен олардың әртүрлі болғанын, біз айта алмаймыз. Бірде егінші Қабыл кетпенмен егістікте жұмыс істеп жүрді. Міне, оған Әбіл келді. Мен Қабылдың оны

жақтырмай: „Мынау момынсыған жағымпаз ертерек кетсе екен! Оны тіпті көргім де келмейді!“ – деп ішінен ойлағанын, көз алдыма елестеткендеймін. Бірақ Әбіл кете қоймай, оны әңгімеге тартады. Сонда Қабыл қолындағы кетпенімен Әбілдің бетінен ұрып, інісі өлгеннен кейін, есін бір-ақ жияды. Достарым менің, біз бәріміз мәдениеттіміз, сондықтан ғана бір-бірімізді кетпенмен ұрмаймыз. Бірақ сіздер газет оқып отырған сайын, осыған ұқсас оқиғаларды кездестіресіздер. Егер үшінші рейх тұсындағы жаппай қыруды еске түсірсеңіздер, онда оның мәні де Қабылдың ісіндей: адамдарды жеккөрушілік екенін түсінуге болады. Соған байланысты жүздеген мың адам қырылып-жойылды! Қабылдың есі, Әбіл көз алдында өліп жатқанда ғана, кірді. Ол аздап қорқып та қалды. Бірақ содан соң ол жерді қазып, оған өлікті салып, бетін топырақпен жапты. Ол жан-жағына қарап, ешкім көрінбеген соң, куаның жоқ екеніне, оларды ешкімнің көрмегеніне көзі жетті. Біз, адамдар, ылғи да осылай ойлаймыз, егер ешкім ешнәрсені көрмеген болса, онда, шын мәнінде, ешнәрсе болған да жоқ! О, егер сіздер адамдарға қандай қара пиғылдардың еріп жүретінін білсеңіздер ғой! Қабыл кетіп бара жатып, өзі-өзінен қуыстанады. Кенет ол: „Қабыл!“ – деген дауысты естиді. Бұл кім болды екен? „Қабыл!“ Оның жүрегі дірілдеп кетті. Бір кезде ол, өзін тірі Құдайдың дауыстап шақырғанын, түсінді. Құдай бәрін көрді! Ол – тілсіз куә! „Қабыл!!! Інің Әбіл қайда?“ Қабыл әлі де болса қарсылық білдіріп: „Мен өз бауырым Әбілдің күтушісі емеспін ғой! Мен інімді күзетіп жүрмін бе?“ – деді. „Қабыл, – деді Құдай, – сенің ініңнің қаны Маған жерден дауыс берді“.

Енді сіздер, бұл оқиға бәрін қалай түсіндіргенін көріп отырсыздар: бәрі – күнә туған уақыттан бастап айқындалды. Адамдар айрылысты. Құдай Қабылды тітіркенті, сол сияқты, Ол көбіңізді де ашуландырады. Бірақ біз өзіміздің жақындарымыздан құтыла алмайтынымыздай, Құдайдан да алшақтай алмаймыз. Біз өмір сүріп отырған дүние – осындай!

2. Айтып, көзін жеткізу – бекер іс

Иә, енді түсіндіріп жатудың қажеті жоқ. Мәселен, „Құдай рақымды“, – деп қанша айтқанмен, бұл – енді пайдасыз. Құдай мен біздердің екі арамызда қабырға қаланып, тұңғыық қалыптасқан. Соғыс кезінде менің үйім және Эссен қаласының тең жартысы өртеніп жатқанда, бір әйел маған жүгіріп келіп: „Сіздің Құдайыңыз мұндайға қалай ғана жол береді?“ – деп айқайлағаны бар. Мен оған былай деп жауап бердім: „Менің Құдайым мұндайға жол береді. Мүмкін, Құдай сізге дұшпан шығар?!“ Адам-ата күнәға батқаннан бері, Құдай мен адам бір-бірінен қол үзді! Біз Құдаймен де, адамдармен де ажырастық. Адамдардың бірін-бірі ашуландыруының себебі осында жатыр. Сізді ашуландыратын көрші әйеліңіз болса, онда оның себебі – күнә, яғни біздер, құрдымға кеткен жандар, Құдайдан айрылды. Сондықтан да қандай болмасын түсіндіру – қажетсіз.

Жақында мен Швейцария шекарасында болдым. Шекаралық заставада плакат ілулі тұр екен. Онда: „Бірлесіп істеген іс – жақсы!“ – деп жазылған. Мен сонда: „Дұрыс-ақ! Бірақ адамдар бір-бірін ашуландырып жатса, плакаттың көмегі бола қояр ма екен“, – деп ойлады. Немесе күні кеше көрген плакат туралы айтайын: „Өзара әдептілікті сақтаңыздар!“ – делінген онда. Американдықтар әрбір бұрышқа мынандай плакаттарды іліп қояды, мысалы: „Жайдары күлімсіреңіздер!“ – деген жазуы бар плакат. Алайда, бұл шын мәнінде, іске көмектесе қоймайды. Мен дұрыс айтып тұрған жоқпын ба? Жоқ, көзін жеткізем деу – бекершілік!

Жас діни зерттеуші болған кезімде, бір-бірімен араздасып тұратын отбасына жиі барып тұрғаным есімде. Бүкіл әулет бір жерде тұрып, түгелдей бір-бірімен ұрсысып үлгерген. Бір күні кешке мен бәрінің басын қосып, өзіме тән жігерлілікпен оларды татуластыруға талпындым. Сонда сөйлей-сөйлей, тілімнің ойылып қала жаздағаны бар. Түнгі сағат он бір кезінде олар бір-бірімен татуласып, қолдарын алысты. Мен өзімді бақытты санап: „Бастауы жақсы болды, келешекте менен іскер діни

жетекші шығады“, – деп ойладым. Үйге қуана оралып, қатты ұйықтап қалдым. Таңертең татуласқандардың ішінде болған жас келіншекті жолықтырып: „Кеше кешке жақсы болды ғой, рас емес пе?!“ – дедім. „Жақсы дейсіз бе?“ – деп қарсылық білдірді ол. – Артынан не болғанынан сіз бейхабар екенсіз ғой“, – „Не болды?“ – деп сұрадым мен өңім қуарып. Олар үйлеріне қайтып бара жатып, жолшыбай тағы ұрсысып, тіпті іс насырға шауыпты! Сіздер күлесіздер, ә? Бірақ менің ол кезде күлкім келген жоқ. Маған сол сәтте: „Күнә арқалау дегеніңіз – өте жағымсыз іс, біз Құдаймен де, жақындарымызбен де араздастық, бұл арада ең ізгі сөзбен де ешкімге көмектесе алмайды екенсің“, – деген ой келді.

Маған адамдар жиі жазып жатады: „Қымбатты діни жетекші мырза, анау арада туысқандарымыз бір-бірімен араз. Соларға сіз барып шыға алмас па екенсіз?“ – дейді. Мұндайдан мен бас тартамын, өйткені құр жақсы сөзбен бұл жерде ешкімге еш көмек көрсете алмайсың. Сіздерді ашуландыратын адамдар туралы ойланыңыздаршы. Мен сіздерді ұзақ уақыт сендіруге тырысуым мүмкін, бірақ мұның бәрі – бекершілік. Сұмдықтың бәрі – осында. Мен барған бір отбасы туралы айтайын. Үйге көк джинси киген, шашы добыраған, ебдейсіз он жеті жастағы ұл келді. Мен әкесінің кейіген сыңайын байқап қалдым: „Сіз мынаған қараңызшы!“ – деді ол. Әкесі – парасатты, сыпайы қызметкер. Ұлының кейпін көргенде, әкенің көңілінің әлем-тапырық болғанын, көз алдыңызға әкеліңіздерші. Немесе басқа отбасындағы оқиға. Сүюші ана, Мәсіх жолын қуушы әйел, қызы ернін бояғанын көргенде, шыдай алмай: „Бұл қыз менің жүйкемді жұқартып-ақ болды!“ – дейді. Барлық жерде де осылай емес пе? Әйелінен ажырасқан бір ер адамға оның күнәға батқаны туралы айтқанымда, ол маған: „Қойыңызшы, діни жетекші мырза! Әйелім көжені сораптап ішкенінің өзі – мені қандай тітіркендіретінін көрсеңіз!“ – деді.

Сіз мұны күлкілі жай деп ойлайсыз ба? Ал мен мұны – сорақылық дер едім. Сіз оны: „Ұсақ-түйек!“ – дейсіз. Ұсақ-түйек пе? Бұл – адам күнәға батқан кезде, дүниенің тізгіні Құдай қолынан шығып кеткендіктің белгілері

деп, түсінген абзал. Біздің Құдайсыз, жалған дүниеде тұрып жатқанымыздың куәсы – бұл!

Бұл кеюшіліктің арты кейде өте үлкен жамандыққа ұласып кетуі мүмкін. Мен Эссенде бір жас қызды білемін. Ол склероз ауруынан мүлдем сал болып қалған еді. Ол кішкене үйде тұрады. Ал қабырғаның екінші жағында оның көршісі, бір өжет жігіт, күнде кешке сағат жеті жарымнан түнгі он бірге дейін теледидарды бар дауысына салып тыңдауды ұнатады. Әлгі бейшара науқас қыз әрбір кеш сайын жұқа қабырғадан оны еріксіз тыңдап жатады. Қыз теледидар үнін сәл бәсеңдетуді өтінсе, жігіт қас қылғандай қаттырақ шығарады. Ал бұл – бір жыл, бір кеш, бір сағат емес, жылдар бойы осылай. Қандай мейірімсіз, қандай оңбаған бола аламыз біз! Бейшара қызды мына жігіттің қаншама кейіткенін, көз алдарыңызға келтіре алатын шығарсыздар? Әрине, бұл жігітті қыздың да ашуландыруы мүмкін. Сөйтіп, қабырғаның екі жағында өмір сүруді қиындататын, тіл айтып жеткізгісіз тайталас жүріп жатты.

Мен тіпті жас діни жетекші болған кезімде, мен басқаратын қауымда, діни рәсімдерді қабыл алған 150 адам болды. Мен олардың үйлеріне барып тұрдым. Олардың барлығы да көп пәтерлі үйлерде тұратын. Бірінші рет бір үйге барғанымда, жанжалдың үстінен түстім. Екінші және үшінші барғанымда да, осы жай алдымнан шықты. Сонда мен діни жиналыс кезінде жанжалдаспаған адамдарды орындарынан тұруын өтіндім. Үш немесе төрт қана адам орындарынан көтерілді. „Ал қалғандарыңыз ұрсыстың ұясысыздар ма?“ – деп сұрадым да, қанағаттанарлық жауап алдым. Содан кейін мен жанжалды білмейтіндерге: „Неліктен сіздер ұрсыспайсыздар?“ – деп сауал тастадым. Олар жалғыз тұратындарын айтты.

Міне, жағдай – осындай. Біздің көңілді жүруіміз, еңбек етуіміз керек, бірақ өкінішке орай, біздің жүйкеміз әрдайым жұқарады да жүреді! Бірдеңе аяғыңызға түсіп кетсе, ауырады ғой. Сол сияқты, егер біреу үнемі жүйкеге тиіп тұрса, онда төзгісіз жағдай туындайды.

3. Құдайдың іске араласуы!

Егер осы айтқандарымнан басқа айтатын ештеңем болмаса, мен бұл әңгімені бастамаған да болар едім. Алайда менің айтар төтенше маңызды, таңғаларлық хабарым болып тұр: тірі Құдай Өзінің шексіз мейірімділігімен осы бір өзара тітіркендіргіш және өкінішті, шиеленіскен шатақ іске араласуда. Осы бүкіл сор маңдай дүние Құдайдың көз алдында жатыр, соған орай Құдай шара қолдануда!

Оның араласуы ғажап-ақ. Бұл – Киелі кітаптың ең бір тамаша хабары. Ол бізді Онымен бөліп тұрған қабырғаны қиратып, Өзінің Ұлы Исаны бізге қамқоршы ретінде жіберді. Біздің қазіргі өміріміз Иса туралы Ізгі хабарды сыйламай, кері сырғытқаны белгілі, бірақ бұл – біздің ғасырымыздың көрегендіктен құралақан екендігін, біздің құтқарылуымыздың жалғыз ғана мүмкіндігі – Иса болып табылатынын көрсетеді. Құдайдың біздермен екі арадағы қабырғаны қиратып, осы кейістік пен жанжалға толы, қарғыс атқан дүниеге Өзінің Ұлы – Иса Мәсіхті жіберуінен асқан ұлылық бола ма? Құдайдың Ұлы Иса Мәсіхтің келуі, жағдайды күрт өзгертетіні мәлім!

а) Иса Құдаймен бірге бейбіт өмірді сыйлайды:

Иса бәрінің басын қосушы екенін, енді сіздерге дәлелдеуді жөн көріп отырмын. Иса Құдайдан ешқашан бөлектенген емес. Иса – Құдайдың Ұлы. Маған жақында біреулердің былай деп айтқандары бар: „Иса да әрқайсымыз сияқты жай адам болған, көп болса, Ол діннің негізін қалаушы болған шығар!“ Бұған мен былайша жауап бердім: „Онда сіз басқа біреуді меңзеп тұрсыз-ау, сірә. Менің айтып отырғаным – басқа, Ол аспаннан келгенін айтты емес пе, ал біз болсақ, жерден жаратылдық“. Иә, мен Ол туралы, тірі Құдайдың Ұлы туралы айтып тұрмын. Оның аты – Керемет, Оның араласуымен Құдай біздің қарғыс атқан, құрыған дүниемізге енуде. Сонымен қатар, Ол ешбір адамға кейімейді. Оны тіпті сатқын Иуда да ашуландырмайды. Маған опасыздық жасаған адам мені ызаландырар еді. Ал Иса болса, ақы-

рына дейін Иуданы сүйіп өтті. Сізге адам ретінде де ешкімнің көңілін қалдырмаған Иса тарихын көз алдарыңызға елестете алу керек!

Міне, Оның өлер алдындағы соңғы кеште, Ол шәкірттерімен бірге отырғанда, болған ғажап оқиғадан бір мысал. Шығыс елдерінде адамдар орындыққа отырмайды, дастарханды айнала жастықты шынтақтап жатады. Адамдар осы қалпында қалай тамақ жейтіні маған түсініксіз. Біз, мәселен, шынтақтап жатып, шанышқы және пышақпен тамақ жей алмас едік. Бірақ олар жеді. Ең алдымен олар аяқ киімдерін шешті. Ол елдің дәстүрі сондай еді. Содан соң аяқтарын шаңнан тазартып, жуды. Бұл күні шәкірттері Исамен бірге көп жол жүрген болатын. Олар шаршаған, аяқ киімдерін шешіп, жастықтарға қисайды. Мен мынаны көз алдыма әкелемін, Петір Жоханға бас изейді, содан соң екеуі де бір мезетте көздерімен белгі беріседі, өйткені, бұлардың біреуі су әкеліп, қалғандарының аяқтарын жууға тиісті болатын, ал Жохан – ең кішісі болса да, бұл істен жалтарып, Петірді ашуландыратын. Бірақ Жохан иығын қиқандатып: „Петір үнемі мені жұмсап, мазамды алады. Жақыптың да су әкеліп, аяқ жууына болады ғой“, – деп ойлайды. Ал Жақып болса, таңдаулы шәкірттердің бірі болғандықтан, мұны өзіне лайықсыз деп санайды, бұл жолы суды Матай әкелсін деп, ой түйеді. Осы кезде бәрі де бір-біріне қасарысып, ешкімі қозғала қоймады. Сонда Иса орнынан тұрады. Шәкірттері үрпиісіп қалады: шынымен Ол суға бара ма? Иә, Ол орамал алып, қолжуғышқа су құйып, бәрінің аяғын жуады. Иуданың! Петірдің! Жоханның! Жақыптың! Матайдың!... Мен: менің де аяғымды жуды! – деп айта жаздадым. Иса сондай, Оның бойында бәрі де бар: Құдай да өзінде, ал Ол болса бәріне сүйіспеншілік білдіреді.

Маған ең қымбат, айқыш ағашта керіліп тұрған Исаны, бәрінің көз алдарыңа елестеткім келеді. Сіздермен бірге Иерусалим қақпасының сыртындағы төбеде, онда найза ұстаған римдік жауынгерлер қоршаған, жылап тұрған халықпен бірге, үш айқыш ағаш орнатылған төбеде болғым келеді. Мен ортадағы айқыш ағашты айта-

мын. Мен сіздерді тікенді тәж Кигенмен таныстырсам деймін. Достарым менің, Ол сіздер үшін, сіздерді осы бір-біріңізді ашуландыратын аянышты жағдайдан құтқару үшін, сіздерді Құдаймен татуластыру үшін, өліп барады.

Егер сіздер мен Құдай арасындағы кедергінің бәрі жойылып, қаз-қалпына келсін десеңіздер, онда Исаның айқыш ағашына барыңыздар. Сіздер үшін өліп, өліден қайта тірілген Иса – Құдайдың бейбітшілік елшісі болып табылады. Барлық шүбәларыңызды тастап, Исаға құшақ ашып келіңіздер. Оның аяғының астына бүкіл бұрынғы әдеттеріңіз бен күнәларыңызды үйіп тастаңыздар! Егер Исаның айқыш ағашына назар салсаңыздар, сіздер мұны істей аласыздар. Оған қолдарыңызды созып: „Мен Сенімен бірге болғым келеді!“ – деңіздер. Бұл – сіздердің Құдаймен татуласудағы алғашқы қадамдарыңыз болмақ. Елші Пауыл римдіктерге жолдаған арнау хатында былай дейді: „Сонымен, Иеміз Иса Мәсіхке деген сеніміміз арқылы ақталғандықтан, Оның арқасында Құдаймен татумыз“ (Рим.5:1). Иса – Құдайдың әлем елшісі. Оны қабылдаңыздар! Бір өкініштісі – көптеген адамдар мұны естігендерімен, әлі Құдаймен ымыраға келе қойған жоқ. Бұл – сұмдық! Мен сіздердің жүректеріңіз үшін, жандарыңыз үшін, сіздер Құдайдың әлемдегі Елшісін қабылдауларыңыз үшін, барлық күш-жігерімді жұмылдыруға бармын!

Бүгін мен бірқатар журналистермен әңгімелестім. Әңгіме желісі: „Қазіргі уақытта не нәрсеге шындап көңіл қою керек“, – деген тақырыпта болды. Мен оларға екі соғыс және ұлтшылдық (нацизм) тақсіретін тартқан маған, енді неменеге нақты көңіл қою қажеттігін білмей отырмын деп, анығын айттым. Халықаралық болжаушылар мен саяси қайраткерлердің маған ұсынған құрғақ сөздеріне ме? Иә, олардың өздері де оған көңіл аудармайды, мен де – солаймын. Аспан мен жер аралығында Құдайдың елшісі – Исадан басқа нені шын ниетпен қабылдауға болатынына, менің ақылым жетпейді. Исаны шын ниетпен қабылдауға бармын. Бұл шын ықыласпен қабылдауға тұратын бірден-бір жәйт. Мұны жүзеге асыруға болады. Егер осында жастар мен егде адамдардың

ішінен кейбіреуі ештеңені шын ниетпен қабылдауға болмайды деп айтатын болса, дәл осы туралы Ізгі хабар сіздерге былай дейді: „Құдай Иса арқылы сіздерге ерекше ниетпен қарайды“. Енді, сіздер де Оның сіздерге Иса арқылы берген жан тыныштығын шын көңілмен қабылдаңыздар! Көрдiңiздер ғой, Иса бiздi тағы да Құдаймен табыстырып отыр. Барлық бәле мынада; сіздердің өздеріңізді Мәсіхтің жолын қуушымын деп санауларыңыз, қауым салығын дұрыс төлеп тұруларыңыз мүмкін, бірақ Құдаймен татулықтарыңыз жоқ. Мен сіздерге қайталап айтамын: Сіздердің күнәларыңызды Өзіне алған Иса, сіздер үшін өлді. Сіздер қазір Оған жалбарынып, Оның алдына жығылып: „Тәңірім, Саған күнәкар келіп тұр. Мен енді Саған сенемін! Мен Сені қабылдаймын!“ – деп айтуларыңыз керек. Бұл сіздерді өмірге апарды, Құдаймен татуластырады!

ә) Иса жақыныңмен де татуластықты сыйлайды

Иса келістіруші болған жерде, Құдаймен ғана емес, сондай-ақ жақындармен де татулық орнайды. Сонда қандай болса да ашу-ыза келмеске кетеді.

Қазір көңіл қоя тыңдаңыздар. Сіздердің араларыңызда Мәсіхтің жолын қуушылар бар, ал егер сіздерді басқалар ашуландырса, онда сіздердің жайларыңыз әлі де дұрыс болмағаны. Бұл сіздерге түсінікті шығар? Сіз сонда: „Сіз маған көрші әйелді білсеңіз ғой! Бұл шыбышты!“ – деп айтарсыздар. Ал мен сіздерге сонда былай дер едім: „Сіз ол әйелді жақтырмайынша, сіздің жағдайыңыз әлі де орнына келмейді. Егер Иса біздің өмірімізге араласса, онда біреудің бізді тұрақты түрде қоздырып тұрған жайы, мүлдем жойылады.

Кім Исамен бірге болса, Ол соған Құдайдың жан тыныштығын және өзін ашуландыратын адаммен татулықты сыйлайды. Егер сізді кейітетін адамдар болса, онда сізге Иса қажет. Басқа ешкім де, ештеңе де сізге көмектесе алмайды! Сіздің жүйкеңіз ондай өмірге шыдай алмайды. Иса сізді Құдаймен татуластырып, сіздің игілігіңізге айналуы керек, сонда өзгелермен де жақсы болады.

Менің өте жақын досым бар. Оның пәтері жақсы-ақ, бірақ оған пәтерді жалға беруші адамның мінезі шөлкес, сонымен қатар ол ақша дегенде, әкесін сататынның өзі. Міне, жақында пәтер қожасы досыма арсыздықпен хат жолдап, ананы жаса, мынаны төле деп, бұйырыпты. Досым сонда: „Хатты оқығанда, төбе шашым тік тұрды. Оған жауап жазайын деп, жазу үстеліне отырдым. Сол сәтте көз алдыма мен үшін және пәтер қожасы үшін де өлген Исаның кейпі келді. Менің содан кейін қатты-қатты айтуға дәтім бармады да, содан мен оған барып, былай дедім: „Тыңдаңызшы, неге біз бір-бірімізбен осылай сөйлесуге тиіспіз! Екеуміз де парасатты адамдар емеспіз бе? Мүмкін, ақылға салып, сөйлесуіміз керек шығар? Мен сізді шын мәнінде құрметтеймін! Сондықтан маған қыр көрсетуіңіз орынсыз“. Үй қожасы мені түсініп, мойындағандай кейіп танытты да, дау-дамай болған жоқ. Енді олар достасып алды: мінезі шөлкес үй иесі мен Исаның жолын қуушы бір-бірінің досы болды.

Тағы да бір нәрсені айтуға мүмкіндік беріңіздер. Мұқият болыңыздар. Мен Дапоццо есімді бір кісіні білемін. Ол – Ізгі хабарды уағыздаушы француз. Концлагерьде болғаннан бері, оның қолы сынық. Ол менің есімнен ешқашан кетпейтін бір оқиға туралы айтқан еді. „Бірде, – деді ол, – концлагерьдегі түскі тамақ кезінде мені бастық шақырды. Мені үсті тағамға толы үстел тұрған бөлмеге енгізді. Үстел үстінде бір адамға арналған құрал қойылыпты. Лагерьдің бастығы келді. Менің араным ашылып тұр. Лагерь бастығы орындыққа жайғасып отырды, оған тағамдардың бірінен соң бірін алып келіп жатыр, ол болса ішіп, жеп жатыр. Ал мен болсам, аузымнан сілекейім шұбырып, қарап тұрмын. Ол маған тағамдардың қандай тәтті екенін білдіріп, тамсанып қояды, ал мен аштықтан өлейін деп тұрмын. Алайда бұл да жеткіліксіз екен. Соңынан оған кофе әкелінді, ол үстел үстіне түйіншекті қойып: „Мынаған қарашы, сенің әйелің Парижден саған печенье жіберіпті“, – деді. Онда тамақ жағы нашар екенін білетінмін, әйелім әрқайсысынан үнемдеп, осы печеньеңі пісірген ғой. Міне, оны лагерь бастығы жеп отыр. Мен оған: „Маған тым болма-

са, біреуін беріңізші, мен оны жемеймін, әйелімді еске алып отырайын“, – дедім. Бірақ ол мысқылдай күлді де, бәрін түгел жеп қойды. Міне, бұл сәт кеюдің ең шыңы – өшпенділікке жеткен шағы еді! – Дапоццо әңгімесін әрі қарай жалғастырды. – Сол кезде: „Құдай сүйіспеншілігі жүрекке құйылды“, – дегеннің не екенін сезіндім. Мен бұл адамды жақсы көре алар едім, мен мынаны ойладым: „Бейшара адам! Сені сүйер жан жоқ. Сенің айналанды жеккөрушілік жайлаған! Мұндайда менің Құдай баласы екенімді түсіну – қандай жақсы!“ Сіздер түсініп отырсыздар ма? Дапоццо оған мейірімділік пен есіркеушілік көрсете алды. Бұл адам оны тітіркендірмеді. Бастық мұны сезіп, орнынан атып тұрды да, тез шығып кетті. Соғыстан кейін Дапоццо оған бірде барған көрінеді. Ал анау болса, өңі құп-қу болып кетіп: „Кек алайын деп келдіңіз бе?“ – деді. – „Иә, – деп жауап берген Дапоццо, – мен сізден кек алуға келдім. Мен сіздің үйден бір шыны аяқ кофе ішсем деймін. Мен торт ала келіп едім, соны бірге отырып, жейік!“ Сол кезде анау адам Исаның қол астындағы адам қастық жасамайтынын, ол ашудан ада екенін, өйткені, Құдайдың сүйіспеншілігі оның жүрегіне нұр болып құйылғанын түсінді.

Мен – ірі қаланың қарт діни жетекшісімін. „Мен – сондай жалғызбын. Мені ешкім де жақтырмайды!“ – деген сөздерді жиі естимін. Ендігәрі мұндайды естігім келмейді. Сондай кезде: „Ал сен ше? „Ол маған сүйіспеншілік жасады!“ – деп сен туралы айтатын адам қайда?“ – деп айтқым келеді. Адамдардың өздері сүңгі мұз секілді суық бола тұрып, „жарық дүниеде сүйіспеншілік жоқ“ дегендері, маған қатты батады. Менің қаттырақ айтқаным кешірерсіздер, мен өзім Рур өлкесінде туғанмын, ал ондағылар бет-жүзіңе қарамай, ақиқатын айтады.

Мен мұны түсінгеннен кейін, сүйіспеншілік жасайын деп шешкен едім. Бірақ сол арада оны жасауға біздің жағдайымыздың мүлдем жоғын сезіндім. Біздің жүрегіміз өзімшілдікке толы. Біздің ұнамды адамдарымыз бар, оларды жақсы көруге болады. Ал біздің жүйкемізді жұқартатындарды ше?

Менің бір коммунист жұмысшымен әңгімелескенім бар. Ол мынаны айтып еді: „Біз Шанхайда Кули демонстрациясына қатыстық!“ – деді. Мен оған қарсылық білдірдім: „Бұл – тамаша екен! Ал сіздің көршіңізбен қатынасыңыз қалай?“ Оның аузынан мына бір сөз оқышығып кетті: „Егер оны жолықтырсам, сазайын беремін!“ Түсінесіздер ме? „Алыстағыңды сыйла“, – деген, қиын емес сияқты, бірақ: „Жақыныңды құрметте“, – деген, қиынырақ, бұл – халық даналығына саяды.

Демек, мен өзімнің жақынымды, оның ішінде шәлкес мінезді, өзіме жаманшылық ойлайтын адамды да жақсы көрген жағдайда ғана, біз басқа бола аламыз деп, есептеймін. Бірақ, мен өзім ондай бола алмаймын. Бұл – Құдайдың сыйы. Достарым менің, бұл әрине, оңай емес, оны мен өз тәжірибемнен көрдім, атап айтқанда: Иса біздің өмірімізге араласып, бізді Құдаймен татуластырып, содан кейін жақындарымызбен татуластырмақшы болғанда, бұл өте қиын мәселеге айналады, өйткені біз оларды көбірек кейітетінімізді, олардың бізге шыдауы қиынырақ екенін, Ол көрсетіп берді. Исаны білгеннен кейінгі бір түйгенім, – Ол маған өзгелерге байланысты менің теріс қылығымды көбірек көрсетеді. Сонда Құтқарушының біздің күнәмызды өтеу үшін, айқыш ағашта өліп, біздің күнәларымыздың кешірілгені анық көрінеді.

Сіздер түсінесіздер ме? Әлемдегі ең үлкен төңкерісті Иса жасайды, бірақ Оны қабылдау қажет! Сондықтан да менің сіздерден өтінерім, сіздер осының бәрін жай тыңдап қана қоймай, Исаны шын пейілмен қабылдауларыңыз керек. Менің тілейтінім – сіздердің: „Мен Исаны таптым! Ал Ол мені тапты!“ – деген сөздеріңіз.

БӘРІ ӨЗГЕРУГЕ ТИІСТІ, БІРАҚ ҚАЛАЙША?

Менің жас кезімде Макс Эйт деген жазушының новеллаларын бәрі құныға оқитын, ал қазір оның аты ұмытылған. Ол инженер болатын, сондықтан өз материалын техникалық ғасыр бастауынан алатын. Бір новелласы „Әуестіктің әурешілігі“ деп аталған. Онда бірде, ерекше жағдайда өте жауапты тапсырма алған жас инженер туралы айтылады. Оған теңіз қолтығы іспеттес өзен арқылы көпір салу керек болды. Бұл – өте күрделі тапсырма еді, өйткені, мұндай көпірге теңіз суының құйылуы және қайтуы ықпал жасайтыны белгілі. Ал техникалық ғасыр басында қазіргідей құрал-жабдықтар болмады. Сөйтіп, әлгі жас жігіт алып көпірді салуға кірісті. Ол тұрғызылып болғанда, музыкамен, жалаумен және газет тілшілерінің қатысуымен салтанатты жағдайда ашылу рәсімі болды. Барлық газеттер осы бір жас жігіт туралы жазды. Енді ол қоғамдағы білікті, белгілі кісіге айналды. Лондонда ол үлкен сәулет бюросын тұрғызды, ауқатты әйелге үйленді, жаны не қаласа, соның бәрі алдынан табылды. Бірақ оның өмірінде тек әйелі ғана білетін бір сұмдық құпиясы болды. Күз келген сайын, ол үйінен із-түзсіз кетіп қалып, өзінің көпіріне барады екен. Түнде жаңбыр жауып, теңіз дауылы соққанда, ол плащына оранып, көпір жанында қорқынышты күй кешетін көрінеді. Ол көпір тіреуіне соққан дауыл күшін сезетін еді. Тіреудің беріктілігі қандай, оған соғатын жел күшін дәл есептедім бе деп, қайта-қайта есептерін тексеретін. Дауыл басылғанда, ол Лондонға қайтып оралады екен. Сөйтіп, ол тағы да өмірінде қоғамдық үлкен роль атқаратын, беделді адамға айналады. Бірақ оны әрдайым: „Көпір дұрыс салынды ма? Беріктігі жеткілікті ме?“ – деген үрей тұмшалап алғанын, ешкім байқамайды. Міне, осы азапты ойлар – оның өмірінің қапас құпиясы еді. Макс Эйт осы инженердің бір қатты дауылда, түнде тағы да өз көпірі жанында үрейлене тұрғанын, жан түршіктіре баяндайды. Ол көпір үстімен поездың келе жатқа-

нын бақылап тұрады. Соңғы вагонның жарығы бір уақытта дауыл арасында көзден ғайып болғанын байқайды. Инженер, сонда поездың төменге, бұрқырап жатқан суға құлағанын, түсінеді. Көпір орта тұсынан бөлініп кеткен екен.

Жас жігіт кезімде осы әңгімені оқығанда, менің басыма: „Бұл әрқайсымыз туралы айтылған ақиқат емес пе?“ – деген ой келді. Әрқайсымыз өз өміріміздің көпірін тұрғызамыз, ал кейде ұйқысыз түндер болып, бір нәрселер қорқынышты әсер еткенде: „Осы мен өз өмірімнің көпірін дұрыс салдым ба? Ол өмір дауылына төтеп бере алар ма екен?“ – деген үрей біздің бойымызды билейді. Сонда біз өз өмірімізде бәрі ойдағыдай емес екенін сезінеміз. Біздің өміріміздің көпірі толығымен ақаусыз емес! Сіздерге менің алдымен айтайын дегенім осы:

1. Бәрі бірдей дұрыс реттелмеген

Ірі қаланың діни жетекшісі болып тұрғанымда, осы тақырып бойынша көптеген адамдармен әңгіме-дүкен құрып: „Айтыңызшы, өміріңіздің бәрі – ойдағыдай ма?“ – деп сұраушы едім. „Ойдағыдай дейсіз бе? Жоқ! Көп заттың басқаша болуы керек еді!“ – деп мойындаған кісіні әлі күнге дейін кездестіре алмай келемін. Әрине, мен сіздердің өміріңіздің көпірінің қай жері осал екенін, айта алмаймын. Бірақ, көптеген жері басқаша болуы керек екенін, өздеріңіз де білесіздер ғой.

Уақыт өткен сайын: „Менің өзгеруім керек! Міне, мына жерде және ана жерде жақсы жағына қарай өмірімді өзгертуге тиістімін!“ – деген шешім қабылданып жатады. Айтыңыздаршы, сіздер кісінің шын мәнінде өзгере алатындығына сенесіздер ме? Жоқ, шын мәнісінде, адам өзгере алмайды! Киелі кітапта бұл туралы анық айтылған: „Эфиоптар өз терісін, ал барыс өз дағын өзгерте ала ма? Сол сияқты, жамандыққа дағдыланған сендер, жақсылық жасай аласыңдар ма?“ Әлем адамгершілік сөздері мен ізгі ниеттерге толы, бірақ бірде-бір адам өзін өзгерте алмайды.

Бұл – қатал үкім! Мен, өмір көпірім дұрыс тұрғызылмады-ау, деген адамдардың арасында жиі болғанымда, жан түршігетін әсерді сезінемін. Олар менен мыналарды сұрайды: „Енді біз не істеуіміз керек? Біз өзіміз өзгере алмаймыз ғой!“ – деседі. Иә, солайы – солай: бұзық адам өз жүрегін тазарта алмайды ғой. Суайттар қанша тырысса да, әділетті бола алмайды. Өзімшіл адам қанша көлгірсінгенімен, біреу үшін құрбандыққа бара алмайды, тіпті ол жорта істесе де, түбі сол өзімшіл қалпында қалады. Ал арамзаның адымы қысқа, оның аяқ астынан адал бола қалуы да – оңай емес. Шіркін, өмір көпірлеріңіздің қай жері ақаулы екенін білсем ғой! Бірақ Құдай оны сіздерге көрсете алады.

Бұл – Киелі кітапта жазылған ғажайып шындық. Мен сіздерге өз пікірімді айтып отырғаным жоқ, мұның бәрі – Құдай Сөзі, мен – тек соны жеткізушімін. Киелі кітап ақылға симайтын, таңғажайып, адамды баурап алатын ақиқатты хабарлайды: Онда былай делінген: тірі Құдай әлемге, бізді және біздің өмірімізді өзгерте алатын, елшісін жіберді! Бұл – басқа біреу емес, Оның Ұлы – Иса Ием!

2. Бәрі де өзгере алады

Достарым менің, Мәсіх жолын қуушылық іш пыстырады деп, адамдардың айтып жүргендері, қауымға байланысты ма? Мен былай деп есептеймін – біздің құтқарылуымыздың бірден-бір мүмкіншілігі ретінде, Құдайдың дүниеге Өз Ұлын жіберуі туралы хабардан артығы жоқ!“ Сол Иса керемет сөздерді айтады: „Міне, Мен бәрін де жаңадан жаратамын“. Сол, тек Сол ғана адамдарды өзгерте алады!

Мен маскүнемдіктен біржола құтылған адамдарды көрдім. Өзімшілдігімен өзгені мезі қылған менмен кәрі әйелдер, аяқ астынан өзгеріп, басқалармен де санасатын болды. Жаман істермен былғанған еркектердің тазарғанын көрсеңіз... Иә, Иса адамдарды өзгертеді! Иса келісімен – бәрі өзгеріп, жаңарып сала береді! Бұл ертегі емес.

Бұл туралы мен сіздерге көптеген мысалдар келтіре алар едім.

Сондықтан да біздерге, өміріміздің көпірі – ақаулы-ау дегендерге, осы Құтқарушы қажет-ақ. Бізге Мәсіх жолын қушылық емес, Иса Ием, Мәсіх керек! Мынаны түсінген жөн, бізге дін, діни ілім, қауымдағы заңдылықтар емес, тірі Құтқарушы қажет! Ол – осында! Сіздер Оны бүгін шақырып, Оған өздеріңіздің бейшаралық жағдайларыңызды айтуларыңызға болады. Міне, менің жариялап жүрген тамаша хабарым – осы!

Әлгі айтқанымды мысалмен түсіндіруге рұқсат етіңіздер. Мен жақында Мюнхенде бір апта болдым. Қаланың ортасында қаланың ең бір тамаша көрікті орны болып саналатын, „Англия бағы“ деп аталатын аса ірі сая бақ бар. Мен жатқан қонақ үй сая бақтан алыс емес еді. Сондықтан мен әрдайым ертемен сонда соғып жүрдім. Кіре берісте кішкене жылға үстіне салынған ағаш көпір бар екен. Ағаш көпірден солға қарай, су бөгеу арқылы сарқырама болып ағып жатты. Бірде су құлап ағып жатқан тұста, ағаш кесіндісі айналып жүргенін байқадым. Уақытым жеткілікті болғандықтан, айналшақтап ағып жүрген ағаштан көз айырмай қарап, бақылап тұрдым. Кейде ол ағынға түсіп, әрі қарай ағып кететін тәрізді болады. Бірақ оны су иірімі қайта алып келеді. Келесі күні келгенімде, сол ағаш баяғы жерде айнала қалқып жүргенін көрдім. Сырт қарағанда, ол ағынға ұмтылатын тәрізді. Алайда иірім оны іліп алып, қайыра әкеліп тастайды. Сіздер осыны көз алдарыңызға әкеле аласыздар ма? Ол жерде ағын қатты болғанымен, ағаш кесіндісі айналсоқтап, ағып кете алмады.

Көптеген адамдардың өмірі де осындай. Бәрі сол бір шеңберде айналып жүргені: сол бір күнәлар, сол бір мұқтаждықтар, сол бір жүректің түңілуі. Дағдылы жұмыс күндері, тағы да сол, баяғы шеңбер! Алайда оның қасында Құдай Ұлы Исадан басталатын ағын бар. Бұл Иса біз үшін айқыш ағашқа керіліп өлді. Егер Құдай Өз Ұлын осындай сұмдық өлімге қиса, онда сендер бұдан ешнәрсе түсінбесеңдер де, бұл ерекше бір құдірет екенін білесіңдер! Оған ойша көз салыңдаршы. Мұның бір мәні болуға

тиісті емес пе? Оның жанынан өте шығу мүмкін емес! Осыны түсінуге бар назарларыңызды салғандарыңыз абзал! Содан соң Құдай Оны үш күннен кейін қайта тірілтті. Босату ағыны Исадан басталады. Бірақ біз ағаш кесіндісі сияқты, өзіміздің айналамыздағы шеңберде айнала береміз. Мен сол Англия бағында, ағаш кесіндісін ептеп итеріп жіберсе, ағынмен бірге кетер еді деп, ойладым. Бірақ мен суға түскім келмегендіктен, ағашқа қол жеткізе алмадым. Біз – ағаш кесіндісі емеспіз, бұл – ежелгі мәңгілік шеңберден қадам жасау, бұл – Құдай Ұлынан туындайтын құтқарылу ағыны болады. Ол қадамды біз өзіміз жасағанымыз жөн. Ал соңында, Құдай бізді одан Өзі құтқарып, шығарып алатынын көреміз! Менің сіздерге дәл осы сәтте айтарым: Сіздер бұл қадамды өздеріңіз жасауларыңыз керек! Мәңгілік ежелгі шеңберден Құдай бізді шығарып, Исадан басталатын құтқару ағынына итермелейтін қадам жасау керектігін, өте анық сезінетін адамдар арамызда бар!

3. Осылай немесе басқаша

Мен мұны сіздерге Киелі кітаптағы бірнеше оқиғалармен түсіндірсем деймін: Елші Пауыл тұтқын ретінде Рим әкімінің сарайы орналасқан Кесарияға жеткізілді. Римнің Фест есімді жаңа прокураторына бірде иудей патшасы Агриппа әйелі Вереникамен келеді. Олар Пауыл деген тұтқынға назар аударып, оны тыңдағылары келетінін айтады. Фест келесі күні олар оны тыңдайтындарына уәде береді. Міне, сәнді киінген Фест, Агриппа және Вереника мың басымен және белгілі азаматтармен сот сарайына келіп, тақтарына жайғасып отырғаннан соң, тұтқын Пауылды әкелуге бұйырды. Бірақ арада бірнеше минут өткеннен соң, бәрі де өзгеріп шыға келді. Енді Пауыл айыпты емес, оның айналасындағылар, бүкіл қоғам жазықты болып шықты. Пауыл өз тыңдаушыларына Исаның кім екенін түсіндіріп, Ізгі хабардан уағыз айтты. Бұл жолы ол күнә туралы емес, Құдай Ұлы туралы көп айтып, отырғандарға Оның: „Кімде-кім шөл-

десе, Маған келіп, ішіндер“, – деген рухани сөзін келтіреді. „Сендер, өз өмірлеріңе қанағаттанбағандар, ар ауыртпалығын, өлім алдындағы қатерді, жан дүниесінің шөлдеуі мен аштығын, Құдайдың қажеттігін сезінгендер, тыңдаңдар: Иса сендерге де қолын созып: „Барлық шаршап-шалдыққандар мен еңсесін ауыртпалық басқандар, Маған келіңдер!“ – дейді. Міне, Исамен өзі кездескен Пауыл осылайша уағыздап, Исаның ұлылығын дәріптеген болуы керек. Пауыл сөзін аяқтағанда, әкім Фест: „Пауыл, сен тамаша сөйлей білесің, бірақ, менімше, сенің айтып тұрғаның – ақылсыздық!“ – дейді. Бұл Фесттің ештеңе түсіне алмағаны – аян. Киелі кітапта кейбір адамдардың жүрегі күптіленетіні жайлы айтылған. Ия, ондай болады. Оларға айтылған сөз құлақтарынан ағып кетеді. Олар ештеңені де қабылдамайды. Мүмкін, сіздердің араларыңызда да жүрегі күпті болғандар бар шығар? Фест мырза да сондайлардың қатарында еді. Алайда Агриппа патша қатты толқып қалды, оның айтқан сөзі мені баурап алды: „Пауыл, – деді ол, – енді аздан кейін, сен мені Мәсіхтің шәкірті ете жаздайсың“. – „Енді аздан кейін“, – бірақ ол кетіп қалды. Сөйтіп, бәрі де бәз баяғы қалпында қалды. Ағылшын бағындағы ағаш кесіндісі секілді бұрынғы айналымда, сол еңбек ету жолында, сол өмірде, тура тозаққа апаратын өлімге дейін. Күнә мен өзіндік әділеттілік туралы – баяғы сол жыр. Сіздерде де бәрі сол бәз баяғы қалпында қалған шығар? Онда Иса сіздер үшін тектен-тек өлген екен-ау. Олай болса, сіздерге кешірім де жоқ, құтқарылу да жоқ, Құдаймен татуласу да жоқ. Тек бір қадам ғана жетпейді. „Енді кішкене болса, Мәсіх жолын қуушы болатын едім“. Бұл ғажап: өзін Мәсіх жолын қуушымын дейтіндер – әлі Құдай баласы емес. Өздерін Мәсіх жолын қуушымын дейтіндер – өлімге бас тігуде. Өздерін Мәсіх жолын қуушымын дейтіндер – әлі де татулықсыз қалуда.

Ал енді мен сіздерге екінші жағын көрсетпекпін. Бірде елші Пауыл Еуропаның Піліпі қаласына келді. Онда нағыз қалаға тән – көңіл көтеретін түрлі орындар, театр және басқалары бар еді. Ал әрбір жөні түзу қала түрмесіз болмағандықтан, мұнда да түрме болды. Түрмені

басқаратын – бұрынғы Рим әскерінің офицері еді, бұл тыныш орынды ол ескі жарақаты үшін алған болар. Бір күні осы түрме күзетшісіне, Киелі кітапта осылай жазылған, бұрын ол көрмеген екі тұтқынды әкеледі: елші Пауылды және оған еріп жүрген Силасты. Бұлар қалада уағыз айтумен айналысқан еді. Бірақ халық бұл уағыздардан кейін қызына бастаған соң, өкімет әлгі екеуін соққыға жығып, абақтыға салуға бұйырды. Сөйтіп, Пауыл мен Силасты түрме күзетшісінің қолына беріп, таңертеңге дейін аса қатал күзетуге тапсырды, ал ол болса, нағыз қызметіне сай: „Құп болады! Күзетіледі!“ – деп жауап берді. Төменде, қабырғасын бойлай су ағып тұратын, қапас бөлмесі бар еді. Осыған аяқтарына кісен салынған Пауыл мен Силас қамалды. Егер менен: „Бұл кісі қай дінді уағыздады?“ – деп сұраса, – „Сіздердің көбіңіз ұстаған дінді“, – деп айтар едім мен. Ол Құдай Тәңіріне сенді, мүмкін басқа құдайларға да сенген шығар. Римде адамдар өздері көңіл қоя қабылдамаған дінді де уағыздағандары мәлім. Бізде де сондай ғой. Сондай түрме күзетшісін көз алдарыңызға әкеліңіздерші! Бірақ, міне, ерекше бір оқиға болды. Мұны толықтай түсіндіру мүмкін емес. Түн ортасында Пауыл Исаны дәріптеп, дұға оқиды. Менің ойымша, ол түн ортасына дейін, болған оқиғаны ой тізбегінен өткізді. Оны аямай ұрды, түрмеге тастады, сөйтіп жәбірленген Пауылға өзін-өзі сабырға келтіру үшін, уақыт керек болды. Мұндай азапқа шыдау – әрбір адамның қолынан келе де қоймайды. Бірақ содан кейін оның басына мынандай ой сап ете түсті: „Менің күнәмды Құдайдың Ұлы – Иса Өз қанымен өтеді ғой! Мен Құдаймен татуластым емес пе! Мен мұнда да – Оның қолындамын!“ Содан соң ол мақтау жырын айта бастайды. Ал Силас оның соңынан қайталайды. Өте жақсы! Мұны тұтқындағылардың бәрі де тыңдады. Мұндай әуенді түрмедегілер ешқашан естімеген еді. Тұтқында болғанымда, менің түрмелермен танысқаным бар. Онда қарғыстар мен жылап-сықтау, ашыну мен түрме күзетшілерінің айқай-ұрысы жайлаған. Бір күні Құдайды мақтап дұға оқығанымда, маған дереу тыйым салғаны бар. Қазіргі күзетшілер Құдайды мадақтаудың

астында қауіпті құпия барын білетін болар. Бірақ баяғы көне заманда мұны әлі ұғына қойған жоқ еді. Сөйтіп, Пауыл мен Силас әндете дұға оқыды. Әрине, бұл түрме күзетшісін таңғалдырды. Ол олардың не айтып жатқандарына құлақ қойып, тыңдаған шығар. Бұлар рухани жырларды айтқан еді! Адамдар шынымен-ақ өз Құдайларын әлі сеніммен қабылдай ма екен? Тіпті түрменің ішінде де? Мынандай қуыста, төмендегі зынданда қайта көңілдері түсуі керек еді ғой. Ал олар болса, өздерінің Құдайы туралы жырлап жатыр! Өлеңнен ешбір келеркелері жоғын сезінген түрме бастығы, төсегіне қисайды. Бірақ сол сәтте жер сілкінді. Бұл – Құдайдың ісі еді. Түрме есіктері ашылып, тұтқындар бұғауларынан босанып кетті. Түрме бастығы төсегінен атып тұрып, апыл-ұпыл киініп, жүгіріп шыққанда, барлық есіктердің ашылып қалғанын көрді. Бүкіл тұтқын қашып кетсе, ертеңгі күнім не болады деген оймен ол өзін-өзі өлтіруге бел байлады. Бірақ осы сәтте Пауыл оған қатты дауыстап: „Өзіңе жаманшылық жасама, бәріміз де осындамыз“, – деді. Киелі кітапта түрме бастығының ішкі күйзелісі туралы ештеңе айтылмаған. Бірақ ол сол кезде тірі Құдайдың барын, Ол өзінің жолын қуушыларға көмек беретінін сезінді. Өзінің бар болмысымен Оған нұқсан келтірген тірі Құдай бар екен! Оны өзінен аластата алатын тірі Құдай бар! Оның бүкіл күнәсы мен арам істерін білетін тірі Құдай бар! Тірі Құдай бар, ал ол – өлген күнәкар! Ол Пауылдың камерасына жүгіріп келіп: „Қожаларым менің, құтқарылуым үшін не істеуім керек?“ – деп дауыстады. Ол өзінің өмірі Англия бағындағы ағаш кесіндісі сияқты айнала беретін, сөйтіп өзгеріссіз бәз баяғы қалпында қала беретінін сезді. Міне, оның алдында: „Құтқарылу ағынына түсу үшін, менің не істеуім керек?“ – деген мәселе туындады. Мүмкін, біздің заманымызда оған үлкен уағыз жүргізіп, мораль тақырыбына үлкен баяндама жасаған болар еді. Біз, мүмкін, оған мынаны айтар едік: „Барлық күнәларыңды ашып, тәубеге кел! Ал Пауыл болса: „Саған қажеті – Иса! Тәңірім Иса Мәсіхке сен, сонда өзің де, үй-ішің де түгел құтқарыласыңдар!“ – деді. Түрме күзетшісі Иса туралы аз

білетін. Ол: „Иса Құдай қаһарынан, соттан, тозақтан, бұрынғы өмірден құтқарады“, – деген сыбысты ғана естіген еді. Міне, енді ол бұрынғы өмірден құтқарылу ағынына қозғау салынғанын, көзімен көрді. Ол Исаның игілігіне айналды. Киелі кітапта түрме бастығының Пауылды абақтыдан босатып, оның осы Иса туралы айтқан уағызын тыңдағаны жайлы, Исаға толықтай берілу үшін, сол түнде шомылу рәсімін қабылдағаны туралы, ғажап жазылған. Бұл оқиға мына сөздермен аяқталады: „Ол Құдайға сенгендері үшін, өзінің бүкіл үйімен қуанды“. Енді ол өмір ағынына қосылды! Енді ол Құдаймен татуласты!

Жоғарыда келтірілген мысалдардан аңғарғандарыңыздай, бір кісіге құтқарылу үшін, „енді азырақ жетіспейді“. Ал екіншісі болса, құтқарылу ағынына қарай түрткіні бастан кешірді. Ал сіздер құтқарылу туралы хабарды қалай қабылдайсыздар?

4. Исаны шын ниетпен қабылдаңыздар!

Бәрі де өзгеруі керек, бірақ қалай? Бәрінен бұрын, сіздердің Исамен танысуларыңыз маңызды!

Бұл оқиға соғыстан кейін іле-шала болған еді. Маған жоғары мектептің директоры: „Діни жетекші мырза, менде соғыс жылдары мектеп бітірген 15 жасөспірім бар. Бірақ бұл оларға жеткіліксіз, олардың тағы жарты жыл оқулары керек. Бұлар – бұрынғы авиацияның лейтенанттары, артиллерияның аға лейтенанттары және сол сияқтылар. Әрине, олар тағы да мектеп партасына отырғанына өте ренжулі. Сіз соларға дінді уағыздасаңыз қайтеді?“ – деді. Мен бұрын айтқанымдай, бұларға мен өте қорқып, зәрем ұшып бардым. Міне, менің алдымда әскери киімдері оңып кеткен, түтін мен дәріден шаштары ағарған, күні кешегі жауынгерлер отыр. „Қайырлы күн, – деп сәлемдестім мен олармен, – мен сіздерге дін сабағын беруге тиістімін“. Мен өзімнің кіріспе сөзімді аяқтамай жатқанда, отырғандардың бірі орнынан тұрып: „Құдай осындай сұрапыл соғысқа қалай ғана жол берді?“ – деп

сұрақ қойды. Екіншісі оның ойын жалғастырып: „Құдайдың сүйіспеншілігі қайда? Миллиондаған еврейлердің газбен уланғанын үндемей қабылдағаны ма?“ – деді. Міне, осылайша барлық жақтан сұрақ жауды дейсіз. Ақырында мен қолымды көтеріп, былай дедім: „Сәл сабыр етіңіздер! Сіздер тұман ішінде таяқ ұстап келе жатқан соқырға ұқсайсыздар. Құдай туралы бұлай қисынсыз айтуға болмайды! Құдай – мүлдем белгісіз және жасырын. Ол бізге тек Иса арқылы ашылды. Біздің одан әрі жүруіміз үшін, бәрінен бұрын, Исаның кім екенін білуіміз керек. Мырзалар, пікір таласын бастамас бұрын, сіздердің Құдайдың берген аянының мәнін түсініп алғандарыңыз жөн. Біз қазір осымен шұғылданайық. Бұл үшін ендігіде Киелі кітаптарыңызды ала келіңіздер. Сөйтіп, біз оқуға кірістік: „Әуел баста Құдай аспан мен жерді жаратты“. Біз күнәға бату мен Құдайдың күнәкарларға жүргізген билігі туралы оқыдық. Киелі кітапта айтылған: „Өзіңнің Құдай Тәңіріңнен қол үземін деп, сен өз еркіңмен бақытсыздық пен қайғы-қасіретке душар болатыныңды түсініп, көз жеткізуге тиістісің“, – деген сөздер бәрін де терең ойға қалдырды. Мұны халықтар басынан кешіруде. Мұны жекелеген адамдар да басынан өткізуде. Содан соң, біз Иса жөнінде оқыдық! Бір отырғанда, біз Оның өлуі және өліден қайта тірілуі туралы оқыдық. Менің ұмытпастай есімде қалғаны – толық тыныштық орнап, біреуі оқып, қалғандарының ықылас қоя тыңдауы. Иса арқылы ашылған Құдайдың ұлы істері біздің рухымызды баурап алды. Бәрі де күшті толқу үстінде болып, сол бір кезде болған пайдасы жоқ пікір таластың орынсыз екенін, бәрі сезгендей. Олар өздерін Мәсіх жолын қуушылармыз дегендерімен, Иса кейпінде, бізге келіп, біз үшін бәрін атқарған тірі Құдай туралы титтей де түсініктері болмағанын, енді түсінді.

Сөйтіп, Исаны және Оның шақыруын ықыласпен қабыл алыңыздар! Иса бір нақыл әңгімесінде былай дегені бар: бір патша баласының үйлену тойын жасайды. Ол өз қызметкерлерін осы тойға кісі шақыруға жібереді, оларға: „Келіңіздер, бәрі дайын!“ – дейді. Бірақ жұрт кешірім сұрай бастайды. Біреуі: „Мен қуана-қуана барар едім,

бірақ үлкен бір істі аяқтауым керек, қазір сонымен айналысудамын“, – дейді. Түсіндіңіздер ме, көпшілігі осылай деп, түрлі себептер айтады: „Сіз – діни жетекшісіз, сіздің жағдайыңыз мүлдем басқаша, саудагер бұлай істей алмайды“, – десе, екіншісі кешірім сұрай отырып: „Мен өте ризамын. Жаңа ғана үйленіп едім. Балдай тәтті кез ғой, өзіңіз білесіз. Сондықтан өзгенікінен гөрі, өз ісім жетіп жатыр“, – деп ақталады. Сөйтіп, ешқайсысы да тойға келмейді. „Патша баласының тойына баруым керек еді, бірақ жағдайдың кедергі болып тұрғанын қарашы“, – деген адамдардың осы ойын, мен көз алдыма әкелуге тырыстым.

Сіздердің көпшілігіңізде де осы жай болады ғой. „Істің мәнісіне келгенде, Құдай баласы болуым керек еді, бірақ оған қол тимейді...“ – дейтіндер де табылып қалады. Менің сіздерден өтінерім; Исаны сеніммен қабылдаңыздар! Көптеген адамдар оларда да сенім барын айтады. Үшінші рейх тұсында немістер неге ғана сенбеді дейсіздер: фюрерге, Германияға, түпкілікті жеңіске, ғажап қаруға және басқаларға сенуіндей сенді. Мүмкін болатынның бәріне біз сеніп болдық. Бірақ менде қандай болса да, әйтеуір, бір сенімнің бары – жеткіліксіз. Мен тек Құдайдың жан тыныштығына ие болуым керек! Ал оған тек Исаның қатысуымен ғана ие болуға болады. Енді мен сіздерге сенім дегеннің не екенін айтайын. Мұны мен сіздерге бірнеше мысалмен түсіндірейін.

Мүлдем жас діни жетекші кезімде мен бір жексұрын аймақтың әр үйіне бас сұғуыма тура келді. Қай үйге барсам да, ондағы кісілер: „Біз ештеңе сатып алмаймыз!“ – деп, есіктерін жауып алды. Бірақ мен амалын тауып, бір аяғымды табалдырыққа саламын да: „Мен ештеңе сатпаймын, бірақ сіздерге бірдеңелерді сыйлайын деп едім! Мен – діни жетекшімін“, – деймін. – „Бізге діни жетекшінің керегі жоқ“, – болды олардың жауаптары. Бірде мен бір пәтерге келдім. Есікті ашысымен, мен ас үйге кірдім. Бөлмеде бір жас жігіт әрлі-берлі жүгіріп жүрді. „Қайырлы күн!“ – дедім мен. Ол маған жауап орнына бірдеме деп күңк етті. „Мен – Ізгі хабарды уағыздаушы діни жетекшімін“, – деп таныстырдым мен өзімді. Ол тұра қалды да,

ақырып қоя берді: „Не? Діни жетекші? Ендігі жетіспегені – осы еді! Маған нағыз керегі – осы еді! Шығыңыз! Мен енді ештеңеге сенбеймін, адамға иланудан қалған жанмын“. Меніңше, ол басынан бір ауыр оқиғаны кешкен. Мен оған былай жауап қаттым: „Жас жігіт, құшақта-сайық! Мен де адамға иланудан қалған кісімін! Біз бір-бірімізге лайық екенбіз“. „Қалайша? – деп ол таңырқай сұрады. – Сіз діни жетекшісіз ғой, сондықтан адамға деген сенімді ұялатуға тиіссіз“. – „Солай ма еді? – деп сұрадым мен жауап бере, – амал не, бірақ мен оны жоғалтқанмын. Мен соғыста болдым. Мен онда кездестірген әдепсіздікті, жаманшылықтарды алып, оларды адам басына бермесін деп ойлаймын, өйткені ешкім ешкімге ізгілік тілемеді. Жоқ, рақмет адамға сену дегеннің күлі көкке ұшқан!“ – „Иә, – деп мойындады ол, – менің түсінбейтінім; онда неге діни жетекші болып жүрсіз?“ – „Оһо, – дедім мен, – мен күлі көкке ұшпайтын жаңа сенімге ие болдым!“ „Ха-ха, ол қандай сенім екен сонда?“ Мен оған сонда Ізгі хабар туралы айттым. „Бұл – Иса Мәсікке толықтай сену. Оның бұл дүниеге келуі – құтқарылудың бірден-бір кепілі!“ „Иса дейді? – деп таңырқады ол. – Бұл дегеніңіз Мәсіх жолын қуушылық қой! Мен оның көзі баяғыда құрыды ғой деп, ойлаған едім“. – „Ол не дегеніңіз, керісінше басқа сенімдер жоғалғанда, ол бастау алады!“

Сендердің басқа сенімді тастап, Исаға деген сенімге ие болуларыңызды қалар едім!

Соғыстан кейін көп ел кезуге тура келгендіктен, мен ескілеу Р4-ті сатып алдым. Онымен мен алғаш рет дарылдатып келгенімде, достарымның бірі: „Оһо, діни жетекші рульде отыр! Енді барлық ағашты жұмсақ матамен орап қою керек шығар“, – деп әзілдеді. „Сен немене сонша, мені автомобиль жүргізе алмайды деп, ойлайсың ба?“ – дедім ашуланып. – „Неге олай ойлайын, құқық құжатың бар ғой!“ – „Олай болса, отыр, кеттік!“ – дедім мен. – „Жоқ, жоқ, рақмет, мен әлі өсиетімді жазып, қалдырған жоқпын“, – деп қарсылық білдірді ол. Сол сәтте менің әйелім келді. „Отыр, кеттік“, – дедім мен оған. Ол ешбір қобалжымай-ақ, машинаға мінді, Құдайға шүкір, әлі күнге дейін тірі. Автомобильге мінген сәттен-ақ, ол

маған өз өмірін толықтай сеніп, тапсырды. Сіздер де Исаға осылай қарауларыңыз керек. Оған өз өмірлеріңізді толық сеніммен артыңыздар.

Жақында мен екінші дүние жүзілік соғыс уақытынан бір қызық хабарды оқыдым. Орыс армиясы жан-жақтан қоршаған Сталинград „қазанына“, немістің соңғы ұшағы өткен екен. Бұл ұшаққа жаралыларды отырғызды. Міне, ұшаққа жеңіл жараланған және үсіген солдаттар да келді, өйткені олардың да ұшып кеткісі келді. Бірақ ұшақ адамдармен тығыз толы еді. Сонда олар ұшақтың есігіндегі сыртқы тұтқасынан, шассиінен, әйтеуір, ұстауға келетін жерінен ұстап, ұшақпен бірге көтеріледі. Ұшақ жерге қонғанда, әлгілердің біреуі де жоқ болып шығады, оларды жел жұлып кеткен. Тек ішіндегілері ғана аман қалды.

Сонда мен еріксіз мынаны ойладым: біз үшін өліп, өліден қайта тірілген Құдай Ұлы Иса туралы Ізгі хабар – осы құтқарушы ұшақ секілді емес пе. Онымен өлім қазанынан құтылуға болады. Онда орын жеткілікті. Бірақ оның ішіне кірмей, сырттан жабысқандар – қауымға тек Исаның Туылу мейрамында ғана баратындар, шомылыу рәсімін қабылдаса да, көрінгенге сенетіндер – қаншама. Ал егер олар өле қалса, діни жетекші оларды дұрыс адамдар еді деп, растауы керек. Менің не айтқалы тұрғанымды түсінген боларсыздар? Олардың көбісі әлі сыртта жабысулы келеді. Олардың бәрін жел ұшырып әкететініне сеніңіздер! Тек іштегілер ғана құтқарылады! Сіздер іштесіздер ме?

Исаны біліп, бірақ Оған кірмегендер, тозақты толтырады. Түсіндіңіздер ме? Исаға сену дегеніңіз – Оған ену. Осыны жасаңыздар! Ол – өздеріңіздің өмірлеріңізді ойланбай-ақ, бірден сеніп тапсыратын Тәңіріңіз!

Сөзімнің қортындысында Сіздердің назарларыңызды тағы да Исаның айқыш ағашына аударғым келеді. Ойша Иерусалим қақпасы алдындағы Фолғота жотасына менімен шығыңыздар. Онда, айқыш ағашта, Құдай Ұлы керіліп тұр. Бұл айқыш ағаш – адам күнәсынан арыла алатын, сөйтіп өмірдегінің бәрі өзгере алатын, бүкіл әлемдегі жалғыз орын!

Любек қаласында Любек соборы деп аталатын тамаша көне ғибадатхана бар. Сонда Ганс Мемлингтің XV ғасырда салған, айқыш ағашқа керілген Исаны бейнелеген белгілі суреті бар. 1942 жылы бұл ғибадатхана отқа оранды. Бомбалаудан кейін бір солдат өзінің бірнеше достарымен өз өміріне қауіп төнгеніне қарамастан, осы суретті құтқару үшін, ғибадатханаға кірген. Соғыстан кейін көп кешікпей мен Любекте дәріс оқыдым. Бірде өнер мұражайының директоры маған мынаны айтты: „Менде, төледе, Мемлингтің атақты суреті сақтаулы тұр, егер қажет десеңіз, мен сізге шын ниетіммен оны көрсетемін“, – деді. Әрине, бұл мүмкіншіліктен мен бас тартпадым. Мұражайдың директоры және тағы бір досыммен біз төлеге түстік. Тамаша сурет: жеребе тастаған әскерлер, түрлі-түсті киінген адамдар, жылаған әйелдер, келемеждеуші парызшылар. Осылардың бәрінің үстінде үш айқыш ағаш көрінеді. Кенет ғажап бір нәрсені байқап қалдым: Исаның айқыш ағашының астында, адамдар тобырының орта шенінде шөп өскен бос орын көрінеді. „Мына ғажапты қара, – дедім мен, – Исаның айқыш ағашының астында, халық арасында, бос орын бар. Ганс Мемлинг бұл арқылы не айтпақшы болды екен?“ Орта ғасырдағы суретшілер өз суреттері арқылы бірдеңені айтуға тырысатын, олар кейбір дәрежеде экспрессионистер болды. Менің досым былайша түсіндірді: „Менімше, ол: „Мұнда, Исаның айқыш ағашының астында, бос орын бар, сен соған орналас!“ – дегенді айтқысы келген шығар“.

Мен үнемі осы сурет туралы ойлаймын: „Осында, айқыш ағаштың астында, өлім өзінің бізгегін* жоғалтады. Мәсіх алған терең жарадан, мен құтқарылуды көремін. Оның біздерге созылған қолы, әлемге бостандық сыйлайды...“ Иә, Құдай Ұлы Исаның айқыш ағашының астында маған бос орын барына, мен қуаныштымын. Сендер үшін де ол орын бос! Сендер сонда бұл орынды мәңгі бос қалдырмақсыңдар ма?

* улы жәндіктердің өз уын жіберетін дене мүшесі (қаруы)

АУЛАҚ, МЕН ЕМЕС! (қанатты сөз)

Әр кезеңнің өзіне тән қанатты сөздері болады. Бұлар керек жерінде, керек емес жерінде, орынды ма, орынсыз ба, оған қарамай, үнемі қолданыла береді. Қазіргі кезде осындай кең тараған сөздердің бірі: „Аулақ, мен емес!“ – деген. Осы сөздерді біз оңды, солды сілтейміз, бірдеңелерге жұмсап қана қоймай, өзімізді де жаралауға дейін барамыз. „Аулақ, мен емес!“ – өмірге өте қауіпті сөз тіркесі. Бірақ, оның жағымды жақтары да болуы мүмкін. Кәнеки, бәріміз болып, осы тұстарына көз жүгіртіп көрелік.

1. Оны (қанатты сөзді) қолдану керек болғанда, біз оны қолданбаймыз

Киелі кітапта, қазіргі уақытта көкейтесті маңызы бар, біздің тақырыбымызға дәл келетін, ежелгі оқиға туралы жазылған. Мен соны сіздерге айтып берейін.

Сіздер, мүмкін, Ыбыраайым (оны Ибраһим деп те атайды) туралы естіген боларсыздар. Киелі кітаптың басында ол туралы былай делінген: „Ыбраайым Құдайға сенді, сондықтан Құдай оны Өз алдында ақтады“. Ыбраайым – өз күнәсын түсінген, Құдай алдында оны мойындаған, сөйтіп Құдайдан кешірім алған адам. Бірде Ыбраайым жиені Лұт екеуі қиын жағдайға душар болып қалады. Киелі кітап: „Ыбраайымның малы өте көп, бай еді“, – деп хабарлайды. Ыбраайыммен бірге жүрген Лұттың да ұсақ және ірі қара малдары болды. Киелі кітапта былай жазылған: „Ыбраайымның бақташылары мен Лұттың бақташыларының арасында талас туды“. Мұның аяғы туысқандарды үлкен жанжалға апарып соғуы мүмкін. Бақташылар арасындағы келіспеушілік күшейе түсті. Олар өз қожайындарына жүгінісіп, даудамайдың мәнісін әсірелеп айтып тұрды. Жағдай шиеленісе түсті. Достарым менің, егер сіздер жиені Лұттан

анағұрлым үлкен Ыбраайымның орнында болсаңыздар, осындай жағдайда не істер едіңіздер? Егер мен бұл Лұттың нағашысы болсам, онда оған: „Сенің бақташыларың менің бақташыларыма не істеп жүр? Бұл арадан тайып тұр!“ – дер едім. Лұт бұған былай жауап берер еді: „Ешқашан да! Құқық бойынша маған не тиісті екенін білемін. Сен өзің тайып тұр!“ Осылай дау-дамай жалғаса беретін еді. Бұл Ыбраайым мен Лұттың арасында туатын ірі жанжалдың бастамасы бола алатын сәт екеніне, назар аударыңыздар. Бірақ Ыбраайым Құдай алдына барып, содан кейін жиені Лұтқа қарады да, ойға кетті: „Ұрыс-керіс? Жанжал? Аулақ, мен емес! Аулақ, мен емес!“ Содан соң қолын Лұттың иығына салып: „Қымбаттым менің, екеуіміздің арамызда таластық болмауы керек, біздер – туыстармыз ғой!“ – дейді. Сөйтіп бұл жағдайдан жанжалдаспай, өзі шығын тартса да, Лұттың пайдасына шешіп шығуды ұсынады.

Осында қатысып отырған әйелдер мен еркектерге сұрақ қоюға рұқсат етіңіздер: „Сіздерді жанжалға тартпақ болған осындай жағдайды, сіздер де бастарыңыздан кешірген шығарсыздар? Сіздер де: „Ұрсысу? Аулақ, мен емес!“ – деп ойладыңыздар ма? Сіздер де Ыбраайым секілді жауап қайтардыңыздар ма? Жоқ, сіздер, мүмкін, қазір де Фрау Шульцпен немесе көршілеріңізбен айыздарыңыз қана, жанжалды жалғастырып жүрген шығарсыздар?“ Сіздер: „Аулақ, мен емес!“ – деген сөз тіркесінің жиі орынды болатынын да көрген шығарсыздар! Иса Ием былай дейді: „Татуластырушылар – бақытты. Біздің барлығымызға, Мәсіх жолын қуушыларға тән нәрсе – беделіміздің аздығы, өйткені шешуші кезеңде жанжалдан бас тарта алмаймыз, сөйтіп, біз шешуші кезең келгенде, әрдайым жеңіліске ұшыраймыз.

Мен өзіме ұнаған тағы бір оқиғаны айтайын. Сіздер Киелі кітаптағы мына бір тамаша тарихи оқиғаны білетін боларсыздар? Онда Жүсіп деген бір баланы жас кезінде ағалары Мысырға құлдыққа сатып жібереді. Ол кезде Мысыр – мәдениеті дамыған, ұлы ел болатын. Жүсіп Потифар есімді бай адамға сатылады. Бұл Потифардың көптеген үлкен үйлері және құлдары болды.

Жүсіп жас шағынан Құдаймен бітім жасасқан еді. Осындай да болады ғой! Жас жігіт нық шешім қабылдап, Құдайға: „Мен Саған берілгім келеді!“ – деп уәде етеді. Міне, ол енді Мысырда мүлдем жалғыз қалды. Ол басқа құлдардың ұрлайтынын және өтірік айтатынын көріп жүрді, бірақ ол ештеңеге араласпай, тек Тәңірге табынып, таза жүрді. Оны әжуа етушілер де табылды, бірақ қожасы оған сеніммен қарады. Мәсіх жолын қушыларды жиі әжуалайды, алайда көптеген адам олардың ұрлық жасамайтын, өтірік айтпайтын қасиеті үшін, оларға сенімділік артатынын білетін боларсыздар. Бұл жас жігіт ер жеткенде, қожасы Потифардың барлық ісін басқара бастады. Жүсіп сымбатты және әдемі жігіт еді. Ол сәнді, бойына қонымды киімдерді киетін. Оны қожасының жас әйелі көріп, ұнатып қалады. Ол Құдайға сенбейтіндердің қатарындағы, өмірін жиын-тоймен өткізгіш әйел болатын. Потифардың әйелі барлық іске күн ұстайтын, ал сіздерге белгілі болар, ырду-дырду – бүкіл бұзықтықтың басы ғой. Бірде Жүсіпті көрген әйел, оған қылымси сөйледі. Жүсіп болса, ештеңе сезбегендей, мән бермеді. Міне, енді қатерлі оқиға басталды. Үйде Жүсіппен оңаша қалған Потифардың әйелі, сабырсыздана оның киімінен тартып: „Менімен жат!“ – дейді. Осы арасын Киелі кітап тамаша келтіреді. Жүсіп аз-кем ойланғаннан кейін: „Аулақ, мен емес! Аулақ, мен емес! Зинақорлық? Жоқ! Аулақ, мен емес!“ – дейді. Бұл біздің тілімізде осылай естіледі. Ал Киелі кітапты жазған адамдар мұны анағұрлым тартымды етіп бейнелеген! Жүсіп былай дейді: „Мен мұндай үлкен азғындық жасап, Құдай алдында қалай күнәға батамын?“ Ал мұның мәнісі: „Аулақ, мен емес!“ – дегені.

Осы жерде өз өмірінің бір кезеңінде, қазір адамдардың күнә деп санағысы келмейтін, тән құмарлығының азғынына түсіп, соған төтеп бере алған, бірде-бір егде адам арамыздан табыла қояр ма екен, сірә. Сол кезде сіздер: „Құдай мені көріп тұр ғой! Аулақ, мен емес!“ – деп айта алдыңыздар ма? Жүсіп туралы оқиғаны тыңдай отырып, біз қандай сезімге бөленеміз? Тек, Құдай бізге неке адалдығын сақтап өмір сүруді нұсқап, сөзің мен

ісінде таза болуды өсиет еткені үшін: „Аулақ, мен емес!“ – деп айту, ойымызға да келмейтін шығар. Осындай жағдайда: „Аулақ, мен емес!“ – деген сөз біздің ойымызға қалай сирек түседі. Алайда, менің сіздерге айтатыным: Құдай біздің күнбе-күнгі күнәларымызды есіне сақтап отырады. Шешуші сәтте: „Аулақ, мен емес!“ – деген сөздің ойға оралмайтыны қандай қорқынышты. Құдайдың өсиетін аяққа бастыратын азғырынды сөз қаулаған кезде, осыны айту аса қажет болатыны да аян. Қазіргі заманның ерекше бір белгісі – Құдайдың әмірі аяқ астында қалатынында.

Бірде маған ганноверлік діни жетекшілер алдында: „Бізге, діни жетекшілерге, және біздің қауымдарға не қажет?“ – деген тақырыпта баяндама жасауға тура келді. Бұл баяндамада мыналар айтылды: Мен тек мынаны ғана айтқым келеді: біздерге Құдайдан деген қорқыныш сезімі жетіспегендіктен, біз бәріміз тозаққа түсуіміз мүмкін, өйткені Құдай – шын мәнінде – қатал, Құдай Өз жарлығына – бекем“.

„Аулақ, мен емес!“ – деген сөз – өте жақсы. Егер қазіргі уақыттың рухы бізге Құдай әмірін аяққа бастыруға итермелесе, онда – „Аулақ, мен емес!“

Киелі кітапта тағы бір жүрек тебіренерлік оқиға туралы жазылған. Иса Мәсіх тау басында тұр. Ал шайтан (Сіздер шайтан барына сенбейсіздер ме? Бірақ ол бар! Оған батыл сеніңіздер!) Иса Мәсіхтің қасында тұрып, Оған әлемнің барлық елін өз сән-салтанатымен көрсетіп: „Егер Сен менің алдымда бір сәт тізеңді бүксең, тек бір сәт қана, онда осының бәрін Саған беремін!“ – дейді. Бірақ Иса Мәсіх оған былай деп жауап берді: „Аулақ, мен емес! Егер тіпті бүкіл әлем сенің алдында бас иіп, тізесін бүксе де, аулақ, мен емес!“ Бұл – біздің тілімізде (айтуымызша). Ал Тәңірім Иса: „Құдайнеңе бас ұр, тек Соған ғана қызмет ет“, – деп, бұдан да тамаша айтты.

Шіркін, „Аулақ, мен емес!“ деген сөз бізге қажетті уақытта есімізге түссе ғой. Бірақ, керісінше, жиі біз оны керексіз жерінде қолданып, ақымақтық жасаймыз!

2. Біз оны (қанатты сөзді) керек емес кезінде қолданамыз

Достарым менің, біздің көбіміз „Аулақ, мен емес!“ деген сөз тіркесін орынсыз жерде пайдаланамыз. Менің ойыма еңгезердей бір жас жігіт түседі, мен оған былай деп айтқан едім: „Сен мынаны тыңда, егер сен тірі Құдайға өміріңді арнасаң, көп нәрсеге қолың жететін еді!“ Ал ол болса, қарсылық білдіріп: „Жоқ, аулақ, мен емес!“ – деді.

Менің сіздерге айтып берейін деп отырған оқиғам – жас жігіттердің ескі диванмен жасағанындай, біздің де кейде Құдайға солай қарайтынымыз. Дәрігер маған күн сайын сейіл құруға тапсырма берді. Бір күні Эссенге барайын деп, вокзалдың оң жағындағы кәдімгі сүрлеу жолмен келе жатып, дәл жол үстінде бір диванды көрдім. Оның енді адамдарға қажеті болмай қалғандықтан, олар оны кешке гүл алаңына алып шығарып қойыпты. Мен бұл диванның тарихын көз алдыма әкелдім: мүмкін, ол жуықта ғана көз жұмған кемпірден мұра болып қалған шығар. Бірақ жас адамдар сәнді жиһазы бар, осызаманғы пәтерлерде тұрады ғой. „Мына ескі диванды не істесек екен?“ – дейді үй иесі. Бұл үй ішіндегі заттарға үйлеспей тұр. Сонымен қатар, онда қандай құрт-құмырсқалар үймелегенін кім біледі? Одан да біз мұны шығарып тастайық!“ Содан кейін олар оны көшенің шетіне шығарып қояды. Міне, адамдар да тірі Құдаймен осылай жасайды. Құдай біздің тұрмысымызға үйлеспейді. Оған қазіргі қоғамда орын жоқ. Құдайға не істеу керек енді? Біз бұл „ескі диванды“ ғибадатханаға қояйық! Бәрібір ол апта бойы жабық қой.

Достарым менің, Құдай – ескі диван емес. Бұл сіздерге түсінікті ме? Тірі Құдай – сәндікке үйлеспейді деп, өмірден өз еркімізбен лақтырып тастайтын ескі жиһаз емес. Құдайдың кім екенін сіздер білесіздер ме? Мүмкін, Құдайдың біздің уақытымызда түйінді мәселе болып тұрғанына, бір жағынан, қауым да кінәлы шығар. „Құдай“ атын атағанда, біздің арқамыздан құмырсқа жүріп өткендей, тітіркенуіміз керек. Иә, осы бір Құдай-

ға деген жеңіл-желпі: „Аулақ, мен емес!“ – деген көз-қарас-ай.

Мен енді одан әрменірек барайын. Қазір барлық жерде: „Батыс тек қатерлі ісік және басқа да тәннің сырқаттарына ғана емес, сонымен қатар жан жарасына да шалдыққан“, – деген сөздер айтылып жүр. Сіз білсеңіз, біздің жанымыздың дертке шалдыққаны сұмдық қой. Мұндай сырқатқа шалдыққандар саны күрт өсіп отырғаны, сіздерге белгілі болар. Оқымысты адамдар біздің ескі мәдени дүниеміз шын мәнісінде немен ауыратынын ақылға салып, ойластыруда. Швейцарияның бір дәрігері бұл туралы өте дәл айтады: „Қазіргі әлем құдайсыздық ауруына шалдыққан“. Назар аударыңыздаршы, ғасырымыздың ортасында Құдаймен әлі есептескен. Ол жайлы үлкен ғибадатханалар айғақтайды. Бірақ содан кейін Құдайдан іргені аулақ сала бастадық. Одан техникаға бас ию арқылы құтылуға тырысушылық басым болды. Ғалымдар саусақтарына қанды сүйел шыққанша: „Құдай – жоқ“, – деп дәлелдеп жазуға тырысты. Тобыр: „Дін – халық үшін – апиын!“ – деп айқайласты. Тіпті ақымақ балақайдың өзі: „Құдай қай жерде болуға тиісті? Мен оны әлі көрген жоқпын, сондықтан, Ол – жоқ!“ – деп айтып, саусағын соратынын қайтерсің. Құдайдан құтылудың мүмкін деген әрекеттерінің бәрі жасалынып болды. Білесіздер ме, солай болса да, әлі күнге дейін ешкім Одан құтыла алған жоқ! Осы заманғы автоматиканың негізін салушы, профессор Макс Планк өзінің өлер алдында „Дін және жаратылыс тану“ деген кітапшасын жариялады. Ол онда былай деп жазды: „Қазірде біздер, жаратылысты зерттеушілер үшін, әрине, барлық танымның негізінде тірі Жаратушының тұрғаны түсінікті“. Көрдіңіздер ғой, біз Құдайдан безе алғанымыз жоқ!

Мен жақында кішкене таулы қалада дәріс оқыдым. Кешке қарай сиыну үйінен шыққанымда, жастары жиырма шамасындағы жігіттердің тұрғанын көрдім. Мен олардан, неге кірмейсіңдер деп, сұрадым. Жауап орнына олар түсініксіз бірдемені міңгірледі. „Бұл жауап емес қой, – дедім мен. – Мен сенен сұрап тұрмын, – дедім мен

біреуіне қарап, – Құдай – тірі ме әлде жоқ па?“ Ол: „Білмеймін“, – деп жауап берді.

Мен оның онысына: „Шырағым-ау, мынауың – сұмдық қой! Егер Ол тірі болса, сен Оған қатыстысың, егер жоқ болса, онда өзінді қауым мүшесімін деп санамай-ақ қой“. Мен екіншісінен сұрадым: „Құдай тірі ме?“ – „Иә, мен сенемін!“ – деді ол. – „Оһо! Онда сен мынаны айтшы, сен Оның өсиетін орындап жүрсің бе?“ – „Жоқ!“ Міне, мен жігіттермен осылай сөйлестім. Олардың арасында Құдайды теріске шығаруға батылы барған біреуі де болмай шықты. Бірақ Құдайға шын мәнінде қатысты болғысы келгендері де табылмады. Міне, барлық жерде де осындай!

Мен отбасыларын аралап, әңгімелескенімде, еркектер: „Мен Құдайға сенемін, ал сиыну үйіне басқалар-ақ барсын“, – деседі. Түсінесіздер ме, олар Құдайды жоққа шығармайды, алайда Оған тән болғылары да келмейді!

Құдай туралы мәселені адамдар әлі шеше қойған жоқ. Осындай шешімін таппаған мәселелер жинақталып, адамды құртатын психикалық сырқатқа шалдықтырады. Сөйтіп біз өлеміз, өйткені, Құдаймен қатынасымызды айқындауға бізде ерлік жоқ. Сиыну үйінде он әйел және мүмкін, бірер еркек отыр делік. Ал еркектер қайда? Олар тозаққа барғанға дейін-ақ олардың жаны өледі деп, мен кесіп айта аламын, өйткені олар Құдаймен қатынаста болуға батылдығы жоқ, ал одан құтылудың тағы да жолын таба алмайды.

Біз де, Мәсіх жолын қуушылар, сондай жағдайдамыз, өйткені „бізді Өзімен бөліп тұрған қабырғаны қиратып, бізге Иса болып келген – сол Құдай“ – деген қасиетті хабардың бар екенін біле тұра, біз Оған немқұрайды қараймыз. Құдайдың Құтқарушысы біздің әлемге келді. Бірақ Оның келуі – жеткіліксіз. Ол біз үшін айқыш ағашқа керіліп өлді! Өйткені Құдайдың біз үшін осылай өлуінен басқа ешнәрсесі қалмады ғой! Содан кейін Ол құдіретпен өлімнен бас көтеріп, өлімге біржола соққы берді де, мәңгілік өмірге жол салды. Ал біз болсақ: „Аһ, иә! Бұл – өте тамаша екен, мен де бірде осы туралы еститін боламын, „Аулақ, бірақ қазір емес!“ – дейміз.

Мұндай дәйексіз пайымдаудан кейде адамның жаны күйзеледі, тіпті жігерің құм болады.

Мен жас діни жетекші болған кезімде, менің аймағымда бір жұмысшы болды. Онымен Иса туралы әңгімелесем-ақ, ол мені келемеждеп, тойтарыс беруге тырысатын. Менің: „Бір кезде өлетініңізді ойладыңыз ба?“ – деген сауалыма ол: „Сіздер, дін қызметшілері, әрдайым өліммен қорқытпақ боласыздар! Аулақ, мен емес!“ – деп жауап берді. Ол мені ылғи қайырып тастайтын еді. Міне, сол қырыққа да жетпей, өлім қалінде. Бір күні түнде оның әйелі мені шақырды. Барсам, жұмысшым әл үстінде екен. „Иса сені соңғы рет шақыратын сәт келді!“ – дедім мен оған. Бұл өте сұмдық болды. Ол Құдайға сиынайын деп еді, бірақ сиына алмады. Мен оған Киелі кітаптың шапағатты сөздерін айтып едім, бірақ ол оларды түсіне алмады. Ол бұрын Құдайды қабыл алмай: „Аулақ, мен емес!“ – деп еді. Енді Құдай да оны қабыл алмады. Ол сөйтіп, Құдаймен татуласа алмай, үлкен қапалықпен көз жұмды.

Мен сіздерден өтінемін, ерекше қасиетті хабарды шын ниетпен қабылдаңыздар. Ол мынау: „Өйткені, Құдай адамзатты өте қатты сүйгендіктен, Оған сенуші әркімнің жаны тозаққа түспей, мәңгілік өмірге ие болуы үшін, Өзінің жалғыз Ұлын құрбандыққа берді“. Алайда Иса одан да артық іс атқарады. Ол төтенше алаңдататын жай туралы айтады: „Міне, Мен (сенің жүрегіңнің) есігінің алдына келіп, қағып тұрмын“, – дейді. Достарым менің, түрлі-түрлі Мәсіх жолын қуушылар бар: кейбір Мәсіх жолын қуушылар тек қауым салығын төлегеніне мәз. Бұл жақсы-ақ, бірақ өте зеріктіріп жібереді. Сиыну үйіне тек Иса Мәсіхтің Туылу мейрамында ғана бас сұғатын Мәсіх жолын қуушылар да бар. Шіркін, айналайын Туылу мейрамының Мәсіхшілері-ай! Сиыну үйіне тек әйелдерін ғана жіберіп, өздері бармайтын Мәсіх жолын қуушылар да бар. „Мен шомылдырылу рәсімін қабылдағанмын“, – дейтін Мәсіх жолын қуушылар да кездеседі. Жақсы-ақ! Бірақ бұл – жеткіліксіз! Тірі Тәңірдің: „Міне, Мен есік алдына келіп, есікті қағып тұрмын. Егер кімдекім Менің дауысымды естіп, есікті ашса, мен соның

жан-дүниесіне енемін“, – деген сөзін естіп, оған: „Аулақ, мен емес!“ – деп жауап қайтаратын мәсіхшілер де бар арамызда. Не деген сұмдық десеңізші! „Тәңірім Иса, мендегі аздаған Мәсіх жолын қуушылық өзіме жетеді, бірақ Саған толығымен берілу деген – артық шығар. Аулақ, мен емес!“ Сөйтіп, біз „Аулақ, мен емес!“ деген сөзді орынсыз жерде қолданамыз.

Егер сіздер Мәсіхтің жолын қуғыларыңыз келмесе, мұнда отырмаған болар едіңіздер. Мынаған құлақ қойыңыздар, Исаның ұлылығын, сіздер Оның жүрегіңіздің есігін қаққанын естіп, Оған есік ашып, Оны өз өмірлеріңізге қабылдағанда ғана, түсіне аласыздар.

3. „Аулақ, мен емес!“ деп айтуға толық құқы бар, бірақ оны айтпайтын біреу ғана бар

Бұл біреу – Иса Тәңірімнің Өзі. Оның: „Аулақ, мен емес!“ – деп айтуға толық негізі бар, бірақ Ол мұны айтпайды. Оның бұлай айтпағанына Құдайға шүкір!

Осыған орай сіздерге бір оқиғаны айтуға рұқсат етіңіздер. Дания жазушысы Якобсеннің „Бергамодағы оба ауруы“ деген өте қызықты новелласы бар. Бергамо – Равеннаға жақын, тау баурайына орналасқан – Италияның кішкене қаласы. Оған жіңішке тау сүрлеуі апарарды. Якобсен осы қалада ғасырдың орта шенінде оба ауруы шыққаны туралы жазады. Сұмдық! Күні, түні кісі жерлеу қоңыраулары бір тынбады. Адамдар Құдайға жалбарынды. Олар Құдайды көмекке шақыруда, бірақ бұл – құр бекершілік, оба одан сайын құтырына түсуде. Сонда адамдарға бәрібір болып көрінді. Олар: „Құдай жоқ!“ – десті. Олар шарапханадан бөшкелерді домалатып шығарып, үлкен маскүнемдікке басады. Естерінен айырыла мас болған адамдар, бұзықтық пен дырдуға түсті. Ашынғандықтан жүгенсіздік, жын-ойнақ басталды. Бұл күннен күнге созылды. Толықтай парықсыздық. Жұрт бетбетімен кетті. Кейде би ортасында беті қара қошқылданған адамдар сұлап түсіп жатты. Ол сол жатқан қалпында қалды. Жын-ойнақ жалғаса берді: „Ішеміз, жейміз, бәрі-

бір ертең өлеміз“, – деді торығушылар. Бірде олар секем алып қалды. Бұлардаң құлатыне ән-ұран естілді. Олар қала қақпасына келіп, таудағы соқпақ жолмен көтеріліп: „Тәңірім, кешіре гөр! Тәңірім, кешіре гөр!“ – деп жалбарына әндетіп, шұбырған адамдар тізбегін көрді. Алда қара айқыш ағашты көтеріп, жас діни қызметші келе жатты.

Бұл шеру қала қақпасы арқылы өтті. Бергамонның тұрғындары: „Сендер есуассыңдар! Мұнда Құдай жоқ! Ақымақ әндеріңді тыйыңдар! Одан да ішейік, жейік, әйтеуір күні ертең өлеміз!“ – деп күлісті. Алайда шеру алдында келе жатқан діни қызметші аялдаған жоқ, айқыш ағашты көтеріп, ілгері жылжыды. Фибадатхананың есігі ашық болатын. Оған бәрібір ешкім кірмейтін еді. Міне, шеру бөгетсіз соған келіп енді. Діни қызметші айқыш ағашты іргеге сүйеп қойды. Сол сол-ақ екен, жүгенсіз кеткен жексұрындар тобы ыржалақтай ішке кірді. Қан-қан алжапқышы бар, құтырынған қасапшы мезбақтың үстіне тұрып алып, Қасиетті кешкі астың алтын ыдысын көтеріп: „Мас болғанша ішіндер! Бізде Құдай жоқ!“ – деп дауыстады. Міне, мінбеге көтерілген, жағы құп-қу болған діни қызметші, тыныштық сақтауға шақырды. Тыныштық орнады. Осы сәтте ол: „Мен сіздерге мынаны айтсам деймін, – деді, – Құдай Ұлының қолын айқыш ағашқа шегелеп, Ол өлген кезде де, тобыр осылай күліп, келемеждеген болатын. Тіпті сол және оң жағында ілулі тұрған қарақшылар да қарап қалмай, Оны келемеждеген еді. Сонда Құдай Ұлы былай деп ойлады: „Менің өлімімді мүлдем көңілдеріне алмаған осы адамдар үшін өлуім керек пе?! Мен Өз өмірімді жүректері тас болып қалған осы бір түкке тұрғысыз адамдар үшін құрбан еткенім бе?!“ Сөйтіп, Құдай Ұлы: „Аулақ, мен емес!“ „Тек, мен емес!“ – деп шешті. Ол Құдіретті күшімен ағаштан шегені жұлып алып, айқыш ағаштан секіріп түсті де, әскерлердің қолынан киімін жұлып алғаны сондай, осы сәтте мұның киімі үшін салынған жеребе сүйектері Ғолғота тауынан домалап түсті. Ол өз киімін киді де: „Аулақ, мен емес!“ – деп, аспанға көтерілді. Сөйтіп айқыш ағаш бос қалды! Сондықтан адамдарға енді ешқандай мүсіркеушілік, азаттық, құтқарылу деген жоқ.

Енді өлім және тозақ қана қалып отыр!“ Діни қызметші осылай деп уағыз айтты. Құлаққа ұрған танадай тыныштық орнады. Қасапшы мезбақтан әлдеқашан-ақ секіріп түсіп, мінбе астында тұрды. Ыдыс оның қолынан түсіп кетті. „Бұдан әрі құтқарылу да, мүсіркеушілік те жоқ!“ – деген сөз оның ойынан кетер емес. Бір уақытта ақылынан азған қасапшы, үш қадам алға аттап, қолын діни қызметшіге созып: „Әй, сен! Құтқарушыны айқыш ағашқа қайта шегеле! Құтқарушыны айқыш ағашқа қайта шегеле!“ – деп өңешін жырта айқайлады.

Достарым менің, діни қызметші Құтқарушы туралы оқиғаны дұрыс айтқан жоқ. Жүрекке жылы тиетіні сол, Құдай Ұлы – Иса Мәсіх: „Аулақ, мен емес!“ – демеді. Ол айқыш ағашта адамдардың: „Бізге жанымыздың құтқарылғанынан гөрі, осы өмірдің қызықтары мен жұмыстары артық“, – деген адамдардың сөздеріне қарамастан, әлі де азап шегуде. Әлі де бізді құтқаруға тілек білдіруші бұл Құтқарушының: „Аулақ, мен емес! Не қылсаңдар да өздерің білесіңдер!“ – деп айтуына толық қақысы да бар еді. Егер мен Иса болсам: „Мейлі бүкіл әлем қырылып қалса да, бәрібір“, – деп айтар едім. Бірақ Құдайдың Ұлы Иса: „Аулақ, мен емес! Тек, мен емес! Тек, менсіз!“ – демейді. Ол бізді іздейді. Оның сіздерді іздеуі қаншаға созылар екен? Иса сіздерді Өзінің игілігіне айналдырғысы келетінін, сіздер қашан көрер екенсіздер? „Құтқарушым менің! Кешірім жасаушым менің!“ – деп айтуға қашан сіздердің көздеріңіз ашылар екен? Соңғы пунктке аз ғана тоқталайын.

4. „Менсіз ештеңе жасай алмайсыңдар“

Мынаған көңіл аударыңыздаршы, біз: „Аулақ, мен емес! Тек қана менсіз!“ – деп лепірте айтамыз. Иса осы „Менсіз“ деген сөзді бір рет қана аузына алып, бірақ, леп белгісізінсіз айтты. Одан әрі былай делінеді: „Менсіз ештеңе жасай алмайсыңдар“. Бұл шындық екеніне сеніңіздер, Онсыз жасаған істеріңіз оңға баспайды, мәңгілік жарығында ол түкке де тұрмайды.

Бірде көшеде бірнеше баланың төбелесіп жатқанын көрдім. Олардың арасында кездейсоқ келіп, бәрімен бірдей таяқ жеген тым кішкентай бір бала бар екен. Мен оларды айырсам ба екен деп, ойланып тұрғанымда, адам айтса нанғысыз тамаша оқиға болды. Әлгі балақай қақпақылдап, сытылып шықты. Оның көзінен де, мұрнынан да ағып жатыр, бәрі ағып жатыр, ол да „сытылып“ бара жатыр. Ол бес қадамдай ұзаған соң, артына бұрылып: „Тұра тұр бәлем, бәрін ағама айтамын!“ – деп сес көрсетті. Сол-сол-ақ екен, мен аяқ астынан төбелестің толастап, тыныштана қалғанын байқадым. Оның ағасы бар, ол бәрін айтқан соң, ағасы көмекке келеді. Сонда мен мынаны ойладым: „Балақайым, сенің ағанның бары қандай жақсы!“ Осы арада бойымды: „Иса да – менің Ағам ғой, Ол маған көмектеседі“, – деген қуаныш сезімі биледі. Ағаның өзіне қарастыны желеп-жебеп, қорғайтыны қандай жақсы. Ол тіпті: „Менсіз ештеңе жасай алмайсыңдар!“ – деді.

Хавергал ақынның бір өлеңі былай басталады: „Құдайым менің, өмірімді ал, оны Саған арнадым, күндерімді ал, сағат сайын Сені мақтау – арманым! Онсыз күн жоқ, өліміне қиса да!“

Мен сіздердің өздеріңізге көп жақсылық жасаған Құтқарушымыз Исаға: „Тәңірім, Иса, мен де енді Сенсіз еш нәрсе істегім келмейді!“ – деп айтқандарыңызды қалаймын.

ДІНИ МӘСЕЛЕЛЕРДЕ АЙҚЫН ЖҮЙЕЛІЛІККЕ ЖЕТУГЕ БОЛА МА?

Ашығын айтсақ, діни мәселеде айқындық аз. „Дін“ – бұл мәңгілік Құдайды іздеу, екінші сөзбен айтқанда, үнемі үрей мен сенімсіздікте болу деген сөз. Ал Ізгі хабар – бұл енді тіпті басқаша: мұнда керісінше – Құдай бізді іздейді. Сондықтан сауалды: „Мәсіх жолын қуушылықта құтқарылуға сенімділік бар ма?“ – деп қойған жөн.

1. Біз Құдайға екі ұшты қарауымызға жол береміз

Алдымен айтарым, біз, осы заманғы адамдар, шын мәнінде өте қызықпыз. Егер байсалды деп жүрген адамға елеусіз бір сыздауық шықса, ол кідірмей дәрігерге барып: „Доктор мырза, өте ауырып тұр. Бұл не өзі?“ – дейді сабырсызданып. Бізге не болғанын анық білгіміз келеді. Немесе басқа бір оқиға: бір отбасы үй қызметіне керек жас қыз іздеп жүр. Міне, ол табылды да. Үй иесі қызға оған ыстық және суық суы, теледидары бар, өзіне тағайындалған оңаша бөлмені көрсетіп, аптасына бір күн оның қолы бос болатынын айтады. „Бұл жақсы, – дейді қыз, – бірақ мен жалақым қанша болатынын білсем деп едім“. Үй иесі бұған да жауап береді: „Ол туралы келісеміз әлі, ең алдымен мен сіздің өз ісіңізге қалай қарайтыныңызға көз жеткізуім керек қой“. – „Жоқ, жоқ, – дейді қыз, – мен мұнымен келіспеймін, мен алдымен маған қанша төлейтініңізді біліп алуым керек?“ Қыздың сөзі дұрыс па? Әрине, дұрыс! Біз жұмысқа орналасқандағы ең маңызды мәселе – жалақы ғой. Ақша мәселесіндегі көмескілікке біз ешқашан төзбейміз. Иә, барлық істе де ақиқатын білгіміз келеді. Тек аса маңызды салада, атап айтқанда, Құдайға қатысты істе, бізді толықтай бұлыңғырлық қанағаттандыратын сияқты.

Осыдан көп жыл бұрын Аугсбургте, жәрмеңке алаңындағы шатырда мен жиналыс өткіздім. Оны ұйымда-

стырушылардың басында тамаша бір идея туған екен. Сенбінің кешінде барлық мейрамханада сауық-сайран дейсіз бе, небір қызықтар болып жатады ғой, сондықтан олар жиналысты сенбі күні түнгі сағат 12-де өткізуді ұйғарған. Бұл туралы алдын-ала хабарландырылған жоқ, әйтпесе оған тек қана сүйкімді, ынта қоюшы Мәсіх жолын қуушылар ғана жиналар еді. Менің достарым машиналарымен сағат он екілерде жабылған мейрамханадан шыққан түнгі серуенді ұнатушыларды, даяшыларды, бардағы қыздарды алып келді. Машиналар толассыз шатырға адамдарды алып келіп жатты. Сағат дәл 12-де жиналысты бастап, мен мінбеге шыққанымда, менің көз алдымда өзім сирек көретін адамдар отырды. Тамаша! Көпшілігі қызып алған. Біреуі менің алдыма жайғасыпты, өзі сондай толық денелі, аузында шылымы, тіпті бас киімін де шешпеген. Мен: „Бәрі ойдағыдай жақсы болды-ау!“ – деген оймен, өз сөзімді бастадым. Менің алғаш рет „Құдай“ атын атауым мұң екен, әлгі қалпақ киген жуан: „Ол жоқ қой!“ – деп айқай салды. Бәрі күлісті. Мен оған еңкейіңкіреп: „Сіз Құдайдың жоғына шын сенесіз бе? Оған көзіңіз жетті ме?“ – деп сұрадым. Ол желкесін қасығанда, оның қалпағы алға қарай сырғып, ол аузындағы темекінің тұқылын езуіне жылжытты, осыдан кейін былай деді: „Бұл туралы ешкім анық қанығын білмейді“. Сонда мен жуанның бетіне қарап күлдім де: „Сонда да! Мен бұл туралы анық білемін!“ – дедім. – „Қойыңызшы, – деп қарсылық білдірді ол, – Құдайдың барын сіз қалайша анық білесіз?“ Сонда мен Құдай туралы Иса арқылы білетінімді түсіндірдім. Бұдан соң жиналыс үстінде толық тыныштық орнады.

Құдайға деген сенім сіздерде қалай? Мен Мәсіх жолын қуушылардан: „Сіздер күнәларыңыздың кешірілгеніне толық сенесіздер ме, сіздердің қарыздарыңыз толықтай өтелді, енді еске алынбайды деп, кәміл сенесіздер ме?“ – деп сұрадым. Жауап қандай болды дейсіздер ғой. „Иә, мен осылай ғой деп, үміттенемін!“ Мені дұрыс түсініңіздер, Мәсіх жолын қуушылардың, Құдайға сенбейтіндер сияқты, Құдайға немкетті және сенімсіздікпен қарауы – күлкілі жағдай емес пе?! Егер мен қазір

қалаға барып, кезкелген адамнан: „Құдайдың барына сенесіз бе?“ – деп сұрасам, онда мынандай жауап алар едім: „Иә, мүмкін, Ол бар шығар!“ Ал мен сөзімді одан әрі жалғастырып: „Сіздер Оған қатыстысыздар ма?“ – десем, онда бәрінен бұрын: „Білмеймін!“ – деген жауапты естіген болар едім. Байыпты деген адамдардың өздері бұл салада құлақ естімеген бұлыңғыр пікірлерді алға тартатынын қайтерсің!

Менің достарымның бірі жақында мынандай бір оқиғаны бастан кешірді. Ол – студент, каникул кезінде құрылыста көмекші жұмысшы болып, азын-аулақ ақша тауыпты. Бірде әріптестері оның Ізгі хабаршы жастар еңбегіне белсене қатысатынын біледі. Содан келемеждеу басталды: „Әй! Сен де діни жетекші Буштың жастарына қосылғансың ба?“ – „Иә!“ – „Сен де жексенбі сайын сиыну үйіне барасың ба?“ – „Әрине!“ – „Әр жексенбі сайын ба?“ – „Иә, әр жексенбі сайын!“ – „Әр жексенбі сайын! Сен немене, ақылыңнан адасқаннан саумысың?“ – „Жоқ! Мен оған қоса апта сайын Киелі кітапты оқу сағатына қатысамын!“ – „Иә, сенің шынымен есің ауысқан екен!“ Содан жан-жақтан келемеждеп, оған бас салсын: „Діни қызметшілер адамдарды ақымаққа айналдырады!“ „Екі мың жыл болса да, Мәсіх жолын қуушылық орныға алмай келеді!“ „Киелі кітап – бұл барып тұрған сандырақ!“ – десіп жатты. Қысқасы, жас жігітке келекенің неше түрі айтылды. Бірақ оның „терісі – пілдің терісіндей қалың“ екен, қыңқ етпей, шыдап бақты. Ол жігіттердің келекесі басылғанда, оларға былай деді: „Иә, барлығың Мәсіх жолын қуушылыққа осылай қарасандар, онда бірде-біреуің қауым мүшесі бола алмайды екенсіңдер“. Айналада тыныштық орнады. Содан кейін ғана барып, бір егде адам қарсылық білдірді: „Мұнымен сенің не айтқың келеді? Мен де Құдай-Тәңірге сенемін! Өзің ғана Мәсіх жолын қуушымын деп, ойлап жүрген боларсың? Мен де – Мәсіх жолын қуушымын! Мен де Құдайға сенемін!“ Бұдан кейін бәрі сөзге араласты: „Осы сенікі не, сен өзіңді бізден артық санайсың ба? Біз де – Мәсіх жолын қуушымыз! Біз де Құдай-Тәңірге сенеміз!“ Сөз сыңайы аяқ астынан өзгеріп шыға келді. Олардың бәрі

бір ауыздан: „Біз де Құдай-Тәңірге сенеміз! Біз де – Мәсіх жолын қуушымыз!“ – деп дауыстады. Бәрі тынышталғанда, менің досым олардан мынаны сұрады: „Олай болса, сіздер неге маған күлесіздер?“ – „Аһ! Сен бізді ақымақ деп санайсың ғой! Сенімен сөйлесу мүмкін емес!“ – десті олар.

Түсінесіздер ме? Білікті құрлысшылар жұмысты тер төге істеп, бірнеше шөлмек сыраны сіміріп алған соң, алғашында Құдайды жат санап, содан кейін барып, тәубесіне келіп, өздерінің де Мәсіх жолын қуушылар екендерін ойына түсіреді! Құдайға қатысты мұндай тайғанақтық – жан түршіктіретін жағдай емес пе? Біз бірде Құдайды танымайтын болып шығамыз да, іле-шала Мәсіх жолын қуушы бола қаламыз! Мен дұрысын айтып тұрған жоқпын ба? Сіздердің көпшілігіңіз де осындай екі-ұшты бұлыңғыр ойда екендеріңізге, мен сенімдімін.

2. Киелі кітап нұр сәулелі сенімділік туралы айтады

Сіздер мүмкін таңғала менен: „Діни жетекші Буш, Мәсіх жолын қуушылар сенімінің шынайы сенімділікпен жалпы қатысы бола қояр ма екен? Мәсіх жолын қуушылар сенімінің мәні – онда ешқандай нақтылықтың болмауында, бәрін сенімге алуында емес пе?“ – деп сұрайтын шығарсыздар. Жақында тағы бір сөзді менің есіме салған еді, ал мен оны өз өмірімде талай рет естідім, ол мынау: „Екі де екі – төрт екенін, біз анық білеміз, алайда бәрі сенімге негізделгендіктен, Мәсіх жолын қуушылардың сенімінен анық ештеңені аңғара алмайсың“. Қорыта келгенде, бізде мынандай түсінік пайда болады: Мәсіх жолын қуушылықтың ақиқатына қатысты біз өз ақыл, парасатымызды сандыққа салып, немесе киім ілетін жерге тапсырып, белгісіз сенімге қол созуымыз керек. Мұндай пікір – көпшілікке тән. Кейде маған мынандайды да айтады: „Сіздер – Мәсіх жолын қуушыларсыздар, ал араларыңызда ауызбірлік жоқ. Сендер: католиктер, Ізгі хабарды уағыздайтын Мәсіх жолын қуушылар т.с.с.

болып, бөлінесіздер. Ал Ізгі хабарды уағыздаушылар арасында: лютерандар, реформистер, т.б. дегендер бар. Сонда, қайсысынікі – дұрыс? Менің ойымша, тіпті Мәсіх жолын қуушылардың өздерінің де өз сенімдерінің, шындап келгенде, екі ұшты және айқын емес екеніне, көздері жетті“. Бірақ, бұл – үлкен адасушылық.

Мәсіх жолын қуушылық дегеннің не екенін, тек Жаңа Өсиеттен ғана білуге болады. Ал оның әр жолы нұр сәулелі сенімділікке толы! Осылай емес деп, дәлелдеп көріңіздерші! Сондықтан Мәсіх жолын қуушылардың көмескі оймен күн кешуі – күлкілі жай. Бірақ, мұнда іс – Мәсіх жолын қуушылықта емес. Жоқ! Бүкіл Жаңа Өсиет нұр сәулелі сенімділікке толы. Мен мұны қысқаша түсіндірейін: Жаңа Өсиет Құдайдың тірі екенін, бар сенімділікпен анықтап айтады!

Жоғары саналы тіршілік иесі емес, елес емес, тағдыр емес, бірақ Құдай, Иса Мәсіхтің Әкесі – тірі! Оны біз қайдан білеміз? Ол Иса арқылы ашылды! Енді бұл бізге нақты белгілі. Киелі кітаптың кез келген бетін ашсаңыз, онда діни мәселелердің шешімін емес, Құдайдың тірі екенін растайды! Ол Иса арқылы ашылды! Ал Құдайсыз өмір сүретін адам жалған, тұрақсыз, мағынасыз өмір кешеді.

Онда сондай-ақ халықты құрта алатын, оларды соттай алатын Құдай, мені шын ықыласымен сүйетіні туралы асқан сеніммен айтылған. Бұл жәй болжам ғана емес, ол туралы турасынан Римдіктерге арналған хаттың 8-ші тарауында үзілді-кесілді түрде былай делінген: „...мен сенімдімін, – назар аударыңыздаршы, – өлім де, өмір де... бізді Иса Мәсіх, менің Тәңірімнен, Құдай сүйіспеншілігінен айыра алмайтынына сенімдімін“. Құдайдың сүйіспеншілігі бізге Иса арқылы белгілі болды! Біз мұны жорамалдап емес, анық білеміз. Құдайдың сүйіспеншілігі қалай болады дейсіздер ғой? Ол бізді Иса арқылы жақсы көрді. Исаның шәкірттері былай деп әндетеді: „Дүниедегі адамдарға Ұлы Мәсіхті жіберген, Қасиетті Әкенің сүйіспеншілігі мақталсын“. Сіздер бұл туралы білесіздер ме? Бұл туралы аз да болса түсініктеріңіз бар ма?

Киелі кітап Құдайға қатысты екеніне сенімі мол адамдар туралы әңгімелейді. Дәуіт 48-ші жырда былай дейді: „Құдай мені қабылдағанда, жанымды тозақтан құтқарады“. Онда: „Құдай менің жанымды құтқаратынына үміттенемін“, – делінбеген, оның орнына: „Құдай менің жанымды... құтқарады“, – деп нақтылы айтылған. Немесе тағы да: „Құдай бізді түнек иелігінен азат етіп, өзінің сүйікті Ұлының Патшалығына енгізді“, – дегенді оқимыз. Исаның шәкірттері өздерінің жеке бастарының өзгергеніне көздері жетті. Олар Иса арқылы өзгергендерін білді! Тағы да былай делінген: „Біз өлімнен өмірге өткенімізді білеміз“. „Біз білеміз“. Сіздер де осылай айта аласыздар ма? Немесе: „Оның Рухы біздің Құдай балалары екенімізді куәландырады“. Осылай – „екенімізді“ деп жазылған.

Киелі кітаптағының бәрі – өте айқын, түсінікті. Олай болса: „Екі де екі – төрт екенін мен анық білемін, алайда бәрі сенімге негізделгендіктен, Мәсіх жолын қуушылардың өмірінде анық ештеңені аңғара алмайсың“, – деген ақылға симайтын сөз тіркесі адамдардың аузына қалай түскен деп, ойлайсың. Екі де екі – төрт екенін мен анық білемін, ал бірақ Құдайдың тірі екеніне менің сенімім одан да мол. Құдайға қараған адамдар былай дейді: „Екі де екі – төрт, оны біз жақсы білеміз, бірақ біз Құдайдың баласы болғанымызға анағұрлым сенімдірепкіз!“

Ал енді мен сіздерден мынаны сұрайын: „Нұр сәулелі сенімділікті қазіргі Мәсіх жолын қуушылықтың қай жерінен кездестіруге болады? Қайда?“ Бұл біздің Киелі кітаптан аздап оқшауланғанымыздың белгісі, сондықтан бізге тағы да оған жақындау қажет. Мен сіздерді Мәсіх жолын қуушылықтың бір бөлігімен ғана қанағаттанып қалмауға шақырамын. Мұнда ешбір мән жоқ. Мән-мағана тек таза Ізгі хабарлық Мәсіх жолын қуушылықта бар. Тек осындай Мәсіх жолын қуушылық қана – шын бағалы. Құдайдың тірі екеніне, Оның мені өте жақсы көретініне, менің Оған қатысты екеніме сенімділік – міне, Оның құндылығы қайда жатыр! Ал өзгелерінің құны түкке тұрмайды.

Рухани жырлар жинағының беттерінен де нұр сәулелі

сенімділікке толы жолдарды оқимыз. Мәселен: „Тәңірім менің – үмітім мен қалқаным, тірегім мен жартасым; Ол бізге жан тыныштығы мен ақталуды сыйлайды, Ол – күнә мен жамандықтан Құтқарушы. „Немесе: „Құтқарушым тірі менің, білем Оны имандай, мәңгілік өмір береді маған, жүрме бірақ иланбай“. Немесе тағы да: „Кімге менің сенетінім белгілі, (Мәсіхпен мәңгі-бақи біргемін), Ол маған екінші рет келгенде, құтқарылуды сыйға береді“.

Бұл туралы сіздерге басқа тұрғыдан да баяндауға рұқсат етіңіздер. Мәсіх жолын қуушылықтағы сенімділік дегеніміз мынау: Құдайдың тірі екенін шынайы білу, тіпті мұны бүкіл әлем теріске шығарғанның өзінде, Оның Иса арқылы ашылғаны – ақиқат. Иса күнәкарларды құтқарып, оларды Тәңірмен татуластыру үшін, тіпті мұны ешкім қажет етпесе де, айқыш ағашта өліп, өліден қайта тірілді. Алайда Мәсіх жолын қуушылықтағы сенімділік дегеніміз – Құдайдың тірі екенін, Оның Иса арқылы келгенін субъективті біліп, Иса Мәсіхтің өліп, өліден қайта тірілгеніне жеке сенуді айтамыз. Мен өзіме мұны мызғымас сенім етіп алдым.

Егер он мың профессор бір жас жігітті: „Иса қайта тірілген жоқ“, – деп иландырмақ болса, онда оның былай деп айтуына болады: „Құрметті он мың профессорлар! Мен өзімнің Өтеушімнің тірі екенін білемін!“ Егер бүкіл әлем болып, оны теріске шығарғысы келсе, онда сенімім: „Кімге сенетінімді мен білемін!“ – деп пайымдай алады. Ал егер сіздер маған оның жалған екенін білдірмек болып, көптеген ғылыми дәлелдерді көрсетсеңіздер де, мен былайша жауап беремін: „Мен бұл туралы жақсырақ білемін!“ Егер бүкіл әлем шүбә келтіретін болса да, мен мынаны айтамын: „Мен бұған сенімдімін! Достарым менің, міне, Киелі кітап ұсынған, Мәсіх жолын қуушылардың сенімі осындай нақтылы“.

3. Ал сізде сенімділік бар ма?

Мен енді сіздерге мынандай сауал қояйын: „Сіздерде осындай сенімділік бар ма? Әлде сіздерде ол жетіспей ме?“ Егер сіздер: „Мен өзімді Мәсіх жолын қуушымын деп есептеймін, бірақ әлі толығымен бола алғаным жоқ. Өйткені, мен үшін әлі соншама көмескі жақтары бар!“ – деп айтсаңыздар, онда менің сөзім тегіннен-тегін болмағаны. Мен бірде Голландияда бос уақытымды жастармен бірге өткізгенімді есіме аламын. Түнгі сағат екіде есігімді біреулер қақты. Ашсам, пижама киген тұтас бір топ адам тұр екен. „Сіздерге не керек?“ – деп сұрадым мен. Олардың біреуі: „Біз өзімізді Мәсіх жолын қуушылармыз деп жүрсек, бірақ бұған әлі жетпегенімізді енді ғана байқадық!“ – деп жауап қатты.

Мұның оларды мазасыздандырғаны соншалық, олар түнгі сағат екіде соның анық-қанығына жетуді қажетсінген екен. Біздер, Мәсіх жолын қуушылар, жағдайымыздың Киелі кітапта көрсетілген нұр сәулелі сенімділіктен ауылы әлі алыс екенін білгеніміз – өте бағалы.

Ағылшынның тамаша уағыздаушысы Спердженнің бұл туралы бірде: „Сенім – бұл сезімділіктің алтыншы мүшесі“, – дегені бар. Сіздер білетін боларсыздар, әлемді тану үшін, бізде бес сезім мүшесі бар, олар: көру, есту, сезу, дәм және иіскеу мүшелері. Сезімнің осы бес мүшесі арқылы біз үш өлшемді дүниені тани аламыз. Тек сезім мүшелерімен өмір сүретін адам: „Құдай қайда? Мен Оны көре алмай тұрмын ғой. Исаны да көрген жоқпын... Мен мұның бәріне сенбеймін!“ – дейді. Бірақ, егер Құдай бізге Киелі Рух арқылы саңылау түсірсе, онда біз сенімнің алтыншы мүшесіне ие боламыз. Онда біз көріп, естіп, түйсініп, дәм мен иісті сезініп қана қоймаймыз, басқа әлемді де тани аламыз. Киелі кітапта былай делінген: „Мәңгілік өмір дегеніміздің өзі – адамдардың Сені, бір ғана шынайы Құдайды және Сен жіберген Иса Мәсіхті тану“. Бұл алтыншы сезімнің көмегімен ғана жүзеге асырылады.

Жақында мен Эссенде бір аса ірі өнеркәсіп иесінің қабылдауында болдым. Оның резиденциясы биік ғима-

ратта екен, сол арадан жарты қала иек астындағыдай көрінеді. Бірнеше қабылдау бөлмелерінен өткеннен кейін, ақырында мен оның алдына келіп отырдым. Ол ісін тез бітірді де, менімен әңгімелесіп кетті: „Қабылдауыма діни жетекшінің келуі – мен үшін қызық, – деді ол, – соғыстан кейін мен де кейде діни сабақтарға қатысатынымын, бірақ та менде өзімдік пікір қалыптасты...“ „Айта беріңіз, айта беріңіз, – дедім мен оған көмектесіп, – менің жүйкем мықты!“ – „Менің қалыптасқан пікірім бойынша, – деп жалғастырды ол, – Мәсіх жолын қуушылық – өте көмескі іс! Бізге „Мәсіх жолын қуушы және экономика“, „Мәсіх жолын қуушы және қару-жарақ“, „Мәсіх жолын қуушы және қарусыздану“, „Мәсіх жолын қуушы және ақша“, „Мәсіх жолын қуушы және оның қауымы“ деген тақырыптарда дәрістер оқыды. Бірақ Мәсіх жолын қуушылық дегеннің не екені туралы маған әлі ешкім айтып бере алған жоқ. Сірә, мұнан адамдардың өздері де бейхабар болуы керек!“ Міне, мен тамаша кеңседе бетіме басқан осы сөздерді естіп отырмын. „Оһо, – деп қарсылық білдірдім мен, – сіз қателесесіз!“ Ол таңғалған пішінмен: „Мәсіх жолын қуушылық дегеннің не екенін маған айта аласыз ба?“ – деп сұрақ қойды. „Иә, – дедім, – бұл туралы мен сізге қысқа да анық етіп айтып берейін. Мұнда түсініксіз ештеңе де жоқ“. „Ха-ха, – деп күліп қойды ол, – біреулер полициямен жанжалдаспаған адами – Мәсіх жолын қуушы дейді, ал екіншілері – шомылдырылу рәсімін қабылдап, өзін қауым жерлесе, Мәсіх жолын қуушылық дегенің – сол деседі!“ Алайда мен сөзімді сабақтап, былай дедім: „Бас директор мырза, мен сізге Мәсіх жолын қуушы дегеннің кім екенін айтайын, сіз тек мықтанып отырыңыз! Мәсіх жолын қуушы дегеніміз – өзінің жүрек түкпірінен: „Мен Иса Мәсіхтің – мәңгіліктегі Әкеден жаратылған шын Құдай екеніне және Мәриям қыздан туылған, нағыз адам болғанына, өлімге кесілген күнәкар адам – менің күнәларымды өтеген Тәңірім екеніне сенемін, – деп айта алатын адам. Бас директор мырза, „өлімге кесілген күнәкар адам“, – сізді де“. Ол мақұлдағандай басын изеді. Ол бәрін түсінді. „Жақсы, – дедім мен, – Ол өлімге кесілген

күнәкар мені тауып, құтқарды, Ол мені бүкіл күнәдан, өлімнен және шайтанның өктемдігінен азат етті. Бас директор мырза, – тауып, шайтанның өктемдігінен мені азат етті!“ Ол тағы да басын изеді. Бұл туралы ол бірдеңе біледі екен. Ал мен болсам, одан әрі жалғастырдым: „Мен Оған тән болуым үшін, алтынмен және күміспен емес, бірақ Өзінің қасиетті, қымбатты қанымен және Өзінің айыпсыз азабымен, мен Оның баласы болуым үшін, мені Өзінің өлімімен құтқарды“. Сіз тыңдап отырсыз ба? Кімде-кім: „Мен – Исаға тәнмін, Ол Өзінің қанымен мені күнәдан, өлім мен тозақтан құтқарды, мен бұған сенімдімін!“ – десе, сол Мәсіх жолын қуушы болып табылады, бас директор мырза“. Бөлмеде бір сәт тыныштық орнады. Содан кейін ол мынаны сұрады: „Мен оған қалай жетемін? Мен оған қалай жетемін?“ Мен оған былайша жауап бердім: „Мынаны тыңдаңыз, жаңа ғана хатшы қыздан мен сіздің демалысқа баратыныңызды естідім. Бүгін, түстен кейін-ақ, мен сізге Жаңа Өсиетті беріп жіберейін. Оны өзіңізбен бірге ала кетіп, Жоханның Ізгі хабарынан күнде оқыңыз және осы туралы дұға жасаңыз, сонда ғана сіз оған жетесіз“.

Мені дұрыс түсініңіз, Жаңа Өсиетте бейнеленген Мәсіх жолын қуушылық – объективті шындық, расында да ақиқат болып табылады, ал мен оған субъективті сеніммен жетіп, құтқарыламын! Осындай сенім сізде бар ма? Оның мені қабылдағанын білмей тұрып, мен тыныш өмір сүре алмас едім. Мен бірде жас жігіттен мынаны сұрадым: „Сен Исаны жақсы көресің бе?“ – „Иә“. – „Оның сені қабылдағанын білесің бе? Сен Оның игілігіндесің бе?“ – „Иә, бірақ бұған толық сене алмай тұрмын. Әлі де талай күмәнім бар“. – „Мынаны тыңда, мен бұлай өмір сүре алмас едім, – дедім мен, – Ол мені қабылдады ма, соны білуім керек қой!“ Ой, шіркін, шүбә келтіргіш Мәсіх жолын қуушыларым – Құдай бар ма, жоқ па, оны білмейтіндер, өздеріңнің қаржы жағдайларыңды жақсы біліп, ал Құдай туралы ештеңе білмейтіндер-ай! Сіздер мүлде Мәсіх жолын қуушылар емессіздер ғой! Жаңа Өсиетке сәйкес: „Мәсіх менің Тәңірім болғанына, сенемін“, – дегендер ғана, Мәсіх жолын қуушылар болып саналады.

Осы айтылғандарға, сіздер мүмкін білетін, бір кішке-не оқиганы қосайын. Генерал фон Фибан маневр кезінде ағаш арасымен ат үстінде келе жатып, бір бұтаққа ілініп қалып, мундирін жыртқанын айтып еді. Генерал үшін бұл жараспайтын көрініс болғандықтан, ол ауылда кіре бере, сол жерде жайғасқан бір топ жауынгерлерді кездестіріп, атын дереу тоқтатып: „Араларыңда тігінші бар ма?“ – деп сұрады. Біреуі жүгіре баса жақын келіп, „тік“ тұрды да: „Дәл солай! Генерал мырза, мен – Тігіншімін“, – деп жауап берді. Генерал фон Фибан: „Онда қонақ үйдегі менің пәтеріме келіп, мундирімді жамап бер“, – деп бұйырды. Алайда жауынгер: „Мен мұны орындай алмаймын“, – деді. „Неге сіз оны орындай алмайсыз, сіз – тігіншісіз ғой?!“ – деді ол. „Кешіріңіз, генерал мырза, менің фамилиям – Тігінші (Schneider), бірақ, мен – тігінші емеспін“, – деді ол. Осы туралы айтқанда, генерал фон Фибан өз сөзіне мына пікірді тамаша қосып еді: „Дәл осындай жайды көптеген Мәсіх жолын қуушылар туралы да айтуға болады. Анкетадағы „діні“ деген жолдан: „Ізгі хабарды уағыздайтын Мәсіх жолын қуушы“, – дегенді оқуға болады. Ал шын мәнінде: „Мәсіх жолын қуушымын“, – деп аталғаныммен, бірақ әлі бола қойған жоқпын“, – дегенді көру – жөн еді.

Ой шіркін, қандай аянышты және қауіпті жағдай десеңізші! Өйткені, бұл – адам әлі құтқарылмаған дегенді білдіреді!

4. Сенімділікке қалай жетуге болады?

Сіздер менен: „Сенімділікке қалай жетуге болады?“ – деп сұрайсыздар. Бұл туралы көп айтуға болады, оны Құдайдан сұраңыздар! Киелі кітапты тұрақты түрде оқуды бастаңыздар, тым болмаса, күн сайын он минут оқыңыздар! Мен сіздерге тағы бір өте маңызды мәселені айтайын: сенім жолы ақыл-ой арқылы емес, ар-намыс арқылы өтеді.

Адамдармен Мәсіх жолын қуушылық туралы әңгіме қозғағанда, олардың аузынан бірден: „Бірақ мен бұған

сене алмаймын, діни жетекші мырза. Киелі кітапта қайшылықтар өте көп“, – деген сөздер естіледі. – „Қайшылықтар?“ – деп таңданамын мен. – „Иә, мәселен, онда Адам-ата мен Хауа-ананың екі ұлы – Қабыл мен Әбіл болғаны айтылады. Қабыл Әбілді өлтіріп, басқа елге барып, әйел алады. Ал егер жер бетіндегі алғашқы адамдар солар ғана болса, ол әйелді қалай тапқан? Діни жетекші мырза, мен осыны түсінбеймін!“ Сіздер бұл оқиғаны бұған дейін естідіңіздер ме? Осы оқиғаның көмегімен, немістер Құдайдан құтылуға әрекет жасауда. Әдетте мұндай жағдайда мен былай деймін: „Сіз қызық хабар айттыңыз. Міне – Киелі кітап, кәне, Қабыл бөтен елге барып, сонда үйленді деген жазуды көрсетіңізші?“ Олар қызарақтап қалады, ал мен болсам әңгімемді одан әрі жалғастырамын: „Мыңдаған парасатты адамдар сенген Киелі кітапты теріске шығарып, өзіңізді анағұрлым білгірмін деп есептесеңіз, Киелі кітапты бүге-шігесіне дейін қалдырмай оқыған болуыңыз керек. Бұл туралы қай жерінде жазылған?“ Бұған олар жауап бере алмайды. Содан соң мен кітаптың осы туралы жазылған бетін ашып, оқып беремін: „Қабыл бөтен елге барды, және Қабыл өз әйелін таныды“, – делінген онда. Ол бөтен елге әйелімен барды. Оның әйелі кім болды? Одан жоғарырақта Адам-ата мен Хауа-ананың ұлдары мен қыздары көп болған, делінген. Демек, ол – Қабылдың қарындастарының бірі еді. Киелі кітапта, Құдай адамдардың бүкіл ұрпағы бір рудан шығуын қалағаны туралы, анық айтылған. Сондықтан, алғашында қан араласу некелері (жақынына үйлену) болып, кейін Құдай мұндай некеге тыйым салды. Бәрі түсінікті ме? Бәрі де! Мен осындай ақымақтық әңгімелердің барлығы түкке тұрмайтынын дәлелдеп бердім. Бірақ сіздер, сол адам бұған иланды деп, ойлайсыздар ма? Жоқ! Бұл туралы тіпті сөз болған жоқ! Ол осы арада сұрақ әзірлеп үлгерді: „Діни жетекші мырза, мынаны айтыңызшы...“ – одан әрі манағы сандырағын жалғастырды. Мен мұндай адамның жүздеген мың сауалына жауап берер едім, бірақ ол бәрібір баяғы қалпында қалатыны белгілі. Сенімге ақыл-ой арқылы емес, ар-намыс арқылы келу керек дегенім – сол еді!

Әссенде менің ізашарым – діни жетекші және уағыз-даушы Юлиус Дамманн еді. Бір күні оған бір жас жігіт келіп, Қабылдың әйелі туралы және сол сияқты сұрақтарды қояды. Алайда Дамманн оны құр ауыз қалдырып, былай дейді: „Жас жігіт, Иса Мәсіх шытырман сұрауларға жауап беру үшін емес, күнәкарларды құтқару үшін келді! Сөйтіп, сіз күнәкар байғұс болғаныңызда, тағы да келерсіз“. Өзегін ұят өртеген, өмірлері дұрыс емес екенін, бірақ оны өздері жөнге сала алмайтынын білетін адамдар, Исаға сенуді үйрене алады. Ал Оны түсіну, әрине, кешірек жүзеге асады.

Бірде менің басымда болған бір оқиғаны, қазір айтуға тиістімін. Мен алты еркек жатқан аурухана палатасына бардым. Олар қуаныса дабырласып: „Аһ, діни жетекші мырза, келгеніңіз қандай жақсы болды! Біздің сізге қояр сауалымыз бар!“ – деді. „Сауал дейсіздер ме? Өте жақсы! Қандай?“ Олар мені қармақтарына түсіруге әрекет жасағандарын, байқап қалдым. Біреуі былай деп сұрады: „Сіз Құдайдың құдіретті екеніне сенесіз ғой!“ – „Иә, мен бұған сенемін!“ – „Онда мынандай сұрақ туындайды: сіздің Құдайыңыз өзі көтере алмайтындай ауыр тасты жарата ала ма?“ Сіздерге сұрақтың мәні түсінікті ме? Егер мен „иә“ десем, Құдайдың құдіреті күшті емес болып шығады, ал „жоқ“ дейін десем де, Ол құдіретті емес болып көрінеді. Ойланып отырып, істің мәнін түсіндірсем бе екен деп оқталдым, бірақ оның оны түсінуге парықсыз екенін сезіп, оған қарсы сұрақ қойдым: „Жігітім, сізден мынаны сұрауға рұқсат етіңіз: „Осы сауал төңірегінде сізді ұйқысыздық мазалады ма?“ – дедім. „Ұйқысыздық? – деп сұрады ол түсініксіздей. – Жоқ!“ Мен сонда оған былай деп айттым: „Көрдіңіз бе, мен өз күшімді сақтап, адамдарды ұйқысынан қалдыратын сұрақтарға ғана жауап беремін. Жас жігіт, Құдай үшін айтыңызшы, қандай себептен сіздің ұйқыңыз қашады?“ Ол бұл сауалға іркілмей, бірден жауап берді: „Аһ, менің қалыңдығым үшін. Оның аяғы ауыр, ал біз әлі қосыла алатын емеспіз“. – „Солай де, – дедім мен, – сіздің ұйқыңыздың жоқтығы содан екен ғой. Онда осының төңірегінде әңгімелесейік!“ – „Немене, бұл мәселенің Мәсіх жолын қуушылықпен қатысы бар ма?“ –

деп сұрады ол. – „Оһо, – дедім мен, – ана тастың Мәсіх жолын қушылықпен еш байланысы жоқ, ал сіздің қалыңдығыңызбен – тура қатысы бар! Көрдiңiз ғой, сiз айыпты болғансыз! Сiз Құдайдың тәртібінен шегінгенсiз, сiз қызды алдағансыз! Ал қазір сiз осы жағдайдан қалай құтылудың амалын іздеп, шарқ ұрудасыз. Сiз белшеңiзден кiнә мен күнәға баттыңыз. Бұл тығырықтан шығудың бiр-ақ жолы бар, егер сiз тiрi Құдайға жалбарынып: „Мен күнәға баттым!“ – десеңiз, сонда Құтқарушы сiздің жаныңызға келiп, көмектеседi“. Жас жiгiт мұқият тыңдады, оның ауырлаған арына Исаның көңiл қоятынын түсiндi! Иса оған көмектесе алады! Ол оның қиюы кеткен өмiрiнiң Құтқарушысы болып табылады!“

Сiздер менiң сөзiмдi дұрыс түсiндiңiздер ме? Оның ақылмен ұғынғысы келгенi – ақымақтық әңгiмеге айналды, ал арына тигенде, оған бiр жарық сәуле жылт еткендей болды. Бұл сiздерге түсiнiктi болар? Бiз құтқарылу туралы, сенiмдiлiкке шытырман сұрауларға жауап алу арқылы емес, ар мен ардақтау үнiне құлақ асып: „Мен күнәға баттым!“ – деу арқылы, нәтижеге жетемiз. Сонда бiз айқыш ағашқа шегеленген Исаны көре аламыз. Сонда ғана бiз: „Сенiң бүкiл күнәң кешiрiлдi!“ – деген сөздi ести аламыз. Содан кейiн барып: „Ол менi қабылдады!“ – деген сенiмдiлiкке жетемiз. Бұл жол ақыл-парасат арқылы емес, ар – намыс арқылы ашылады.

Сонымен, егер құтқарылу туралы сенiмдiлiктi қаласаң, ашығын айтқанда, тәуекелге бел байлауға тура келедi. Ғибадатхананың терезелерi көбiне түрлi-түстi әйнектерден салынады. Егер оны сiздер күндiз сырттан қарасаңыздар, олар қара болып көрiнедi де, олардың түсi бiлiнбейдi. Ал ғибадатхананың iшiне енсеңiздер, оның түрлi бояулары жайнап сала бередi. Мәсiх жолын қушылықтың жағдайы да осындай.

Оны сырттан қарағанда, мен ештеңенi аңғара алмаймын. Бәрi де қараңғы сияқты болып көрiнедi. Ал тәуекел етiп, iшке кiрiп, Исамен танысайыншы! Мен Исаға сенiм артуға тиiстiмiн! Сонда, бәрi де анықталады! Өлiмнен өмiрге бiр адым аттасақ болды, бүкiл Мәсiх жолын қушылық түсiнiктi болып шыға келедi.

Бірде Иса Иемнің уағызын мыңдаған адам естіп тұрды. Бір мезетте Ол: „Мына қалыптарыңмен Аспан Патшалығына кіре алмайсыңдар! Сендер жоғарыдан қайта туылуларың керек! Сендердің табиғи болмыстарың, тіпті ең жақсы дегендеріңнің өзі, Құдай Патшалығы үшін жарамайды!“ – деген, үрейге толы сөздерді айтты. Бұдан соң кейбір ерлер орындарынан тұрып: „Мынау деген ұятсыздық қой, жүріңдер кетейік“, – десті. Сөйтіп, үш еркек кетіп қалды. Мұны алты әйел көріп: „Еркектер кетті, біз де қарамызды жоғалтайық“, – деп, бел буды. Олар да кетті. Бұларды көрген бір топ жігіттер: „Еркектер де кетті, әйелдер де кетті, біздің де ендігі тұрысымыз дұрыс бола қояр ма екен“, – десті. Біртіндеп жиналғандардың қатары селдірей берді. Бұл – бір сұмдық болған шығар. Мен мұны өзім уағыз айтып тұрғанда, адамдар бір-бірлеп кете бергендерін көргендей, сезіндім. Мен сонда бірнеше сенімді достарыммен ғана қала берер едім. Исамен де осындай жағдай болды. Сұмдық! Бір мезетте Ол жалғыз қалды. Мыңдаған адам Ол уағыз айтып тұрғанда, кетіп қалды. Олардың Оны тыңдағысы келмеді. Тек он екі шәкірті ғана Онымен қалды. Егер мен Иса Тәңірімнің орнында болсам, оларға жалынып-жалпайып: „Тым болмаса, сендер, менің сенімді достарым, Мені жалғыз қалдырмаңдар!“ – деп жалынар едім. Ал Иса болса басқаша істеді. Ол не айтты дейсіздер ғой? Ол былай деді: „Егер қажет десеңдер, сендердің де кетулеріңе болады!“ Аспан Патшалығында күштеу жоқ. Аспан Патшалығы полициясы жоқ бірден-бір Патшалық. Аспан Патшалығы – патшалықтардың ішіндегі ең бір еркіндігі молы. „Сендердің де кетулеріңе болады!“ – деді Иса Өз шәкірттеріне. Шәкірттерінің де кеткілері келген еді. Егер алты мың адам тарағанда, бұлардың да ойына сондай ой келмесіне, кім кепіл? Мүмкін, шәкірттері де кетіп қалар. Тәңірім Иса: „Тілеулерің білсін, кетсеңдер кетіңдер!“ – деп айтты ғой. Ол олардың алдынан есікті кең ашып: „Сендер де кете аласыңдар! Сендер де өлімге бара аласыңдар! Өздерің біліңдер!“ – деп, оларды өз еркіне қойды. Бірақ сонда Петір былайша ақылға салды: „Мен қайда бармақпын? Қайда? Еңбек етіп, тер төгу,

күнә батпағына бату, ең аяғында тозақ есігінің алдынан бірақ шығу ма? Мұның мәнісі бола қоймас!“ Бір сәт оның көзі Исаға түсіп еді, ол сөйтіп: „Тек Исамен болу керек“, – дегенді ұғынды. „Біз қайда бармақпыз, Иса Тәңірім? Сен мәңгілік өмірдің кілтін білесің, біз сенің – тірі Құдайдың Ұлы – Мәсіх екенінді таныдық және шын сендік (естідіңіздер ғой сенімділікті). Біз тек Сенімен қаламыз!“ – деді ол.

Достарым менің, сенімділік деген осылай келеді. Өмірдің сан соқпағын көргеннен кейін, біз: „Иса – біздің құтқарылуымыздың бірден-бір мүмкіншілігі“, – деген шешімге келеміз. Сіздердің де осындай: „Мәсіх – тірі Құдайдың Ұлы екенін біз таныдық және сенеміз!“ – деген нұр сәулелі сенімділікке ие болуларыңызды, мен солай қалар едім.

Пікірімнің қорытындысында сенім жолына алғашқы қадам жасағандар үшін, Исаға жүрегін ұсынғандардың, бірақ әлі де болса: „Мен құтқарылғаным туралы әлі де сенімді емеспін. Оған қалай жетуім керек? Мен өз өмірімде көптеген күнә барын, көріп отырмын!“ – дегендердің бәріне, арнайы бірнеше сөз айтсам деймін. Құтқарылу туралы хабарды шындап алған бұл жандарға мен: „Неліктен сіздер құтқарылу үшін, тек күнәсыз болу керек деп, ойлайсыздар? Онда сіздердің орындарыңыз аспанда болуы керек! Иса Мәсіхтің қаны соңғы күнге, ақырғы дем шыққанға дейін, күнәны кешіру үшін қажет!“ – деп айтқым келеді.

Адасқан ұлдың хикаясы сіздерге белгілі болар. Ол үйіне оралып: „Мен күнәға баттым!“ – деді. Әкесі оны қабылдап, той жасады. Енді мен мынандай жайды көз алдыма келтіремін: келесі күні таңертең ұлы шыны-аяқты байқаусызда еденге түсіріп алады. Ол шошқалармен бірге болғалы, ыдыс-аяқ дегенді ұмытқан, сондықтан үстел үстіндегі шыны-аяқты қағып құлатты. Ыдыс шылдыр етіп сынғанда, ол өз-өзіне кейіп, ұрыс сөз айттып қалды. Сіздер қалай ойлайсыздар, әкесі: „Жоғал! Өзіңнің шошқаларыңа кет!“ – деп айтар ма еді? Неліктен сіздер осылай деп есептейсіздер? Жоқ! Керісінше, әкесі: „Болар іс болды“, – дер еді. Содан соң баласына түсінді-

ріп: „Ұлым менің, үстел үстіндегіге сақ бол, үйдегі жағдайға ептеп төселгенің дұрыс! Ақырындап балағат сөздерді де ұмыт!“ – дер еді. Бірақ ол ешқашан ұлын шошқаларға қайтіп жібермейді. Мұқият тыңдаңыздар: адам өзін Исаға арнағанымен, бұрынғы қылықтарынан тез арыла қоймайтынын байқайды. Әлі де жеңілістер болады. Алайда, сіздер Тәңірге бет түзегеннен кейін, жүгінгеннен кейін де, жеңіліске тап болсаңыздар, қапаланбай, бірден тізе бүгіп, алдымен: „Тәңірім, менің Өзіңе әлі де болса қатысты екенім үшін, Саған алғысымды жаудырамын!“ Екіншіден: „Кешір мені және мені Өзіңнің қаныңмен тазарт!“ Үшіншіден: „Мені менің ескі табиғатымнан азат ет!“ – деңдер. Бірақ ең алдымен: „Тәңірім, Өзіңе әлі де болса қатысты екенім үшін, Саған алғысымды айтамын!“ – деп, дұға ет.

Сіздер мені түсіндіңіздер ме? Құтқарылу сенімділігі мынаған байланысты: мен өз үйіме келгеннен соң, онда келіп-кететін уақытша тұрушы еместігіме көзім жетіп, осы үйдің тұрақты тұрушысы ретінде, оны қасиеттеуге күш саламын. Құтқарушылықты күн сайын сұрап, дұға оқу керек деген уағыз – сұмдық қой. Менің балаларымның күнде таңертең маған келіп: „Әке, бүгін де біз Сенің балаларыңбыз ба?“ – деп сұрауы қажетсіз емес қой? Олар онсыз да менің балаларым! Ал кімде-кім Құдай баласы болған болса, ол енді қасиеттілікке қол созған, Құдай баласы болып табылады!

Сонымен мен сіздердің нұр сәулелі сенімділікпен Құдай баласы болуларыңызға шын жүректен тілектеспін!

МӘСІХ ЖОЛЫН ҚУУШЫЛЫҚ ЖЕКЕ АДАМНЫҢ ІСІ БОЛЫП ТАБЫЛА МА?

„Дін жеке адамның ісі!“ – деген сөзді жиі естуге болады. Бұл – дұрыс па? Одан да: „Мәсіх жолын қуушылық жеке адамның ісі болып табыла ма?“ – деп сұрайық.

Бұған жауап бермес бұрын, мен қарсы сауал қойсам деймін. Бес маркалық ақшаны білесіздер. Оның бетінде не бейнеленген? Бестік пе, әлде қыран ба? Екеуі де! Өйткені бес маркалық ақшаның екі жағы бар. Осы секілді: „Мәсіх жолын қуушылық жеке адамның ісі болып табыла ма?“ – деген сұрақтың жауабы да – екі ұшты. Солай және олай емес.

Шынайы Мәсіх жолын қуушылықтың екі жағы болады: таза жеке бастың және қоғамдық жағы. Егер олардың бірі жетіспесе, онда, дұрыс болмағаны!

Мен шынайы Мәсіх жолын қуушылықтың екі жағын да көрсетсем деймін. Ал оның жаратушысы – Киелі Рух болып табылады.

1. Мәсіх жолын қуушылықтың таза жеке адамдық жағы

Сіздерге мұны түсіндіру үшін, мен ең алдымен бір оқиғаны айтайын. Мені бірде „әңгімешіл“ деп атады. Мен оларға жауап ретінде мынаны айттым: „Мұның айыбы жоқ. Адамдар сиыну үйінде ұйықтап қала ма деп, менің әр дәйім зәрем кетіп отырады. Сол кезде оларды әңгімеге тартсам, олар қалғып-шұлғымайды!“ Бұған қоса айтарым, бүкіл өмір теориядан емес, оқиғалардан тұрады ғой.

Өткен ғасырда тамаша уағыздаушы Генрих Фолькенинг өмір сүрді. Соның уағыздарының арқасында, бүкіл Билефельд төңірегі қайта туылды деп, айтуға болады. Міне, сол Фолькенингті бір күндері бір бай шаруаның үйіне шақырады. Оның мал-мүлкі көп еді және ол өзінің адал еңбегімен күн көрген адам еді. Бірақ уағызды мей-

лінше ұнатпайтын. Ол өзін күнәкармын деп санамайтын. Сондықтан оған айқыш ағаштағы Құтқарушының қажеті болмайтын. Ол: „Мен – әділмін, сондықтан ешкімнен қорықпаймын“, – дейді екен. Бір күні осы шаруа өлім қалінде жатқанда, тәубеге келгісі келіп, Фолькенингті шақырады. Фолькенинг барады. Фолькенинг ұзын бойлы, көзі өткір адам болатын. Ол сырқат адамның төсегіне жақындап, үн-түнсіз біраз бетіне қарап тұрды да, содан соң: „Генрих, мен сіз үшін өте қорқып отырмын. Егер бәрі бұрынғыдай болса, онда сіздің жолыңыз аспанға емес, тұп-тура тозаққа апарады“, – дейді. Солай дейді де, бұрылып, кетіп қалады. Ауқатты шаруа ашуға басып: „Осыны да діни жетекші дейді-ау! Мәсіх жолын қуушының сүйіспеншілігі – осы ма?“ – дейді. Түн болды. Қатты ауырып жатқан шаруа, түнімен көз ілмеді. Оны ар мазалады: „Жолым аспанға емес, тозаққа апарады деді-ау! Егер бұл ақиқатқа айналса ше?“ Сөйтіп оның неше түрлі күнәлары оның есіне түседі. Ол Құдайды елемеді. Қолайы келіп қалғанда, адамдарды білдірмей алдап бақты. Келесі түні оны нағыз үрей билеп алды. Өмірі күнәға толы екені, Құдайдың баласы болмағаны есіне түскенде, оның мүлдем дегбірі кетті. Енді ол күрт өзгергісі келді. Үш күннен кейін ол әйелін тағы Фолькенингке жұмсап: „Маған Фолькенингті шақыр!“ – деді. Түннің бір уағы болатын. Соған қарамастан, Фолькенинг тез келді. Шаруа үлкен абыржушылықпен былай деді: „Діни жетекші, менің өзгеруім керек сияқты!“ – „Иә, – деді Фолькенинг, – сіз өте қиналғанда, тәубеге келіп отырсыз, ал амалсыздан тәубеге келу – өлі тәубешілік! Бәрі басқаша болуы тиісті!“ Соны айтты да, бұрылып кетіп қалды. Міне, енді шаруаны шынымен ашу қысады. Сіздер де діни жетекшіге өте ашуланар едіңіздер, солай емес пе? Діни жетекшінің ауқатты шаруамен сыпайы сөйлесуі, өзіне де тиімді болар еді. Өйткені, бұл кісі көп кешікпей өлетіндей сыңай танытады. Бірақ Фолькенинг Құдай алдында өз сөзінде тұратын адам еді, сондықтан ол не айтқанын білді.

Үш күн өтті. Шаруа ауыр жағдайға тап болды. Жуырда көз жұматынын, ол енді сезіп жатты! Ал оның өмірін-

де сүйіспеншілік, қуаныш, бітімшілік, игілік, рақымшылдық, сенімділік, момындық, ұстамдылық дегендер қайда болды? Ол өмір бойы өзі үшін өлген Құтқарушыны жаратпаушы еді. Ол алдына Өзінің сүйіспеншілігімен келген Оны, жанына жолатпады. Ол өзін тозақ аузында тұрғандай сезініп, үміті кесілгендей болып жатыр. „Әйелім-ау, – дейді ол, – діни жетекшіге барып келші!“ – „Мен енді оған бармаймын! Ол бәрібір саған енді көмектеспейді!“ – дейді әйелі. – „Жоқ, барып келші! Мен тозаққа түсемін ғой!“ – деп жалынады үй иесі. Әйелі амалсыздан кетеді. Фолькенинг келгенде, бәрін түсінген адамды көреді: „Алданбаңдар, Құдай ешқашан қорланбақ емес. Адам не ексе, соны орады!“ Фолькенинг орындықты төсекке жақынырақ жылжытып, жайғасады да: „Жолдың тозаққа апарары – айқын ғой?“ – деп сұрады. „Иә, тозаққа!“ – дейді сырқат. Сонда Фолькенинг былай деді: „Генрих, Ғолғотаға барайық. Ол арада Иса сен үшін өлді!“ Ол Исаның күнәкарларды қалай құтқаратыны туралы, биязы да жұмсақ тілмен әңгімеледі. Ал бұл үшін біз өзімізді өз алдымызда күнәкар деп мойындауымыз керек. „Мен – әділмін, ешкімнен қорықпаймын!“ – деген сөзден бас тартып, шындыққа жүгінген жөн. Сонда ғана Исаның бізді құтқаруы мүмкін. Бір мезгілде шаруа: „Иса мен үшін айқыш ағашқа керіліп өлді! Ол менің күнәларымды кешірді. Құдай алдында қадірменді болатын әділдікті Сол ғана бере алады“, – деп, тәубеге келе бастады. Сөйтіп алғаш рет шаруа шын ниетімен дұға етеді: „Құдайым, мендей күнәкарыңа қайырымдылық жасай гөр! Тәңірім Иса, мені тозаққа түсуден сақта!“ Фолькенинг ақырын шығып кетеді. Ол Исаны шақырған адамды жалғыз қалдырып, жай ғана шығып кетеді. Сөйтіп Фолькенингтің көңілі орнына түседі, өйткені Киелі кітапта: „Кімде-кім Исаның атын атап, шақырса, сол құтқарылады!“ – деп үш мәрте жазылған ғой. Фолькенинг келесі күні қайтып келгенде, ол Құдаймен татуласқан адамды көреді: „Генрих, қалің қалай?“ – дейді ол. Генрих былай жауап береді: „Ол мені рақымдылықпен қабылдады!“ Сөйтіп таңғаларлық іс болды!

Көрдiңiздер ме, өр көкiрек, тәкаппар адам қалай қайта жаңарды! Ал ендi мынаған назар салыңыздар. Бiр күнi түнде Тәңiрiм Исаға бiр ғалым келiп, былай дедi: „Иса Ием, мен Сенiмен дiни тақырыпта айтысайын деп едiм“. Иса оған қарсылық етедi: „Мұнда пiкiрталастың қажетi жоқ! Кiмде-кiм жоғарыдан туылмаса, Құдай Патшалығын көре алмайды!“ – „Қалайша?“ – деп сұрайды әлгi ғалым, – мен ендi анамның құрсағына қайтадан енiп, қайта тумаймын ғой!“ Бiрақ Иса өз сөзiнде тұрады: „Кiмде-кiм судан және киелi Рухтан қайта туылмаса, ол Құдай Патшалығына ене алмайды!“ Мәсiх жолын қуушылықтың жеке жағы осыған саяды: адам өмiрге тар қақпа арқылы өтуi керек, ол Құдайдың ғажайып құдiретi арқылы, жоғарыдан туылуы қажет.

Мен сiздерге маңызды аз дiни iлiм туралы емес, мәңгiлiк құтқарылу жолын айтып тұрмын. Менiң айтқанымның дұрыс емесiн дәлелдеп көрiңiздершi! Мүмкiн, сiздердiң ақтық демдерiңiз бiткелi жатқанда, қастарыңызда ешқандай да Фолькенингтiң болмауы мүмкiн. Тыңдап тұрсыздар ма?! Қайта жаңару үшiн, мiндеттi түрде Құдайдың ақиқаттығына сену, өзiңдi өлдiм, ал жүрегiңдi бүлiндi деп, сезiнуiң қажет. Жаңару – бұл әлемдi бiрден-бiр Құтқарушы Иса жөнiнде қамығу, сағыну болып табылады. Жаңару – бұл Иса алдында: „Мен аспан алдында және Сенiң алдында күнәға баттым“ – деп, шынайы тәубеге келу. Жаңару – бұл сенiм: „Оның қаны менi барлық күнәдан тазартады“, – деп сену. Ол менiң күнәмды өтеп, Құдай алдында қадiрлi әдiлдiктi сыйлады“. Жаңару – бұл Киелi Рухты сiздiң қабылдағаныңыз туралы куәлiк беретiндей, – Тәңiрге бүтiндей берiлу. Киелi кiтап мұны „есте сақтап қалдыру“ деп атайды. Жаңарусыз, сiз Құдай Патшалығына ене алмайсыз! Бiрақ Құдай баласы болғандар, мұны анық бiледi. Достарым, егер мен суға батып бара жатқанда, бiреу менi судан шығарса, сөйтiп, судан шыққаннан кейiн, мен жағада жатқанда, ендi құтқарылдым деп, тыныш дем аламын.

Сiздер түсiндiңiздер ме? Бұл – Мәсiх жолын қуушылықтың жеке жағы. Өлiмнен өмiрге өтудiң бұл кезеңiн

әркім жеке дара басынан өткізуі тиісті. Өзімнің жаңаруымды еске түсіргенде, мен өмірімдегі бұл өзгерісті ғажайып деп түсінемін. Мен Құдайдан алыста, күнәкарлық күн кештім. Міне, енді Иса менің өміріме енген соң, мен Оған қатыстымын және өз өмірімді адамдарды өлімнен сақтандыру үшін, оларды Исаға шақыру үшін, арнаймын. Мен сіздерді жаңаруға жетпей, көңілдеріңіздің жайланбауына және Исаға қатысты болудың терең мәні бар екеніне, сіз – Оның, ал Ол – сіздің игілігіңізге айналғанына көз жеткізулеріңізге, шақырамын.

Алайда жаңару – жеке Мәсіх жолын қуушылықтың соңғы кезеңі емес, бастамасы ғана. Бұдан кейін де Мәсіх жолын қуушылықтың жеке жағы жалғаса береді.

Мен қайта жаңарғанымда: „Енді мен міндетті түрде күн сайын өз Досымның дауысын естуге тиіспін!“ – дегенді сезіндім. Сөйтіп, мен Киелі кітапты оқи бастадым. Ал бұл күндері Киелі кітапты тек діни жетекшілер ғана оқиды. Менің үйімнің жанында гүл алаңы бар. Мен ылғи таңертең сонда әрлі-берлі жүріп, Киелі кітапты оқимын. Жақын маңда тұратын адамдардың бәрі мені сол жерден көре алады. Жақында соның бірі маған мынаны айтты: „Сіздің иманшартты оқығаныңызды дәйім байқап жүрмін“. Иманшартты католик дінінің дін басылары оқиды. Ол тіпті, қолымдағы мен оқып жүрген кітапты кез-келген адам оқи алатынынан да бейхабар. Өйткені, Киелі кітапты әрбір адам оқи алады ғой!

Өзіміздің эссендік жастармен бос уақытты көңілді өткізуге, бір жаққа шыға қалғанда, біз күн сайын таңертеңгі тамақ алдында 15 минут бас қосып: „Жаратушым менің, ұйқыдан оянып, Сенің алдында тұрмын...“ деген рухани жырды шырқап, бата ретінде – Киелі кітапты оқитынбыз. Содан кейін мен Киелі кітаптан бір шумақты оқуға ұсыныс ететінмін, сөйтіп, әрқайсысы жайлы жерге жайғасып, оны жеке оқитын. Исаға сеніп, өмірлерін Исамен бастаған адамдар, үйде де солай етеді, өйткені, олар өзінің игі Бақташысының үнін естімей және Онымен ақылдаспай, отыра алмайды.

Ал енді мен сіздерден де өтінерім: Жаңа Өсиетті оқып, өздеріңіздің жеке Мәсіх жолын қуушылық өмір-

леріңізді жандандырыңыздар! Таңертең немесе кешке Оған 15 минут уақыт бөліңіздер!

Ізгі хабарды жауып, қолдарыңызды дұға оқуға қусыра ұстағаннан кейін: „Иса Ием, енді Сенімен сөйлесем деймін. Бүгін маған көп істі тындыруға тура келіп тұр. Маған көмектесе гөр! Мені өзімнің күнделікті күнәларымнан сақтай гөр! Маған жақындарыма деген сүйіспеншілікті бере гөр! Маған Киелі Рухты бер!“ – дедер. Дұға оқыңдар, Исамен сөйлесіңдер! Ол – осында! Ол сіздерді тыңдап тұр! Мәсіх жолын қуушы дұғасымен Құдайға жалбарынса, бұл да тірі Мәсіх жолын қуушының шын мәніндегі жеке басының ісіне жатады.

Жақында мен дінге сенуші бір мырзаға: „Сізге күн сайын Исамен 15 минут болса да сөйлесу керек“, – дедім. Ол маған қарсылық білдіре, былай деді: „Мен бұл үшін уақыты жетерлік, діни жетекші емеспін ғой. Менің оған қолым тимейді“. – „Аһа! Сізге уақыт жетпейді екен ғой?“ – деп сұрадым одан. Ол өз пікірін растағаннан кейін, мен сөзімді одан әрі жалғастырдым: „Міне, көрдіңіз ғой! Мұның мәнісі – осы 15 минуттық дұғаның сізге жетіспегендігінен. Таңертең Исамен сөйлесуге, Ізгі хабарды оқуға және дұғаға машықтансаңыз, былайғы істерді ұршықша иіресіз. Сіздің ісіңіз көп болған сайын, осы 15 минут сізге өте қажет-ақ. Кейінірек, өзіңізді мазалап жүрген мәселелер жөнінде Тәңірмен бөлісе бастасаңыз, 15 минут – жарты сағатқа айналар, сонда ісіңіздің оңға басқаның аңғарасыз. Мұны мен өз тәжірибемнен айтып тұрмын. Кейде менде мынандай да болады: төсектен тұрмай жатып, телефон шылдырлайды. Содан соң газет, тағы да телефон. Бұл екі арада маған біреу-міреу келеді. Сөйтіп, күні бойы ештеңенің қиюы келмей, тынышсызданып жүргенім. Содан бір уақытта: мен әлі Исамен сөйлескен жоқпын ғой, Оған да сөз бермегенім қалай? Қайтіп менің жолым болады? – деп ойлаймын.

Түсінесіздер ме, оңашада Исамен сөйлесу – Мәсіх жолын қуушылардың өмірінің бүтіндей жеке жағына жатады!

Бұған қоса, Мәсіх жолын қуушылардың өмірінің жеке жағына, күнделікті өзіңнің тәнің мен қаныңды айқыш

ағашқа керу де жатады. Өз өмірімде мен көп адамдармен әңгімелестім. Шын мәнінде, әрқайсысының бір айтар арызы болды. Әйелдері күйеулерін жамандайды, күйеулері әйелдерін жамандайды. Ата-аналары балалары жайлы, ал балалары әке-шешелері туралы шағымданады. Әркім бақытсыздығының себебін басқадан көруге тырысады. Маған сеніңіздер, егер осы 15 минутті әдетке айналдырсаңыздар, онда Тәңірім барлық бақытсыздықтың негізі – өздеріңізде екенін сіздерге көрсетіп береді. Сіздердің отбасыларыңыздың кикілжіңі – Құдай жолымен жүрмегендіктің кесірі. Жұмыстағы сәтсіздікте – Құдай жолымен жүрмегендіктің кесірі. Мәсіх жолын қуушылар әр күні өз жаратылысын айқыш ағашқа шегелеуді үйренуі керек.

Сіздерге мынаны айтқым келеді: мен жаңа ғана Эссен жастарының бір тобымен сегіз күн дем алдым. Бұл ауызбен айтып жеткізе алмайтын, ғажап уақыт болды. Бәріміз де өзімізді айтқысыз бақыттымыз деп санадық. Бәрі де Құдайдың жарылқаушылығына бөленді. Ал соңғы күні кешкілік сиынуға жиналғанмызда, көпшілігі бір-бірінен кешірім сұрап жатысты. Мен де аз күн бұрын қатты кеткенім үшін, үш адамнан кешірім сұрадым. Маған: „Сіздікі дұрыс еді ғой, ескертуіңіз орынды!“ – деп, қарсылық білдірді олар. Бірақ мен олардан бәрібір кешірім сұрадым. Әрине, жиырма жастағы жігіттердің алдында кішірейіп жату, оңайға соққан жоқ, алайда олардан кешірім сұрамай, менің көңілім көншімеді.

Сіз оңашада Исамен әңгімелескенде, күн сайын өз жаратылысыңызды айқыш ағашқа шегелеуге үйренесіз. Сонда жүрегіңіз жай тауып, өзіңізді жеңіл сезінесіз. Бұл – Мәсіх жолын қуушылардың өміріндегі жеке басының ісі. Егер сізге мұның бәрі таныс болмаса да, өзіңізді Мәсіх жолын қуушымын деп есептеуді тоқтатпаңыз.

Білесіздер ме, көшеде келе жатып, мен жиі ойға кетемін: маған кездесуші адамдардың бәрі – өздерін Мәсіх жолын қуушылармыз деседі, қауым салығын да бәрі дерлік төлейді, ал солардың бірін тоқтатып: „Ғафу етіңіз! Сіз – Мәсіх жолын қуушысыз ба?“ – деп сұрасам, онда маған: „Әрине, мен – мұсылман емеспін ғой!“ – деп,

жауап берер еді. Бірақ одан кейін тағы да: „Өзіңізді Мәсіх жолын қуушымын деп сезінгеннен кейін, қуанғаннан ұйқысыз өткізген түндеріңіз болды ма?“ – деп сұрасам, онда мені есі ауысқан шығар деп, ойлаулары мүмкін. Міне, оның қорытындысы: қуанышсыз Мәсіх жолын қуушылық. Көп болса, Мәсіх жолын қуушылар анда-санда шіркеу салығын төлеу жөнінде наразылық білдіріп қояды, бірақ жүректерінде қуаныштың ізі де жоқ. Алайда жаңару кезінде сіз: „Әрқашан Тәңірмен қуаныңыз; тағы да айтайын: қуаныңыз!“ – деген сөздің не екенін біліп, түсінесіздер.

Достарым менің, жақында мен өз жігіттеріммен Киелі кітаптан тамаша сөздерді оқыдым: „Ал сендер үшін, менің есімімнің алдында құрмет көрсетушілер, шындықтың Күні шығады, – ал ол – Иса, – Оның сәулесімен айығасыңдар“, – делінген. Не деген тамаша сөздер! Одан әрі не жазылғанын білесіңдер ме? Одан әрі былай деп жазылған: „...сөйтіп сендер күйлі торпақ сияқты, ойнақ салып шығасыңдар“. Мен „күйлі торпақ сияқты ойнақ салған“ Мәсіх жолын қуушыларды сирек кездестіремін. Неліктен бұлай, неге біз шын мәнінде қуана алмаймыз? Оның мәнісі; біз шын мәнісіндегі Мәсіх жолын қуушылар емеспіз! Мен өзімнің сүйікті шешемді үнемі еске түсіріп отырамын. Ол Тәңірге үнемі қуанып отыратын. Тағы да басқа менің өмірімде кездескен қуанышты Мәсіх жолын қуушыларды білемін. Өзім де қартайған сайын, Тәңірге қуануды бастан жиі-жиі кешірудемін. Әрине, бұл үшін Мәсіх жолын қуушылыққа атүсті қарамай, оған үлкен мән беру керек!

Сөйтіп, бұл – Мәсіх жолын қуушылықтың бір жағы. Сонымен Мәсіх жолын қуушылық – жеке бастың ісі болып табыла ма? Иә, әрине!

Міне, енді бес маркалық ақшаның екінші жағын қарайық. Шынайы тірі Мәсіх жолын қуушылықтың барлық адамға көрінетін екінші жағы да бар.

2. Мәсіх жолын қуушылық – қоғамдық іс

Мәсіх жолын қуушылықтың қоғамдық жағы – Мәсіх жолын қуушылар қоғамына қосылу болып табылады. Менің қазір айтайын деп тұрғанымның мәні өте зор: шынайы Мәсіх жолын қуушылар құтқарылуды жақтайтындармен қосылғысы келеді.

Әрбір жексенбі сайын Құдайға құлшылық ету жиындары өтеді. Оған сіздер неге қатыспайсыздар? „Мен Құдайға құлшылық етуді радиодан тыңдаймын“, – деп жауап бересіз сіз. Мен бұл арада сырқат адамдарды айтып тұрғаным жоқ, олар радиосын тыңдай берсін. Егер сіздерді Мәсіх жолын қуушылардың Құдайға құлшылық ету жиындарына тартпаса, онда сіздің рухани жағдайыңыздың мәз болмағаны.

Мәсіх туғанынан кейінгі 300-ші жылы, яғни өте-өте ертеде, ұлы Рим империясының императоры Диоклетиан деген есімді, тамаша адам болды. Бір кезде ол құл болған, бірақ бостандық алғаннан кейін, ол табысты істер атқарып, ақыр аяғында Рим императоры атанды. Ол кезде Мәсіх жолын қуушылар діні кеңінен тарап үлгерген еді. Император Диоклетиан, өзінен бұрынғы ел басшылары Мәсіх жолын қуушыларды қудалағанын, жақсы білетін. Бірақ ол ең таңдаулы, керек деген адамдарды қудалауды дұрыс деп таппады. Адамдар қай дінге сенсе де мейлі, деген сыңай танытты. Бұл императорларда өте сирек кездесетін, ізгі ниетті көзқарас болып табылады, өйткені олар адамдардың көзқарасына да басшылық еткісі келетін. Бірақ император Диоклетианның Галериус деген жас серігі болды. Ол оның мұрагері болуы керек еді. Осы Галериус бірде Диоклетианға былай дейді: „Тыңдашы, Диоклетиан, Мәсіх жолын қуушылар басым болып кетсе, онда іс насырға шауып, шымшытырық болады. Олар ылғи өздерінің Патшасы – Иса туралы айтады. Біздің оларға қарсы бірдеңе қолдануымыз керек!“ „Аһ, – деп қарсылық білдірді Диоклетиан, – мені жайыма қалдыршы! Менен бұрынғылар 250 жыл бойы Мәсіх жолын қуушылармен алысып, ақыры түк шығара алмады. Мен де олармен ешнәрсе шығара алмай-

мын“. Өте ақылды айтылған сөз. Бірақ Галериус оның мазасын ала берді: „Сонда да Мәсіх жолын қуушылар – ерекше халық. Олар басқа жұртта жоқ Киелі Рухты иемденгендерін, өздері де киелі екенін айтады. Бұл халықтың менмендігі басым. Сен оларға қарсы бірдеңе жасауың керек!“ – дейді. Алайда, Диоклетиан бұл жолы да Мәсіх жолын қуушыларды қуғындауға бармады. Ал Галериус болса, Диоклетиан көнгенше, оның құлағының тұсынан ызындай берді. Ақыры болмаған соң, Диоклетиан: „Жақсы, тек қана Мәсіх жолын қуушылардың жиналыстарына тыйым салайық“, – деді. Сөйтіп, заң шығарылды. Онда былай делінген: „Әркімнің де Мәсіх жолын қуушы болуына еркі бар. Бірақ Мәсіх жолын қуушылардың жиналыс өткізуіне тыйым салынады. Заңды бұзғаны үшін – өлім жазасы қолданылады“. Демек, әркім тек өзі үшін Мәсіх жолын қуушы бола алады, атап айтқанда, бұл жеке бастың ісі, бірақ жиналуға, бас қосуға тыйым салынады. Сонда Мәсіх жолын қуушылардың ақсақалдары кеңесуге жиналып: „Не істеу керек? Мүмкін, көнген жөн шығар? Өйткені, әркімнің өз үйінде не істеймін десе де, еркі ғой. Онда оған ешкім ешнәрсе істей алмайды“, – десті. Енді мына қызыққа қараңыздар. Қудалау кезіндегі Мәсіх жолын қуушылар: „Жиналуымыз – дұға оқу, жыр, уағыз айту үшін, Құдай Сөзін тыңдау үшін қажет. Мұны Мәсіх жолын қуушылықтан бөліп қарауға, әсте болмайды. Біз жиналуымызды жалғастыра береміз!“ – деп шешіп, өз қауымдастықтарында бас қоса берді. Галериус болса, императордың қытығына тиіп: „Міне, көрдің ғой, Диоклетиан! Бұлар – мемлекеттік қылмыскерлер! Олардың құлақ асқысы келмейді!“ – дейді. Сөйтіп, Мәсіх жолын қуушыларды қатаң қудалаудың бір кезеңі басталды.

Көпшілігі райынан қайтып: „Үйде де Мәсіх жолын қуушы болуға болады ғой! Біз жиналысқа бармайық!“ – десіп, өмірлерін сөйтіп сақтап қалысты. Алайда Мәсіх жолын қуушылардың қауымдастығы оларды сенімнен қайтқандар деп таныды. „Кімде-кім Мәсіх жолын қуушылардың жиналысына қатыспаса, сол сенімнен қайтқан“, – десті.

Мұны қазіргі Мәсіх жолын қуушыларға да айтуға болады. Бұлардың арасында да осындай діннен қайтқандар өте көп. Императордың бұйрығына бағынбаған сол кездегі Мәсіх жолын қуушылар дұрыс істеді. Киелі кітапта анық жазылған: „Кейбіреулердің әдет-ғұрпына ілесіп, жиналыстарыңды тастамаңдар!“ Қазір де: „Бәрінің дерлік сондай әдет-ғұрпы бар!“ – деп айтуға болады. Сондықтан да құтқарылуды қалайтындардың бәрінен өтінерім, шын Мәсіх жолын қуушы болғысы келетіндерге қосылыңыздар! Мұндай бас қосудың мүмкіншілігі мол. Сиыну үйлерінде қауымдар бар. Үйдегі Ізгі хабарды оқып үйрену үйірмелері бар. Қоғамдық қозғалыстар, жастар үйірмелері де жетерлік. Менің сіздерден өтіне сұрайтыным, осындай бас қоса алатын орындарды іздеңіздер! Бір француздың маған бірде былай дегені бар: „Біреулері тұздаған балықты сүйсіне жейді, ал біреулері шын ниетімен сиыну үйіне баруды ұнатады“. Ал іс бұдан әлдеқайда күрделірек: біреулері тозаққа барады, ал енді біреулері Мәсіх жолын қуушыларға ілеседі. Міне, іс жүзінде, жағдай – осылай. Егер Исаның артынан шынымен жүргілеріңіз келсе, онда өз діни жетекшілеріңізге барып, Иса туралы көбірек тыңдау үшін, кімге жолығу керектігін сұраңыздар. Сөйтіп, ең дұрысы, Құтқарушы туралы ести алатын жерге барыңыздар! Барлық жерде де Иса Иемді жақсы көретін адамдар бар. Мүмкін, олар көп те емес шығар. Мүмкін, олар кейде әдеттен тыс мінезді адамдар болуы мүмкін. Дегенмен, сіздердің Мәсіх жолын қуушылық жағдайларыңыз, Мәсіх жолын қуушылармен араласпасаңдар, өліге айналады!

Мәсіх жолын қуушылардың бір-бірімен шынайы араласуына мыналар тән: біріншіден – жыр айту, екіншіден – Құдай Сөзін тыңдау, үшіншіден – дұға оқу, төртіншіден – садақа беру. Мұның бәрі Мәсіх жолын қуушылардың жиналыстарына қатыстылар. Алғашқы Мәсіх жолын қуушылар осылай жасаған. Бұл – Құдайдан туындайтын өмір көріністері.

Шынайы Мәсіх жолын қуушылық – бір-бірімен қарым-қатынас бар жерде болады. Бұл туралы Киелі кітапта былай делінген: „Біз өлімнен өмірге ауысқанымызды

білеміз, өйткені, бауырластарымызды сүйеміз“. Ал бұл дегеніңіз: кімде-кім басқа Мәсіх жолын қуушылармен араласқысы келмесе, ол – әлі рухани өлі адам!

Мен Билефельдте алғаш діни жетекшілік қызметті бастағанымды, осы күнге дейін ұмыта алмаймын. Онда мен аймақтардың бірінде уағыздаушының көмекшісі болатынмын. Сиыну үйінде адамдар аз жиналушы еді. Құдайдың қалауымен, бір сенбінің кешінде мен жұмысшылар клубында түнгі сағат бірге дейін әңгіме-дүкен құрғаным бар. Түнгі сағат бірде клуб қожасы бізді көшеге шығарып жіберді. Жаңбыр жауып тұрды. Тұңғыш рет менің айналама жүздей еркек, менің аймағымдағы фабрика жұмысшылары, жиналды. Біз көше шамының жарығының астында тұрдық. Олар сұрақтар қояды да, мен жауап беремін. Біз басқа дүниеден келген Иса туралы әңгімелестік. Біз адамдардың бақытсыз екені жөнінде, күнәларымыз жоқ деу – дұрыс емес екені жайында сөйлестік. Жалпы алғанда, олар мәңгілік өмір барына және Құдай сотына сенетін еді. Түнгі сағат екіде мен үйге барамын дедім. Өйткені, ертең таңертеңгі сағат тоғыз жарымда Құдайға құлшылық ету жиынын жүргізуім керек. „Сіздер бір-біріңізден қорықпағанда, онда келетіндеріңізді, әрине білемін“, – дедім мен оларға. Бұлар вестфальдықтар болатын. Менің алдымда Б. есімді жұмысшы тұрды. Ол кезде оның жасы 35-те еді. Бұл – нағыз вестфальдықтың өзі еді. „Шынымен мен біреу-міреуден қорқамын ба? – деді ол. – Бұл туралы әңгіме болмауы тиісті!“ Бірақ мен онымен келіспедім: „Тыныштал, досым, егер сен жексенбіде сиыну үйіне барсаң, дүйсенбіде фабрикадағылар сені келемеж етер еді. Ал сен осыдан қорқасың“, – дедім. – „Қорықпаймын!“ – деп қайталады ол. Мен тағы да өз күдігімді білдіргенде, ол: „Жарайды! Ертең таңертең рухани өлеңдер жинақтарын алып келемін!“ – деді. Жексенбі күні таңертең, яғни біздің әңгімемізден кейін, бірнеше сағат өткенде, бұл вестфальдық рухани әндер жинақтарын алып, Құдайға құлшылық етуге келе жатты. Бұл махаллада тұратындардың бәрі де бірін-бірі білетін. Ол дүйсенбі күні кешке маған келіп: „Сіз дұрыс айтқан екенсіз, сиыну үйіне бар-

ғаным үшін, фабрикадағылар сазайымды тарттырды! Қандай зорлық-зомбылық өмір кешіп жүргенімізге, енді ғана көзім жетті: еркіндік туралы өңешімізді жыртамыз, ал шын мәнінде, адамдардың сорлы құлы екенбіз ғой. Бірақ мен еңсемді түсірген жоқпын, өз сенімімде қалдым. Енді маған Иса туралы көбірек айтыңыз!“ Бұл өкінішін білдіріп, тәубеге келген, менің алғашқы адамдарымның бірі еді.

Түсінесіздер ме, осының бәрі оның кішкене бір қауымдастыққа, Құдайға құлшылық етуге келуінен басталды. Міне, сөйтіп біреуі келуді бастап еді, өзгелері де келуге тілек білдірді. Кедергі жойылды. Содан кейін тағы да біраз адамдарға Құдайдың шапағаты тиді. Бірақ менің көзіме түскені, – бұл жұмысшылардың біздермен, Мәсіх жолын қуушылармен араласуы үшін, өзін-өзі билеушілік қабілеттерінің керек болғандығы.

Менің сіздерден өтінерім – өздеріңіздің жандарыңызды құтқару үшін, Мәсіх жолын қуушылар қауымдастығына қосылыңыздар. Мен сиыну үйі мен діни жетекшілердің, немесе қауымдардың және оны басқарушы туысқандардың насихатшысы емеспін, бірақ әңгіме төркіні, бірінші кезекте, сіздердің құтқарылуларыңыз жайында болып отыр!

Екіншіден, шынайы Мәсіх жолын қуушылықтың қоғамдық жағына қатыстылығы – Иса Мәсіхті өз аузымызбен уағыздауымыз қажет.

Біз қауым салығын төлеп, діни жетекшіге Ізгі хабарды тарату ісін тапсырсақ, өзгенің бізге қажеті жоқ деп, қолайсыз жағдайда қалып отырмыз. Мен болсам, осы бір қауым салығын жинау тоқтатылғанын қалар едім. Одан да Мәсіхтің шәкірттері, Мәсіх жолын қуушылар Ізгі хабарды тарату діни жетекшінің ғана ісі емес, өздерінің де ісі екенін білсе, Исаның атын өзіміз барған барлық жерде: кәсіпорындарда, мектептерде, мекемелерде таныстырсақ, қандай ғажап болар еді! Исаның шын мәнінде тірі екенін, бейпіл ауыздылық – күнә, ал керексіз анекдоттарды айту – Құдайдың алдында айып екенін сіздер айтып жүрсіздер ме? Өзіңіздің Исаға қатысты екеніңізді бірде болмаса бірде ауызға алып, куәлан-

дырдыңыз ба? Сонда адамдар ойланып, соған құлақ салып, тыңдар еді. Менің сіздерге айтайын дегенім, біздің Құтқарушымызды тануға батылдығымыз жетпей жатқанда, өзімізді шынайы Мәсіх жолын қуушымыз деп санау – артығырақ.

Мынаны ұғып алыңыздаршы, Иса былай дейді: „...кімде-кім Мені адамдар алдында уағыздаса, Мен де оны аспандағы Әкемнің алдында уағыздаймын. Ал кімде-кім адамдар алдында Менен бас тартса, Мен де одан аспандағы Әкемнің алдында бас тартамын“.

Өздерін Мәсіх жолын қуушылармыз деп жүргендер, сот күні: „Иса Ием! Мен де Саған сеніп едім!“ – дегенде, Иса Әкесіне: „Мен бұларды білмеймін!“ – деп айтса, – „Иса Ием, мен...“ – дегенде, – „Мен сені танымаймын! Сенің көршің тозақ жолымен жүргенін өзі білмеді! Ал сен өмірге апаратын жолды біле тұрып, көршіңе ешқашан ол жайлы ескертпедің! Сен осы дүниенің адамдарымен әңгімелескеніңде, Құтқарушыны уағыздау туралы сөз қозғамай, үндемей отырып алдың!“ – десе, қандай сұмдық болар еді. Мүмкін, сіздер: „Иә, менің өзімнің де сенімім әлсіз болды“, – деп, қарсылық білдірерсіз. Онда Иса Ием былай деп жауап береді: „Ондай жағдайда, сен өзіңнің әлсіз сенімді айтуың керек еді ғой! Әлсіз сенімнің де күшті Құтқарушысы бар! Дегенмен, саған өзіңнің әлсіз сенімді емес, Мені уағыздауыңа болар еді! Мен сені білмеймін! Кімде-кім Мені адамдар алдында уағыздаса, мен де Оны аспандағы Әкемнің алдында уағыздаймын. Ал кімде-кім адамдар алдында Менен бас тартса, Мен де одан аспандағы Әкемнің алдында бас тартамын“, – мұны Иса айтып отыр. Ал Ол жалған айтпайды! Біздің осыны айтып, уағыз жүргізуіміз үшін, аузымыз қашан ашылар екен?

Мен сіздерге тағы бір оқиғаны айтуға тиістімін. Осыдан бірнеше апта бұрын мен Рур аймағының қалаларының бірінде уағыз жүргізумен айналыстым.

Жұмысты ұйымдастырушы бір жас шебер – автомобилист, менің досым Густав болатын. Бұл Густав Исаның қуанышты да өкілетті куәгері болды, себебі ол шешуші сәтте Исаны уағыздауды үйренді. Дүйсенбі күні таңертең

әрқайсысы шеберханада өздерінің қолайсыз қылықтары туралы айтысатын. Біреулері есінен айрыла ішкендерін айтып мақтанса, енді кейбіреулері желөкпе қызбен қыдырғанын құмарлана әңгімелейді. „Ал сен қайда болдың, Густав?“ – деп сұрайды, ол кезде әлі шәкірт болып жүрген одан. „Мен таңертең Құдайға құлшылық ету жиынына бардым, – деп жауап берді ол, – ал түстен кейін діни жетекші Буштың үйірмесінде болдым“. Сонда жан-жақтан келемеждеушілік қарша борап, әлі үйренуші болып жүрген Густав, тіпті абыржып қалады. Достары шебермен қосыла отырып, оны қорлап, мазақтап жатқанда, оның зығырданы қайнап: „Неге Мәсіх жолын қуушылар арасында қолайсыз қылықтар туралы айтуға болады, ал Құтқарушы туралы неге уағыздауға болмайды?!“ – деп ойлайды. Сол сәттен бастап ол шеберханадағы жұмысшылармен Иса туралы уағызды жүргізуге бел буады. Ол ең алдымен өзі секілді шәкірт әріптестерінен бастады, бұлардың кейбіреулері тура тозаққа бара жатқандарын ескертіп, оларды Мәсіх туралы әңгіме еститін жасөспірімдер үйірмесіне шақырды. Густав шеберлік дәрежесін шыңдау емтиханынан кейін шебер болып шыққанда, шеберханадағы хал-ахуал мүлдем басқаша еді. Мұны мен өз көзіммен көрдім. Бүкіл шәкірттер біздің жасөспірімдер үйірмесіне қатысатын. Шеберханада ешкім де әдепсіз анекдот айтпайтын. Егер жаңа келген жастардың бірі бейпіл сөздерді қоздырып келе жатса, оны: „Аузыңды жап! Густав келе жатыр!“ – деп тоқтататын. Бәрі де оған құрмет көрсететін. Қазір ол үлкен шеберхананың жетекшісі. Құдай оның еңбегін осылай қолдады.

Мен тағы да сұраймын: „Исаны уағыздаймын деп, батылдық көрсеткен Мәсіх жолын қуушылар қайда?“ Біз мұны қаншама жүзеге асырсақ, соншама рухани өсе түсеміз! Мәсіх жолын қуушылық – жеке бастың ісі болып табыла ма? Жоқ! Біз әлем алдында Иса туралы куәлік етуге тиістіміз. Үнсіздіктеріңіз жетер енді! Әйтпесе, Иса Сол күні сіздерден теріс бұрылады!

Үшінші рейх кезінде менің 16-17 жастағы бозбалаларымды әскерге жаппай шақырғанда, мен олардың

эрқайсысына кішкене Киелі кітапты сыйлап, былай дедім: „Сақ болындар. Қызметтеріңе кіріскен алғашқы күні-ақ, кешке Киелі кітапты оқындар. Бұл үлкен дау туғызар. Бірақ екінші күні жеңіске жетесіндер. Ал егер алғашқы күні мұны істемесеңдер, онда ешқашан да жеңіс күнін тойлай алмайсыңдар!“ Сөйтіп жігіттер менің ақылымды алып, алғашқы күні-ақ Киелі кітапты стол үстінде ашыпты. „Сіз не оқып отырсыз?!“ – деген сауалға, – „Киелі кітапты!“ – деп жауап берген. Бұл шын мәнісінде қол гранатасының жарылуындай әсер етсе керек. Өйткені, немістерде Мәсіх жолын қуушылар көрінгенді оқи беретін еді, бірақ Киелі кітапты оқуға, олардың мойындары жар бермейтін. Менің, өкінішке орай қайтыс болған, Пауль деген досым келесі күні шкафын ашса, оның Киелі кітабы үшті-күйлі жоқ болып шығады. Жанындағыларға көз салып еді, бәрі мырс етіп күлісті. „Сендер менің Киелі кітабымды ұрлап алдыңдар ма? – деп сұрады ол, – Оны қайда жібердіңдер?“ – „Ол обер-фельдмейстерде!“ – деді біреуі. Ол енді өмір үшін емес, өлім үшін күрес болғалы тұрғанын сезді. Кешке қарай ол оңаша жерде дұға оқып: „Иса Ием, мен мұнда жалғызбын. Мен әлі 17 жаста ғанамын. Сенен өтінерім, мені қалдыра көрме. Өзің туралы куәлік келтіруге көмектесе гөр!“ – деді. Осыдан кейін ол обер-фельдмейстерге барып, есігін қақты. „Кіріңіз!“ – деген сөзді естіді.

Обер-фельдмейстер үстінде Паульдың Киелі кітабы жатқан столдың басында отыр екен. „Не іздеп келдің?“ – „Обер-фельдмейстер мырза, Құдай үшін, менің Киелі кітабымды өзіме қайтарыңызшы! Бұл – менікі еді!“ – деді Пауль. Ол Киелі кітапты парақтап: „Сөйтіп, бұл – сенің кітабың де?! Бұл – өте қауіпті кітап екенін, сен білмеуші ме едің?“ – деді. – „Дәл солай, обер-фельдмейстер мырза, мен оны білемін. Киелі кітап шкафта жабық жатса да – қауіпті. Соның өзінде Оның мазасыздандыратыны бар!“ Обер-фельдмейстер орнынан тұрып: „Отыршы!“ – деді. Содан кейін ақтала сөйледі: „Бір кездері менің де дін ілімін (теологияны) үйренуге зауқым болып еді“. – „Демек, обер-фельдмейстер мырза, сенімнен қалған екенсіз ғой?“ – деп сұрады Пауль. Бұдан әрі қырық

жастағы үлкен азаматтың он жетідегі жігітпен шүйіркелескен әңгімесі басталды, ол өзінің бақытсыз екенін, енді өткенді қайтаруға дәрменсіз екендігін, өйткені онда көп заттан күдер үзуге тура келетіндігі жайлы айтып, ағынан жарылды. Бұған жігіт былай деді: „Бейшара обер-фельдмейстер! Алайда Иса кез-келген құрбандыққа лайық!“ – „Сен – бақытты адамсың!“ – деді обер-фельдмейстер, жігітті жіберіп жатып. – „Дұрыс айтасыз, обер-фельдмейстер мырза!“ – деп, Пауль оның сөзін растады да, Киелі кітабын алып, шығып кетті. Бұдан әрі лагерьде ешкім ештеңе демеді.

Өз ісі үшін ерлікпен қарсы тұра алатын Мәсіх жолын қуушылар қайда, шіркін?!

Мәсіх жолын қуушылық – жеке бастың ісі болып табыла ма? Иә! Жаңару мен өмір – сенім арқылы, жүрек түкпіріне сәуле түсіреді!

Мәсіх жолын қуушылық – жеке бастың ісі болып табыла ма? Жоқ! Мәсіх жолын қуушылар Құдайға құлшылық ету үшін, қауымдастыққа, үйдегі діни үйірмелерге, жастар үйірмелеріне, әйелдер үйірмелері мен ерлер үйірмелеріне бірігеді. Мәсіх жолын қуушылар өз Тәңірін ашықтан, ауыздарымен уағыздайды. Дүние жүзі, Құдай Мәсіх арқылы жүрек отын маздатқанын, түсінуі керек!

АҚЫР ЗАМАН ҚАШАН БОЛАДЫ?

Жақында мен бір өнеркәсіп иесімен әңгімелестім. Ол мені иығымнан қағып, былай деді: „Діни жетекші мырза, сіздің жастарды жақсы істерді жасауға шақырғаныңыз – өте дұрыс!“ Мен оған былайша жауап бердім: „Шынымды айтсам, мен үлкен үміт күтіп жүргенім жоқ. Киелі кітапта: „Адамның жүрегі жас кезінен бұзылған“, – деп жазылған. Сондықтан менің ойымша, жақсылыққа шақыру – көбіне көмек бермейді. Мен мүлдем басқасын қалар едім“. – „Нені?“ – „Мен бұл жастардың Иса Иемнің игілігіне айналуын, жерде де, мәңгілікте де Құдайдың баласы болуын қалар едім!“ – деп түсіндірдім. „Аһ, діни жетекші мырза, бұл – не деген сөзіңіз? – деп ол маған қарсылық білдірді. – Біз өзіміздің аяқ астымызда берік іргетастың болуын қажет етеміз ғой!“ Жақсы сөздер, солай емес пе? „Біз өзіміздің аяқ астымызда берік іргетастың болуын қажет етеміз!“ Мен қаттырақ күлдім де, былай деп сұрадым: „Сіз, шын мәнінде, қандай іргетасты қажетсінесіз, менің қымбатты директор мырзам? Біздің аяғымыздың астындағы тірек дегеніңіз әлде қашан-ақ шайқалып тұрғанын, сіз білмеуші ме едіңіз?“ Астымыздағы тіректің сенімді емес екенін білу үшін, өндірістік кәсіпорнының директоры болудың керегі де жоқ шығар. Бүкіл адамзат қорқыныш құшағында: әркім қауіпсіздікті іздестіруде, бірақ оның жоқ екенін сезінеді. Біреулері ақшаларын Швейцария банкне салуда, екіншілері сонау Боливияда бомбапана тұрғызып жатыр. Бір жерде, әйтеуір, қауіпсіз болар деп ойлайды! Сонда да біз, шын мәнісінде, еш жерде қауіпсіз орынның жоқ екенін сеземіз. Сондықтан әрине, қазіргі уақытта: „Әлеміміздің тағдыры не болады?“ – деген сауалдар бүйірінен қойылуда. Ал: „Дүние қашан құриды?“ – деген сауал – қазіргі уақыттың түп тамыры іспеттес.

Осыдан бірнеше жыл бұрын белгілі швейцар жазушысы Дюрренматтың „Физиктер“ деген спектаклі қойылды. Ол былай аяқталады, физиктердің бірі: „Бір кезде адамзат өзін атом бомбасымен құртады“, – деген бол-

жам жасайды. Содан соң тура былай айтылады: „Ақыр соңында ғарыштың бір түкпірінде радиоактивті жер үздіксіз және мақсатсыз айналып тұратын болады“. Сөйтіп ғарышта мақсатсыз айналып жүрген біздің құрыған, қираған, бүлінген жерімізді көз алдарыңызға әкелесіздер! Осы заманғы жазушының әлемнің құруы туралы осылай қатал айтуының өзі – назар аударуға тұрарлық. Бірақ мен радиоактивті жеріміз дәл осылай ғарышта айналып жүре қояды деп, ойламаймын. Егер мен жазушы Дюрренматтқа осы туралы айтқан болсам, ол өз тарапынан былай деп сұрар еді: „Неліктен сіз солай деп есептейсіз? Өйткені, қазір бәрі соған бара жатыр ғой!“ Мен оған былайша түсіндірер едім: „Өйткені, Киелі кітапта басқаша жазылған. Тәңірім Иса: „Адамзат аяғына дейін болады“, – деп айтқан. Демек, сіздің айтқаныңыз осыған ұқсас десек те, бәрі сіз айтқандай бола қоймайды!

Ал сонда болашақты болжауда кімге сенеміз деген, заңды сұрақ тууы ықтимал. Алдағыны болжап айтудың негізсіз, дәлелсіз екі әдісі бар.

Осы әдістің бірін тамаша игерген адам – Иосиф Геббельс. Оның болжамында болашақта шын мәнінде болмайтын, ақылға сиымсыз нәрселер сөз етіледі. Мен оның айтқан сөздерін дәл қазір естіп тұрғандаймын: „Бес жылдан кейін неміс қалалары бұрын-соңды болып көрмеген, әдемі қалаларға айналады“. Сайып келгенде, бұл әдісте қажетті көріністер тұман тұмшалап тұрғандай жағдайда жобаланады, яғни, алдағы іс жасырын ұсталады. Бұл әдістің шеберлері – „Иегованың куәлары“ дегендер. Бізден ересектеулердің, 1925 жылы көшелердің қилысқан жерлерінде: „Қазір де өмір сүруші миллиондаған адамдар өлмейді“, – деген плакаттардың ілулі тұрғаны, әлі естерінде. Бұл сөзді айтушылар, өздерін: „Киелі кітапты бүге-шігесіне дейін зерттеушіміз“, – деп, атаушылар болатын. Бірақ нақ сол кезде адамзат қоғамында бұрын болып көрмеген сипатта, адамдар өлімі көп болды. Яғни, бұл тек болашақ туралы әдемі арман ғана болғанына көз жеткізеді. Кейініректе бұл әдіс иелері өз аттарын „Иегованың куәлары“ деп өзгертті. Енді

олар тағы да бірдеңені ойдан шығарып жүрмесіне, кім кепіл.

Екінші бір негізсіз әдіс – бал ашушы сәуегейлердің сөздері. Бұл жөнінде мен ештеңе де білмеймін және білгім де келмейді: бал ашу, спиритизм, карта ашу, жұлдыздар кестесі және басқалары туралы білгім де келмейді. Бұл жайлы, неліктен білгім келмейтіні туралы да, сіздерге айтайын. Менің Киелі кітабымда бірнеше жерде былай деп айтылған: „Тәңірім былай дейді: Кімде-кім бал ашушылар мен сәуегейлерге құлақ қойса, олар Менің халқымның арасынан қуылуға тиісті“. Ал маған Құдай халқымен бірге болу – аса маңызды болғандықтан, мен ондай істермен шұғылданудан іргемді аулақ саламын“. Сіздерден сұрайтыным, өздеріңіздің жандарыңыздың құтқарылуы үшін, оңаша отырып, Исаны шақырып, Оның алдында осындай күнәларыңызды мойындап, олардың кешірілуі үшін, дұға оқыңыздар!

Мен Киелі кітаптағы Құдайдың Сөзіне шын сенемін. Өйткені, біріншіден – Ол көңіліңді сергітеді, себебі, шындығымен есте қалады. Екіншіден; Киелі кітаптағы адамдар былай деген: „Мұны Тәңір айтты!“ Сөйтіп болашақты болжаудың айқын жолы бар: болашақ туралы бізге Киелі кітап айтады.

Соңғы соғыс өз шарықтау шегіне жеткенде, астыртын полиция менің уағыз айтуыма тыйым салды. Маған баяндамамен ел аралауыма тыйым салынды. Эссен қаласында ғана уағыз жасауыма рұқсат етілді. Әр кеш сайын қаланың бомбапаналарында киелі сағатты өткізгенімнің өзінде, менің әлі де бос уақытым болатын. Мен оны Киелі кітаптың соңғы кітабы – Жоханның Аянын оқып, зерттеуге арнадым. Сол кезде „бұл кітаптың өте көкейтесті!“ екенін түсіндім де, оқығанымнан түсінгендерімді өзгелермен бөлісуді ұйғардым.

Міне, сөйтіп Киелі кітапта болашақ туралы не айтылғанын, мен сіздерге баяндауды жөн көріп отырмын.

1. Иса тағы да келеді

Бұл туралы Киелі кітапта анық айтылған: Мәсіх жолын қуушылардың алдағы уақытта күтетін барлық оқиғаларының ең маңыздысы, ең ұлысы – Иса Мәсіхтің салтанатпен келуі болып табылады!

Ол аспанға көтерілгенде, Оның шәкірттері Оның өзге өлшемге еніп, кетіп қалғанын көрді. „Бұлт Оны көтеріп әкетті“, – делінген бұл туралы. Бір сәтте шәкірттерінің алдына Құдайдың екі жаршысы келіп, былай деді: „Сендерден аспанға кеткен осы Иса, өздерің Оның аспанға көтерілгенін көргендеріңдей, сол қалпында қайта келеді!“ Иса тағы да келеді! Бір уақыттарда Иса Ием Құдай өлшемінен біздің әлемімізге тағы да салтанатпен келеді! Бұл – Мәсіх жолын қуушылардың үміті.

Мен сіздерге осы бір оқшау хабардың маған қалай ашылғанын айтып берейін. Жас діни жетекші кезімде, шахтерлер аймағы – Эссенге барғаным, отыз бес жылдай уақыт өтті. Міне, сөйтіп мен 27 жастағы жігіт – 12 мың шахтерлер арасында жұмыс істеуге келдім. Менің хабарым ешбіреуін де қызықтыра қоймады. Аймақтың орта шенінде, айналасы казарма сияқты үйлермен қоршалған, жабырқаңқы үлкен алаң бар еді. Осы алаңның бір бұрышынан мен діни сағат өткізетін кішірек баспана дайындадым. Адамдардың ептеп келе бастағаны жақсы болды: бірнеше шахтер, осы „сопы“ діни қызметші не айтар екен деген коммунистер мен еркін ойлылар, азын-аулақ кемпірлер, балалар, екі-үш жас жігіт үйге бас сұқты. Күлкілі жағдайға жеткені: осы ұйымдасқан кішкене қауымдастық аймақтың бүкіл тұрғындарын желіктіріп үлгірді. Ақыр аяғында олар бізді үнемі мазасыздандыра бастады. Бірде тереземізді сындырып кетті. Содан соң біз терезелердің сыртын жабатын болдық. Келесі бір жолы терезе қақпаларына тас лақтырылды. Тағы да бірде есік алдында консерві қалбырымен аяқдоп ойнасып, сөзімізді естіртпей қойды. Кейде біздің үйіміздің алдында сыбызғы тартып, шеру ұйымдастырылды. Көшеде былай деп өлең айтысты: „Бостандық бермес ешкімі: Құдай да, патша, батыр да. Бостандықты біз өз қолымызбен жеңіп ала-

мыз!“ Ал іште отырған біздер: „Құдай – сүйіспеншілік. Бұл – қандай бақыт!“ „Құдайым менің – мақтаным. Бақыттымын, шаттандым!“ – деп әндеттік. Иә, осындай да уақыт болған. Тіпті бірде тозақ пен шайтан шынжырдан босағандай, шын мәнінде, ерекше сұмдық жағдай болды. Содан соң, мен ешқашан ұмытпайтын оқиға болды: есікке бірдеңе қатты соғылды да, жерге ауыр нәрсе құлап түскендей болды. Бомба тастамады ма екен деп ойладым, өйткені, көшедегі адамдар тым-тырақай жан-жаққа қаша жөнелді. Біздің жүрегіміз тоқтап қалғандай болды. Есік алдында тыныштық орнады. Мен есікті жұлқи ашып, жартысы шалшықта жатқан темір айқышты көрдім. Ол маған таныс еді, мен оны католиктік ерлер монастырінде көргенмін. Енді ол сол жерден жұлынып алынып, біздің есігіміздің түбінде жатыр: „Міне, сендерге сендердің Мәсіхтерің! Жатсын Ол шалшықта!“ – дегендей. Қарашаның қараңғы кеші болатын. Жаңбыр жауып тұрды. Айқыш шалшықта жатыр. Мен казармалармен қоршалған, осы жабырқаңқы алаңда тұрмын. Менің артымда қорқыныштан діріл қаққан, кішкене қауымдастық тұр. Ал, айқышқа керілген Құтқарушының бейнесі шалшықта жатыр! Мен сонда мынаны ойладым: Құдайдың бұл әлемнен бас тартуының мыңдаған негізі бар ғой. Бірақ Ол мұны істемей отыр! Ол Өзінің Ұлын жіберді! Ал Құдайдың Ұлы бұрын-соңды естіп-білмеген істерді жүзеге асыруда: Ол біздің күнәмызды Өзіне алып, Өзін айқыш ағашқа шегелеуге мойын ұсынды. Ал адамдар мұнысы үшін Оған рақметін айтып, алдына жығылып, дұға етудің орнына, Оның бейнесін шалшыққа тастады. Міне, адамдар өздеріне қолын созған Құдайға, осындай иттік жасады! Тағы да: бұрынғылар Исаны жек көріп қана қойды, ал қазіргі біздің замандастарымыз Оны тек қана жек көрмей, өздерінің парықсыздығынан деуге болады, Оның денесін шалшыққа лақтырды! Мені түңілушілік биледі. Мен: „Енді Құдай не істер екен, – деп ойладым. – Аспаннан от жаудыруы да мүмкін ғой!“ Бірақ аспаннан ешқандай от та, оқ та жаумады. Жаңбыр жауып тұрды. Алыста табалаған күлкі естілді. Бұлар – маған күлушілер. Сонда менің ойыма мынау түсе қалды: „Бүкіл әлем үшін өлген

Құдай Ұлы табаланылмайды“. Иә, олай болмайды! Ол әзірше ғана Өзінің билігі мен даңқын білдірмейді. Бірақ күні туғанда, бәрі де өз орнына келеді. Сонда Оны елемеген бүкіл әлем, Сол ғана – құтқарудың бірден-бір кепілі, Ол – әлем Әміршісі екенін түсінеді! Ол екінші рет салтанатпен келеді. Сол бір жауынды кеште мен тұнжыраған алаңда өз қауымдастарым мен шалшықта жатқан айқыш темір ортасында тұрып, Иса екінші рет келеді деген хабарға шын пейілмен қуандым. Залға оралғаннан кейін, мен мінбеге көтеріліп, Матай жазған Ізгі хабардың 24-ші тарауын ашып, одан: „... және Адам Ұлының ұлы құдіретпен, салтанаттылықпен аспандағы бұлттардың үстінде келе жатқанын көреді“, – деп жазылған жерді оқыдым. Содан бері мен осыған қуанамын.

Білесіздер ме, мен бізді өлімнен қорғап, күнәмызды кешіріп, бақыт әкеліп жүрген Құтқарушыны адамдардың елемегенін көргенде, Оның үстінен менсінбеушіліктің шекпені түсіп, Ол құрметпен жерге оралатын күн туатынына қуанамын!

Мен Эссенде бірінші рет жастар клубына барғанымда, қабырғада ілулі тұрған жалғыз суретті көрдім. Жүздеген жастар жиналатын үлкен залда, Мәсіхтің келуін бейнелеген осы сурет ілінген. Төменде қала көрінеді, оның үстінде – бұлт, оның ішінде – ақ арғымақ. Арғымақта – Ол, айқыш ағашқа шегеленген қолын жоғары көтерген Патша отыр. Осы суретті көргенімде, мен өзіме ізашар болған діни жетекші Байглеген былай дедім: „Мына сен ілген жалғыз сурет, жастар клубына олқы соғып, күлкі келтіріп тұрған жоқ па? Мен басқа біреуін ілер едім!“ Ол былай деп түсіндірді: „Қымбатты бауырым, Буш! Апта бойы жас бауырластарымыз кеңселерде, мектептерде, фабрикаларда, шахталарда болады. Онда бұлар Иса туралы айтса, оларға күліп, өздерін мазақтайтын көрінеді. Ал басқаларымен бірге күнәға батпау үшін, қарсылық білдірсе, оларға тіл тигізеді екен. Міне, осындай жағдайда олар қапаланып қалады. Ал мұндағы бұл сурет: Иса – Жеңіскер, бұған күмән келтіруге болмайды, Иса – әлемнің Әміршісі болады!“ – дегенді, олардың есіне салуы керек.

Мен өз өмірімде мұндай үміттің тамаша екенінің талай рет куәсі болдым. Үшінші рейх кезінде мен Дармштадтағы үлкен жиналыста Иса туралы уағыз айтқаннан кейін, мені тұтқындады. Машинада менің қасымда эсэ комиссары отырған. Айналамызда жүздеген адамдар тұрды. Рутьді ұстаған эсэшілге „кеттік“ деген бұйрық берілді. Бірақ мотор от алмай қойды. „Қозғал!“ – деп айқайлады комиссар. Мен оның қасында тұтқын ретінде отырғанмын. Мотор от алар емес. Осы бір сәтте ғибадатхана табалдырығында тұрған бір жас жігіттің ащы дауысы шықты: „Иса – жеңімпаз, Ол туралы күмән болмауға тиісті және Мәсіх әлем Әміршісі болады! Ол өлімнен қайта тірілгеннен бері, барлық билік Соған берілген және айқыш ағаштағы ащы азаптан кейін, Ол Әкесінің тағына көтерілді! Иә, Иса – Жеңімпаз!“ – деп айқайлады ол. Жас жігіт тобырдың арасына сіңіп кеткенде, автомобиль от алды. Мен сонда комиссарға былай дедім: „Сіз – байғұс адамсыз! Жеңіс – бәрібір, менің жағымда!“ Ол басын төмен салбыратып, бірдеңе деп мінгірледі: „Бұрын мен де Мәсіх жолын қуушылардың жастары одағында болғанмын“. – „Рас па? – дедім мен таңғала, – ал қазір Мәсіх жолын қуушылардың ізіне шам алып түсіп жүрсіз ғой? Байғұсым, мен сіздің орныңызда болғым келмес еді!“ Біз түрмеге келе жаттық, ал менің алдымнан Мәсіхтің келетіндігінің көкжиегі ашылды.

Дүниедегі өмір тұнжырай түскен сайын, Исаның келуі – асқан маңыздылықпен күтілуде.

Білесіздер ме, Исаның жерге бұл келуі – үшінші рет келуі болады.

Алғашында Ол Мәриямнан туған сәби болып келді. Ол Бетлехемдегі ақырда жатты. Бұл оқиғаны біз Мәсіхтің туған күні ретінде тойлаймыз, өйткені егер істің байыбына келетін болсақ, Құдайдың Ұлы біздің туысқанымыз, біз де Құдайдың балалары болуымыз үшін, Ол адам болып келді.

Мәсіхтің екінші келуі – рухани түрде қазіргі уақытта болып жатыр. Ол былай деді емес пе: „Міне, Мен есік алдына келіп, қағып тұрмын: егер кімде-кім Менің дауысымды естіп, есікті ашса, Мен оның жан-дүниесіне кіре-

мін...“ Неліктен Ізгі хабарды уағыздау жүргізіліп жатқанын білесіздер ме? Біз Исаның сіздердің жүректеріңізге кіруі үшін, Оған көмектессек дейміз. Киелі кітапта былай жазылған: „Оны қабылдағандарға Құдай баласы болуға өкілдік берілді“. Сіздер өз жүректеріңізді ашуларыңыз керек!

Ал үшінші рет – ол осында, осы жерге салтанатпен келеді. Көрдіңіздер ғой, – қандай жүйелілік. Сол уақытқа дейін біз өкіметтің барлық түрін: конституциялық монархия мен абсолютті монархияны, президенттік демократия мен халықтық демократияны, диктатура және басқаларын бастан кешіреміз. Сонда мұның бәрі де түкке жарамайтынына, біздің көзіміз жетеді. Сонда Иса, менің Патшам, Өзінің басқара алатынын дәлелдеуі тиісті?!

2. Исаның келуі алдында не болуы мүмкін

Киелі кітапта, дүниежүзінің тарихы ғасырлар бойы дамитыны, содан соң білінбей өзінің ақырына таянатын уақыт келетіні туралы, айтылған. Бұл мезгілді белгілеу үшін, мен Киелі кітапта жоқ терминді қолдансам деймін. Бұл кезеңді „ақырзаман“, деп атайық. Киелі кітапта, адамзат алдында түрлі қиындықтар тұрғандықтан, жаппай қауқарсыздық мезгілі туады, деп жазылған. Ақырзаманда адамдар сасқалақтайды және не істейтіндерін білмей, бастарын тауға да, тасқа да ұрады. Исаның Өзі ақырзаманның төрт белгісін атады. Оның айтуына қарағанда, ақырзаманда саяси түсініксіздік жайлайды. Бұл былайша болады: „Халық – халыққа, патшалық – патшалыққа қарсы шығады“. Жоғары жалақы алатын дипломаттардың қымбат тұратын конференциялар өткізуі, бұрын болып көрмеген еді. Бұрын-соңды халық қаржысы дәл қазіргідей қару-жарақ үшін жұмсалмаған еді. Атом қаруына жұмсалған қаржыға ірі қалалар салып, тұрғын үйі жоқтардың бәрін баспанамен қамтамасыз етуге болар еді. Бірақ оның орнына: біздің қарулануымыз керек деседі. Ең кішкене мемлекеттің өзі атом бомба-

сына қол созады! Сөйте тұра, адамдар бұрын соңды дәл қазіргідей бейбітшілікке талпынып көрген емес. Біз бейбітшілікті жақтаймыз. Бірде-бір адам соғысты қаламайды. Сөйте тұра, әрқайсысы аласұра қарулануда. Міне, ақырзаман алдындағы саяси былық дегеніміз – осы. Иса атаған екінші белгі – экономика саласындағы дәрменсіздік. Иса: „Аштық пен қырғын болады“, – деп айтқан. Жер бетінде адамдарды тойғыза тамақтандыруға тағам жетеді. Дәл қазіргідей бұрын-соңды осыншама көп экономист-ғалымдар болмаған. Ешқашан қазіргідей бұрын-соңды күрделі экономикалық жағдай болған емес. Осыған қарамастан БҰҰ-ның хабарына қарағанда, адамзаттың тең жартысы тоя тамақ іше алмайды екен. Неліктен осындай жоғары өркениетті қоғамда барлық адамды тойғызуға болмайды? Алайда бізге мұны жүзеге асыру – қиын. Экономикалық жағынан дәрменсіздік артып барады!

Ақырзаман алдындағы үшінші белгі – Исаның айтуына қарағанда, дін саласындағы ретсіздік. Бұл кезде адамзат алдында бұл жөнінде көп қиыншылықтарар тұрады. Иса мұны былайша сипаттады: „Сендерге: Мәсіх – міне, мұнда, немесе анда деп айтады“.

Жақында бір жас жігіт менен: „Шын мәнінде, мен неге сенуім керек? Католиктер, православиеліктер, реформистер, лютерандар, униаттар, методистер, баптистер, құтқару армиясы, елуліктер, иеговистер, жаңа елшілер қауымдары, ислам, буддизм және басқалары бар. Соның қайсысына сенуім керек?“ – деп сұрады. Мен күліп, былай дедім: „Жігітім, үмітіңді үзбе, Киелі кітапта бұдан да қиын болатыны туралы айтылған“.

Бұл соңғы кезеңнің нышандары. Шайтан Құдай Сөзін түсіне алмаған адамдарды абыржушылыққа салады. Құдай бұған рұқсат береді. „Мәсіх – мында, Мәсіх – анда“. Діни былық – сұмдық. Ірі қалаларда адамдардың бір діни бағыттан екінші діни бағытқа ауысып жатқанын көргенде, денем қорқыныштан тітіркенеді. Сөйтіп, бірде-бір ізгі хабаршының сіздерді құтқара алмайтынын, мен сіздерге айтуға тиістімін. Егер өздеріңіз Құтқарушыға келмесеңіздер, сіздерге ешкім де ешқашан көмектесе

алмайды! Ақырзаман алдындағы төртінші белгі де бар: Жан-жаққа тарыдай шашылған Израиль халқы, тағы да Палестинаға жиналуы тиісті. Мен үшін соңғы кезде жүрек тебіренерлік белгі – Израиль мемлекетінің бар болуы. Кейбіреулер оның бар болуын біздің заманымыздың белгісі деп есептегісі келмейді, алайда мен жуырда Швейцария шекарасындағы кеден жанынан Израиль мемлекетінің рәмізі бар машинаны көргенде, Құдай уәдесінің жүзеге асайын дегені-ау деп, еріксіз ойладым. Бұл туралы автомобильдердің нөмірлік белгілері де куә болғандай!

Әкем айтушы еді, 1899 жылы еврейлерге Мадагаскарда өз мемлекетінің негізін қалау жөнінде ұсыныс беріліпті. Бірақ еврейлер: „Жоқ, бізге Құдайдан уәде етілген жер біреу ғана: атамекен жері!“ – деп айтыпты. Бүкіл әлем: „Ол ешқашан болмайды!“ – деп сәуегейлік жасаған еді. Алайда Израиль мемлекеті орнағанын, қазір бәрі де біледі.

Сөйтіп, соңғы кездерде өрлеуге қарамастан, адамзат өз қиыншылықтарын шешуге дәрменсіз болуда. Адамдардың бейшаралығының бет пердесі алынды. Киелі кітапта қай жыл екені анық айтылмаған, бірақ былай деп еске салады: „Қаныда қалмандар!“ Пауыл Исаның шәкірттері не былай деді емес пе: „...жарықта жүе күнде жүресіңдер ғой. Біз түндікі жүе түнектіні болмағандықтан, басқаларға ұқсап ұйықтан қалмай, сергек жүе салауатты жүрейік“.

Адамзаттың дәрменсіздігі өзінің шегіне жеткенде, Исаның келері алдында, Мәсікке қарсы шығушы қара күштің уақыты туады. Осы бір уақыт бөлігін мен ақырзаман деп атар едім. Ақырзаманда болатын дәрменсіздікті біз қазірдің өзінде сезінеміз. Бұл дәрменсіздік күшті басқарушыны керек етеді! Бүкіл әлем қазірдің өзінде осыны талап етуде. Дәрменсіздік өзінің шырқау шегіне жеткен сәтте, өзін әлемді Құтқарушымын деп атаған ұлы да, күшті басқарушы келеді. Бірақ бұл Мәсіх емес – Мәсіхтің жауы.

Киелі кітаптың айтуы бойынша, адамдар арасынан

бір үстем адам шығып, бүкіл әлемге өктемдік жүргізуді қолына алады. Біз оны – Мәсіхтің жауы дейміз. Сөйтіп бүкіл дүние жүзі соның билігінде болатын уақыт туады. Тарихтың осы бір кезеңі – адамның қасарысушылық көрсетуімен сипатталынады. Бұл – әлемнің өзін саясат және экономикалық бағдарлама арқылы құтқармақ болған, соңғы серпілісі болады. Киелі кітапта соңғы, ұлы үстемдіктің нысаны туралы айтылған. Ол оны бейнелі түрде суреттейді. Мұны түсіну үшін, Киелі Рухқа өзіміздің көзімізді ашуына, біздің ризашылықпен берілуіміз керек. Мен сіздерге осы соңғы жеңдет билеуші – Мәсіхтің жауы туралы Киелі кітапта не айтылғанын баяндайын. Жохан пайғамбар былай дейді: „Мен теңіз жағасында тұрғанмын. Кенет теңізден көп басты және тәждері бар, сұмдық құбыжық айдан шықты. Оның арандай ашылған ауызы Құдайға тіл тигізіп жатты“. Бұл айбынды бейнені қалай түсінуге болады? Теңіз дегеніміз – адамзат. Теңіз жағасында болған адам, оның тынышсыздығын біледі, ол ешқашан тыныш жатпайды. Адамзат та – сондай. Ол да тыныштықта болған емес. Ол үнемі толқу үстінде жүреді. Сол адамзат түкпірінен әлемнің соңғы билеушісі шығады. Соңғы онжылдықтардағы саяси қайраткерлер де құтқарушылар ролін атқарғаны мәлім. Олардың бәрі де халық арасынан шыққандар: кішкентай корсикандық – Наполеон, дүниежүзілік соғыстың ефрейторы – Адольф Гитлер т. б. Бұлардың бәрі Мәсіхтің жауының ізашарлары. Олардың бәрінің тегі қораш, белгісіз. Соған қарамай, халық: „Олар біздің ортамыздан шықты!“ – деп қуаныса айқайлап жатты. Менің Құтқарушым – Иса Мәсіх халық тобырынан шыққан жоқ, Ол Құдай әлемінен. Ол – тірі Құдайдың Ұлы!

Мәсіхтің жауы – айуан деп аталды. Бұл нені білдіреді? Адам туралы Киелі кітапта былай делінген: „Құдай адамды Өзінің кейіпінде жаратты“. Құдайға жақын болған сайын, мен адам бола түсемін. Ал Құдайдан алыстаған сайын, адам айуанға айналады. Мәсіх жолын қуушылықтың нағыз дұшпаны – Ницшенің: „Ақ сары сұмпайы – нағыз мейірбан болады“, – дегені бар. Ол мұны түсінді. Антихрист – Мәсіхтің қас жауы, Құдайдан

толығымен теріс айналған адам болғандықтан, оны айуан – жүрексіз сұмпайы деп атайды.

Көп басты айуан (аждаһа да болуы мүмкін). Бұл нені көрсетеді? Яғни ол аңқау, ақылсыз емес! Оның „арыс-танның аузындай аузы“ бар. Демек, ол бүкіл әлемді насихатпен қарқ қылады. Мұндайлар бізде... әр түрлі радио тораптары арқылы сөйледі де. Иә, Мәсіхтің қас жауы келгеннен соң, мағынасыз, миға қонбайтын насихат өріс алатынын, көз алдыма келтіремін! Әрине, оның табысқа да қолы жетеді, бұл адамзаттың дүниені өзінің шынайы Құтқарушысынсыз, Иса Мәсіхсіз сақтап қалуға тырысқан, ақырғы әрекеті болады. Бұл – адамдардың тәубесіз және жаңарусыз құтқарылып қалу әрекеті болады. Барлық мәселе өз шешімдерін табатыны – сөзсіз.

Мәсіхтің жауы біртұтас бүкіл дүниежүзілік мемлекет құратындықтан, саяси қиыншылықтардың шешімін табады. Экономикалық қиыншылықтардың түйіні де шешіледі. Әрбір адам тағам карточкасын алады. Дін мәселесі де өз шешімін табады. „Мен әлемді Құтқарушымын, – дейді Мәсіхтің қас жауы, – маған табыныңдар!“

Заманымыз осы ақырғы шегіне қарай зымырап бара жатқанының куәсі болу – қандай сұмдық.

Сол кезде бүкіл әлем Мәсіхтің қас жауына бағынады, Мәсіх жолын қуушылар ғана: „Біз саған бағынбаймыз!“ – дейді. Әркімнің маңдайында сызығы болуы тиісті болады. Бірақ Мәсіх жолын қуушылар ғана былай дейді: „Жоқ! Біздің бір ғана Құтқарушымыз бар, ол – Иса!“ Содан кейін оларды қудалау басталады. Киелі кітапта былай делінген: „Кімде-кім бұл сызықты салғызбаса... ол сата да, сатып ала да алмайды“. Осыдан 150 жыл бұрын жазушы Ауберлен: „Әзірше бұл – бізге жете түсінікті емес, уақыты келгенде бәрі де алақандағыдай айқын болады“, – деп жазған еді. Ал қазір бізге бәрі де түсінікті. Бізге мұндай мемлекеттер де таныс. Мекенжайға орналасу туралы рұқсаты жоқ, нан карточкасы мен еңбек кітапшасы жоқ адам туралы айтқанда, біз оның не екенінің бәрін біліп отырамыз. Әрине, ол неге сенсе де, сене берсін, бірақ отаны мен құқы жоғы – рас. Мұндай біздің ортамызда да болып тұрады.

Осындайды оқығанда мен: „Киелі кітап ескірді деп есептейтіндер бар-ау арамызда“, – деп ойлап, есеңгіреп қалғандай боламын. Алайда Киелі кітап ескірген жоқ, біздің дүниетанымымыз ескірген. Киелі кітап дегеніңіз – болашаққа жол бастаушы ғой!

Мәсіхтің қас жауы шынайы Құтқарушыны, Иса Мәсіх Тәңірімді танудан басқаның бәріне рұқсат береді. Осы себептен де Мәсіх жолын қуушылардың соңына шам алып түсетін, тағы бір үлкен кезең тууы ықтимал.

Мен бірде осы туралы балаларыма айтқанымда, кіші қызым жылап қоя берді. Мен одан: „Балақайым менің, сен неге жыладың?“ – деп сұрадым. Ол солқылдай отырып, былай деді: „Мұның кез келген уақытта басталуы мүмкін ғой“. – „Иә, мүмкін“, – дедім мен. „Ал егер мен өз Құтқарушыма сенімді бола алмасам, онда не болады?“ – деді ол өксігін баса алмай. – „Бұл – сұмдықтың қара басы болар еді, – деп жауап бердім мен оған. – Бірақ саған керегі – тек біреу ғана: дәл қазір сен Оның жағында тапжылмай тұруың керек“. Бұл күні ертең де болуы ықтимал. Онда біздің Исаны табу мүмкіндігіміз болмайды. Онда Құдайға құлшылық етілмейді де. Бүкіл ғибадатханалардың қоңыраулары Мәсіхтің қас жауына ескерткіш орнату үшін, балқытылып құйылады. Ғибадатханалар – билеуші Мәсіхтің жауының жас шағын бейнелеген суреттер қоятын, мұражайға айналады. Адамдар көңіл жұбанышын сағынады. Онда жұбатушы болмайды, өйткені олар бір ғана Жұбатушыны – Исаны жаратпады ғой. Мен Еремия пайғамбардан мына сөздерді оқығаным бар: „Сендер Мені қабылдамадыңдар, – деді Тәңір, – сондықтан сендерге енді Жұбатушы болмайды“. Сонда ешқандай жұбатушысыз адамдар біріне-бірі тәуелді болады. Мен, тіпті өлуге тиісті болғанның өзінде, Мәсіх жолын қуушылар – бақытты жандар деп есептеймін. Осындай сұмдық уақытта да олардың Исадай Жұбатушысы бар!

Мені Исаның: „Адамдардың әлемге төніп тұрған алапат пен апатты тосудан зәрулері ұшып, өледі“, – деген сөзі абыржытып-ақ тастады. Жоханның Аянында да: „Мәсіхтің жауы әлемді үрлемелі мыс аспаптарының әуе-

німен және жалауларымен толтырады“, – делінген. Мен мұны: „Қалай түсінуге болады“, – деп ойладым. Бір жағынан, алда болар алапат пен қорқыныш туралы айтылса, екінші жағынан үлкен жетістік жөнінде еске алынады. Бірақ 1933 жылдан бастап білетінім – әлемнің құттықтау ұрандарға, үрлемелі аспаптар әуеніне, туларға толатыны мүмкін екені рас, сонымен бірге алда не болар екен деген үрей билейтіні де – шындық.

Бірақ Мәсіхтің жауы даңқтың шырқау биігіне көтеріліп, Исаны жеңілді деп, жеңісін мерекелеген шақта, оқиғаға Құдай араласып, Иса Өз даңқымен келеді! Мәсіхтің жауы туралы бұдан былай әңгіме болмайды. Ол Иса аузының лебі арқылы жер бетінен жойылады!

Уақытты қараңғы қапас тұмшалаған сайын, адамдар мен Мәсіхтің жауының мемлекетінің дәрменсіздігі айқындалып, Киелі кітапты оқығандардың жүздері жарқырап, беделдері биіктей береді. Олар Исаның келуін күтеді!

3. Иса келгеннен кейін, не болмақ?

Киелі кітапта тағы бірнеше ірі оқиға әңгімеленеді. Біріншіден, Иса бұл жерде мың жыл патшалық құрады делінген. Бұл – әрине, бейнелі түрде айтылған, бұл – жалпы Иса ұзақ уақыт билік жүргізеді деген сөз шығар. Оқиғаның кезектілігі мынандай: алғашында адамзаттың толықтай дәрменсіздігі айқын болады; содан кейін адамдардың қажырлы күшін салуларымен, әлемді сақтап қалудың соңғы әрекеті жасалады; бұдан әрі менің Патшам үстемдік етеді. Ал Ол басқара алады! Мен сіздерден Иса басқаратын отбасына баруларыңызды сұрар едім. Иә, Иса патшалық еткен үйлер, қазірде де бар. Осындай үйге кіргенде, сіздер бірден басқа бір дүниеге енгендей сезінесіздер.

Мен бір жас жұбайларды білуші едім. Бірде күйеуі маған мына жайды айтып келіпті: „Мен Құдай алдында тізе бүгемін. Бұған дейін мен Құдайды мойындамай келген едім, мен Оған ашықтан-ашық қарсы шыққанымды

жасырмаймын. Алайда бұдан әрі бұлай өмір сүре алмаймын!“ Оның жас отбасы күйрегені белгілі болды. Ол былай деді: „Мен онсыз-ақ бақытты ұяжай тұрмысын құруға болатынын, бүкіл әлемге дәлелдеуге тырыстым“. Бірақ бәрінің астан-кестеңі шықты. Ерлі-зайыптылар тұңғыштарының мәйіті жанында тұрып, төбелескен. Енді ол: „Құдай бізге қарсы болды. Мен ақ туды көтеремін“, – деп мойындады. Оның баласын жерлеуге мен өзім қатыстым, бұл – жүрек тебіренерлік болды. Ортада – бала жатқан табыт. Қарсысында – жас, көрікті, бірақ та қатыгез әйел өзінің сыбайластарымен бірге тұрды. Екі дүние, екі топ, ал олардың арасында – өлген бала. Әйелі де Иса Тәңірге сенгенге дейін, арада бір жыл уақыт өтті. Құтқарылу мейрамы күні, менің бұл әйелден: „Ол менің де жүрегімде тірілді!“ – деп жазған хатын алғанымды, ешқашан ұмытпаймын. Осыдан кейін олар тағы да қосылды, өйткені олар бұрын шын некеге отырмады ғой. Олар жаңа өмір бастады. Бұлар өз бетімен күн көре алатын, ақылды адамдар еді. Енді олардың өмірі өрге басты. „Бұрын біздің тұрмысымыз жараса қоймаушы еді“, – деді үй иесі. „Ал енді қазір бәрі неліктен жақсы болып кетті?“ – деп сұраймын мен. Ол оған қуана былай жауап берді: „Өйткені, қазір бізді Мәсіх баурап алған. Енді менің әйелім өз еркін орындатам деп, әлекке түспейді. Мен де еркекпін деп, еркінсімеймін. Енді біз „Исаға не ұнайды?“ – деген сұрақ төңірегінде күй кешудеміз, сондықтан бәрінің де сәті түсуде!“ Сонда маған мына бір ой келді: егер Иса осы үйді жақсы басқарса, онда Ол бүкіл әлемге билік жүргізгенде – ғажап болуы тиісті ғой! Мың жылдық Патшалық дегеніңіз – тамаша болады! Исаның Патша болғанын, көз алдарыңызға келтіріңіздерші! „О ғажап күн, күн қайда болса – Сен, Иса, сондасың!“

Бақытты адамзат Исаның Патшалығы дәуірінен кейін олардың жүректері шынымен жаңарды ма екен деп, тағы да сынаққа түседі. Шайтан еркіндікке шығады, сонда адамның жүрегінің өзгермегендігі, адамзат бұрынғы күйінде қалғандығы белгілі болады. Киелі кітапта, бұл – Құдайға қарсы қолданылған ең соңғы бүлік болатыны, атап көрсетілген. Сонда барып ақырзаман келеді. Күн

жүйесі жарылады. Аспан мен жер жоғалып кетеді. Кітапта былай деп айтылған: „Сонда мен ұлы ақ тақты және оның үстінде Отырғанды көрдім... Сонда мен Құдай алдында тұрған, өлгендердің кішілерін де, ұлыларын да көрдім, сөйтіп кітаптардың беттері ашылды... Ал кімнің есімі өмір кітабында жазылмаса, сол отты көлге тас талынады“.

Бірде маған: „Егер бәрі жойылса, тақ қай жерде тұрмақ?“ – деген сұрақ қойылды. Мен бұған былайша жауап бердім: „Ең әуелі Өзіңіздің тақ алдында қалай тұратыныңыздың қамын ойлаңыз!!!“ – дедім. Өйткені, өлуге болады ғой. Мен бұл ащы ақиқаттың Киелі кітапта жазылмағанын қалар едім. Амал не, мұндай үрейлі қауіптілік бар: біз мәңгілікке өлуіміз мүмкін!

Осы жөнінде мен бір оқиғаны айтайын. Шотландияның бір қорғанында белгісіз қауым жиналды. Олар Мәсіх жолын қуушылық туралы әңгіме өрбітеді. Бәрі де от жанып тұрған каминді қоршай жайғасқан. Сыпайы, егде тартқан мырза үй иесі әйелге: „Сіздің сөзіңізден аңғарғаным, сіз – Мәсіх жолын қуушы екенсіз. Киелі кітапта жазылғанның бәріне шын мәнінде сенесіз бе?“ – дейді. – „Иә!“ – „Өмір кітабына есімі жазылмағандардың бәрі де, тозаққа түсетініне де ме?“ – „Иә, мен бұған да сенемін!“ Сонда бұл мырза орнынан тұрып, залды кесіп өтті. Бұрышта ішінде тотықұс отырған тор ілулі тұратын. Ол осы құсты тордан алып, отқа тастамақ ниетпен, каминге тақап келді. Әйелді қорқыныш билеп: „Сіз не істегелі тұрсыз? Бейшара құсым!“ – деп әлгі мырзаның алдын кескестейді. Мырза күліп: „Міне, көрдіңіз бе, сіз бейшара құсты аяйсыз. Ал сіздің Құдайыңыз миллиондаған адамды тозаққа тастайды. Сүйіспеншілік еткен Құдайдың ісі – күлкілі емес пе!“ – дейді. Бір сәт тыныштық орнады, содан кейін әйел: „Сіз қателесесіз! Құдай ешкімді тозаққа тастамайды. Біз өзіміз өз еркімізбен соған асығудамыз. Құдай барлық адамның құтқарылуын қалайды!“ – дейді.

Киелі кітап сұрапыл соттың жан түршігерлік суретін көрсетеді. Біз Құдай сотын көреміз: „Сонда мен Құдай алдында тұрған, өлгендердің кішілері мен ұлыларын көрдім“.

Адам сот туралы бұл хабарды теріске шығарып: „Бұл – шын емес!“ – дейді. Менің бір жас досымнан бірде фабрикада былай деп сұрапты: „Сен сол сұмдық сотқа шынымен сенесің бе?“ – „Иә, сенемін“. Отырғандар оны әжуалап: „Тыңдап көрші! Қазір жарық дүниеде қанша адамдар тұрады? Ал бұрын қаншасы өмір сүрді? Енді мынаны ақылға салайық, осылардың әрқайсысы жеке-жеке сот алдына барады делік. Сонда бұл сотқа қанша уақыт керек болар еді, соны ойластыршы!“ Бірақ бұған жас жігіт былайша жауап беріпті: „Бұл сәт туғанда, әрқайсысының уақыты жеткілікті болады. Өйткені, бұдан басқа айналысатын істері болмайды ғой!“

Иә, Құдайдың ол кезде уақыты жеткілікті болады. Және Құдай әрқайсымызды жеке-жеке тергейтіні, Оның ниеті біз үшін елеулі екенін, тағы да айқын көрсетеді. Ол Өзінің Ұлын өлімге қиғаны да, бұған дәлел бола алады. Сіз күнә мен жеңілтектікке салынып, өз өміріңізді ысырап етіп жүрсіз, ал мұндайға Құдай қатаң қарайды.

Киелі кітапта болашақ туралы баяндау: „Мен әділдік үстемдік құрған жаңа аспан мен жерді көрдім“, – деп аяқталады. Киелі кітап жаңа өмірді бейнелеп көрсетеді, бірақ осының бәрінде ең басты ой: Құдай мақсатына жетті. Бұл жаңа дүниеде Өмір Кітабында жазылғандардың бәрі болады, бұлар Оған, Құдай Ұлына ұқсас болады. Бұл – полициясыз, түрмесіз, сотсыз, шайтансыз, соғыссыз, ауру-сырқаусыз, күнәсыз, өлімсіз әлем болады! Бұл жөнінде өздеріңіз Аяның тамаша 21 және 22-ші тарауларын оқыңыздар. Бұл жарқын суреттер (бейнелер) біздің ақылымызға симайды, өйткені, бізге танысы – тек күнәкар өлім мен қайғы-қасірет жайлаған дүние ғой. Мен Құдайдың осы жаңа әлемінде тұрсам деймін! Ал сіздер ше?

4. Не олай – не былай!

Мен барлық айтылғандарға қорытынды жасағым келеді. Білесіздер ме, Киелі кітаптың осы қорытынды бейнелеуін одан әрі зерттеген сайын, мен ең ақырында тек

адамдардың екі тобы: құтқарылғандар мен өлгендер болатынына, көзім жетті. Егер сіздер қазіргі әлемде Иса туралы ойлайтындар сирек деп айтсаңыздар, мен былайша ғана: өлгендер өте көп болады деп, жауап берер едім. Біздің әкелеріміз Құдайға былай деп сыйынатын: „Егер Сені қаламайтындар көп болса да, мені азғаналардың арасында үйіңе кіргіздіре гөр!“ Ақыр аяғында тек құтқарылғандар мен күнәкарлар қалады. Мен тағы мынаны айтсам деймін.

Ең алдымен мен сөзімді күнәкарларға арнаймын. Менің досым Пауль Гумбургтың бірде былай дегені бар еді: „Мен түсімде Сот Күнін көрдім. Исаның күнәкарларға: „Қарғыс атқандар, Менен аулақ кетіңдер!“ – дегенін естідім. Киелі кітапта солай жазылған. Мен олардың: ұнжырғасы түскендердің, үрейі ұшқандардың, ашынғандардың кетіп бара жатқанын көрдім. Содан соң олар бір-бірінен мынаны сұрасып жатқанын байқадым: „Сен көрдің бе? Бізді қабыл алмаған қол – тесілген ғой! Оның қолы біз үшін айқыш ағашта тесілді, ал біз болсақ Оған ешқандай мән бермедік. Енді біз – шын мәнінде, күнәкар, өлген адамдармыз!“

Мынаған көңіл аударыңыздаршы, Ол жеке сіз үшін де өлді! Сіздер бұған сенесіздер ме, әлде жоқ па, оның қажеті шамалы. Сіздер Исаның өздеріңіз үшін өлгенін білсеңіздер – болғаны! Тәңірге барыңыздаршы! Ал егер сіздер өздеріңізді күнәкармын деп санасаңыздар, тіпті жақсы, Ол күнәкарларды іздеуде, өйткені күнәсыз адам – жоқ. Егер кімде-кім өзін күнәлы емеспін десе, бұл – барып тұрған өтірік. Мұндай адамдар түбірінен қателеседі, тіпті олар өздерінің өлім қалінде екендерін, байқамайды да.

Енді мен сөзімді құтқарылғандарға арнаймын. Мынаған назар аударыңыздаршы: Киелі кітапта болашақ әлем туралы былай делінген: Жаңа Иерусалимнің негізінде 12 аса ірі, асыл тас бар. Олардың бетінде Ізгі хабардың куәлары – 12 елшінің аттары жазылған. Мен мұны былайша көз алдыма елестетемін: „Петір, Жохан, Жақып“ – деп жазылған. Оның біреуінде – „Матай“ деген жазу. Ал Матайдың қайдан келгенін, сіздер білесіздер ме? Бұл –

барып тұрған алыпсатар, алаяқ, баукеспе ұры болатын. Ол бірде осындай арам іспен шұғылданып жатқан сәтте, жанынан өтіп бара жатқан Иса, оны Өзімен бірге жүруге шақырды. Сонда Левий (оны бұрын солай атайтын) бәрін тастап, Исаның соңынан ілеседі. Ол Құтқарушының өзі үшін өлгенін, өліден қайта тірілгенінің, көрінбейтін дүниеге оралғанының және Киелі Рухты жібергенінің куәсі болды.

Кейін достары оған былай деген көрінеді: „Сен Исамен көп уақыт бірге болдың, көргеніңнің бәрін жазсаңшы!“ Ол осыны орындады. Сөйтіп, Матайдың Ізгі хабары дүниеге келіп, ол Киелі кітапқа енді, сол арқылы миллиондаған адамдар Исаны тауып отыр. Оның жаңа аты „Матай“, бір кезде Иса жаман істен азат еткен Ізгі Хабардың туындыгері, жаңа дүниеде беделді орында тұр. Иса Мәсіхтің түсірген шапағаты – осындай ұлы! Ол – осындай құтқарушы күшке ие!

Міне, осындай шапағат сізге де түсуге дайын тұр! Қарсы болмаңыз! Әңгіме сіздің ғасырдан ғасырға құтқарылуыңызда болып отыр!

ҚҰДАЙҒА ӨЗ ӨМІРІМІЗДІ АРНАҒАНДА, БІЗДІҢ ҚОЛЫМЫЗ НЕГЕ ЖЕТЕДІ?

Бұл діни жетекші Буштың 1966 жылғы 19 маусымда Рюген аралындағы Засница қаласында оқыған соңғы дәрісі. Осы ізгі хабарландыру қызметінен қайтар жолында, яғни 1966 жылғы 20 маусымда, Тәңірім оны Өз үйіне шақырып алды.

Біздің тақырыбымыз: „Құдайға өз өмірімізді арнағанда, біздің қолымыз неге жетеді?“ – деп аталады. Біз сауалды былайша: „Мәсіх жолын қуушы болу керек пе?“ – деп қоюымызға да болады. Бұған мен жауапты Киелі кітаптағы жыр арқылы берейін. Ефестіктерге жолдау хатында Пауыл былай деді: „Тәңіріміз Иса Мәсіхтің Әкесі – Құдай мадақталсын. Ол бізді Мәсіх арқылы жарылқап, көктегі әрқилы рухани игіліктерді сыйлады“. Бұл сөздер, Мәсіх жолын қуушылардың Иса арқылы қолдары жеткен Құдайдың шапағатына бай екенін, дәлелдейді. Мен бұл туралы айтпас бұрын, тақырыпты ашу үшін, бірқатар алғы шартты түсіндіруім керек. Ең алдымен айтарым мынау:

1. Құдайға арнаған өміріміз қиял емес!

Иә, Құдайға арнаған өміріміз – бұл бізді соған сендіру немесе қиял емес! Мен мұны сіздерге түсіндіріп бергім келеді.

Ірі қаланың діни жетекшісі түрлі-түрлі қызықты кездесулерге тап болады. Мәселен, мен жақында бір жас жігітті кездестіріп, оған былай дедім: „Егер сенің өмірің Құдайға арналған болса, сенің көп нәрсеге қолың жетер еді!“ – „Ай, діни жетекші Буш, – деді ол, – аспанда шарықтамай, жерге түсіңізші!“ Сіздерге бұл сөздің астары түсінікті ме? Ол бұл сөз арқылы: „Құры босқа қиялдама! Құдай жоқ қой!“ – дегенді айтқысы келді. Мен оған былай жауап бердім: „Сенің маған айтып тұрғаның, мен

үшін соңғы хабарлар“ . – „Мынаны ұқыптап тыңдап алыңызшы, – деді ол, – бұрын адамдар өздерін табиғат тылсымы алдында дәрменсізбіз деп сезінетін, сондықтан өздеріне көмектесе алатын қуатты күшті ойлап тапты. Біреулері оны Алла-тағала, екіншілері – Құдай, үшіншілері – Иегова, төртіншілері – Будда, бесіншілері – тағы бірдеңе деп атады. Ал шын мәнінде, мұның бәрі – бос иландыру, аспан бос екені айқындалды“. Сөйтіп осы бір жас жігіт маған тамаша дәріс оқыды. Ол ойын аяқтаған соң, мен оған қарсылық білдіре, былай дедім: „Аһ, достым менің, сен Исаны білмейсің ғой!“ – „Иса! – деп сұрады ол, – бұл да – көп діннің бірінің негізін салушы емес пе?“ – „Жоқ! Бұл – адасушылық! – деп түсіндірдім мен оған. – Бұл – барып тұрған өрескел қателесу, достым менің! Мен саған Исаның кім екенін айтайын. Исаны білгенімнен бері, менің тірі Құдайдың барына, көзім жетті! Исасыз біз Құдай туралы ештеңе білмеген де болар едік!“ Содан соң мен оған Исаның кім екенін түсіндірдім.

Иса дегеніміз – кім? Мен мұны сіздерге мысал арқылы түсіндірейін. Білесіздер ме, мен өз өмірімде көпті басымнан кешірдім. Менің түрмеге жиі түсуіме тура келді, бірақ күміс қасық ұрлап түскен жоқпын, сенімім үшін отырдым. Үшінші рейх кезінде нацистер мен сияқты жастар діни жетекшісін ұната қоймады, сөйтіп, олар мені ең жексұрын абақтыларға қамады. Бірде мен тіпті сорақы түрмеге түстім. Үйдің бәрі бетоннан құйылған, қабырғаларының жұқалығы сондай, төменде кім жөтелсе немесе үшінші қабатта кім сәкіден құлап түссе, бәрі естіліп тұратын. Мен өте тар бөлмеде отырып, гестапо тұтқындаған жаңа бір тұтқынның көрші камераға қамалғанын естідім. Ол адам, шамасы, өте ашынған болуы керек. Оның түнде жылағаны жұқа қабырғадан естіліп тұрды. Мен оның сәкі үстінде қалай аунап жатқанын да естідім. Оның өксіп жылағаны жиі естілуші еді. Еркектің жылағаны – сұмдық қой. Күндіз бізге сәкі үстінде жатуға рұқсат етілмейтін. Оның ерсілі-қарсылы жүргенін байқадым: екі жарым адым алға аттайды, екі жарым адым кейін қайтады; ол өз камерасында торға түскен

аңша аласұрды. Кейде оның ыңырсығаны да естіліп тұрды. Ал менің камерамда Құдай тыныштығы орнаған! Білесіздер ме, менің камерама маған Иса келді! Менімен іргелес жатқан кісінің қандай халде екенін білгеннен кейін, мен: „Менің оған баруым керек! Менің онымен сөйлесуім керек! Ақыр аяғында, мен – діни жетекшімін ғой!“ – деп түйдім. Мен күзетшіні шақырдым. Ол келгенде, мен оған былай дедім: „Менімен іргелес жатқан адам өте ашынған екен, оның ашынғандығы сондай, өліп кетуі мүмкін! Мен – діни жетекшімін, оған баруға рұқсат етіңізші! Менің онымен сөйлесуім керек!“ Ол: „Мен барып сұрап келейін“, – деп кетті. Бір сағаттан кейін оралып: „Рұқсат бермеді! Қабыл алынбады!“ – деді. Сөйтіп, мен ол адамды ешқашан жақыннан көрген емеспін. Ал ол маған жақын жерде. Ол – жас па, кәрі ме, оны білмеймін. Мен тек оның қатты ашынғанын білемін. Сіздер осыны көз алдарыңызға әкеле аласыздар ма? Мен талай рет қабырғаға таяу тұрып: қабырғаны бұзуды білсем, оған барар едім-ау деп ойлады. Бірақ қабырғаны қирата алмадым, тіпті бұған бар күшімді салсам да, оны жасай алмас едім.

Ал енді мынаған мұқият, ден қойып тыңдаңыздар! Аспан мен жерді Жаратушы тірі Құдай да сол мен күй кешкендей жағдайда. Біз көзімізге көрінетін үш өлшемді дүниеде қамалғанбыз. Құдай біздің жанымызда. Киелі кітапта: „Сен барлық жағымнан мені қоршағансың“, – делінген. Құдай бізге қол созым жерде, бірақ екі арада басқа өлшемдегі қабырға тұр. Міне, Құдай жердегі барлық күйінішті көріп, естіп тұр. Ол қиян-кескі ұрысты, жеке адамдардың жылағанын, табыт қасында тұрғандардың өкінішін, әділетсіздіктен жапа шеккендердің күйзелісін естиді. Осының бәрі, менің камерама сол бір ашынған адамның күйзелген дауысы естілгеніндей, Құдай жүрегіне жетіп жатыр. Сіздер көз алдарыңызға елестетіңіздерші – мен істей алмағанды, Құдай істеді: Құдай екі арадағы қабырғаны қиратып, Өзінің Ұлы Иса арқылы біздің дүниемізге енді! Сіздер түсініп отырсыздар ма? Өзінің Ұлы Иса арқылы Құдай осы былыққа толы ашынған дүниедегі біздерге көңіл аударды! Сөйтіп,

Исаны білгеннен бері, мен Құдайдың тірі екенін білемін. Мен әдетте былай деймін: „Иса келгеннен кейін, Құдайды теріске шығару – тек мағлұматсыздықтың ісі“.

Енді мен Иса туралы әңгімелейін. Өз дәрістерімде мен тек Иса туралы шын көңілден айтар едім, бірақ бұл тамаша тақырыпты толықтай ашу үшін, көптеген кештер де жетпес еді.

Сөйтіп, Иса Бетлехемде туды, Ол өсіп, ер жетті. Сырттай қарағанда, Одан Құдай даңқы көрінбейтін. Сонда да Оған адамдардың аңсары ауды. Олар Сол арқылы Құдайдың сүйіспеншілігі мен шапағатының келгенін сезді.

Иса, Израиль халқы қоғамының бір мүшесі ретінде, өмір сүрген Ханақан жерін Рим әскерлері басып алған еді. Капернаум қаласындағы гарнизонның коменданты – Римнің әскери басшысы болды. Римдіктердің көп құдайлары болғанымен, шын мәнінде, олар олардың бірдебіреуіне сенбеді. Осы Капернаумдегі римдік әскери басшының өзіне аса жанашыр деп жүрген бір қызметшісі қатты науқастанып, өлім халінде жатты. Ол шақырған дәрігерлердің ешқайсысы оған көмектесе алмады. Енді қызметшісінің өлетініне оның көзі жетті. Сол сәтте оның есіне мына бір жай түсіп, ол: „Мен Иса туралы көп естіп едім ғой. Мүмкін сол көмектесе алар? Соған барып көрейінші!“ – деді. Міне, сөйтіп, Құдайға мүлдем сенбейтін адам, Исаға келіп, Одан былайша өтінді: „Иса Тәңірім, менің қызметшім ауырып жатыр. Сен оны емдей алар ма екенсің?“ – „Жарайды, – деп жауап береді Иса, – Мен сенімен барайын!“ Алайда әскери басшы айтады: „Оның қажеті бола қоймас. Менің бұйрықтарым дереу орындалады. Сол сияқты, Сенің де аузыңнан сөз шықса, қызметшім сау-сәламет айығып кетер“. Басқаша айтқанда, Құдайға иланбайтын мына римдік әскери басшы мынандай ойды білдірді: „Сен мүмкін болмайтынды расқа шығарасың! Сен – Құдай ісін жүзеге асырушысың!“ Иса бұрылып: „Мен Израилдің өзінде мұндай сенімділікті таба алмадым“, – деді. Бұл сөздің мәнісі: мына атеистің сеніміндей сенімді, бүкіл қауымнан кездестірмедім“, – дегені. Көрдіңіздер ғой, Құдайға нанбайтын мына әскери басшы, Иса арқылы бізге Құдайдың келгенін түсінді!

Сіздер Иса Мәсіх туралы тарихты білулеріңіз керек! Мен сіздерден өтінемін, мен сіздерден жалынып сұраймын: Жаңа Өсиетті алыңыздар. Жоханның Ізгі хабарын оқыңыздар, содан кейін – басқасын, солай – әрі қарай жалғастыра беріңіздер. Бұлар – Иса жөніндегі тамаша тарихтар! Жаңа Өсиетте жазылғандай тамаша тарихты мен бірде-бір көркемделінген журналдардан әлі кездестіргенім жоқ.

Алайда, Құдайдың Ұлы Иса әлемге тек осы бір қызметшіні сауықтыру үшін, сөйтіп Құдайдың барын растау, дәлелдеу үшін келген жоқ. Ол адамдарды Құдаймен татуластыру үшін келді!

Міне, байқадыңыздар ғой, Құдай мен біздердің арасымызда басқа өлшемдегі қабырға ғана тұрған жоқ. Құдай мен сіздердің, Құдай мен менің арасында басқа да бір қабырға, атап айтқанда, біздің күнәмыздың қабырғасы көтерілуде. Бұрын-соңды өтірік айтып көрдіңіздер ме? Міне, осы арқылы сіздер Құдай мен өз араларыңызда тағы да бір тасты қаладыңыз деген сөз. Егер сіздер бір күнді Құдайсыз, дұғасыз өткізсеңіздер – тағы да бір тас қостыңыздар. Тазасыздық, зинақорлық, ұрлық, жексенбі күнді қастерлемеу және сондай мыңдаған ұсақ-түйек, өсиетті бұрмалау мен аттап өту – осының бәрі құрылысқа бір-бір тастан қосады. Сөйтіп, бәріміз болып, Құдаймен екі араны бөлетін қабырғаны қаладық. Бірақ Құдай – киелі Құдай. „Құдай“ деп атағанның өзінде, менің күнәм мен менің кінәм жөніндегі мәселе қалқып шыға келеді. Бұл мәселе шешімін күтеді! Құдай әрбір күнәға байыппен қарайды! „Мен Оған әлі де сенгенім үшін, Құдай қалай қуануға тиісті“, – деп есептейтін адамдарды да білемін. Сүйіктілерім менің, бұл – жеткіліксіз! Шайтан да Құдайға сенеді! Ол тіпті де атеист емес. Ол Құдайдың тірі екенін жақсы біледі. Бірақ ол Құдаймен тату емес. Құдаймен екі арадағы менің күнәларым мен кінәларымның қабырғасы жойылғанда ғана, мен Құдаймен тіл табыса аламын. Иса да осы үшін келді. Ол біздің кінәмыздың қабырғасын қиратты! Сол үшін Ол айқыш ағашқа шегеленуге ықтияр болды. Күнә үшін не адамдардың, не Өзінің жазалануы керектігін, Ол біл-

ді! Сіздер тыңдап отырсыздар ма: не Вильгельм Буш, не Иса! Сонда Ол, тірі Құдайдың жазықсыз Ұлы – Иса Мәсіх – менің жазамды өтеді! Сіздердің де!

Енді мен сіздердің көз алдарыңызға айқыш ағашқа керілген Иса Мәсіхті әкелейін. Бұл – мен үшін ең қымбат бейне. Міне, Исаның араласуымен Құдай қабырғаны қиратып, біздің қайғы-қасіретке толы дүниеге келді. Сөйтіп Иса – айқыш ағашта ілулі тұр. Ол туралы Киелі кітапта: „Тәңірім Оған бәріміздің күнәмызды артты“, – делінген. Ол – айқышта керіліп тұр. Барлық күнә тасын, біздің күнәларымыздың тасын иығымен көтерген Ол, ілулі тұр. Ешқайсымыз атқара алмайтын істі атқарған Ол, ілулі тұр. Ол біздің күнәларымыздың тастарын алып, тазалауда. Бұл туралы Киелі кітаптан өздеріңіз оқыңыздар. Осында, айқыш ағашта: „Біздің әлемнің жазасы – Соның үстінде“, – деген сөз жүзеге асуда.

Мұны басқаша түсіндіріп беруге рұқсат етіңіздер. Швейцарияда менің жақсы досым бар, ол екеуміз жиі саяхатқа шығатынбыз. Біз бір жерлерде тамақ ішсек, бізге есеп айырысу қажет болатын: „Екеуіңнің біреуің төлеуің керек! Қайсыларыңыздың әмияныңыз қалыңырақ?“ Мен әрине: „Досым, бүгін – сенің кезеңің. Қалтаңды қақ!“ – деп айта алар едім. Әйтеуір, біреуіміздің төлеуіміз керек қой! Біздің Құдай алдындағы кінәмыз үшін, бәріміздің күнәмыз бен қылмысымыз үшін біреу төлеуге тиісті ғой! Сіздерге, сіздер үшін күнәны не Иса төледі деп сену керек, немесе оны бір кездері өздеріңіздің төлеулеріңізге тура келеді. Әйтеуір, әрбір күнә өтеуін талап етеді. Міне, көрдіңіздер ме, Иса маған осы үшін қымбат?! Ол мен үшін төледі, сондықтан мен Оның етегінен мықтап ұстаймын!

Алайда бұл Иса табытта қалған жоқ. Жоқ! Бұл – өте тамаша жәйт! Иса өлгеннен кейін, үшінші күні, бір адам терең ой құшағында тұрды. Ол: „Исаға не болды? – деп ойлады. – Енді Ол өлді ғой. Оны тас табытқа қалай салғанын, бейіт аузын таспен жапқанын, мен өз көзіммен көрдім. Ол – Құдайдың Ұлы ма еді, әлде жоқ па?“ Бұл адамның есімі Тома еді. Ол осыны ой елегінен өткізіп тұрғанда, оның достары оған қуанышты хабарды әкелді:

„Тыңдашы! Ол – тірі! Неге әлі қайғырып тұрсың? Ол – тірі!“ – „Кім – тірі?“ – „Иса!“ – „Бұлай болуы – мүмкін емес!“ – „Сөйтсе де, біз табыттың бос екенін көрдік! Біз – бұған куәміз және ол үшін ант бере аламыз! Біз онымен жолығыстық!“ – „Бұлай болуы – мүмкін бе, – деп ойлады Тома, – біреу өліден қайта тіріле ала ма? Егер бұл рас болса, онда Ол – шын мәнінде, Құдай Ұлы болғаны“. Бірақ Тома шүбәланудан арылмаған адам еді, өйткені, ол өмірінде талай рет алданған, сондықтан бұдан былай өзі көзімен көрмей, ештеңеге иланбайтын. Бірде жолаушылап келе жатып, мен жолсерік әйелмен Иса туралы әңгімелестім, сонда ол айтты: „Мен өзім көзіммен көріп тұрғанда ғана, сенемін!“ Тома да дәл солай ойлады. Ол достарына былай деді: „Егер мен Оның қолындағы шегеден қалған жараны көрмесем, жарасын саусағыммен сипамасам және қолымды Оның қабырғасындағы жараға салмасам, сенбеймін“. Шәкірттер оған қаншама айтса да, ол бәрібір: „Иланбаймын!“ – деді. Араға сегіз күн салғанда, ол достарының арасында болды. Сол сәтте олардың арасына Иса келіп: „Сендерге тыныштық тілеймін!“ – деді, содан Томаға бұрылып, Ол былай деді: „Қолыңды созып, Менің қолымды көр; қолыңмен Менің қабырғамды сипала; иланбаушылықты қой, сенуші бол!“ Сонда осы күдіктенуші, бәріне шүбә келтіруші адам, Оның аяғына жығылып: „Тәңірім менің, Құдайым менің!“ – деп дауыстады.

Құдайға арналған өмір – қиял емес екеніне, енді сенген боларсыздар! Біреулердің „Құдай бір жерлерде тұруы мүмкін, ал Оның қандай екенін ешкім білмейді“, – деп айтатынындай, Құдай – белгісіз Біреу емес. Тіпті де олай емес! Құдаймен өмір бар екені, Құдай Ұлының жерге келуімен және біз үшін өліп, өліден қайта тірілуімен негізделеді. Сондықтан Құдай туралы мен қазір барлығын айқын білемін.

Тақырыпты анықтап түсіндіру үшін, мен бірінші кезекте, Құдайға арналған өмір – бос қиял немесе еріксіз сендіру емес екенін түсіндіруді ұйғардым. Ал енді мен екінші, алдын ала қойылатын сұраққа жауап беруім керек, атап айтқанда:

2. Құдаймен бірге болатын өмірді қалай алуға болады?

Адамдар маған: „Діни жетекші Буш, сіз бақытты адамсыз! Менде жоқ бір нәрсе (сенім) – сізде бар“, – деп жиі айтады. Мен сонда оларға былай деп жауап беремін: „Ақымақтық сөзді айтпаңыздар! Сіздер де Оны иемденулеріңізге болады! Иса сіздерге де қатысты!“ Сонда маған: „Құдаймен бірге өмірді қалай алуға болады?“ – деген сауал қойылады. Бұған Киелі кітаптан нақты жауап табасыздар: „Иса Мәсіх Тәңірге сеніңіздер!“

Шіркін, мен сіздерді осы сенімге жеткізе алсам ғой! Бұл үшін сіздерге алдымен „сену“ дегеннің не екенін түсіндіріп беруім керек. Көптеген адамдар сену деген ұғымға тіпті керісінше қарайды.

Бірде маған Норвегияның астанасы – Ослода дәріс оқуыма тура келді. Сенбі күні таңертең қайта ұшуға жиналып жатқан едім, өйткені, келесі күні Вуппертальдағы үлкен жиналыста уағыз айтуға тиісті болатынымын. Алайда басынан бастап жолым болмады: тұман тұмшалап, ұшақ бір сағатқа кешікті. Ақыры, ұшағымыз Копенгагенге бет түзеді, сол жерде мен басқа ұшаққа отыруға тиісті болдым. Копенгаген үстіне жеткенімізде, кенет ұшқыш ұшақты Швецияға қарай бұрды. Ол радио арқылы Копенгагенді толықтай тұман басқандықтан, қонуға болмайтынын хабарлады. Біз Мальмаға бет алдық. Маған Швециядағы Мальма қаласына барудың мүлдем қажеті болмаған еді. Мұнда менің істейтін шаруам да болған жоқ. Маған Дюссельдорфқа бару қажет! Маған Вуппертальда уағыз айту керек. Ақыр аяғында ұшақ Мальмаға қонды, біз әуежайда күтуші жолаушылардың тым көп екенін көрдік. Ал ұшақтар бірінен соң бірі қонып жатыр. Тек Мальманың әуежайында ғана тұман жоғы белгілі болды. Сондықтан бүкіл ұшақ осында келіп жатты. Бұл – кішкене ғана әуежай екен, күту залында тізе бүгер бос орын жоқ. Мен осында австриялық бір саудагермен таныстым. Екеумізді де: „Бұдан әрі не болар екен?“ – деген мәселе ойландырды. Мүмкін, таң атқанша осылай тұратын шығармыз. Бұлай болса,

аяғымыз да шыдамауы мүмкін ғой! Бәрі кейісіп, бір-бірінен сұрасып, әдетте осындай жағдайларда болатынындай, өздерінің пікірлерін білдірісіп жатыр. Бір сәтте радиодан: „Оңтүстік бағытқа бір ұшақ ұшады! Отыратын орын әзірге белгісіз: Гамбургке ме, Дюссельдорфқа ма немесе Франкфуртке ме... Ұшқысы келгендер – отыруға келіңіздер“, – деп хабарлады. Бұл тіпті белгісіз жағдай еді. Біздің қасымызда тұрған бір әйелдің сол кезде дабырламасы бар ма: „Мен бұл ұшаққа отырмаймын! Мен қорқамын!“ Мен оған: „Қымбаттым! Сіз ұшпай-ақ, осында тып-тыныш қалуыңызға болады ғой!“ – дедім. Ал менің австриялық танысым былай деді: „Иә, мынандай тұманда ұшу дегеніңіз! Тым құрыса, қонатын жерімізді де білмейміз!“ Осы сәтте, әлгі айқайлаған әйел мен австриялық маған күдік ұялата бастаған кезде, жанымыздан көк киімді ұшқыш өтіп бара жатты. Оның бет-әлпеті өте байсалды, маған оның бүкіл тұлғасы өз басына алған жауапкершілікті толық сезінгендей көрінді. Сонда мен австриялық танысыма айттым: „Мына ұшқышқа сенуге болады, жүр ұшаққа отырайық! Бұл – жеңілтек адам емес!“ Сөйтіп, біз отыруға бет алдық. Ұшаққа кіргеннен кейін, жер бізге тірек болудан қалды, ұшақ есігі жабылғанда, біз осы кісінің билігіне көштік. Бірақ біз оған имандай сендік. Мен оған өз өмірімді сеніп, тапсырдым. Ұшақ Франкфуртке келіп қонды. Мен үйіме жеткенше, таң атты. Бірақ мен мақсатыма жеттім. Міне „сену“ дегеннің мәні – неде екені! Сену – яғни біреудің ісіне, қылығына илану.

Құдаймен бірге өмір сүруге қалай жетуге болады? „Иса Мәсіх Тәңірге сен!“ Мен „Исаға бар!“ – деп сіздерге айтар едім. Мені түсініп тұрсыздар ма? Ұшаққа отырар алдында, менің байқағаным – австриялық адам бір аяғын ұшаққа салып, екінші аяғымен әуежайда қалғысы келетіндей көрінді. Бірақ бұлай етуге болмайды. Оған біржола әуежайда қалуы, немесе бүтіндей ұшаққа сенуі керек болды. Исамен де жағдай дәл осындай, сіздер бір аяғыңызбен Исадан тыс өмір сүріп, ал екінші аяғыңызбен Оған кіре алмайсыз ғой. Бұл – мүмкін емес! Иса Мәсіх Тәңірге сеніп, Құдайға өзінді арнау үшін, толықтай

Оған илануың қажет. Мен Оған былай деуім керек: „Құдайым, өмірімді ал: ол толығымен Саған арналған“.

Сіздерден сұрайын дегенім: Құдайдың Ұлынан басқа, кімге тағы да сенуге болады? Дүниеде дәл Исадай маған әлі ешкім жақсылық жасап көрген жоқ! Оның мені жақсы көргені соншалық, тіпті мен үшін өлді. Сіздер үшін де! Дәл Сондай бізді әлі ешкім жақсы көрген жоқ. Ол өліден қайта тірілді. Неліктен мен өз өмірімді Қайта тірілгенге сеніп тапсыра алмаймын? Мұны істемесем, ақымақ болар едім! Өз өмірімді Исаға берген сәттен-ақ, мен Құдайға арнаған өмірімді бастаймын. Бір жырдағы мына сөздер маған аса қадірлі: „Сенбеймін басқаларға, міне, иманым, (Патшам менің, мен үшін қиған жанын), Сені салам мезбаққа (бердім бәрін), қызметшің екенім – Саған мәлім!“ Шіркін, сіздер де осыны айта алсаңыздар ғой!

Менің бұған тағы да бірденелерді қосқым келеді. Егер сіздер өз өмірлеріңізді Исаға арнағыларыңыз келсе, Оған сеніңіздер, бұл туралы Оған айтыңыздар! Ол сіздерге жақын тұр! Ол сіздерді тыңдап тұр! Оған былай деп айтыңыздар: „Тәңірім Иса, Саған мен өз өмірімді тапсырамын!“ Мен күнәкар, Құдайсыз жігіт, Исаға бет бұрып, Оны қабылдағанымда, былай деп дұға оқыдым: „Тәңірім Иса! Енді мен Саған өз өмірімді тапсырамын. Мен қайырымды боламын деп, Саған уәде бере алмаймын. Ол үшін, Сен маған басқа жүрек беруің керек! Менің мінезім қыңыр, бірақ мен Саған өз қалпымда келемін. Менен Өзіңе лайығын жаса!“ Бұл менің Исаға екі аяғыммен кіріп, менің күнәмды Өз қанымен Өтегенге, өз өмірімді басқаруға тапсырған сәтім еді.

Алайда мұндай істе алға басу үшін, міндетті түрде үш шартты орындау қажет: Құдай Сөзін оқу, дұға жасау және Құдай балаларымен қатынаста тұруың керек.

Түсінесіздер ме, Иса туралы ештеңе оқымай және естімей жатып, Оған қатысты бола алмайсыздар. Күн сайын 15 минут Киелі кітапты немесе Жаңа Өсиетті мұқият, дұға арқылы оқыңыздар. Түсінбеген жерлеріңіз болса, оған қапаланбаңыздар. Көп оқыған сайын, сіздерге ақиқат беті ашыла береді. Осы Құтқарушыға қатысты екенімді ойлағанда және Ол туралы айта алатыным,

менің жүрегім қуанышқа және мақтанышқа толады. Құдайға арналған өмірді алып қана қоймай, онымен бөлісуге де болады.

Екінші шарт – дұға. Иса сізді естіп тұр. Оған әдемі сөздерді тізбектеудің қажеті жоқ. Бір үй шаруасындағы әйел: „Иса Ием, бүгін мен үшін ауыр күн: күйеуімнің көңіл-күйі нашар, балаларым тіл алмайды, бүгін кір жуатын күн, осының бәрі үшін, бізге он марка қажет болып тұр. Иса Ием, өзімнің бүкіл ауыртпалық жағдайымды Сенің аяғыңның астына тастаймын. Менің өмірім Құдайға арналған, сондықтан менің жүрегіме қуаныш сыйла! Бәріне төзе алуыма көмектес! Иса Ием, Саған толықтай сене алатыным үшін, алғыс айтамын!“ – дегеніндей дұға айтсаңыздар, жетіп жатыр. Түсінесіздер ме, жүрегімде не барын, Исаға айта аламын! Мен сондай-ақ: „Тәңірім Иса, Саған бұрынғыдан да бетер қатысты болу үшін, Өзіңді жақсырақ танып-білуге мүрсат бер!“ – деп сұрай аламын.

Құдаймен бірге өмір сүрудің үшінші шарты – сөйлесу, пікірлесу. Мұның мәнісі – Исаға қатысты адамдармен араласу. Жақында бейтаныс біреу маған сенімінің артпайтынын айтты. Мен оған Мәсіх жолын қуушылармен араласуға ақыл қостым. Бірақ ол олардың өзіне мүлдем ұнамайтыны жөнінде айтты. Сонда мен былайша жауап бердім: „Ештеңе емес, егер сіз аспанда олармен бірге болғыңыз келсе, онда оған осы жерде дағдылану керек! Құдай сіз үшін ерекше бір Мәсіх жолын қуушыларды жаратпайды ғой!“ – дедім.

Жас кезімде мен бір банкирді білуші едім. Бұл өзі егде тартқан мырза болатын, маған жастық шағынан көп сыр шерткені бар. Ол оқу бітіргенде, әкесі оған жеткілікті қаржы беріп, Еуропаның бүкіл астаналарын аралауға рұқсат етіпті. 18 жасар жігітке осындай мүмкіншілік жасалғанын, көз алдарыңызға елестетіңіздерші. Бұған екінің бірі қызыға да, қызғана қарайды! Міне, сол егде мырзаның маған айтқаны: „Мұндай ірі қалаларда арбаушылар мен азғырушылар көп болатынын, аяқ астынан күнәға бататынымды, мен білдім. Алайда, мен Исаға қатысты болғым келді, сондықтан да өзіммен

бірге Жаңа Өсиетті ала кеттім. Қонақ үйден шығар алдында, әр кезде Исаның дауысын естіп, Онымен сөйлескім келді. Қайда барсам да, мен Мәсіх жолын қуушыларды іздедім. Мен барлық жерде де: Лиссабонда, Мадридте, Лондонда... Исаның шәкірттерін таптым. Бәрінен де қиындауы – Парижде болды. Мен онда Исаға қатысты біреу бар ма екен деп, әуре-сарсаңға түсіп, оларды іздедім. Ақыр аяғында Киелі кітапты оқитын бір етікші барын айтты. Міне осы бір сәнді киінген, сыпайы жас жігіт басқышпен етікші шеберханасына түсіп, одан: „Сіз Исаны білесіз бе?“ – деп сұрайды. Етікшінің көзі қуанғанынан, жайнай түсті. Жас жігіт одан мынаны өтінді: „Әр күні таңертең бірге дұға оқу үшін, осында келсем қайтеді?“ Оған ең маңыздысы, осы шын Мәсіх жолын қуушы болғысы келген адамдармен араласып тұру туралы қойылған – үшінші шарт еді. Сайып келгенде, мен сіздерге, Иса келгелі Құдайға арналған өмір-қиял емес екеніне, сіздердің көздеріңізді жеткізгім келді. Екіншіден, Құдаймен бірге өмір сүру үшін, Иса Мәсіх Тәңірге сену қажет. Ең соңында, мен енді негізгі мәселеге келдім.

3. Құдаймен бірге өмірден біз не аламыз?

Қымбатты достар! Егер мен Құдаймен бірге өмірден және Исамен қарым-қатынас жасаудан біз не ала алатынымыз жайлы тоқталсам, онда бізге уақыт жетпес еді. Мұның бәрі көп затты қамтиды.

Менің 53 жастағы әкемнің өлім аузында жатып айтқан сөздерін, мен ешқашан жадымнан шығармаймын: „Вильгельм, Исаның мені өмірімде де және өлімімде де қандай бақытты және шат-шадыман еткенін, достарым мен таныстарыма айт!“ Өмір мен өлім арасында арпалысып жатқан адамның әдемі сөздер мен тіркестер тізуіне шамасы да, мұршасы да жоқ екені белгілі. Ол сондай сәттің өзінде: „Иса мені өмірімде де, өлімімде де бақытты етті“, – дегені, еттен өтіп, сүйекке жеткен жоқ па! Ал сіздің өліміңіз қандай болар екен?

Мен Рур аймағында әлі жас діни жетекші болған кезімде, қызықты бір оқиға болды. Үлкен жиналыста бір ғалым екі сағат бойы „Құдай жоқ“ деген сөзді дәлелдеуге тырысып-ақ бақты. Ол бұл үшін бүкіл білгенін, білімін салды. Жұрт қол шапалақтап: „Ура! Құдай жоқ! Біздің не істесек те еркімізде!“ – десіп жатты. Шешен екі сағаттан кейін сөзін тамамдаған соң, жиналыс төрағасы орнынан тұрып: „Енді пікір таласын бастаймыз. Кімнің сөйлегісі келеді, қолын көтерсін!“ – деп жариялады. Әрине, мұндайда кім белсенділік көрсете алсын? Бәрі де: „Мұндай ғалымға қарсы тұрар кім бар дейсің?“ – десті. Әрине, ғалым сөзіне риза емес көптеген адамдар да табылды. Бірақ, мыңдаған адам қол соғып, мақұлдап отырғанда, мінбеге кімнің дәті барып, шыға қояды?! Сонда да! Бір қол көтерілді. Артқы жақта отырған кейуана екен, кәдімгі Шығыс-Пруссияда жиі кездесетін қара телпек киген, кәрі, кәдімгі кемпір. Төрағасы: „Шешей, сіз бірдеңе айтайын деп пе едіңіз?“ – деді. „Иә, – деп жауап берді ол, – мен бірдеңе айтайын деп едім!“ – „Онда алға шығыңыз!“ – „Жарайды, – деді кейуана, – мен қорықпаймын!“ Батыл әйел! Бұл оқиға шамамен 1925 жылы болуы керек. Ол алға мінбеге қарай келіп, мінбеден былай деп сөз бастады: „Шешен мырза, сіз жаңа ғана екі сағат бойы өзіңіздің сенбеушілігіңіз туралы айттыңыз. Ал менің өз сенімім туралы бес минут сөйлеуіме, мұрсат беріңіздер. Менің айтайын дегенім, менің Тәңірім, менің Аспандағы Әкем мен үшін бар жақсылықты жасады. Менің жас келіншек күнімде, күйеуім рудникте қайғылы қазаға тап болды, үйге оның мәйітін алып келді. Мен қолымдағы кішкене үш баламмен қалдым. Ол кезде әлеуметтік мекеме өте әлсіз болатын. Күйеуімнің табытының қасында тұрғанымда, мен қапаланып, ашулануға жақын едім. Бірақ Құдай мені мүсіркеді, ал адамдардың бәрі де олай мүсіркей алмас еді. Адамдардың айтқаны бір құлағымнан кіріп, екінші құлағымнан шығып жатты. Алайда Ол – тірі Құдай мені жұбата білді. Мен Оған: „Тәңірім, енді Сен менің балаларымның Әкесі боласың!“ – дедім. (Әйелдің сай-сүйекті сырқырата айтқан сөздерін тыңдаудың өзі – бір керемет

еді.) „Келесі күні балаларымды тамақтандыратын ақшаны қайдан аламын деп, кешке дал болушы едім. Бұл туралы да мен Құтқарушыма: „Тәңірім, менің қиыншылықта өмір сүріп жатқанымды Сен білесің ғой, маған көмектесе гөр!“ – дедім“. Содан соң әлгі қарт әйел шешенге қарап: „Ол менің сөзімді ешқашан далаға тастаған жоқ, ешқашан! Кейде мені мұң басса да, Ол мені жалғыз қалдырмады. Ол маған одан да артық жақсылық жасады: Ол Өз Ұлы – Иса Мәсіх Иемді жіберді, ал Ол мен үшін өліп, Өзінің қанымен мені барлық күнәдан арылтты! Иә, қазір мен қартайдым. Көп кешікпей өлермін. Бірақ тыңдап алыңыз, Ол маған мәңгілік өмір туралы мықты сенім ұялатты. Егер осы жерде менің көзім жұмылса, Исаға қатысты болғандықтан, мен аспанда оянамын. Міне, осының бәрін мен үшін Сол жасады! Ал енді сізден сұрайын, шешен мырза, сіздің сенімсіздігіңіз сізге не берді?“ Шешен орнынан тұрып, кемпірді арқасынан қақты да: „О, мұндай қарт әйелдің сенімін біз тартып алғымыз келмейді! Кәрі адамдар үшін ол толық сәйкес келеді!“ – деді. Сіздер сонда сол қарт әжені көрсеніздер ғой! Ол мұның бәрін сыпырып тастап: „Жоқ, жоқ, сіз менен жай құтыла алмайсыз! Мен сізге, шешен мырза, сұрақ қойдым, сіз соған жауап беріңіз! Менің Тәңірім маған не істегенін мен айттым ғой. Ал енді сіз маған айтыңыз: сіздің сенімсіздігіңіз сізге не берді?“ – деді. Зал ішінде ыңғайсыз тыныштық орнады. Кейуана – өте ақылды әйел еді...

Қазірде Ізгі хабарға жан-жақтан шабуыл жасалып жатқанда, мен де былай деп сұрар едім: „Сіз өзіңіздің сенімсіздігіңізден не таптыңыз?“ Мен осы сенімсіздіктен адамдардың жүрегі тынышталып, бақыт орнай қояды деп ойламаймын. Жоқ, достарым менің, олай емес!

Дегенмен біз Исаға арнаған өмірімізден не табамыз? Мен өзімнің басымдағы жеке тәжірибем арқылы, бұған жауап бергім келеді.

Егер мен Иса арқылы Құдаймен татуласпсам, менің өмірім адам төзгісіз болар еді. Кейде жүрегім жарылып кетуге сәл-пәл қалатын: бүгін міне, көршіде үлкен бақытсыздық болғанын, одан екі отбасы қасіретке ұшыра-

ғанын, естіп отырмын. Бізді де ойламаған жерден қырсық шалуы мүмкін. Ондайда әдемі сөз тіркесінің қажеті шамалы, қараңғыда қолымызды қарманып, неліктен көмектесуші табылмайды деп, түңілеміз. Сондай ауыр, қиын сәттерде Исамен қаншалықты бірге екенінді сезесің. Мен үйленгенде, әйеліме: „Әйелім, мен алты ұлым болғанын және оның бәрі де тромбонда ойнағанын, қалар едім“, – дедім. Үйінде өзіңнің үрлемелі оркестріңнің болғаны – қандай тамаша, деп ойладым мен. Біздің шындығында да, алты баламыз болды: төрт әдемі қызымыз және екі ұлымыз. Екі ұлымыздың – екеуі де енді жоқ. Екеуін де Құдай сұмдық жағдайда Өзі алды: ең алдымен біреуін, сонан соң екіншісін. Оның қалай болғанына, осы күнге дейін миым жетпейді. Мен бүкіл өмір бойы жастардың діни жетекшісі болып, жастармен жұмыс істедім, ал менің өзімнің балаларым... Екінші ұлымның өлгенін естігенде, біреу жүрегіме пышақ сұғып алғандай күй кештім. Көңіл айта келген адамдар қанша басу айтқанымен, бірде-бір сөз жүрегіме жетпеді, біреуі де әсер ете қоймады. Бірақ мен жастардың діни жетекшісі болғандықтан, бүгін жастар клубына барып, 150 жастың алдында Құдай Сөзін қуанышпен уағыздауға тиістімін. Ал жүрегім әлем-тапырық! Сонда мен есікті жауып алып, тізерлей отырып, дұға оқыдым: „Иса Ием, Сен – тірісің ғой, мен секілді пақыр діни жетекшіңді аясаңшы!“ – дедім. Мен Жаңа Өсиетті ашып: „Иса айтады: Мен сендерге жан тыныштығын беремін“, – деген жерін оқыдым. Ол не айтса, соны орындайтынын мен білетінмін. Сонда мен Одан былай деп сұрадым: „Иса Ием, Сен неліктен мұны жасағаныңды мен түсіне алмадым, бірақ маған Өзіңнің жан тыныштығыңды бер! Менің жүрегіме жан тыныштығыңды бере гөр!“ Сонда Ол оны орындады! Мен мұны сендерге осында куәлік етіп, айтып отырмын.

Бірде-бір адам сізді жұбата алмағанда, Ол сендерге де қажет болады. О, шіркін, десеңізші, Исаны білу, Оның айқыш ағашта Өз қанымен бізді тазартып, өліден қайта тірілуін, бірде-бір адам жасай алмаған көмекті, Оның жасағанын білу – қандай ғанибет! Біз Оған былай деп

айта аламыз: „Тәңірім! Маған жан тыныштығыңды бер!“ Ол берген жан тыныштығы қуатты ағынмен жүрекке қарай ұмтылады. Бұл өміріміздің ең бір қиын-қыстау шағында, өлімнің жақындағанында да болады. Сіздің өліміңіз қандай болар екен? Сонда сізге де бірде-бір адам көмектесе алмайды. Тіпті ең сүйікті қолды да сізге бірде босатуға тура келеді. Бұл қалай болар екен? Сіз сонда Құдай алдына барасыз! Сонда сіз Құдай алдына бүкіл күнәларыңызбен барғыңыз келе ме? О, егер Құтқарушының білегінен бекем ұстап тұрып: „Сен мені қымбат асыл қаныңмен тазарттың және күнәмды кешірдің!“ – деген сеніммен, тып-тыныш көз жұмылса ғой, шіркін!

Құдайға арналған өмірімізден не тиесілі бізге? Мен сіздерге санап берейін: Құдаймен татулық, жан тыныштығы, Құдайды және жақындарыңды жақсы көру, тіпті жүйкеңе ши жүгіртетін бүкіл қас-дұшпаныңды сүйіспеншілікке бөлеу, тіпті бақытсыздығыңда да – күнде ашық күн нұры, мәңгілік өмір туралы нақты сенім, Киелі Рух, күнәның кешірілуі, шыдамдылық... О, мен мұны әлі ұзақ соза беруіме болады!

Мен сөзімді өзіме қымбат санайтын, мына бір жыр жолдарымен тәмамдасам деймін:

Мәсіхтің игілігіне айналсам ғой,
„Сөзін екі етпесем“, – деген бар ой.
Оны іздеймін, бұзылса жердегі қорған,
Иса маған қатысты, мен де – ОҒАН!
Еш шүбәсіз, шіркін-ай, болсам ғой мен
Тәңірдің қызметшісі, мұрагері!

Құтқарушының игілігіне айналуға болады! Мен сіздерге осындай байлықты, осындай бақытты тілеймін!

Сіздің бұл кітап туралы ой-пікіріңіз, әлде сұрақтарыңыз болса, бізге мына мекен жайға жазыңыз:

480031 Алматы п/ж 68
„Шығыс сәулесі“ баспасы